

Велич, Слава та Гордість **Сумського державного педагогічного** **університету імені А.С.Макаренка**

Збірка нарисів

До 100-річчя
Сумського державного педагогічного
університету імені А. С. Макаренка

Суми – 2024

УДК 378.4(477.52)(092)

B27

B27 Велич, Слава та Гордість Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка. Збірка нарисів / укл. Пшенична Л.В. – Суми : Вид-во Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка, 2024. – 143 с.

Нариси розповідають про людей, які удостоєні почесних відзнак Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка. Через особистості, які продовжують розвивати та примножувати його славетні традиції, простежується історія Університету, пов'язана з розвитком Сумщини, висвітлюється значний науковий потенціал, інноваційні технології, новаторські проєкти та реформаторські зміни, які впроваджує Університет, що дозволяють йому не відставати від сучасних тенденцій і зберігати лідерські позиції серед закладів вищої освіти України.

Ця книга є свідченням високої місії Університету – виховання громадянина України та підготовки висококваліфікованих фахівців.

УДК 378.4(477.52)(092)

© СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2024

ВСТУП

Славетна історія Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка бере початок з бурхливого 1924 року і тісно пов'язана з розвитком Сумщини та України. За час свого функціонування Університет перетворився у потужний науково-освітній центр зі значними здобутками, твердими устоями, відомими науковими школами та новою генерацією фахівців.

Вагомий науковий потенціал, інноваційні технології, новаторські проекти, реформаторські зрушення, які реалізовує Університет, дають йому змогу крокувати в ногу з часом і утримувати лідерські позиції серед закладів вищої освіти України. Захоплюємось силою духу всіх учасників освітнього процесу, які в умовах бойових дій зберегли Університет та продовжують розвивати та примножувати славетні традиції, спрямовуючи свої зусилля на виконання найвищої місії Університету – виховання Громадянина України та підготовку висококваліфікованих фахівців, адже головне – молодь та її цінності, освічені люди, які є найбільшим багатством нашої країни, запорукою її успіху і процвітання.

Керівництво Університету високо цінує здобутки колег: розроблено положення про стимулювання праці працівників Університету, преміювання, клопотання про нагородження відзнаками органів влади та місцевого самоврядування, громадських організацій.

ЄВГЕН АНОХІН

Провідний фахівець центру творчого розвитку та соціально-психологічної підтримки.

Працює в Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка з 1980 року. Викладав педагогіку, психологію, очолює діяльність дитячого Центру «Сигнал», який у грудні 2023 р. відзначив своє 43-річчя.

«Сигнал» об'єднує дітей і підлітків обласного центру за напрямками пізнавальної роботи, громадської діяльності, фізичного розвитку і гартування. Щоліта працює літній наметовий табір у с. Курган Лебединської територіальної громади, здійснюються багатоденні мандрівки пішки та човнами річками Ворскла і Псел.

Дитячий Центр «Сигнал» став для студентів місцем підготовки і проходження педагогічної практики, проведення узагальнень і досліджень форм виховної і навчальної роботи, організації сучасних напрямів діяльності різновікового неформального об'єднання, громадського

скаутського руху в Україні. На його досвіді написані дипломні і магістерські роботи, видано понад 40 публікацій, реалізовано, за участю студентів, 8 соціальних проєктів. Найбільш масштабними стали проєкти за грантом Ради Європи (2004 р. річний проєкт «Європа-вектор») та Посольства Королівства Нідерландів в Україні (2006 р. річний проєкт «Громадська освіта»), Фонду «Відродження» (2010 р. річний проєкт «Від серця до серця»). З 2015 по 2020 рр. дитячий Центр «Сигнал» реалізував 5 соціальних проєктів за підтримки Сумської ОДА та міської ради м. Суми. У складні військові часи вихованці-«сигнальники» залучились до проєкту «Ти не один» для дітей і підлітків родин ВПО (внутрішньо переміщених осіб).

Діяльність дитячого Центру «Сигнал» відзначено грамотами, дипломами та відзнаками Університету, місцевого і обласного самоврядування, Національної Організації Скаутів України. У 2011 р. Євген Анохін отримав відзнаку «За видатні заслуги перед колективом Університету».

ОЛЕНА БАБЕНКО

Завідувач кафедри біології людини, хімії та методики навчання хімії природничо-географічного факультету.

Шлях Олени Михайлівни в педагогічну науку розпочався 2001 року після блискучого закінчення Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка, де вона здобула кваліфікацію вчителя біології, хімії, валеології та основ екології, а згодом – магістра педагогічної освіти, викладача біології.

У 2010 році Бабенко О.М. успішно захистила кандидатську дисертацію, що стало вагомим внеском у розвиток теорії та методики навчання хімії. Відтоді вона віддано

працює на ниві підготовки висококваліфікованих педагогічних кадрів для закладів загальної середньої, професійно-технічної та вищої освіти.

З 2021 року Олена Михайлівна обіймає відповідальну посаду завідувача кафедри біології людини, хімії та методики навчання хімії. Під її керівництвом колектив кафедри успішно розвивається, впроваджуючи новітні підходи до навчання студентів та проведення наукових досліджень.

Бабенко О.М. є автором численних наукових і навчально-методичних праць, загальна кількість яких перевищує 100 публікацій. Її розробки присвячені удоскона-

ленню процесу вивчення хімічних дисциплін із застосуванням інноваційних цифрових технологій. Вона викладає профільні курси з методики навчання хімії, сучасних технологій навчання хімії, техніки шкільного хімічного експерименту, хімії докільця, активно залучає студентів до наукової роботи.

Невтомна енергія, ентузіазм і організаторські здібності доцента Олени Бабенко знайшли втілення у низці важливих доручень і обов'язків, які вона гідно виконує на природничо-географічному факультеті. Серед них – робота у складі вченої ради, редакційних колегій наукових збірників, організація конференцій, наставництво у студентських групах.

Олена Михайлівна володіє рідкісним хистом зберігати приязну посмішку, життєрадісний оптимізм і гарний настрій. Вона має заслужену повагу і авторитет серед студентів та колег як людина, для якої улюблена справа стала життєвим покликанням і натхненням.

За багаторічну сумлінну працю, значні науково-методичні здобутки, високий рівень професіоналізму, вагомий особистий внесок у розвиток факультету Бабенко О.М. була неодноразово нагороджена грамотами Департаменту освіти і науки Сумської облдержадміністрації, Сумської обласної ради та СумДПУ імені А.С.Макаренка. У 2021 р. прізвище Бабенко О.М. було занесено на Дошку пошани СумДПУ імені А.С.Макаренка.

ЮЛІЯ БАБІНЕЦЬ

Начальник загального відділу.

Освіта: вища.
Ступінь: магістр.

- 2010-2011 рр. – Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка. Спеціальність: педагогіка вищої школи. Кваліфікація: викладач закладів вищої освіти.

• 2001-2006 – Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка. Спеціальність: педагогіка та методика середньої освіти. Українська мова та література. Кваліфікація: вчитель української мови і літератури та зарубіжної літератури.

Бабінець Юлія Олександрівна працює в Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка з 2006 р. Свою трудову діяльність розпочала на посаді вихователя Сумського ліцею Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка. Протягом 2007-2014 рр. працювала фахівцем навчального відділу, фахівцем II категорії відділу роботи з кадрами та документального забезпечення, фахівцем I категорії та провідним фахівцем ректорату. З жовтня 2014 р. і до сьогодні Юлія Олександрівна – начальник загального відділу

Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка.

За час роботи в університеті Бабінець Ю.О. зарекомендувала себе як відповідальний, наполегливий та компетентний працівник у сфері ведення діловодства, здійснення контролю за строками проходження і виконання документів в університеті. Як керівник Юлія Олександрівна здійснює якісний контроль за роботою загального відділу, порядком підготовки та організації роботи архіву, надає консультативну, методичну і практичну допомогу структурним підрозділам університету з питань документознавства. Результатом наполегливої роботи Бабінець Ю.О. та загального відділу є удосконалення форм і методів роботи співробітників закладу вищої освіти з документами.

Бабінець Юлія Олександрівна відповідає за реєстрування, ознайомлення працівників університету з різними розпорядчими документами та наказами ректора. Також вона робить вагомий внесок в оптимізацію роботи Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка, взаємодію структурних підрозділів закладу вищої освіти з різними громадськими організаціями, установами та підприємствами міста.

У межах своєї компетенції Юлія Олександрівна сприяє налагодженню ефективної комунікативної діяльності між працівниками університету, впровадженню сучасних технічних засобів роботи з документами та комп'ютеризації діловодства Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка.

За наполегливу працю, високий рівень професійної майстерності нагороджена Подякою Сумського міського

голови з врученням нагрудної відзнаки (2017 р.), Подякою Сумської обласної ради (2018 р.), грамотами Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка та занесена на Дошку Пошани «Кращі імена» (2021 рік).

Бабінець Юлія Олександрівна – відповідальна, принципова, рішуча і комунікабельна, має авторитет серед науково-педагогічних працівників, співробітників та здобувачів вищої освіти університету.

ЛАРИСА БЕРЕЖНА

Старший викладач кафедри спортивних дисциплін і фізичного виховання Навчально-наукового інституту фізичної культури до 2023 р.

У 1984 році закінчила Сумський державний педагогічний інститут імені А.С. Макаренка за спеціальністю «Фізичне виховання». Протягом 1980–1987 років грала в команді майстрів «Буревісник» в першій та вищій лізі СРСР з хокею на траві та збірній команді області з гандболу.

Працювала тренером з хокею на траві в ДЮСШ в Сумській обласній раді ДСТ «Буревісник».

З березня 1988 року по червень 2023 р. Лариса Іллівна стає старшим викладачем кафедри спортивних дисциплін і фізичного виховання.

П'ять років під її керівництвом команда сандружини університету щорічно брала участь в міських та обласних змаганнях.

Упродовж трудової діяльності була граючим тренером з гандболу жіночої та чоловічої команд університету, які були постійними учасниками турнірів та змагань різних рівнів. Крім цього, Лариса Бережна була також наставником збірної команди вузу з шахів.

Під час її роботи на посаді заступника декана фізико-математичного факультету з фізичного виховання збірна команда факультету ставала багаторазовим переможцем університету з волей-

болу, міні-футболу, баскетболу, шахів, бадмінтону, легкої атлетики, туризму, плавання та флорболу. Педагог і сама брала участь в змаганнях серед викладачів університету з волейболу та флорболу, в першості області з бадмінтону. Протягом навчального року зі студентами фізико-математичного та історичного факультетів готувала та проводила різноманітні конкурси та змагання, літні та зимові турпоходи.

Лариса Іллівна Бережна – досвідчений і творчий професіонал, креативний і енергійний педагог та вихователь, має активну життєву позицію, заслуговує довіру колег, особистість, яка постійно удосконалюється.

Лариса Бережна має вагомий науковий та методичний доробок, який налічує понад 60 статей та методичних посібників, спрямованих на удосконалення розвитку фізичного виховання студентської молоді, що є особливо актуальним в умовах війни.

За багаторічну сумлінну і плідну працю, вагомий особистий внесок у розвиток вищої освіти міста, високий професіоналізм, підготовку висококваліфікованих фахівців в галузі спорту Бережна Лариса Іллівна нагороджена Грамотою управління освіти і науки облдержадміністрації та Грамотою міського голови. У 2022 р. отримала звання «Доцент» СумДПУ імені А.С.Макаренка.

ДІАНА БЕРМУДЕС

Завідувач кафедри теорії та методики спорту Навчально-наукового інституту фізичної культури.

У 1999 р. закінчила Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка за спеціальністю «Фізична культура» та здобула кваліфікацію вчителя фізичної культури та валеології, організатора спортивно-масової та туристичної роботи. У 2004 р. за спеціальністю «Педагогіка і методика середньої освіти. Фізична культура» здобула кваліфікацію магістра педагогічної освіти, викладача фізичної культури. У 2018 р. успішно захистила кандидатську дисертацію за темою «Підготовка майбутніх учителів фізичної культури та хореографії до реалізації варіативних модулів у процесі професійної діяльності» і здобула науковий ступінь кандидата педагогічних наук за шифром спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. У 2020 р. Діані Валеріївні присвоєно вчене звання доцента.

Працює в університеті з 2002 року. Має високі показники в навчальній та науково-методичній роботі. Діана Валеріївна є автором понад 150 публікацій, серед яких – понад 80 наукових публікацій, у тому числі публікації у періодичних виданнях, які вміщені до наукометричних баз Scopus та Web of Science. Також вона є автором багатьох методичних розробок і 3 навчальних посібників, що рекомендовані до друку Міністерством освіти і науки України і мають авторське право на науковий твір, а також автором одноосібної і співавтором колективних монографій.

Бермудес Д. В. – учасниця Всеукраїнських, міжнародних, регіональних, міських, вузівських науково-практичних конференцій. Зокрема брала участь у International Scientific and Practical Conference «Pedagogy in EU countries and Ukraine at the modern stage», «Eastern European Conference of Management and Economics», Міжнародній науково-практичній конференції «Imperatives of civil

society development in promoting national competitiveness», Міжнародній науково-практичній конференції «Діджиталізація в Україні: інновації в освіті, науці, бізнесі», Міжнародній науково-практичній конференції «Наукова діяльність як шлях формування професійних компетентностей майбутнього фахівця», Всеукраїнській науково-практичній конференції «Інноваційні підходи до формування професійних компетентностей фахівців з фізичної культури, спорту і фізичної терапії та ерготерапії», Міжнародному науково-практичному форумі «Україна майбутнього: перспективи інтеграції та інноваційного розвитку» тощо.

Бермудес Д. В. є організатором і керівником міжнародних, всеукраїнських, регіональних, вузівських науково-практичних конференцій та наукових заходів. Серед них Міжнародна науково-практична конференція «Україна майбутнього: перспективи інтеграції та інноваційного розвитку», секція «Фізична культура і спорт: історія, сучасність, перспективи, інновації»; Міжнародна науково-практична конференція «Інноваційні і цифрові технології в процесі підготовки спортсменів в умовах формального і неформального навчання»; Всеукраїнська науково-практична конференція «Актуальні питання підготовки фахівців фізичної культури та спорту і спортсменів в олімпійських і неолімпійських видах спорту»; студентська кафедральна науково-практична конференція «Формування професійної компетентності фахівців фізичної культури і спорту»; регіональні науково-практичні семінари: «Педагогічна діяльність тренера ДЮСШ», «Інклюзія в спорті»; круглі столи та інші заходів з тренерами різних видів спорту.

Бермудес Д. В. – керівник студентського наукового гуртка. Тема наукового дослідження: «Підготовка майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до майбутньої професійної діяльності». Наукові роботи студентів, якими керувала Д. В. Бермудес, неодноразово висвітлювались у фа-

хових виданнях України та у збірниках наукових праць. Підготувала призерів I і II турів Всеукраїнських конкурсів студентських наукових робіт у галузі «Фізичне виховання та спорт» та I і II етапів Всеукраїнських студентських олімпіад зі спеціальності «Фітнес і рекреація». На високому науковому рівні керує підготовкою дисертаційних, магістерських та бакалаврських робіт.

Діана Валеріївна є досвідченим педагогом. Викладає навчальні дисципліни «Теорія та методика фізичної культури і спорту», «Спортивна педагогіка», «Педагогічна майстерність тренера», «Аеробіка з методикою викладання», є керівником педагогічної практики студентів.

У різні роки професійної діяльності за активну і ефективну науково-дослідну роботу нагороджена Грамотою Сумської міської ради (2009), Грамотами ректора СумДПУ імені А. С. Макаренка (2010, 2015), Подякою Сумської обласної ради (2018), Подякою Національної академії педагогічних наук України (2019), Грамотою міського голови (2021), Подякою Федерації футболу міста Суми (2021), Подякою Міністерства освіти і науки України (2022).

У 2023 р. кандидатура Бермудес Діани Валеріївни рекомендована Вченою радою Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка до занесення на Дошку пошани Університету «Кращі імена».

МИХАЙЛО БІЛЬЧЕНКО

Доцент кафедри хімії та методики навчання хімії природничо-географічного факультету до 2022 року.

Досвідчений науковець і викладач, авторитетний організатор навчального процесу, людина дипломатичного хисту та енциклопедичних знань у галузі хімії.

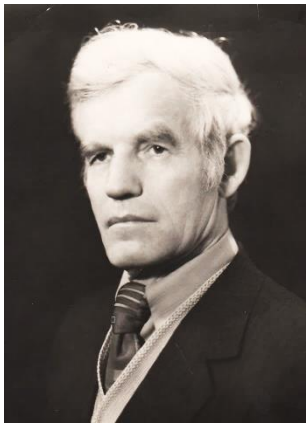
Фундаментальну хімічну освіту Михайло Миколайович здобув у Харківському державному університеті, де отримав кваліфікацію хіміка, викладача хімії. Згодом науковий шлях привів його до ІЗНХ АН УРСР, де у 1989 році він блискуче захистив кандидатську дисертацію з неорганічної хімії та розпочав плідну роботу на кафедрі хімії Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка. Михайло Миколайович читав фахові курси з аналітичної хімії, фізичної та колоїдної хімії, хімічної технології, став автором понад 50 наукових публікацій і 4 навчально-методичних посібників для студентів ЗВО.

У 1998 році почалася відповідальна адміністративна діяльність Більченка М.М. на посаді декана природничо-географічного факультету. Непростими були часи становлення молодого Незалежної Української держави, фінансових негараздів у

галузі освіти і науки. Проте новопризначеному декану вдавалося конструктивно розв'язувати всі проблеми, підтримувати робочий мікроклімат і дружні стосунки у колективі. Головним його талантом як керівника був хист дипломата і психолога.

З 2015 року Більченко М.М. очолював кафедру хімії та МНХ. Відданість улюбленій справі, високий професіоналізм та здобутки на освітянській ниві були гідно оцінені численними відзнаками. Серед них: Почесна грамота Міністерства освіти і науки України, Подяка Національної академії педагогічних наук України (2014), грамоти Сумської обласної державної адміністрації, Сумської обласної ради (2017), Департаменту освіти і науки Сумської обласної державної адміністрації, Подяка міського голови (2012), ректора університету. Михайло Миколайович став «Відмінником освіти» України, був нагороджений знаком «За видатні заслуги перед колективом університету» (2008).

У вільний час Більченко М.М. захоплювався мандрівками, адже невичерпний інтерес до пізнання світу став його життєвим кредо. Освічений інтелектуал і водночас життєлюб і оптиміст, він донині лишається взірцем для колег і студентської молоді.

ПОЛІКАРП БОБРОВСЬКИЙ

Доктор філософських наук, професор.

Полікарп Петрович Бобровський народився 10 червня 1923 р. у селі Беседівка Запорізької області. Після смерті матері і батька у 1933 р. до 1937 р. виховувався в Астраханському дитячому будинку Запорізької області. З 1937 по 1941 роки знаходився на патронаті у колгоспі ім. Ворошилова (м. Молочанськ, Запорізької області). У 1941 р. закінчив 9 класів Молочанської середньої школи. У цьому році був прийнятий до складу ВЛКСМ.

У серпні 1941 р. достроково мобілізований до лав Збройних сил Радянського союзу. Брав участь у боях з німецько-фашистськими загарбниками на Північному та Кримському фронтах. Після важкого поранення з березня 1942 по березень 1943 року перебував на лікуванні в евакуаційному госпіталі та одночасно закінчив курси автомеханіків. Після лікування один рік працював викладачем автомобільної справи в автомотоклубі м. Пятигорськ Ставропольського краю.

У 1944 р. вступив до Бердянського вчительського інституту і в 1946 р. закінчив історичний факультет цього навчального закладу. Майже рік (до серпня 1947 р.) працював завідувачем навчальної частини Білозерського дитячого будинку Запорізької області.

За період з 1947 до 1952 року закінчив філософський факультет Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка, а потім річні курси викладачів суспільних наук при Київському державному університеті ім. Т.Г. Шевченка.

З вересня 1953 р. почав працювати на кафедрі історії КПРС Сумського педагогічного інституту. Захистив кандидатську дисертацію у вересні 1966 р. У 1969 р. отримав вчене звання доцента. 28 травня 1976 р. захистив докторську дисертацію з філософії на тему «Місце і роль еволюційної ідеї в біології (Логіко-методологіч-

ний аспект)». 18 листопада 1977 р. отримав вчене звання доцента. З 1980 по 1987 рік – завідувач кафедрою філософії та марксизму-ленінізму.

Брав активну участь у міжвузівських та республіканських конференціях з філософії в галузі біологічних наук, виступав на ювілейних та вчительських конференціях, був членом редколегії «Вісник Харківського політехнічного інституту» (серія: суспільні науки), членом наукової ради АН УРСР з проблем «філософські питання природознавства», лектором спільноти «Знання».

Автор понад 40 наукових і науково-методичних праць.

Протягом 1981–1985 рр. був керівником колективної держбюджетної теми кафедри «Методологічні проблеми формування наукового світогляду студентської молоді». Усі роки керував науково-дослідною групою з виконання госпдоговірних тем з філософських проблеми охорони навколишнього середовища (Замовник – Сумський філіал Харківського політехнічного інституту, кафедра економіки (зараз СумДУ)). Постійно працював над підготовкою студентів до участі в конкурсах наукових робіт.

Полікарп Бобровський був засновником та керівником (25 років!) студентського інтелектуального клубу «Фотон» при Сумському державному педагогічному інституті імені А.С. Макаренка.

У 1975 р. за багаторічну сумлінну працю з підготовки висококваліфікованих фахівців та з нагоди 50-річчя з дня заснування Сумського державного педагогічного інституту нагороджений почесним знаком «Відмінник народної освіти».

Має чисельні нагороди: Орден Трудового Червоного Прапора, Орден Слави III ступеня. Відзначений сімома ювілейними медалями, Знаками «Відмінник народної освіти УРСР», «Відмінник народної освіти СРСР».

У 2005 р. нагороджений почесним знаком «За заслуги перед колективом Університету».

МАРИНА БОЙЧЕНКО

Завідувач кафедри-професор кафедри педагогіки Навчально-наукового інституту педагогіки і психології.

Підготовка конкурентоспроможного педагога-дослідника є одним із найважливіших завдань сучасного закладу вищої освіти і вимогою ринку праці, що вимагає комплексного підходу до його розв'язання. Кафедра педагогіки має потужний потенціал і значний досвід підготовки таких фахівців на другому й третьому рівнях вищої освіти.

Очолює кафедру доктор педагогічних наук, професор Бойченко Марина Анатоліївна, яка й спрямовує зусилля педагогічного колективу кафедри на досягнення окресленої мети. Марина Бойченко є гарантом освітньо-наукової програми третього рівня вищої освіти «Освітні, педагогічні науки», членом робочої групи освітньо-професійної програми другого рівня вищої освіти «Освітні, педагогічні науки (Позашкільна освіта)», активним дослідником, який має широке коло наукових інтересів: порівняльна педагогіка, педагогіка позашкільної освіти, мистецька педагогіка й освіта обдарованих і талановитих, актуальні проблеми підготовки майбутніх докторів філософії тощо. Результати науково-дослідної роботи Марини Бойченко відображені в понад 200 наукових та навчально-методичних працях, серед яких одноосібні монографії, розділи колективних монографій, наукові фахові статті, опубліковані в українських та закордонних наукових виданнях, зокрема й тих, що індексовані в міжнародних наукометричних базах Scopus та Web of Science, навчальні та навчально-методичні посібники тощо. Марина Бойченко є організатором наукових заходів різних рівнів: міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференцій та семінарів, наукових шкіл для аспірантів і магістрантів, стажувань для науково-педагогічних і педагогічних працівників, численних тренінгів і воркшопів, заступником головного редактора наукового фахового журналу «Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології», членом редакційних колегій наукових фахових видань «Inclusion and diversity» і «Південноукраїнські мистецькі студії», а також редактором українських та міжнародних монографій і збірників матеріалів науково-практичних конференцій.

У межах наукової школи з проблем розвитку обдарованої особистості в закладах загальної середньої, позашкільної і вищої освіти в розвинених країнах світу та Україні, керівником якої є Марина Бойченко, здійснюється підготовка аспірантів і докторантів, рецензування й опонування дисертаційних досліджень на здобуття наукових ступенів доктора філософії та доктора наук. Марина Бойченко є заступником голови спеціалізованої вченої ради Д 55.053.01 у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка та членом разових спеціалізованих рад багатьох українських університетів.

Діяльність очолюваного Мариною Бойченко «Ресурсного центру розвитку трансверсальних компетентностей здобувачів вищої освіти» Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка спрямована на розвиток науково-педагогічного потенціалу його співробітників з метою підвищення якості кадрового забезпечення процесів інноваційного розвитку Університету, створення методичних і освітніх ресурсів, грантову і проектну діяльність, співпрацю із українськими та іноземними партнерами.

Невід'ємною складовою професійно-педагогічної діяльності Марини Бойченко є викладання і робота з талановитою молоддю. Авторству професора Бойченко належить низка унікальних навчальних курсів для здобувачів освіти другого і третього рівнів вищої освіти: «Освіта обдарованих і талановитих: глобальний контекст», «Теорія і методика освіти обдарованих і талановитих у закладах позашкільної освіти», «Трансверсальні компетентності дослідника», «Менеджмент позашкільної освіти», «Порівняльна педагогіка вищої школи та позашкільля», «Технології апробації результатів дисер-

таційного дослідження», «Технології проведення експериментальних досліджень в галузі 01 Освіта/Педагогіка» тощо.

Усвідомлюючи важливість розвитку талантів молодих дослідників, Марина Бойченко активно співпрацює з МАН України, проводить інтерактивні лекції і практичні заняття, здійснює наукове консультування

слухачів МАН, є членом журі II етапу конкурсу-захисту наукових робіт учнів-членів МАН у секції «Педагогіка».

За високий професіоналізм Марина Бойченко нагороджена грамотами та подяками, зокрема грамотами й подяками НАПН та МОН України. У 2021 р. її ім'я занесено на Дошку пошани Університету «Кращі імена».

ВІКТОРІЯ БОНДАРЕНКО

Заступник головного бухгалтера бухгалтерської служби.

Вікторія Бондаренко розпочала свою трудову діяльність в університеті в 2010 році, а з 2013 року переведена на посаду заступника головного бухгалтера бухгалтерської служби.

Вікторія Євгенівна забезпечує повне та достовірне відображення інформації, що міститься у прийнятих до обліку первинних документах, на рахунках бухгалтерського обліку, веде облік та обробку всіх банківських реєстраційних рахунків університету, забезпечує своєчасне складання бухгалтерської, фінансової, податкової та статистичної звітності.

Вона, немов майстерний годинникар, який тримає в руках складний механізм фінансів. Її робота – це не просто облік цифр, а злагоджений процес, що забезпечує своєчасне складання звітності. Жоден термін не може пройти непоміченим нею, адже кожен документ – це пазл у великій картині фінансової стабільності, і саме від його точності залежить бездоганна робота закладу. Вікторія Євгенівна творить порядок із множини чисел, перетворюючи їх на чітку та зрозумілу мову.

За багаторічну працю Вікторія Євгенівна була нагороджена Грамотою ректора (2014, 2016), Грамотою Департаменту освіти і науки СОДА (2017).

У 2021 р. її ім'я занесено на Дошку пошани «Кращі імена».

ЮЛІЯ БОНДАРЕНКО (КАРТАВА)

Професор кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Навчально-наукового інституту педагогіки і психології.

Стаж роботи в університеті – 20 років. Має багаторічний практичний досвід роботи у закладах освіти (1993–2020),

міжнародне стажування в країнах ЄС (Бельгія, Польща, Словачія).

Бондаренко Юлія Анатоліївна – гарант ОНП третього (освітньо-наукового) рівня (PhD), член проектних груп з розробки ОП першого (бакалаврського) і другого (магістерського) ОР за спеціальністю 016 Спеціальна освіта. На високому науково-методичному рівні викладає навчальні

дисципліни («Основи інклюзивного навчання», «Технології інклюзивної освіти», «Методика підготовки дітей з інтелектуальними порушеннями до школи», «Технології апробації результатів дисертаційного дослідження у галузі Спеціальна освіта» та ін.), керує аспірантськими та студентськими науковими роботами, організовує проведення навчальної, виробничої та асистентської практик; є головою та членом ЕК під час ДА та вступних випробувань.

Юлія Анатоліївна активно займається науково-дослідною роботою, є керівником лабораторії проблем інклюзивної освіти СПУ, автором та співавтором понад

130 науково-методичних праць, з яких 8 мають гриф МОН України, 10 опубліковано у зарубіжних виданнях, що входять до наукометричних баз Scopus, Web of Science, 3 – Стандарти вищої освіти України зі спеціальності 016 Спеціальна освіта (для першого, другого і третього ОР). Вона є організатором та учасником щорічних міжнародних, всеукраїнських і регіональних науково-практичних заходів (Міжнародна конференція «Корекційно-реабілітаційна діяльність: стратегії розвитку у національному та світовому вимірі», Міжнародна конференція «Корекційна та інклюзивна освіта очима молодих науковців», Всеукраїнська конференція «Спеціальна та інклюзивна освіта: теорія, методика, практика», Регіональний семінар «Новітні технології спеціальної педагогіки: проблеми, перспективи та шляхи запровадження» та ін.).

Бондаренко Ю.А. – експерт з акредитації освітніх програм НАЗЯВО України; член науково-методичної комісії (підкомісії зі спеціальності 016 – Спеціальна освіта) сектору ВО науково-методичної ради МОН України; одноразових та постійно діючих спеціалізованих вчених рад із захисту

дисертацій за спеціальностями 13.00.03 – корекційна педагогіка (Д 26.053.23); 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти (К 55.053.03); редакційної колегії чотирьох фахових видань України, колективних монографій, матеріалів конференцій; науково-педагогічних колективів з розроблення програм з корекційно-розвиткової роботи для школи I ступеня (підготовчий, 1–4 класи) та школи II ступеня (5-9 (10) класи) спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів (2015 р.); творчої групи лабораторії тифлопедагогіки Інституту спеціальної педагогіки НАПН України з розробки програмно-методичного забезпечення для дошкільників із порушеннями зору (2011–2014 рр.); координаційної, наукової, науково-методичної рад Університету, голова науково-методичної комісії та член вченої ради Навчально-наукового інституту педагогіки і психології СПУ.

Юлія Анатоліївна нагороджена подяками та грамотами ректора СПУ, Сумської міської та обласної рад, Сумської обласної державної адміністрації, Міністерства освіти і науки України, занесена на Дошку пошани Університету «Кращі імена» (2018).

ОКСАНА БОРЯК

Завідувач кафедри-професор кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Навчально-наукового інституту педагогіки і психології.

Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти є випусковою кафедрою Навчально-наукового інституту педагогіки і психології, яка, починаючи з вересня 2005 р., здійснює підготовку здобувачів трьох рівнів вищої освіти: бакалаврів, магістрів, докторів філософії (PhD) за чотирма освітніми програмами. Кафедра є унікальною, оскільки готує фахівців зі спеціальності 016 Спеціальна освіта за переважною кількістю напрямів: 016.01 Логопедія, 016.02 Олігофренопедагогіка, 016.04 Сурдопедагогіка, 016.05 Тифлопедагогіка. Оксана Борьяк є гарантом освітньо-профе-

сійної програми «Спеціальна освіта (Олігофренопедагогіка. Логопедія) на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти.

Професор Оксана Борьяк очолює кафедру з вересня 2022 р. За цей час на кафедрі впроваджено внутрішню і міжнародну академічну мобільність як серед здобувачів вищої освіти так і серед професорсько-викладацького складу кафедри. Започатковано видання щорічної студентської колективної монографії «Освіта в Україні: євроінтеграційний вектор»; до переліку наукових фахових видань України в категорії «Б» включено видання «Inclusion and Diversity» зі спеціальності 016 «Спеціальна освіта», яке засновано на кафедрі; в освітній процес впроваджуються гостьові лекції

як професіоналів-практиків, так і представників академічної спільноти; можлива дуальна форма здобуття освіти як на рівні бакалавру, так і магістратури. З ініціативи та під її керівництвом, в Університеті впродовж трьох років проводився II етап Всеукраїнської (з міжнародною участю) студентської олімпіади зі спеціальності 016 «Спеціальна освіта» (за нозологіями) серед здобувачів закладів вищої освіти.

Оксана Боряк – фахівець-практик, яка вдало поєднує наукову діяльність з практичною; творча, креативна особистість; людина, яка постійно самоудосконалюється, шукає шляхи для підвищення не тільки особистісного професійного зростання, але й спонукає колектив кафедри до постійного удосконалення.

Коло наукових інтересів науковиці пов'язане з особами з особливими освітніми потребами різного віку. Провідним є напрям роботи з розвитку/ корекції мовленнєвої діяльності як дітей із порушеннями мовлення, так і дітей із порушеннями психофізичного розвитку – інтелектуальними, порушеннями опорно-рухового апарату, затримкою психічного розвитку тощо.

Оксана Боряк очолює міжвідомчу наукову лабораторію корекційно-реабілі-

таційних технологій, в межах якої здійснюється: публікаційна діяльність професорсько-викладацького складу кафедри, науково-дослідна робота здобувачів другого і третього рівнів вищої освіти; започатковано роботу над міжнародними грантовими проектами; міжнародні наукові, науково-практичні заходи; здійснюється співпраця з науковими установами, закладами вищої освіти як в межах країни, так і за її межами.

Професор Оксана Боряк має значний науковий та методичний доробок, який налічує понад 200 публікацій: навчальних, навчально-методичних посібників, монографій та їх розділів, як українською, так і англійською мовами, які відповідають колу наукових інтересів автора та сприяють підвищенню рівня викладання в межах освітніх компонентів, що викладаються авторкою.

Доктор педагогічних наук, професор Оксана Боряк за високий професіоналізм нагороджена численними грамотами, подяками Сумського державного університету імені А.С.Макаренка, органів державної влади та місцевого самоврядування. Занесена на Дошку пошани «Кращі імена» (2019).

ВАЛЕРІЙ БУГАЄНКО

Доцент кафедри хімії та методики навчання хімії природничо-географічного факультету до 2020 року.

Шлях Валерія Васильовича в науку розпочався 1970 р. після блискучого закінчення природничого факультету Сумського державного педагогічного інституту імені А.С.Макаренка. Пройшовши дворічне стажування в Інституті загальної та неорганічної хімії АН УРСР, він вступив до аспірантури академіка Ю.К. Делімарського і невдовзі успішно захистив кандидатську дисертацію з неорганічної хімії.

З 1975 р. В.В. Бугаєнко трудився в рідному ЗВО на посадах викладача, старшого викладача, доцента, завідувача та професора кафедри. Науковий доробок

вченого налічує понад 80 публікацій, у тому числі монографії, навчально-методичні посібники, патенти на винаходи. Під його керівництвом колективом кафедри було виконано понад трьох десятків дослідницьких проектів, в тому числі на замовлення департаменту науково-технологічного розвитку МОН України.

Багато років Валерій Васильович очолював науково-дослідну роботу університету як проректор, а згодом перший проректор. Високий професіоналізм, сумлінна плідна праця Бугаєнка В.В. були відзначені почесним званням «Відмінник освіти України», нагрудним знаком «Петро Могила» (2007), Грамотою управління освіти і науки Сумської обласної державної адміністрації (2009), Подякою

Сумської обласної ради (2016). У 2016 р. Бугаєнко Валерій Васильович отримав почесне звання «Професор СумДПУ імені А.С. Макаренка».

Валерій Васильович людина енциклопедичних знань та різнобічних інтересів. Він вирізнявся не лише глибокими науковими знаннями з природничих наук в цілому та хімії зокрема, фундаментальною підготовкою й вагомими здобутками в професійній сфері, але й універсальною ерудицією та широким спектром інтелектуальних зацікавлень. Валерій Васильович був не лише відданим науковцем та освітянином, а й

люблячим чоловіком, батьком і дідусем. Для своєї родини він став взірцем працьовитості, інтелігентності, життєвої мудрості. Скромний у побуті, лагідний у спілкуванні, він водночас умів бути твердим та принциповим, коли того вимагали обставини.

Образ доцента Бугаєнка В.В. надовго збережеться в пам'яті колег і вихованців як приклад Вчителя у високому розумінні цього слова – ерудованого інтелектуала, творчої і різнобічно обдарованої особистості, віддано закоханої у свою справу. У 2013 р. отримав відзнаку «За видатні заслуги перед колективом Університету».

ВОЛОДИМИР БУГРІЙ

(23.04.1964 – 19.11.2021)

Професор кафедри історії України Навчально-наукового інституту історії, права та міжнародних відносин до 2021 року.

Народився 23 квітня 1964 р. в селищі Жовтневе Білопільського району (нині селище Миколаївка Сумського району) на Сумщині. Навчався на історичному факультеті спочатку Сумського державного педагогічного інституту імені А.С. Макаренка, а потім – Харківського державного університету імені М.Горького, який закінчив у 1987 р. та отримав кваліфікацію історика, викладача історії та суспільствознавства. Був направлений на роботу до Сумського державного педагогічного інституту імені А. С. Макаренка, де працював асистентом, а з 1990 р. – викладачем історичного факультету.

У 2006 р. захистив кандидатську дисертацію у Житомирському державному університеті імені І. Франка на тему «Становлення та розвиток системи краєзнавчої роботи в школах Північно-Східної України (20–30-ті рр. ХХ ст.)». У 2008 р. отримав вчене звання доцента кафедри методики викладання суспільних дисциплін. У 2013 р. захистив докторську дисертацію на тему «Розвиток шкільного краєзнавства в Україні (друга

половина ХХ – початок ХХІ ст.)» та у 2015 р. отримав вчене звання професора кафедри історії України Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка. Сфера наукових інтересів – історичне краєзнавство, історія рідного краю, історія освіти, історіографія історії України. Був керівником наукової школи, під його керівництвом було захищено три кандидатські дисертації за напрямом досліджень наукової школи. Входив до складу спеціалізованої вченої ради університету Д 55.053. У 2014–2015 рр. проходив військову службу в ДПС України.

За вагомі результати педагогічної та наукової діяльності удостоєний високих нагород: Грамота Сумського міського голови (2006), Подяка Кабінету міністрів України (2009), Грамота департаменту освіти і науки Сумської обласної державної адміністрації (2014), почесна відзнака Сумської міської ради «За заслуги перед містом» II ступеня (2016), Подяка Національної академії педагогічних наук України (2018), знак Національної академії педагогічних наук України «Ушинський К.Д.» (2021), Подяка Міністерства освіти і науки України, а

також грамоти і подяки адміністрації СумДПУ імені А. С. Макаренка, у 2023 р. відзнака «За видатні заслуги перед колективом Університету» (по смертно).

У 2017 р. удостоєний звань «Почесний професор» СумДПУ імені А. С. Макаренка та «Почесний громадянин селища Миколаївка Білопільського району».

ОЛЕКСАНДР БУРЛА

Доцент кафедри теорії та методики фізичної культури Навчально-наукового інституту фізичної культури до 2021 року.

Олександр Михайлович закінчив Томський інститут фізичної культури (у 1963 р.) зі спеціальності «Фізична культура». З 1969 по 1972 рік навчався в аспірантурі Всесоюзного науково-дослідного інституту фізичної культури. Кандидат педагогічних наук, спеціальність «Теорія і методика фізичного виховання, спортивного тренування та лікувальної культури». Тема дисертації – «Експериментальне обґрунтування підготовки юних спортсменів на етапі початкової спортивної спеціалізації» (1974).

В Університеті працює з 1980 р., з першого дня роботи на факультеті фізичного виховання. З початку 1981–1982 рр. в інституті була створена перша базова кафедра теорії і методики фізичної культури, яку очолив Олександр Михайлович. До цього він працював у Новосибірському педагогічному інституті, де керував подібною кафедрою. На цій посаді він з трирічною перервою працював до середини 90-х років. У 1981–1982 виконував обов'язки декана факультету, суміщав одночасно керівництво факультетом і кафедрою новоствореного факультету «фізичне виховання» СумДПУ імені А. С. Макаренка. Подальші роки працював доцентом кафедри олімпійського і професійного спорту, професором кафедри теорії і методики фізичної культури ННІФК.

Викладацьку діяльність в університеті успішно поєднував з науковою, тренерською і літературною діяльністю. Член

спілки письменників СРСР. Як тренер підготував 6 майстрів спорту із легкої атлетики: три з них (Олег Сироєжко, Сергій Антоненко і Володимир Сергієнко) входили до збірних команд України і СРСР.

Олександр Михайлович має понад 130 публікації з теорії та методики фізичної культури. Опублікував три монографії, шість навчально-методичних посібників, два з них (посібники з легкої атлетики та плавання) рекомендовані МОН України для студентів вищих навчальних закладів. Під його керівництвом захищено дві дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання і спорту.

Крім наукових публікацій, ним написані художні та художньо-документальні повісті: «Вызов фаворитам», «Биатлон по-Тихонову», «Первым буду я», «Золотые кольца спидвея», «Лицарі бігової доріжки», «Испытательный срок» та ін. Повісті Бурли О.М. публікувалися в художніх журналах та видавалися окремими книгами в українських та закордонних видавництвах.

За значний особистий внесок у розвиток університету, навчальну, наукову, інноваційну, виховну, громадську працю Бурла О.М. нагороджений Грамотами Міністерства освіти і науки України, нагрудним знаком «Відмінник освіти України» (2003), Почесними грамотами Сумської обласної ради, медаллю Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка, подяками ННІФК. У 2018 р. отримав звання «Професор СумДПУ імені А.С. Макаренка».

АНАТОЛІЙ ВАКАЛ

Доцент кафедри біології та методики навчання біології природничо-географічного факультету.

Анатолій Вакал народився в 1960 р. в м. Суми в сім'ї робітника. Випускник природничо-географічного факультету Сумського державного педагогічного інституту імені А. С. Макаренка 1984 р., базова освіта – вчитель біології і хімії.

Після закінчення вищого навчального закладу працював у Сумській середній школі № 9 вчителем біології.

У 1986 р. його запросили на кафедру ботаніки на посаду молодшого наукового співробітника по виконанню госпдоговірної теми «Розвиток агроценозів у зоні впливу викидів хімічних підприємств лівобережної України». У 1989 р. А. П. Вакал вступив до аспірантури при Інституті ботаніки ім. М. Г. Холодного НАН України, яку успішно закінчив у 1992 р. і захистив

дисертацію «Оцінка трансформації наземних біогеоценозів у зоні впливу заводів по виробництві фосфатних добрив» на здобуття вченого ступеня кандидата біологічних наук, спеціальність 03.00.16 – екологія.

По завершенню аспірантури повернувся на кафедру на посаду викладача. З 2000 по 2014 рр. працював на посаді завідувача кафедри ботаніки, а з 2014 по 2021 рр. – загальної біології та екології.

Анатолій Петрович є фахівцем у галузі екології, ґрунтознавства, ботаніки та охорони природи. На сьогодні має понад 120 наукових публікацій.

За відповідальне і творче ставлення до професії Анатолій Петрович нагороджений численними відзнаками, серед яких: Почесна грамота Міністерства освіти і науки України (2010), «Відмінник освіти» (2017), почесне звання «Професор Сумського державного університету імені А. С. Макаренка» (2020).

МИКОЛА ВАСЮК

Викладач кафедри спортивної медицини і валеології Навчально-наукового інституту фізичної культури до 2011 р.

Микола Васюк 1931 р.н. У 1956 р. закінчив Харківський медичний інститут. Після проходження інтернатури працював у неврологічному відділенні Архангельського медичного інституту. У 1962 р. закінчив клінічну ординатуру з неврології при Запорізькому інституті удосконалення лікарів ім. М. Горького. У 1970 р. захистив дисертацію на здобуття наукового ступеню кандидата медичних наук на тему: «Вплив деяких метеорологічних факторів на перебіг та результат судинних захворювань головного мозку» за спеціальністю 762. – нервові хвороби.

З 1970 року розпочав педагогічну діяльність у Сумському педагогічному інституті. У 1976 р. був обраний на посаду завідувача кафедри цивільної оборони.

У його доробку – 68 наукових праць у статтях, матеріалах науково-практичних конференцій; навчальні посібники.

Він досліджував вплив метеорологічних умов на організм людини, приділяючи увагу як фізіологічним, так і психологічним аспектам. Навчав розуміти, як їхній взаємовплив діє на загальний стан здоров'я. Свої знання підкріплював особистим прикладом, ведучи здоровий спосіб життя, щоранку вирушав на пішу прогулянку, перетворивши це на традицію.

Микола Маркович Васюк був справжнім наставником для своїх молодих колег, підтримуючи їх не лише професійними знаннями, а й морально. Став для них опорою у складні робочі моменти. Із вдячністю згадують, як допомагав їм подолати перші страхи перед викладанням і відповідальністю за виховання студентів, завжди знаходячи слова, які надихали й підбадьорювали. Його мотиваційні репліки додавали

молодим викладачам впевненості у собі. До того ж він був яскравим прикладом шанобливого ставлення чоловіка до жінки, завжди виявляючи щирю повагу.

На базі Навчально-наукового інституту фізичної культури СумДПУ імені А.С. Мака-

ренка не один рік проводиться регіональний конкурс з громадського здоров'я імені М.М. Василюка. Конкурс названо на його честь, тому що своєю плідною працею він зробив значний внесок у популяризацію здорового способу життя серед молоді.

МИХАЙЛО ВЕДМЕДІВ

Доктор філософських наук, доцент.

Для людської цивілізації завжди були і будуть актуальними проблеми, пов'язані зі світоглядною орієнтацією людини, з осмисленням нею свого місця і ролі в суспільстві, а також з відповідальністю за власні вчинки, за правильний вибір форм та напрямів власної діяльності. І тут чи не найголовніша роль належить філософії.

Саме вона постійно розгортає велику і плідну критично-рефлексійну роботу, інтелектуальні роздуми над глибинними цінностями людського життя, над конкретним історичним призначенням людини, над раціональністю її дій, мораллю, способом ставлення до світу.

Динамічні процеси сучасного суперечливого світу ставлять кожну людину в складні умови соціального життя. Зростаюча напруга, пов'язана зі зміною ціннісних орієнтацій, необхідність пошуку і швидкого знаходження рішень, стресові ситуації – все це проблеми людського буття, збереження і розвитку особистості, її внутрішнього світу, світоглядної культури.

У сучасних умовах світоглядні уявлення і переконання молоді формуються у контексті переоцінки нашого історичного минулого, утвердження плюралізму, розмаїття думок, поглядів на різні аспекти суспільного життя. Щоб не блукати у лабіринтах нових суспільних процесів, правильно зорієнтуватись, збагнути смисл свого існування, людині, особливо молодій, потрібна духовна вісь, якою є філософсько-світоглядна культура.

Філософія завжди перебуває в «опозиції» до емпіричної соціальної дійсності, бачить недосконалість світу повсякденної реальності, суспільних відносин, руйнує

усталені стереотипи, шукає шляхи гармонізації людини і навколишнього світу.

Філософи у всі часи і епохи брали на себе унікальне завдання: прояснити смисл людського буття, відповісти на питання, що таке щастя, добро, а також правильно зорієнтувати людину, як їй повніше і глибше реалізувати свій духовно-інтелектуальний потенціал. Крім того, філософи намагалися вирішити ще одне, не менш суттєве завдання: вивести людину зі сфери земного, буденного у світ вищий, духовний для того, щоб там вона могла віднайти істинні цінності, ідеали й збагнути, як їй жити і діяти.

Ці та інші проблеми є фокусом плідної наукової і творчої роботи Михайла Михайловича Ведмедева, який понад 35 років працював у Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка.

За багаторічну самовіддану працю на педагогічній ниві, високий рівень професійної майстерності, творчість, ініціативу, виховання в молоді почуття любові до України Михайло Ведмедєв нагороджений численними грамотами Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка та Департаменту освіти і науки Сумської обласної державної адміністрації.

За період роботи зарекомендував себе творчим та добросовісним працівником. Виявив високий рівень професіоналізму, ініціативний, досконало володіє ефективними методами, формами роботи зі студентами.

Відповідальний, врівноважений, вдумливий. Добросовісно ставиться до своїх посадових обов'язків, має чіткі переконання, усвідомлює свою відповідальність перед вихованцями, їхніми родинами, суспільством. Має професійну здатність правильно підійти до студентів, науково-педагогічних працівників, колег.

У 2016 р. його ім'я занесено на Дошку пошани Університету «Кращі імена».

ВАСИЛЬ ВИДИШЕНКО

Викладач кафедри філософії та соціальних наук Навчально-наукового інституту історії, права та міжнародних відносин до 2017 року.

Прийшов працювати до університету (тоді ще інституту) в молодому віці в 1978 р. Пройшов трудовий шлях від електрика до викладача. У 1994 р. закінчив Сумський державний педагогічний інститут імені А.С.Макаренка за спеціальністю «вчитель української мови і літератури». Василь Миколайович яскравий приклад багатогранної натури, чудово орієнтується в технічній сфері, має практичні навички в радіоелектроніці, і водночас палкий шанувальник світу літератури, зокрема творів філософського спрямування.

Педагогічна діяльність є особливою формою соціальної взаємодії, в якій учитель, спираючись у виборі педагогічних методів та прийомів на певні моральні норми і правила, що регламентують професію, слугує прикладом для учня. При цьому педагогічна етика чітко формує моральні критерії педагогічної професії, закладає основи для конструювання орієнтирів рефлексивної свідомості і поведінки вчителя тощо. Розбудова сучасного суспільства, його майбутнє залежить від особистості вчителя, його сумлінності, наполегливості, тактовності.

Завдання вчителя полягає у вмінні розкрити у школяра його талант, природні здібності, допомогти знайти свою «сродну працю».

Для виконання поставленої задачі, тобто підготовки такого вчителя, і була спрямована навчально-методична робота Василя Видишенка. Ним були підготовлені у відповідності до сучасних вимог навчальні, методичні, хрестоматійні посібники. Частина матеріалів була в електронній формі, розповсюджувалась через інтернет.

Для більш успішної підготовки майбутніх вчителів Василь Миколайович вів гуртки з історії зарубіжної культури та педагогічної етики. Участь студентів у гуртках дозволяла їм краще зрозуміти і усвідомити особливості сучасного педагогічного процесу.

Високому науковому і навчально-педагогічному рівню викладання сприяла участь в університетських та всеукраїнських конференціях.

Старшому викладачу Василю Видишенку за підготовку навчально-методичних посібників, видання підручника «Етика» (Суми, 2007) було присвоєне почесне звання «Доцент СумДПУ імені А.С. Макаренка».

ВАЛЕНТИНА ВЛАДИМИРОВА

Доцент кафедри української мови і літератури факультету іноземної та слов'янської філології до 2020 року.

Захистила кандидатську дисертацію в Інституті літератури імені Тараса Шевченка НАН України.

Про широке коло наукових інтересів свідчать численні статті про П.Куліша, сучасну українську прозу, методика викладання літератури. Валентина Миколаївна

авторка 60 наукових статей, що виходили друком в Україні та за кордоном.

Під час роботи в СДПУ імені А.С. Макаренка читала провідні курси з історії української літератури та літературної критики, керувала науковою роботою студентів, була активною учасницею міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференцій, співголовою всеукраїнських краєзнавчих науково-практичних конференцій.

З 2006 року надавала постійну навчально-методичну допомогу Обласному центру позашкільної освіти та роботи з талановитою молоддю, співпрацювала з Сумським територіальним відділенням МАН України. Валентина Миколаївна – багаторічна голова, а потім член Наукового товариства імені Тараса Шевченка, постійна співорганізаторка міжвузівських художніх читань, присвячених творчості Тараса Шевченка.

Має переможців міжнародного конкурсу імені Т. Шевченка.

Владимирова В.М. – не тільки педагог-науковець, а й активна учасниця мистецьких заходів на факультеті.

За вагомих внесок у розвиток освіти і науки, багаторічну сумлінну працю, високий професіоналізм нагороджена численними грамотами Департаменту освіти і науки Сумської облдержадміністрації, Сумської міської ради, ректора. Занесена на Дошку пошани Університету «Кращі імена».

Має заслужену повагу та авторитет серед студентів, викладачів та педагогічної громадськості Сумської області.

СВІТЛАНА ГЕНКАЛ

Доцент кафедри біології та методики навчання біології природничо-географічного факультету.

Професійно-педагогічна підготовка є складним та багатограним процесом, який спрямований на формування висококваліфікованих та відповідальних фахівців, здатних до успішної роботи у сфері освіти та виховання молодого покоління. Вчитель біології має бути не лише посередником у передачі знань, але й провідником у світі науки та технологій, культивуючи учнівську допитливість, розвиваючи критичне мислення, здатність адаптуватися до змін у сучасному світі та приймати обґрунтовані рішення.

Світлана Генкал має вагомі досягнення у підготовці фахівців, зосереджуючи свою увагу на формуванні високоосвічених, компетентних та творчих особистостей, які здатні застосовувати педагогічні інновації, забезпечуючи якісне навчання та розвиток своїх учнів. Втім, найкращий шлях до викладацької діяльності починається з роботи у школі. Під час роботи на посаді вчителя біології і хімії Сумської класичної гімназії Світлана Генкал проявила високий рівень професіоналізму та творчий підхід до впровадження новаторських педагогічних технологій та методів

навчання, її авторська методика виявилася ефективною у забезпеченні якісної освіти та активізації освітнього процесу. Серед її учнів багато призерів МАН, обласних олімпіад та Всеукраїнських біологічних турнірів.

Вчитель біології – не просто професія, а справжня місія, яка передбачає формування наукового світогляду, уміння мотивувати учнів до навчання, розкривати їхні пізнавальні можливості та надихати на досягнення нових вершин. Робота вчителем біології – це найближчий шлях до збагачення не лише розумових, а й духовних ресурсів, здатність відповідати на нові виклики, які потребують компетентності та професіоналізму, відкритості до нового, прагнення постійного вдосконалення та саморозвитку.

Свої найкращі педагогічні практики Світлана Генкал втілює як викладачка методики навчання біології, ділиться своїм багаторічним досвідом зі студентами, сприяючи розвитку їх професійних навичок і компетентностей. За допомогою новітніх методик, технологій, методів і засобів навчання Світлана Генкал стимулює інтерес студентів до професії вчителя, забезпечує успішну підготовку молодого покоління конкурентоспромо-

жних спеціалістів у галузі освіти та біології, які усвідомлюють цінності майбутньої професії та здатні досягати високих результатів у своїй кар'єрі. Викладачка не лише передає свої знання, а є наставником та підтримкою для студентів на шляху до успіху, її праця спрямована на розвиток інноваційно налаштованих кадрів, які зможуть принести користь суспільству та зроблять свій внесок у подальший розвиток освіти і науки.

Світлана Генкал є авторкою понад 100 науково-методичних праць, у галузі дидактики та методики навчання біології, що присвячені питанням упровадження

інноваційних педагогічних технологій, удосконаленню професійно-педагогічної підготовки майбутніх вчителів біології, навчанню біології у закладах загальної середньої освіти.

За багаторічну плідну працю, високий професіоналізм, значні науково-методичні здобутки, вагомий особистий внесок у справу навчання і виховання молоді Світлана Генкал нагороджена Грамотами управління освіти і науки Сумської обласної державної адміністрації, Грамотами ректора СумДПУ імені А.С.Макаренка та занесена на Дошку пошани «Кращі імена» (2022).

РОМАН ГЕРАСИМЕНКО

Начальник планово-фінансового відділу до 2022 року.

Роман Герасименко народився 6 травня 1977 р. в місті Харків у сім'ї середнього класу радянської епохи. Мати – Євгенія Василівна, працювала на заводі інженером, батько – Валерій Григорович, працював лікарем у лікарні. Закінчив середню школу № 31 міста Харків у 1994 році, та вступив до Харківської державної академії міського господарства на спеціальність «менеджмент організацій». Після закінчення Академії в 2000 р. був призваний до лав Збройних сил України, де прослужив рік відповідно до вимог законодавства України. Після завершення служби в Збройних силах України повернувся до «Alma mater» працювати на посаді економіста планово-фінансового відділу. З цього часу почалася кар'єра плановика-економіста, яка супроводжує все життя.

У 2004 році зустрів майбутню дружину Лілію, доля визначила подальший шлях подружнього переїзду до міста Суми. Пошуки себе на новому місці в 2008 році привели до Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка, де продовжив працювати за фахом

в планово-фінансовому відділі на посаді провідного економіста. Здобувши досвід дружнього колективу та родинної атмосфери Університету, в 2012 році очолив планово-фінансовий відділ. Разом з колективом Університету здолав шлях часу змін, які супроводжували Україну з 2014 р. Фінансова нестабільність, зміни в житті України були тим викликом, який Сумський державний університет імені А.С.Макаренка здолав за ці роки, ставши одним з найпотужніших Університетів Сумського та всього північного регіону України. Частиною цього перетворення є плідна праця всього колективу планово-фінансового відділу.

У січні 2022 року доля знов зробила поворот, сім'я переїхала до міста Києва, де продовжив працювати на посаді керівника планово-фінансового відділу Таврійського національного університету імені В.І.Вернадського. Але досвід та родинна аура, які здобув, працюючи в СумДПУ імені А.С.Макаренка, продовжують надихати на плідну працю та допомагають здолати тяжкі часи, що припали на долю України. Частинка «Макаренківської родини» завжди буде знаходитись у серці на почесному місці. У 2020 р. його ім'я занесено на Дошку пошани Університету «Кращі імена».

ВІКТОРІЯ GERMAN

Завідувач кафедри української мови і літератури факультету іноземної та слов'янської філології.

Стаж науково-педагогічної роботи – 31 рік. Коло наукових інтересів: проблемні питання синтаксичної організації речення, мовна культура, риторична культура, медіакультура, соціолінгвістика. Основні фахові курси: «Сучасна українська літературна мова», «Фахова українська мова», «Риторика», «Типологія помилок», «Культура української мови та стилістика». Автор понад 120 наукових і методичних монографій, посібників, статей.

Досвід роботи: 1990–1993 рр. – учитель української мови і літератури Сумської класичної гімназії; з 1993 р. – Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка (1993–1999 – асистент, 1999–2002 рр. – старший викладач, 2002–2008 – завідувач кафедри української мови; 2008–2014 рр. – заступник директора з навчальної роботи Інституту філології; 2014–2015 рр. – проректор з навчально-виховної роботи; 2015–2018 рр. – доцент кафедри української мови; з 2018 р. – доцент кафедри української мови і літератури.

Гарант освітньо-професійної програми Середня освіта (Українська мова і література. Англійська мова) першого рівня вищої освіти за спеціальністю 014 Середня освіта (Українська мова і література) галузі знань 01 Освіта / Педагогіка. Учасник проекту «Вивчай та розрізняй інформе-

дійна грамотність» (за підтримки міжнародної ради наукових досліджень та обмінів IREX, посольств США та Великої Британії, Академії Української преси, МОН України), Міжнародного освітнього гранту № EG/U/22/01/04 від International Historical Biographical Institute (Dubai – New York – Rome – Jerusalem – Beijing), за результатами якого присвоєно кваліфікацію «Міжнародний вчитель/викладач». Науковий консультант МАН. Член Наукового товариства імені Шевченка, лабораторій «Академічна культура дослідника», «Літературне краєзнавство», «Медіаграмотність», «Фольклор». У 2002–2008 рр. – головний редактор фахового збірника «Філологічні науки».

За вагомий внесок у розвиток освіти і науки, багаторічну сумлінну працю, високий професіоналізм, ефективну роботу з підготовки слухачів і переможців МАН, якісну підготовку студентів-переможців Міжнародного конкурсу ім. П. Яцика нагороджена нагрудним знаком «Відмінник освіти», знаком Міністерства освіти і науки України за педагогічну діяльність «Софія Русова», Почесною грамотою Національної академії педагогічних наук України, численними грамотами Департаменту освіти і науки Сумської облдержадміністрації, міської ради, ректора. Занесена на Дошку пошани Університету «Кращі імена». Має заслужену повагу, довіру й авторитет у колег, студентів та педагогічної громадськості Сумської області.

ВОЛОДИМИР ГЛАДОВ

Старший викладач кафедри теорії та методики спорту до 2022 року.

З 1970 по 1986 рр. грав в командах майстрів СРСР з футболу: «Волгар», «Амур», «Терек». З 1987 по 1996 роки був тренером

ДЮСШ та тренером ФК «Будівельник» м. Суми. З 1997 по 2009 рр. тренував команди вищої ліги по футзалу м. Суми «Колос», «Сумигаз», «Універ-Автомар». З 2009 року – тренер національної збірної України з футзалу серед спортсменів з вадами зору. Має значні успіхи

у підготовці спортсменів, які досягли високих результатів на національних та міжнародних змаганнях. Під його керівництвом команда виграла золоті медалі на чемпіонаті світу та була срібним та бронзовим призером світових змагань, кубку Європейських чемпіонів та всесвітніх ігор. 2013 р. – II місце ЧС м. Сєндай (Японія); 2015 р. – I місце ЧС м. Сєул (Південна Корея). 2016 – 1 місце на чемпіонаті Європи м. Аланія (Туреччина); 2017 р. – 1 місце на чемпіонаті світу м. Кальярі (Італія); 2018 р. – 1 місце на чемпіонаті Європи м. Тбілісі (Грузія); 2019 р. – 1 місце на чемпіонаті світу м. Анталія (Туреччина), 2023 р. – 1 місце на Всесвітніх іграх м. Бірмінгем (Англія).

Володимир Васильович має глибокі знання в області спортивної науки, методики тренувань та психології спорту. Здобув багаторічний досвід тренерської діяльності, що включає роботу з різними рівнями підготовки спортсменів. За час роботи підготував 20 майстрів спорту Ук-

раїни, 20 майстрів спорту України міжнародного класу, 12 Заслужених майстрів спорту України. Очолювана ним збірна команда університету з футзалу – п'ятиразовий срібний призер Чемпіонату України серед студентів, неодноразовий переможець обласної універсиади.

У 2010, 2018 роках нагороджений Почесною грамотою асоціації міні-футболу (футзалу) України; Грамотою Сумської обласної ради; Почесною грамотою голови Сумської обласної державної адміністрації; Почесною грамотою міського голови м. Суми; Грамотами управління молоді та спорту Сумської обласної державної адміністрації. Має близько 25 наукових публікацій.

Заслужений тренер України – це звання є визнанням не лише професійних досягнень, але й особистих якостей Володимира Гладова, його відданості справі та внеску у розвиток і популяризацію спорту в країні. У 2020 р. його ім'я занесено на Дошку пошани Університету «Кращі імена».

ОЛЕКСАНДР ГОВОРУН

Доцент кафедри біології та методики навчання біології природничо-географічного факультету.

У 1995 р. закінчив Сумський машинобудівний коледж, отримавши кваліфікацію техника-технолога, а також оператора верстатів з ЧПУ. У 2000 р. – Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка, кваліфікація – вчитель географії і біології, організатор краєзнавчо-туристичної роботи. У 2005 р. закінчив аспірантуру Київського національного університету імені Тараса Шевченка за спеціальністю «Зоологія». У 2006 р. захистив кандидатську дисертацію на тему: «Вогнівки (Lepidoptera, Pyralidae) поліської та лісостепової зон Лівобережної України».

Працює в університеті з 2004 року, на посаді завідувача – з 2012 по 2017 рік, з 2018 по 2021 рік. Викладав курси «Зоологія», «Біогеографія», «Екосистемологія», «Історія розвитку тваринного світу».

Завдяки зусиллям О.В. Говоруна зоологічний музей, що існує при кафедрі біології та методики навчання біології, отримав друге дихання, значно збільшилась експозиція експонатів музею, також триває робота з упорядкування і систематизації наявних і нових зразків фауни різних куточків нашої планети.

Олександр Володимирович активно популяризує біологічну освіту і науку, започаткував проведення літньої біологічної школи на базі біостаціонару «Вакалівщина», є членом журі учнівських олімпіад з біології обласного та всеукраїнського рівнів. Проводить відкриті лекції, майстер-класи, семінари та лабораторні/практичні заняття для учнів навчальних закладів Сумської області, зокрема вихованців Малої академії наук України.

Член Українського ботанічного товариства. Є співавтором гранту «Наукові дослідження поширення хижих птахів та чорного лелеки в лісах Конотопського району Сумської області» (2020).

Сфера наукових інтересів – різні групи комах (Lepidoptera, Trichoptera, Coleoptera), дослідження змін ентомофауни різних заповідних територій України, дослідження нових територій, підготовка рекомендацій щодо їх заповідання. Автор понад 150 наукових публікацій, 6 методичних

розробок. Співпрацює із Управлінням освіти та навчальними закладами Сумської області, природоохоронними організаціями тощо.

У 2019 р. ім'я Олександра Васильовича занесено на Дошку пошани Університету «Кращі імена».

НАТАЛІЯ ГОЛУБКОВА

Старший викладач кафедри практики англійської мови факультету іноземної та слов'янської філології до 2021 р.

Закінчила Сумський державний педагогічний інститут імені А.С.Макаренка у 1985 р. У 2018 р. нагороджена нагрудним

знаком «Василь Сухомлинський».

У травні 2000 року Голубкова Н.Л. за досягнення у викладанні стала національним переможцем програми «Українсько-американські премії», яка проводиться в Україні Американськими Радами, та отримала стипендію уряду США для стажування у Державному Університеті Монтани (м. Бозмен).

У вересні 2003 року Голубкова Н.Л. стала національним переможцем програми «Партнери в освіті» та отримала стипендію уряду США для стажування в Державному Східному Мічиганському Університеті (м. Іпсіланті). За умовами програми група українських викладачів обрала Голубкову Н.Л. для проведення презентації проекту «Ключі до громадянського суспільства: толерантність» у м. Вашингтон на міжнародній конференції викладачів.

У вересні 2003 року отримала грант від уряду США для організації роботи ресурсного центру вчителів англійської мови і стала координатором цього проекту. Як координатор ресурсного центру Голубкова Н.Л. організувала та проводила науково-методичні семінари для вчителів англійської мови загальноосвітніх середніх шкіл м. Суми та Сумської області, щорічний обласний конкурс на кращу творчу письмову роботу англійською мовою (Write With Pleasure Competition) серед учнів 8 – 11 класів загальноосвітніх

шкіл і студентів вищих навчальних закладів I- IV рівнів акредитації за підтримки волонтерів Корпусу Миру США в Україні, який був започаткований у 2013 році, проводила презентації та консультації для студентів університету стосовно міжнародних студентських програм обмінів UGRAD. Координує роботу волонтерів Корпусу Миру США в Україні, а також роботу проекту програми «Спеціаліст з викладання англійської мови» 2018 – 2019 н.р., що діє за підтримки Посольства США в Україні та Міністерства освіти і науки України. У 2018 році виграла грант, що дав можливість запросити стипендіата Державного департаменту США (English Language Fellow Program)», викладача англійської мови Венді Фінлейсон на 2018-2019 н.р., яка має досвід викладання англійської мови як іноземної в ЗВО різних країн світу. Проєкт було продовжено на 2019 – 2020 н.р.

З 2007 року Голубкова Н.Л. проводила заняття «Ділова англійська мова» для слухачів курсів підвищення кваліфікації у державному закладі післядипломної освіти «Сумському центрі перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій».

Голубкова Н.Л. вела велику методичну роботу, співпрацюючи з Обласним інститутом післядипломної освіти. Розробила завдання для проведення обласних олімпіад з англійської мови для учнів загальноосвітніх середніх шкіл та є членом журі, проводить заняття для учнів на відбірково-тренувальних зборах підготовки до IV етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад з англійської мови.

Голубкова Н.Л. займається науково-дослідною роботою, має 67 публікацій: з них 23 навчальних посібників, 13 наукових статей, опублікованих у фахових виданнях, понад 30 тез доповідей на наукових конференціях, виступає з науковими доповідями на наукових міжнародних та всеукраїнських конференціях.

Нагороджена знаком «Відмінник освіти України» (2004), Почесною грамотою Міністерства освіти та науки України (2009), Грамотою голови Сумської обласної державної адміністрації (2017), нагрудним

знаком «Василь Сухомлинський» (2018), Грамотою голови Сумської обласної ради (2018), Грамотами ректора Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка за активну роботу, сумлінне ставлення до службових обов'язків, високі показники у науковій та навчальній діяльності, підготовку висококваліфікованих спеціалістів (2011, 2014, 2016), має Подяку управління освіти і науки Сумської обласної державної адміністрації (2004). У 2018 р. отримала звання «Доцент СумДПУ імені А.С. Макаренка».

ВОЛОДИМИР ГОЛУБНИЧИЙ

(02.06.1936 – 16.08.2021)

Почесний доктор Університету (2016).

Легкоатлет, дворазовий олімпійський чемпіон у спортивній ходьбі, чемпіон Європи, двічі рекордсмен світу в ходьбі на 20 кілометрів. Учасник 5 Олімпіад.

Володимир Степанович Голубничий народився 2 червня 1936 року в Сумах. Шістнадцятирічним юнаком став учнем слюсаря, а згодом – слюсарем ремонтно-механічного цеху заводу ім. М.В. Фрунзе. Він розпочав свій спортивний шлях в рідному місті, захопившись легкою атлетикою у перші роки після Другої світової війни. У 1955 р. став майстром спорту, пізніше Заслуженим майстром спорту. Виступав за ДСТ «Буревісник» (Київ, 1953–56) і «Спартак» (Суми, 1957–80). Закінчив Київський інститут фізичної культури (1969).

У 1980-2003 рр. працював тренером-викладачем, інструктором-методистом у дитячо-юнацькій спортивній школі, яка має його ім'я. Школу Голубничого пройшли сотні юнаків і дівчат, чимало з яких стали відомими. Він підготував три майстри спорту міжнародного класу. Щороку восени у Сумах проводились змагання зі спортивної ходьби – Кубок імені Володимира Голубничого.

Вважається одним із найкращих майстрів спортивної ходьби в історії легкої атлетики. Олімпійський чемпіон 1960 року

і 1968 року, чемпіон Європи 1974 року, срібний призер Олімпійських ігор 1972 року, бронзовий – 1964 року. Мав у своєму активі також срібну нагороду чемпіонату Європи 1966 року та бронзову 1962 року. Йому належать найкращі світові результати у 1955 і 1958 роках.

Прізвище Володимира Голубничого занесено до Книги рекордів Гіннеса. У 2012 р. сумчанина визнали одним із 24 найвеличніших легкоатлетів світу. Тоді він потрапив до Залу слави Міжнародної асоціації легкоатлетичних федерацій. (Зал слави ІААФ було засновано у Барселоні з нагоди святкування 100-річчя цієї міжнародної організації.)

Нагороджений орденом князя Ярослава Мудрого V ступеня (2020), орденами «За заслуги» I ст. (2016), II ст. (2007), III ст. (2002); кавалер срібного Олімпійського ордена; орденом «Знак Пошани» (1969), орденом Трудового Червоного Прапора (1960) – за успішні виступи у XVII літніх та VIII зимових Олімпійських іграх 1960 року, а також за визначні спортивні досягнення; медаллю «За трудову доблесть» (1972); Почесною грамотою Кабінету Міністрів України (1999).

У 1995 р. Володимир Голубничому присвоєно звання «Почесний громадянин міста Суми».

16 серпня 2021 року Володимир Степанович пішов з життя.

ВОЛОДИМИР ГОНЧАРЕНКО

Завідувач кафедри-професор кафедри теорії та методики спорту Навчально-наукового інституту фізичної культури до 2020 року.

Педагогічну діяльність розпочав після закінчення з відзнакою Тернопільського державного педагогічного інституту зі спеціальності «Фізичне виховання» (1976 р.) вчителем фізичного виховання в Сумській середній школі № 11.

У Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка працював у 1979–2020 рр. За цей час обіймав посади голови спортивного клубу, викладача, старшого викладача, доцента, заступника декана факультету фізичного виховання, завідувача кафедри олімпійського і професійного спорту, теорії та методики спорту.

У 1978 р. став одним із перших ентузіастів розвитку хокею на траві в місті Суми та в Україні. Організував студентську жіночу команду «Буревісник» на базі Сумського державного педагогічного інституту імені А.С. Макаренка, та був її головним тренером до 1988 р. Команда за чотири роки пройшла шлях від участі у відбіркових змаганнях до вищої ліги Чемпіонату СРСР. Команда «Буревісник» (Суми) була базовою командою збірної Української РСР у 1986 р.

У 1984–1994 рр. В.І. Гончаренко призначався тренером молодіжної та дорослої збірних команд УРСР, тренером національної збірної України.

У 1991–1992 рр. працював старшим тренером-начальником футбольної команди «Автомобіліст» м. Суми, яка у цей період отримала професійний статус.

За час роботи тренером В.І. Гончаренко підготував 23 майстри спорту і 8 майстрів спорту міжнародного класу, цілу плеяду членів збірної команди СРСР та України. Неодноразово визначався кращим тренером області та одним з кращих в Україні.

За значні здобутки у тренерській діяльності йому було присвоєно галузеве звання «Заслужений тренер України з хокею на траві» (1991).

Завідувач кафедри теорії та методики спорту СумДПУ імені А.С. Макаренка від її створення в 1999 р. до 2020 рр.

Кандидат наук з фізичного виховання і спорту, спеціальність – «Олімпійський та професійний спорт» (2013).

Занесений на Дошку пошани «Кращі імена СумДПУ імені А.С. Макаренка» (2014).

Професор кафедри теорії та методики спорту (2015).

Заслужений працівник фізичної культури і спорту України (2007).

Автор понад 100 наукових публікацій, 12 науково-методичних посібників, три з яких – з грифом МОН України, 8 навчальних програм, 5 з яких – з грифом МОН України, співавтор двох навчальних програм для дитячо-юнацьких спортивних шкіл, спеціалізованих дитячо-юнацьких шкіл олімпійського резерву, шкіл вищої спортивної майстерності.

Володимир Іванович займається громадською діяльністю. Шість років був головою Студентської спортивної спілки Сумської області, члени якої ставали чемпіонами та призерами Всесвітніх Універсіад, учасниками Олімпійських ігор, переможцями та призерами Чемпіонатів Європи та Світу. Голова журі III всеукраїнського (фінального) туру Всеукраїнського конкурсу «Вчитель року в номінації фізична культура» (2005, 2008, 2012), голова комісії з організації спортивно-оздоровчої роботи Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України (2011–2019), член науково-методичної ради Української асоціації футболу, перший заступник голови Асоціації футболу Сумської області (2014–2023), голова журі III всеукраїнського (фінального) туру Всеукраїнського конкурсу «Інноваційний урок фізичної культури та урок фізичної культури з елементами футболу» (2019–2022).

Нагороджений нагрудними знаками МОН України «Відмінник освіти України» (2005) і «За наукові та освітні досягнення» (2020), Почесною грамотою голови Сумської облдержадміністрації (2007), Подякою

Кабінету Міністрів України (2009), Грамотою Сумського міського голови (2009), Почесною грамотою голови Сумської обласної державної адміністрації (2010), Почесною відзнакою Сумської міської ради «За заслуги перед містом» III ступеня (2010), Почесною відзнакою Федерації

футболу України «За заслуги» III ступеня (2010), Почесною грамотою Сумської обласної ради (2018), медаллю Української асоціації футболу «За заслуги» (2022), Почесною грамотою голови Сумської обласної державної адміністрації (2023).

ЛАРИСА ГОРБОЛІС

Професор кафедри української мови і літератури факультету іноземної та слов'янської філології.

Література – мистецтво, що відображає дійсність, передає думки і досвід. Навчити інтерпретувати літературні тексти, заглиблюватися у проблематику, декодувати підтексти, розуміти значення образів, виявляти й характеризувати міжмистецькі контакти і проектувати набуті знання та вміння у навчально-виховний процес – ключові завдання професора Лариси Горболіс, практична діяльність якої скерована на підготовку майбутніх вчителів.

Творчий підхід до літературного тексту, сумлінність у роботі з архівними матеріалами, різноаспектність у вивченні постаті письменника, ретельність в опрацюванні фактів українського і світового літературного процесу, прагнення донести студентам головне та важливе про письменника, твір і епоху визначають зміст викладацької діяльності Лариси Горболіс,

яка вчить майбутніх учителів сумлінності у виконанні своїх обов'язків. Професор поважає думку студента, завжди готова допомогти фаховою порадою, підтримати доброзичливим словом. Упродовж багатьох років підтримує контакти з випускниками університету, вчителями міста, області й України, чимало з яких досягли суттєвих успіхів на педагогічній ниві.

Науково-методичний доробок професора складає близько 250 праць – статті в українських і закордонних виданнях, монографії, навчальні посібники. Лариса Горболіс – член експертних рад при МОН України, член спеціалізованої вченої ради, член редколегій фахових наукових збірників.

Нагороджена Почесною грамотою Міністерства освіти і науки України (2005), Грамотою Національної академії педагогічних наук України (2017), нагрудним знаком «Відмінник освіти» (2015) та занесена на Дошку пошани «Кращі імена» (2016).

НАТАЛІЯ ГРЕК

Сторож центрального навчального корпусу.

Народилася 2 березня 1960 р. в с. Пролітарське Сумського району. У рідному селі отримала загальну середню освіту. У 1975–1978 роках навчалася у Сумському професійно-

технічному училищі №6 та отримала диплом маляра-штукатура. У 1980–1983 роках навчалася в Сумському будівельному технікумі. Протягом 1978–1988 працювала на посаді контролера 3 розряду у відділі технічного контролю, методистом виробничої гімнастики, завідувачем бази відпочинку виробничого об'єднання «Будіндустрія» Сумського облміжколгоспбуду.

З 1995 року по 2021 рік Наталія Миколаївна працювала в Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка на посаді лаборанта кафедри фізичного виховання, кафедри теорії та методики спорту, кафедри спортивних дисциплін і фізичного виховання.

З 2022 року і по сьогоднішній день працює у структурі університету в експлуатаційно-технічному відділі.

У 2016 та 2020 року була нагороджена Грамотами ректора СумДПУ імені А.С. Макаренка «За багаторічну сумлінну працю, вагомий особистий внесок у розвиток університету, високі досягнення у професійній діяльності».

У 2021 р. Наталії Миколаївні присвоєно звання «Почесний працівник Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка».

МИКОЛА ГУДИМ

Старший викладач кафедри спортивних дисциплін і фізичного виховання Навчально-наукового інституту фізичної культури до 2020 року.

Микола Павлович Гудим народився 22 жовтня 1963 р. в м. Суми, закінчив Сумський державний педагогічний інститут імені А. С. Макаренка (1985 р.) зі спеціальності «Фізичне виховання».

З 1985 р. по 2000 р. – викладач кафедри теорії і методики фізичного виховання, з вересня 2000 р. по 2006 р. працював на кафедрі Олімпійського і професійного спорту, з січня 2006 р. по серпень 2020 р. – на кафедрі спортивних дисциплін і фізичного виховання.

За період праці на кафедрах проводив заняття з фізичного виховання, легкої атлетики, теорії та методики спорту та у групі спортивного вдосконалення з ПСМ (легкої атлетики). За ці роки підготовлював своїх вихованців до змагань різного рівня. Микола Павлович – заслужений тренер України з легкої атлетики (2014 р.), він присвятив своє життя тренерській діяльності: підготував учасника двох олімпійських ігор (Віталій Бутрим), трьох майстрів спорту міжнародного класу, трьох майстрів спорту України.

Микола Павлович на своїх заняттях випромінював енергію та впевненість, для нього було дуже важливим те, як його вихованці досягають нових висот, долаючи

власні межі. Він був завжди поруч, готовий підтримати, підказати, допомогти знайти правильний шлях. Знав, як важливо не лише навчити техніці, але й виховати характер, силу волі, здатність не здаватися перед труднощами. Він вмів знайти підхід до кожного, розумів, що кожна людина унікальна і потребує індивідуального підходу. Його заняття були не просто тренуванням, а справжніми уроками життя, які залишилися з його вихованцями на все життя.

Член федерації легкої атлетики України і Сумської області, займав посаду Віцепрезидента громадської організації федерації легкої атлетики Сумської області. Нагороджений Грамотою Сумської обласної ради – кращий тренер з олімпійських видів спорту (легка атлетика) (2016); грамотою Університету за багаторічну сумлінну працю, високі показники в навчальній і методичній роботі, вагомий особистий внесок у підготовку спортсменів високого класу.

З метою забезпечення ефективності освітнього процесу почесний доцент Микола Гудим має вагомий науковий та методичний доробок, який налічує понад 70 науково-методичних публікацій у різних фахових виданнях, у тому числі навчальних посібників і методичних рекомендацій. У 2019 р. отримав звання «Доцент СумДПУ імені А.С. Макаренка».

ТЕТЯНА ДЕГТЯРЕНКО

***Професор кафедри спеціальної та інклюзивної освіти
Навчально-наукового інституту педагогіки і психології.***

Тетяна Дегтяренко розпочала свою викладацьку діяльність в університеті в 2003 р. за напрямом підготовки фахівців 7.010106 «Дефектологія. Корекційна педагогіка», 7.01010501 «Корекційна освіта (Олігофренопедагогіка. Логопедія)» та ін. Одночасно брала активну участь у відкритті кафедри за цим напрямом.

У 2006 р. працювала на посаді заступника декана з навчальної роботи соціально-гуманітарного факультету, а у 2007 р. – заступником декана з навчальної роботи факультету педагогіки та практичної психології.

У науковій спільноті професора Тетяну Дегтяренко добре знають і як завідувача кафедри спеціальної та інклюзивної освіти (2016–2022), на базі якої успішно упроваджувалися нові освітньо-наукові та освітньо-професійні програми, що своєчасно та успішно проходили акредитацію. У 2022 р. кафедра спеціальної та інклюзивної освіти отримала подяку Верховної Ради України.

За її ініціативи на кафедрі у 2016 р. було відкрито аспірантуру з підготовки фахівців спеціальності 016 «Спеціальна освіта». Професор Тетяна Дегтяренко особисто здійснює керівництво науковою діяльністю здобувачів вищої освіти, керує роботою наукової проблемної групи.

Як фахівець у сфері спеціальної освіти, до 2019 року була гарантом освітньо-наукових та освітньо-професійних програм кафедри; на сьогодні є гарантом освітньо-професійної програми Спеціальна освіта (Тифлопедагогіка. Сурдопедагогіка). На високому науково-методичному рівні викладає навчальні дисципліни («Основи наукових досліджень», «Мовленнєві і сенсорні системи та їх порушення», «Неврологічні основи логопедії», «Методика навчання незрячих читанню та письму», «Докторський семінар з теоретичних та методичних засад педагогічного дослідження» та ін.).

Тетяна Миколаївна є автором понад 120 наукових і навчально-методичних праць, серед яких: монографії, навчальні та навчально-методичні посібники, статті в наукових періодичних виданнях, тези доповідей тощо.

Тетяна Дегтяренко є постійним організатором і співорганізатором різнопланових науково-освітніх заходів: науково-практичних конференцій, семінарів для науково-педагогічних і педагогічних працівників, у тому числі щорічних науково-практичних конференцій «Корекційно-реабілітаційна діяльність: стратегії розвитку у національному та світовому вимірі»; «Корекційна та інклюзивна освіта очима молодих науковців» та ін. Вона була членом організаційного комітету та членом мандатної комісії II етапу Всеукраїнської (з міжнародною участю) студентської олімпіади зі спеціальності 016 «Спеціальна освіта» серед студентів закладів вищої освіти; членом журі заключного III туру Всеукраїнського конкурсу «Учитель року-2019», номінація «Вчитель інклюзивного класу» (2019 р.). У 2015 році за активної участі Тетяни Дегтяренко було проведено перший в Україні Міжнародний конгрес зі спеціальної педагогіки, психології та реабілітації, присвячений питанням подальшого удосконалення системи функціонування спеціальної та інклюзивної освіти в країні, який став поштовхом для щорічного його проведення.

За сумлінну працю і професійні здобутки Тетяна Дегтяренко відзначена численними почесними нагородами, серед яких: Почесна грамота Міністерства освіти і науки України (2001), Подяка Міністерства освіти і науки України (2014), нагрудні знаки Міністерства освіти і науки України «Відмінник освіти України» (2002) та «За наукові та освітні досягнення» (2018), Грамота Національної академії педагогічних наук України (2017), Грамота управління освіти і науки Сумської обласної державної адміністрації (2013) та багато інших. У 2019 р. її ім'я занесено на Дошку пошани Університету «Кращі імена».

НЕЛЯ ДЕГТЯРЬОВА

Завідувач кафедри інформатики фізико-математичного факультету.

Кафедра інформатики – це місце становлення і розвитку фахівців, це спільнота, де кожен може розкрити свій потенціал і реалізуватися. І, насамперед, це викладачі, які стають прикладом та підтримкою для студентів, і відкриті до колег. Тому не дивно, що кожен, хто починає тут працювати, черпає натхнення та складає пазли власної працездатності, розуму, вихованості, цифрових та інформатичних компетентностей, організаційних якостей в ідеальну картину педагога та привітної людини.

Дегтярєва Неля Валентинівна пройшла сходинками професійного становлення від вчителя інформатики загальноосвітньої школи та викладача коледжу до заступника декана фізико-математичного факультету, а з 2022 р. очолює кафедру інформатики.

Інформатика є особливою галуззю знань. Це є неперервний розвиток особи, яка дотична до вивчення цифрових технологій та роботи з ними. Принцип «навчання протягом життя» є звичною і обов'язковою умовою роботи викладачів інформатики. Так і Неля Валентинівна у 2007 р. повернулася до своєї Альма-ма-

тер – Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка вже у якості досвідченого педагога. Університетська педагогічна практика розширює межі можливостей і додає широке коло наукових перспектив. Тому захист кандидатської дисертації, присвяченої методиці використання комплексних завдань з інформатики для учнів старших класів, отримання звання доцента і результати наукової діяльності: посібники, методичні рекомендації, розділи у підручниках та монографіях, статті у фахових журналах, та таких, що індексуються у міжнародних базах даних Scopus та Web of Science, – усе це є очікуваними результатами роботи. Енергії справжніх педагогів вистачає на всі напрями педагогічного поля: з 2014 року Дегтярєва Неля Валентинівна незмінний член журі олімпіад з інформатики та інформаційних технологій III рівня, голова журі конкурсу «Учитель року» (секція інформатика) у 2017 та 2022 роках, рецензент наукових праць, член редакційної колегії наукового журналу «Освіта. Інноватика. Практика», експерт Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, а також гарант освітньо-професійної програми «Середня освіта. Інформатика» другого (магістерського) рівня. У 2024 р. її ім'я занесено до Дошки пошани «Кращі імена».

СЕРГІЙ ДЕНЕЖНИКОВ

Завідувач кафедри менеджменту освіти та педагогіки вищої школи Навчально-наукового інституту педагогіки і психології.

Міжнародну діяльність університету на сьогодні можна визначити як процес міжнародного співробітництва у галузі освітньої, науково-технічної та зовнішньоекономічної діяльності між суб'єктами освітнього простору різних держав на основі взаємовигідного стратегічного партнерства та нових ефективних форматів взаємодії. Міжнародна діяль-

ність – складна, багатогранна категорія, що містить різні напрями робіт: обмін студентами, аспірантами, науково-педагогічними працівниками; проведення спільних наукових досліджень, конференцій, семінарів, форумів тощо; обмін науковими публікаціями. Ці та інші напрями діяльності належать до професійної діяльності Сергія Денежнікова. За посередництва Денежнікова С.С. на постійній основі ведеться співпраця з такими міжнародними організаціями як: Фонд імені

Роберта Воша (Німеччина); Громадська організація «Коло підтримки «Суми-Допомога» (Німеччина); Німецька служба академічних обмінів (DAAD), Ради міжнародної освіти (США), Програма імені Фулбрайта (США), Корпус Миру (США), Французький центр мовного та культурного співробітництва «Альянс Франсез» (Франція) тощо. Денежніков С. С. організовує укладання угод про творче співробітництво з вищими та загальноосвітніми навчальними закладами та громадськими організаціями Болгарії, Великобританії, КНР, Німеччини, Польщі, Сербії, Турецької Республіки, Республіки Узбекистан, Таджикистаном, Швейцарською Конфедерацією, США та Франції. Співробітництво Університету із закордонними організаціями реалізовується шляхом: розробки та підписання угод про співробітництво; запрошення іноземних фахівців до проведення науково-педагогічної діяльності; організації та участі у міжнародних наукових заходах; відрядження викладачів університету за кордон; активізації програм студентських обмінів та стажувань; навчання іноземних громадян; отримання та реалізацію грантових програм.

Сергій Денежніков є автором понад 180 наукових публікацій, з яких більше 40 опубліковано в спеціалізованих фахових виданнях, 3 в науково-метричних базах Scopus та Web of Science. Брав участь у понад 80 Міжнародних та Всеукраїнських науково-практичних конференціях. Денежніков С. очолював Раду молодих учених Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Ма-

каренка (2009-2019). Він був засновником та головою Громадської організації «Спілка молодих науковців Сумщини», яка об'єднує талановиту молодь міста Суми та Сумського регіону в царині наукових розвідок та досліджень. Денежніков С. постійно вдосконалює свій викладацький та методичний рівень. Він є науковим керівником багатьох бакалаврських та магістерських робіт. Викладає базові курси з філософії, політології, менеджменту, педагогіки вищої школи.

За багаторічну плідну працю, значні показники в науково-дослідній роботі, вагомий особистий внесок у підготовку висококваліфікованих фахівців, високий рівень професійної майстерності нагороджений Грамотою управління освіти і науки Сумської обласної державної адміністрації (2011), Подякою Міністерства освіти і науки України (2016), Подякою Сумської обласної ради (2016), Грамотою Національної академії педагогічних наук України (2018), Почесною грамотою голови Сумської обласної державної адміністрації (2018), Грамотою Сумської обласної ради (2022), подяками та грамотами Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка. У 2015 р. його ім'я занесено на Дошку пошани Університету «Кращі імена».

Денежніков С.С. є висококваліфікованим спеціалістом, викладачем високого науково-педагогічного рівня, принциповим та наполегливим науковцем. Має повагу студентів та колег по кафедрі. Завжди здатний прийти на допомогу молодим колегам, поділитись науковими ідеями та інформацією.

ТЕТЯНА ДОГАН

Старший лаборант кафедри іноземних мов факультету іноземної та слов'янської філології.

Упродовж навчання в старших класах здобула ґрунтовну філологічну освіту. Залюбленістю в слово й гарним літературним смаком передусім завдячує улюбленій учительці мови та літератури Л. Б. Цисиній. Сумську середню школу №2

Тетяна Доган закінчила з медаллю, педагогічний інститут – із відзнакою, ще зі студентських років розпочавши трудовий шлях на філологічному факультеті alma mater. Із часу створення редакційно-видавничого відділу працювала там за сумісництвом фахівцем (коректором, редактором). Закінчила аспірантуру з української літератури, входила до складу виконавців держбюджетної наукової теми;

має фахові наукові публікації. Викладала літературознавчі дисципліни (за сумісництвом). Відколи в університеті було започатковано підготовку іноземних здобувачів освіти, набула досвіду їх навчання, зокрема на підготовчому відділенні. Неодноразово обиралася делегатом конференції трудового колективу факультету й університету; тривалий

час виконувала обов'язки секретаря конференції трудового колективу факультету. За сумлінну працю й чималі заслуги перед колективом закладу Тетяну Доган було нагороджено Грамотами ректора й відзначено званням «Почесний працівник Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка» (2020).

ТЕТЯНА ДОКАШЕНКО

Лаборант кафедри англійської філології та лінгводидактики факультету іноземної та слов'янської філології.

Освіта – основа інтелектуального, культурного, духовного, соціального, економічного розвитку держави і суспільства,

тому робота в університеті вимагає всебічної діяльності. Тетяна Вікторівна працює в університеті і як викладач, і як лаборант, виконує навчальну, методичну, наукову, організаційну, інформаційну та профорієнтаційну, виховну роботу кафедри, бере участь у міжнародній діяльності, має стаж роботи в університеті майже 8 років.

Для того, щоб забезпечити ефективність освітнього процесу Тетяна Вікторівна займається науково-дослідною роботою, є автором розділу в міжнародній колективній монографії, наукових статей, бере участь у міжнародних та всеукраїнських конференціях, є членом Міжуніверситетської науково-дослідної лабораторії сучасних технологій навчання іноземних мов і культур, а також відповідальним секретарем та членом редколегії щорічних Всеукраїнських наукових інтернет конференцій «Діалог

мов і культур у сучасному освітньому просторі» та «Макаренківські читання: філологічні та методичні студії».

Метою освіти є всебічний розвиток людини, саме тому кафедра англійської філології і лінгводидактики запровадила проведення Міжнародного конкурсу із творчого письма, Міжнародного конкурсу із цифрового сторітелінга та Всеукраїнського конкурсу творчого письма за англійськомовним фільмом, у підготовці та організації яких Тетяна Вікторівна бере активну участь.

Крім того Тетяна Вікторівна була членом журі III-го етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з англійської мови.

Як підтвердження відповідального ставлення до виконання своїх посадових обов'язків, сумлінності, високого рівня професійної майстерності, творчості Тетяна Вікторівна була нагороджена Грамотами ректора у 2017 та 2019 рр. У 2022 р. нагороджена Грамотою Сумської обласної державної адміністрації за вагомий внесок у справу захисту прав та інтересів дітей. У 2023 р. кандидатуру Тетяни Вікторівни було занесено на Дошку пошани Університету «Кращі імена» (2023).

МАРИНА ДРУШЛЯК

Професор кафедри математики, фізики та методик їх навчання фізико-математичного факультету.

Народилася 7 січня 1981 р. в м. Білопіль Сумської області. У 2003 р. закінчила фізико-математичний фа-

культет Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка за спеціальністю «Математика та фізика» та «Мова і література (англійська)», а у 2008 р. – аспірантуру Сумського державного педагогічного університету імені

А. С. Макаренка. З вересня 2003 р. дотепер працює в Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка. У 2012 р. захистила кандидатську дисертацію за спеціальністю «Алгебра і теорія чисел», їй було присвоєно науковий ступінь кандидата фізико-математичних наук, а в 2017 р. – звання доцента. У 2020 році захистила докторську дисертацію за спеціальністю «Теорія і методика професійної освіти», і їй було присвоєно науковий ступінь доктора педагогічних наук, а в 2022 році – звання професора.

Професійні навички та знання в математиці, методиці навчання математики та системі професійної освіти характеризують Друшляк М. Г. як цінного професіонала у багатьох сферах. Вона є фахівцем у сфері цифровізації освіти, що дозволяє їй впроваджувати інноваційні підходи в освітній процес, які допомагають майбутнім учителям математики та інформатики інтегруватися у європейський освітній простір. Коло її наукових інтересів розповсюджується на проблеми навчання

математики з комп'ютерною підтримкою, візуалізацію в освіті, цифрові інструменти вчителя математики та інформатики.

Викладач є ключовою фігурою в професійному розвитку майбутніх учителів і Друшляк М.Г. вміє передавати знання студентам зрозуміло та цікаво, її лекції та практичні заняття відрізняються доступністю, високим науково-методичним рівнем, динамічністю, інтерактивністю та креативністю. Як викладач вона завжди стимулює у студентів розвиток критичного мислення та аналітичних навичок, вміє заохотити їх до дискусії, вирішення складних проблем та самостійного дослідження. Друшляк М. Г. активно впроваджує ідеї підготовки вчителів до викликів та можливостей, які пропонує європейський освітній простір, вчителів, які будуть готовими до впровадження найновіших методик навчання та стандартів ЄС.

У 2022 році М. Г. Друшляк була нагороджена Подякою Національної академії педагогічних наук України та занесена на Дошку пошани «Кращі імена» (2017).

МИХАЙЛО ДУДЧЕНКО

Доцент кафедри германської філології факультету іноземної та слов'янської філології до 2015 року.

Вступивши до філологічного факультету Сумського державного педагогічного інституту імені А.С. Макаренка задля отримання спеціальності «Українська мова, література і англійська мова», Михайло Дудченко особливий інтерес виявив до рідного слова, відвідував літературну студію «Зажинок», якою керував М.П. Мінаков. Становлення Михайла Дудченка як поета та перекладача відбувалося під впливом творів В. Сосюри, Д. Білоуса, М. Вороного, Д. Павличка, О. Олеся, пізніше він захопився творчістю Р. Фроста, вірші якого почав перекладати українською мовою. Деякі з його поетичних творів були покладені на музику, їх виконував студентський хор Сумського державного педагогічного інституту імені А.С. Макаренка під керівництвом О.Г. Чоботарьової, а дружба з членом Спілки композиторів України, професором Харківського інституту

культури А.П. Гайденком, який у той час працював у Сумському музичному училищі, сприяла появі пісні «Сумські зорі».

У педагогіці кумиром Михайла Миколайовича Дудченка став видатний діяч на ниві освіти В.О. Сухомлинський, який допоміг розвинути молодому науковцю широкий духовний світогляд. У 1963 р. почав працювати у Сумському педагогічному університеті викладачем на факультеті іноземних мов, а вже у 1975 р. Михайло Дудченко закінчив аспірантуру Київського державного інституту іноземних мов та захистив дисертацію на тему: «Поетична метафора та шляхи її відтворення в українських перекладах англійської поезії». У 1978 р. йому було присвоєно вчене звання доцента.

У 1974–1976 рр. М.М. Дудченко очолював факультет англійської мови, а в 1985–2005 рр. був деканом факультету іноземних мов, який за цей час став провідним у підготовці висококваліфікованих вчителів іноземних мов середніх навчальних закладів різного типу і форм

власності. З 1976 р. до 1985 р. М. Дудченко керував кафедрою англійської мови, а у 2006–2011 рр. був завідувачем кафедри германської філології Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка. Упродовж цього часу професорсько-викладацький склад під його керівництвом успішно здійснював підготовку здобувачів освіти. У 2005 р. отримав відзнаку «За видатні заслуги перед колективом Університету».

Наукові інтереси пов'язані з дослідженнями питань теорії та практики перекладу, літератури Великої Британії та США. М. Дудченко викладав курси історії англійської і американської літератури та теорії і практики перекладу, керував дипломними та магістерськими роботами студентів, опонував кандидатські дисертації, рецензував навчальні посібники, є автором близько 90 наукових праць, а також навчальних посібників для учнів шкіл та студентів

вищих навчальних закладів. Проїшов зарубіжне стажування в Кембриджському університеті Великобританії (1982) та Гарвардському університеті США (1986). Як перекладач туристичних груп України відвідав Грецію, Туреччину, Кіпр, Мальту, Єгипет, Італію, Іспанію, Сирію, Ірак.

М.М. Дудченко є знаним фахівцем у науковому середовищі в Україні та за її межами.

У 1987 році занесений на обласну Дошку пошани за здобутки в трудовій діяльності, нагороджений нагрудним знаком «Відмінник народної освіти УРСР» (1987), відзначений почесними грамотами Міністерства освіти і науки України (1984, 1999, 2002), указом Президента України № 805 від 16 травня 2005 р. присвоєно почесне звання «Заслужений працівник освіти України», удостоєний почесної відзнаки Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка «За видатні заслуги перед колективом університету».

СВІТЛАНА ДЯЧЕНКО

Старший лаборант кафедри громадського здоров'я та медико-біологічних основ фізичної культури Навчально-наукового інституту фізичної культури.

Світлана Володимирівна у 1982 р. вступила до Сумського педагогічного інституту імені А. С. Макаренка на фізико-математичний факультет. У 1987 р. закінчила інститут і отримала спеціальність «вчитель фізики і математики». Працювала вчителем фізики та математики в Чернігівській області.

У 1989 р. повернулася до м. Суми. Працювала вихователем в дитячому садочку «Чарівний замок».

З квітня 1999 року працює в Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка на посаді лаборанта кафедри громадського здоров'я та медико-біологічних основ фізичної культури. З 2007 р. працювала викладачем кафедри за сумісництвом.

Світлана Володимирівна є матеріально-відповідальною особою і забезпечує збереження майна кафедри, слідкує за розкладом занять, враховуючи зміни в ньому,

доводить їх до професорсько-викладацького складу кафедри. Постійно здійснює облік виконаного навчального навантаження науково-педагогічними працівниками кафедри, надає технічну допомогу науково-педагогічним працівникам кафедри у підготовці та проведенні ними лекцій, семінарів, практичних занять і консультацій.

З 2014 р. працює на посаді старшого лаборанта кафедри.

Формує звітну документацію кафедри, витяги з керівних документів, що регулюють навчально-виховний процес на кафедрі. Бере участь у розробленні та виготовленні навчально-наочного матеріалу, навчально-методичної документації відповідно до профілю лабораторії, навчально-методичного кабінету. Активно сприяє підготовці до видавництва підручників, навчальних посібників, конспектів лекцій, методичних вказівок та іншого методичного матеріалу з дисциплін, які закріплені за викладачами кафедри.

Світлана Володимирівна Дяченко бере активну участь у підготовці конференцій, семінарів, що організовує кафедра, є членом оргкомітетів конференцій.

Автор восьми друкованих робіт.

За високий професіоналізм нагороджена грамотами, подяками, їй присвоєно звання «Почесний працівник Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка» (2020).

ЛЮДМИЛА ЄМЕЛЬЯНЕНКО

Провідний фахівець бухгалтерії до 2018 року.

Майже півстоліття присвятила праці в Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка.

Після завершення у 1975 р. фахового училища УПК ЦСУ України, з 19 квітня 1976 р. прийшла працювати провідним фахівцем в бухгалтерію Університету.

Робота для Людмили Володимирівни була завжди в радість. І дебіт, і кредит завжди сходились, баланси, річні звіти та стоси документів і відомостей не робили її життя нудним і одноманітним.

Її ключові якості – це уважність до деталей, адже кожна кома має значення, і відповідальність, бо за спиною була фі-

нансова стабільність закладу. Систематичність і організованість – невід’ємні супутники цієї людини, адже від здатності тримати все під контролем залежав чіткий рух коштів. Аналітичний розум дозволяв бачити приховані закономірності, а чесність – це її незламний принцип, адже фінанси вимагають довіри.

Людмила Володимирівна знаходила час і для роботи в бухгалтерії профкому (1979–2024 рр.) і на подальше навчання в нашому Університеті (у 2000 р. закінчила СумДПУ імені А. С. Макаренка за спеціальністю «українська мова і література»).

Завжди проявляла професіоналізм, позитив, мудрість та розуміння з колегами та керівництвом.

У 2016 р. нагороджена знаком «За видатні заслуги перед колективом Університету».

ІРИНА ЖЕЛЕЗНЯК

Директор Наукової бібліотеки.

Важливе завдання бібліотеки та її керівника – відповідність часові у вирішенні актуальних питань діяльності. Нові реалії сьогодення вимагають постійно змінюватись, шукати нові моделі бібліотечного розвитку, щоб бути в авангарді, модернізувати традиційні заходи, знаходити нові форми роботи з користувачем, ресурсами, інформацією, впроваджувати оригінальні ідеї у практику роботи. Це можливо завдяки творчому підходу до справи, прояву ініціативи та індивідуальності, винаходу креативних рішень, генерації нових і сміливих ідей. Усі ці професійні якості притаманні директору Наукової бібліотеки Університету

Железняк Ірині Олександрівні. Від неї як умілого та мудрого керівника-професіонала, який має авторитет та повагу серед працівників бібліотеки, керівного і викладацького складу університету, студентської молоді, та колег бібліотечної спільноти України, багато в чому залежить успіх та імідж наукової книгозбірні.

Свою професію Ірина Олександрівна отримала у спадок. Її мама багато років працювала сільським бібліотекарем. У 18-річному віці, після закінчення з відзнакою Сумського культосвітнього училища, розпочала свою трудову діяльність. У 1985 р. вступила до Харківського державного інституту культури, який закінчила у 1990 р., отримавши спеціальність бібліотекар-бібліограф вищої кваліфікації. 44 роки бібліотечна справа є її професією та покликанням.

З Науковою бібліотекою СумДПУ імені А.С. Макаренка (тоді ще бібліотека Сумського державного педагогічного інституту) Ірина Железняк пов'язала своє життя у 1989 р. Працювала на посадах редактора відділу комплектування, головного бібліотекаря з питань координації діяльності відділів бібліотеки, завідувача науково-методичного відділу. З січня 2014 р. і по теперішній час – директор Наукової бібліотеки.

Використовуючи минулі та сучасні досягнення бібліотеки, Ірина Олександрівна спрямувала колектив на опанування найперспективніших ресурсних та сервісних інновацій: запровадження комп'ютерних технологій у всі бібліотечні процеси, розширення бібліотечного простору за допомогою використання міжнародних наукових ресурсів, налагодження зручних сервісів для віддаленої роботи користувачів, розвиток власних баз даних (електронний каталог, електронна бібліотека, інституційний репозитарій). Їй притаманний виважений та системний підхід до вирішення складних питань функціонування бібліотеки, вміння передбачати тенденції та перспективи розвитку.

Напрямок її наукової діяльності – формування інформаційної культури користувачів та питання збереження історичної спадщини Університету шляхом бібліографування наукового доробку викладачів. Ірина Железняк автор-укладач понад 30 бібліографічних покажчиків. Вона активна учасниця всеукраїнських, міжнародних семінарів, конференцій, форумів, на яких розкриває різні напрями діяльності бібліотеки. З 2014 р. постійний член вченої ради та заступник голови редакційної ради університету.

Як голова методичного об'єднання бібліотек закладів вищої освіти Сумської області всіляко сприяє обміну досвідом між книгозбірнями, ділиться досвідом організації менеджменту та управління бібліотечного закладу.

За професіоналізм, сумлінне виконання посадових обов'язків Железняк І. О. була занесена на Дошку пошани Університету, неодноразово відзначалась грамотами, подяками МОН України, голови Сумської обласної державної адміністрації та обласної ради, ректора університету. У 2023 р. їй присвоєно почесне звання «Доцент СумДПУ імені А.С. Макаренка».

ВОЛОДИМИР ЖИВОДЬОР

Начальник відділу працевлаштування, професійно-технічної освіти та додаткових платних послуг.

Володимир Федорович випускник 1968 р. фізико-математичного факультету Сумського державного педагогічного інституту імені А.С. Макаренка. Після закінчення навчання отримав направлення на роботу до Лікарської середньої школи на посаду вчителя фізики. Звідти був призваний до лав Збройних сил. В армії проявив себе активним, цілеспрямованим та серйозним воїном, отримав офіцерське звання лейтенанта та був призначений заступником начальника політвідділу з виховної роботи.

Після повернення зі служби у 1975 р. був направлений директором до Миколаївської середньої школи Сумського району, чому сприяв отриманий армійський досвід. З приходом нового керівника по-

чалась нова ера сільської школи: був посаджений парк з великою колекцією рідкісних дерев; побудована теплиця, в якій самі учні вирощували овочі для шкільної їдальні; створений радіовузол для оптимізації навчального процесу.

Але молодий директор школи намагався проявити не тільки організаторські здібності, а й педагогічні. Тому, викладаючи фізику, прагнув зацікавити школярів науковими дослідженнями. З цією метою створив замкнуту телевізійну систему, облаштував найсучаснішим обладнанням робочі місця вчителя та учнів у кабінеті фізики. До втілення ідеї були залучені співробітники заводу електронних мікроскопів, в минулому випускники фізико-математичного факультету сумського педагогічного.

Прогресивні ідеї молодого вчителя та директора підтримав Інститут удоскона-

лення вчителів і запропонував Володимиру Федоровичу взяти участь у всесоюзному конкурсі на кращий кабінет фізики. У результаті кабінет фізики Миколаївської середньої школи був визнаний найкращим та отримав диплом I ступеня. Тому районний відділ освіти представив Живодьора Володимира Федоровича, як кращого вчителя фізики, на звання «Заслужений вчитель», яке він отримав у 1978 р. Згодом був нагороджений знаками «Відмінник освіти УРСР» (1979), «Отличник просвещения СССР» (1985).

З початком незалежності України треба було налагоджувати освітню діяльність в області. Тому з 1992 р. Володимир Федорович був призначений начальником управління освіти Сумської обласної державної адміністрації. У ці буремні 90-ті необхідно було вирішувати багато проблем з питань забезпечення стабільної роботи закладів освіти. Новий керівник управління освіти запропонував багато новаторських ідей: запровадження багатoproфільного навчання у професійно-технічних училищах; створення центрів роботи з талановитою молоддю з метою збереження матеріально-технічної бази та кадрового складу клубів і т.п. Нові ідеї не завжди отримували підтримку та розуміння у Міністерстві, результатом чого

було спочатку неодноразове оголошення доган, а потім вивчення досвіду роботи управління.

З 2005 р. нове призначення – ректор Сумського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти. І знову вирішення невідкладних питань: відкриття на базі інституту підготовки магістрів з адміністративного менеджменту, управління навчальним закладом, педагогіки вищої школи, психології; проведення ремонту та виділення квартир для працівників.

Прогресивні ідеї – мета кожного навчального закладу. Тому, коли у 2013 р. у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка виникла потреба у створенні нового відділу – працевлаштування, професійно-технічної освіти, зразу ж запропонували очолити його Володимиру Живодьору. Відділ не тільки інформував студентів і випускників про вакантні місця, допомагав у оформленні документів на отримання виплат одноразової адресної грошової допомоги, але й організовував навчальний процес з підготовки за робітничими професіями. Згодом до сфери діяльності відділу додалося надання додаткових платних послуг з підвищення кваліфікації, організації курсів і гуртків та поповнення спеціального рахунку університету.

ВОЛОДИМИР ЖУКОВ

Старший викладач кафедри теорії та методики фізичної культури Навчально-наукового інституту фізичної культури до 2022 року.

Закінчив Київський державний інститут фізичної культури (1984) за спеціальністю викладач фізичної культури і спорту. З 1994 р. по 2022 р. працював у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка на посаді старшого викладача кафедри теорії та методики фізичної культури. Заступник директора НН ІФК з навчально-методичної роботи. Контролював навчальну дисципліну студентів, викладачів і працівників. Відповідав за складання та виконання розкладу навчальних занять, організовував контроль за

самостійною роботою студентів, проведенням заліків, іспитів; забезпечував підготовку документів до складання поточної та підсумкової атестації.

Здійснював координацію діяльності навчальних і наукових підрозділів, що входять до складу навчально-наукового інституту, забезпечував контроль за ліквідацією студентами академічної заборгованості та академічної різниці. Організовував і проводив виробничі наради з питань організації освітнього процесу з працівниками директорату, кураторами та старостами академічних груп. Здійснював аналіз результатів сесій та звітів голів ЕК з метою підвищення якості освіти студентів.

З 2010 по 2020 рр. – голова конференції трудового колективу СумДПУ імені А.С. Макаренка.

Автор понад 50 публікацій, з них 35 статей (25 – у фахових виданнях). Автор 5 навчальних посібників з грифом університету.

Нагороджений нагрудним знаком МОН України «Відмінник освіти України» (1999),

Грамотами Сумського обласного управління освіти і науки (2005, 2007), Почесною грамотою МОН України (2010), Грамотою Сумського міського голови (2010), Грамотою Сумської обласної державної адміністрації (2018), відзнакою Президента України (2016), медаллю НАПН України «Ушинський К.Д.» (2019).

ОЛЕКСАНДР ЖУКОВ

Доцент кафедри всесвітньої історії, міжнародних відносин та методики навчання історичних дисциплін.

Історія є невід'ємною частиною нашого життя та культури. Вивчення історії дозволяє не лише зрозуміти процеси, що формували сучасний світ, але й розкрити глибину людської природи, а також мотиви і чинники, які визначають хід подій. В умовах швидких змін, глобалізації та інформаційної перевантаженості важливо не тільки знати факти, але й уміння аналізувати їх, критично оцінювати і вчитися на помилках минулого. Бути істориком означає нести відповідальність перед суспільством. Адже історія є важливим інструментом для формування моральних і етичних норм. Саме такі завдання ставить перед собою Олександр Жуков виконуючи обов'язки заступника директора інституту історії, права та міжнародних відносин з навчально-виховної роботи.

Тривалий час працюючи в Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка, на кафедрі всесвітньої історії, міжнародних відносин та методики навчання історичних дисциплін,

виявив себе як здібний науковець та викладач. Має близько 40 публікацій наукового та навчально-методичного характеру, з них: один навчальний посібник, 18 статей у закордонних та фахових наукових виданнях України. Сферою наукових інтересів є: міжнародні відносини на Далекому Сході наприкінці XIX – поч. XX ст.; історія міжнародних відносин у XIX-XX ст.; нова та новітня історія країн Азії та Африки; зовнішня політика «великих держав» в країнах Азії та Африки в XIX-XX ст.

У професійній діяльності Жуков Олександр Володимирович вимогливий викладач, який вміє знайти спільну мову із молоддю і старшим поколінням.

За час роботи в університеті за багаторічну сумлінну працю, значні науково-методичні здобутки, високий рівень професіоналізму був нагороджений Подякою Міністерства освіти і науки України (2020 р.), Подякою Національної академії педагогічних наук України (2018 р.), Грамотою Департаменту освіти і науки обласної адміністрації (2021 р.), Грамотою міського голови (2016 р.), Грамотами і Подякою ректора СумДПУ імені А.С. Макаренка (2012 р., 2013 р., 2016 р.).

ІВАН ЗАБОЛОТНИЙ

Професор кафедри музичного мистецтва Навчально-наукового інституту культури і мистецтв.

Це постать майстра, для якої характерна багатогранність та творча обдарованість. Відомий музикант, хормейстер, диригент, музично-громадській діяч та педагог відзначається самовідданістю, працездатністю, ентузіазмом, прагненням ніколи не зупинятися на досягнутому.

мий музикант, хормейстер, диригент, музично-громадській діяч та педагог відзначається самовідданістю, працездатністю, ентузіазмом, прагненням ніколи не зупинятися на досягнутому.

У поліфонічному вимірі професійних уподобань Заболотного І. П., безперечно, першочерговим є покликання до диригентсько-виконавського фаху. З усіх музичних професій професія керівника-диригента є найскладнішою та найвідповідальнішою. Складність її зумовлюється поліфункціональністю ролі керівника, постать якого уособлює симбіоз «внутрішніх професій» – диригента, музиканта, організатора, психолога, артиста – і вимагає особливої обдарованості, яка потребує сильної волі, сугестивних якостей, потужної енергетики, володіння концентрованою і диференційованою увагою, а також яскраво вираженої комунікабельності, філігранної мануально-диригентської техніки, артистизму, емпатійності, здатності керувати власним емоційним станом та чуттєвого впливу на виконавський колектив. Широкий діапазон перелічених фахових чеснот диригента-хормейстера, без сумніву, характеризує творчій «портрет» Івана Петровича Заболотного – керівника Народної академічної хорової капели університету.

Завдяки хормейстерському та педагогічному досвіду Івана Петровича, прискіпливому підходу до добору репертуару означений колектив став провідним концертним колективом Сумщини. З великим успіхом Хорова капела бере участь у багатьох мистецьких заходах університету, міста і області.

Серед значущих творчих досягнень І. П. Заболотного як керівника та диригента хорових колективів є численні перемоги на престижних всеукраїнських та міжнародних фестивалях – конкурсах і почесні звання.

Іван Петрович Заболотний приділяє багато уваги вирішенню численних проблемних питань, які пов'язані зі становленням та розвитком сучасного національного музично-естетичного виховання та навчання студентської молоді.

За час своєї педагогічної роботи у стінах Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка Іван Петрович виховав плеяду музикантів-диригентів.

Також багато випускників, які успішно працюють в загальноосвітніх школах, дитячих закладах культури тощо.

Коло науково-педагогічних інтересів ґрунтується на особистому творчо-практичному досвіді майстра та охоплює питання теорії та методики викладання хорового виконавства, які висвітлюються в публікаціях статей у фахових виданнях, понад 50 публікацій, серед яких 5 навчальних посібників і участь у 2 монографіях.

Водночас Іван Петрович постійно проводить громадську роботу як голова Асоціації академічного хорового співу обласного осередку Національної Всеукраїнської музичної спілки хорового товариства імені М. Леонтовича, голова журі вокально-хорового фестивалю «Дзвінки голоси», (м. Суми), голова журі Всеукраїнського конкурсу «Art-dominanta». (м. Харків), голова журі Всеукраїнського конкурсу «Вчитель року-2013» у номінації «Музичне мистецтво», (м. Луцьк), голова журі Всеукраїнського вокально-хорового фестивалю-конкурсу «Мозаїка пісень». Понад 30 років він є незмінним головою журі дитячих музичних конкурсів Сумської області і м. Сум, бере участь у журі районних фестивалів («Співодари», «Хліборобська пісня» тощо).

Професійна, просвітницька та громадська діяльність Івана Петровича Заболотного повною мірою отримала високе державне і громадське визнання. За вагомих особистий внесок у розвиток українського музичного мистецтва, високу професійну майстерність, плідну педагогічну працю, активну громадську діяльність Івана Петровича нагороджено нагрудним знаком «Василь Сухомлинський», «Відмінник освіти України», Почесними грамотами Міністра освіти і науки України, Міністерства культури України, Національної Всеукраїнської музичної спілки, голови Сумської обласної адміністрації. Сумської обласної ради, міського голови, Сумського обласного комітету профспілок, нагрудним знаком Сумської міської ради III ступеня «За заслуги перед містом», престижною відзнакою Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка «За видатні заслуги перед колективом університету» (двічі – 2002, 2017 рр.), «Педагогічний Оскар», званням «Почесний професор» Університету, у 2017 та 2020 рр. занесений на Дошку пошани «Краці імена»

тощо. Його творчий і життєвий шлях досліджений і висвітлений у книзі «Диригентська діяльність Івана Заболотного в музичній культурі Сумщини останньої чверті ХХ – поч. ХХІ ст.» (автори: доктор мистецтвознавства, професор Т. В. Мартинюк, доктор пед. наук, професор А. К. Мартинюк, доцент Є. В. Карпенко).

Упродовж 2000–2006 рр. Іван Петрович Заболотний очолював музично-педагогічний факультет, який згодом був реформований у факультет мистецтв СумДПУ імені А. С. Макаренка. За його керівництва було відкрито спеціальності «Образотворче мистецтво», «Музичне мистецтво», «Хореографія», які на сьогодні успішно розвиваються на окремих кафедрах ННІ

культури і мистецтв, продовжуючи педагогічні та творчі ідеї фундатора.

На сьогодні заслужений діяч мистецтв України, професор кафедри хорового диригування, вокалу та методики музичного навчання ННІ культури і мистецтв Іван Петрович Заболотний сповнений далекоглядних планів у власній професійній, творчій, науковій, педагогічній і громадській діяльності, які спрямовані на систематичне удосконалення музичного мистецтва та освіти України, популяризацію та збагачення національної духовної спадщини шляхом виховання обдарованої молоді – носіїв культурних традицій та послідовників хорової школи провідного українського майстра.

ВОЛОДИМИР ЗАТИЛКІН

Доцент кафедри теорії та методики фізичної культури Навчально-наукового інституту фізичної культури до 2020 р.

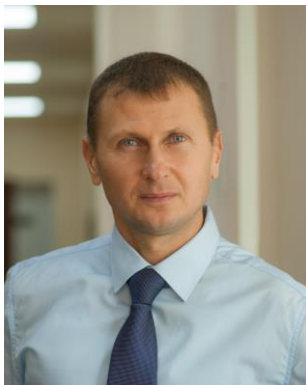
Затилкін Володимир Вікторович 10 квітня 1948 року народження. У 1972 р. закінчив Київський інститут фізичної культури. З 1977 р. викладач кафедри фізичного виховання Сумського державного педагогічного інституту імені А.С. Макаренка. З 1987 р. обіймає посаду завідувача навчально-спортивного комплексу факультету фізичної культури. Протягом 1997–2006 рр. працює на посаді проректора з адміністративно-господарської роботи. У 2008–2020 рр. – доцент кафедри теорії та методики спорту.

Доцент кафедри теорії та методики фізичної культури Володимир Вікторович Затилкін – один з тих, хто свого часу був серед перших викладачів новоствореного факультету фізичного виховання, очолював спортивний клуб, керував зведенням спортивного комплексу. Викладацьку роботу він вдало поєднував з тренерською діяльністю, виховавши не одне покоління волейболістів. 2003 року був нагороджений відзнакою «Відмінник освіти Укра-

їни». 2004 р. отримав вчене звання доцента. У 2017 р. отримав звання Заслуженого тренера України. Має відзнаку Президента України медаль за «Працю і звитягу» (2017 року), Почесну відзнаку Сумської міської ради «За заслуги перед містом» (2009), Подяку міського голови, Почесну відзнаку Сумської міської ради «За майстерність» (2017). У 2017 р. його ім'я занесено на Дошку пошани Університету «Кращі імена».

Найвагомішим досягненням у тренерській діяльності стала перемога в змаганнях з пляжного волейболу на Дефлімпійських іграх 2017 року його доньки Анни Затилкіної, за що її наставник був удостоєний звання «Заслужений тренер України».

Затилкіна Анна – МСМК з пляжного волейболу, член національної збірної України з пляжного волейболу серед спортсменів з порушенням слуху, чемпіонка ХХІІІ літніх Дефлімпійських ігор (2017), чемпіонка Європи (2018), срібна призерка ХХVІ Дефлімпійських ігор (2022), чемпіонка Світу (2021). Нагороджена орденом «Княгині Ольги» ІІІ ступеня, Почесною відзнакою «За заслуги перед містом».

ОЛЕКСАНДР ЗВІРЯКА

Завідувач кафедри терапії та реабілітації Навчально-наукового інституту фізичної культури.

Загальний стаж роботи Олександра Миколайовича 25 років 4 місяці. Дисертацію захистив за спеціальністю 24.00.03 – фізична реабілітація (диплом ДК № 055363) за темою «Гідрокінезотерапія в системі фізичної реабілітації хворих після переломів кісточок».

Звіряка О.М. має понад 150 публікацій наукового, навчально-методичного та апробаційного характеру, серед них 7 патентів на корисні моделі. Ним вперше взято участь у розробленні єдиного державного кваліфікаційного іспиту для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) ступеня (КРОК-1). Також, вперше, на високому організаційно-методичному рівні проведено інтегрований іспит «КРОК-2» та об'єктивно-структурований клінічний іспит (ОСКІ) для студентів спеціальності 227 Фізична терапія, ерготерапія освітнього рівня «магістр» (Суми, 2022). Постійний член робочої групи розробки професійних стандартів на професії «Фізичний терапевт» / «Асистент фізичного терапевта». Завдяки особистій участі в Україно-Швейцарському проєкті «Реабілітація травм війни» відкрито два сучасних навчальних кабінети асистивних технологій: «Кабінет доклінічної та клінічної практики з ерготерапії» та «Кабінет доклінічної та клінічної практики з фізичної терапії», які укомплектовано за підтримки Швейцарської агенції з розвитку та співробітництва (SDC).

Здійснює безперервний професійний розвиток клінічної діяльності як сумісник у стінах «Сумського обласного центру комплексної реабілітації для дітей та осіб з інвалідністю» та «Клінічної лікарні Святого Пантелеймона» на посаді фізичного

терапевта / ерготерапевта відділення фізичної та реабілітаційної медицини. Відповідно є супервізором клінічного навчання студентів фізичних терапевтів / ерготерапевтів різних курсів, де надає можливість працювати з пацієнтами / клієнтами різного віку та у різних клінічних умовах, демонструвати професійні навички та поведінку.

За останнє десятиріччя підготував переможців Всеукраїнської студентської олімпіади за напрямом «Фізична реабілітація»: Степаненко Олександр (диплом III ступеня, 2014 р.), Тарасова Анастасія (диплом III ступеня 2015, 2016 рр., диплом II ступеня 2017 р.) та Лукашенко Оксана (диплом II ступеня, 2018 р.). Підготував переможців II туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт за напрямом «Фізична реабілітація» – Андросов Іван, Тарасова Анастасія (диплом I ступеня, 2016 р.), Зарудна Катерина, Самодій Юлія (диплом II ступеня, 2017 р.) та за напрямом «Фізична терапія, ерготерапія» – Руденко Юлія (диплом I ступеня, 2019 р.), Костирко Діана (диплом III ступеня, 2020 р.). Також підготовлено когорту фахівців реабілітаційної справи, які працюють у клініко-реабілітаційних закладах на теренах всієї України та за її межами.

З 2007 року О.М. Звіряка займає активну громадську позицію у розвитку спеціальності 227 Терапія та реабілітація – є діючим головою осередку Української Асоціації фізичної терапії у Сумській області. За високий рівень професійної майстерності нагороджений нагрудним знаком Національної академії педагогічних наук «Ушинський К.Д.» (2019), Подякою (2016) та Грамотою (2022) Міністерства освіти і науки України. У 2023 р. його ім'я занесено на Дошку пошани Університету «Кращі імена».

ЛІДІЯ ІВАНЕНКО

Викладач кафедри медико-біологічних основ фізичної культури Навчально-наукового інституту фізичної культури до 2015 року.

У 1969 р. Лідія Михайлівна вступила до Сумського державного педагогічного інституту імені А. С. Макаренка на природничий факультет, спеціальність «біологія і хімія», який закінчила у 1974 р. і отримала спеціальністю «вчитель біології і хімії». Протягом 1974 – 1976 рр. працювала вчителем біології у селі Басівка Роменського району Сумської області. Вона захоплювалася викладанням і прагнула зробити його цікавим і доступним для дітей, відчуваючи професійне задоволення від процесу передачі знань та бачення, як її учні ростуть і розвиваються.

З 1976 р. почала працювати старшим лаборантом кафедри зоології, анатомії і фізіології людини на природничому факультеті Сумського державного педагогічного інституту імені А.С.Макаренка, а за сумісництвом – викладачем на цій же кафедрі. З 1986 вже постійно працювала викладачем на кафедрі зоології, анатомії і фізіології людини, а з 1992 р. на кафедрі біологічних основ фізичної культури на посаді старшого викладача.

Коло наукових інтересів Лідії Іваненко: педагогіка здоров'я, гігієна дітей і підлітків. Вона брала участь у наукових розробках щодо необхідності впровадження педагогічної системи формування ціннісного ставлення до здоров'я в учнівській молоді в навчально-виховний процес закладів освіти. Також вивчала тему сім'ї з позиції ставлення до здоров'я підростаючого покоління.

Різні аспекти наукових досліджень та інновацій обговорювалися на конференціях, в яких Лідія Михайлівна брала активну участь. Вона активно долучалася до дискусій, представляла свої дослідження та обмінювалася досвідом з колегами з різних регіонів України, завдяки чому була завжди обізнана про нові дослідження в галузі, які застосовувала у своїй роботі.

Лідія Михайлівна є автором шести методичних розробок, навчального посібника і 45 наукових статей.

Рішенням вченої ради Навчально-наукового інституту фізичної культури № 9 від 29.04.2015 ветерану кафедри Іваненко Лідії Михайлівні присвоєно звання «Почесний доцент» кафедри медико-біологічних основ фізичної культури.

ВОЛОДИМИР ІВАНІЙ

Професор кафедри фізики та методики навчання фізики фізико-математичного факультету до 2020 року.

Володимир Степанович народився 24 вересня 1947 р. в с. Виноградному Одеської області. У 1964 р. закінчив Виноградненську середню школу, у якій згодом працював на посаді лаборанта.

У 1970 р. закінчив Одеський державний педагогічний інститут імені К. Д. Ушинського та аспірантуру, а в 1973 р. успішно захистив кандидатську дисертацію на тему «Текстура і анізотропія фізичних властивостей сплавів титану». У 1974 р. здобув науковий ступінь кандидата фізико-

математичних наук і був направлений на роботу до Сумського державного педагогічного інституту імені А.С. Макаренка, де пройшов шлях від асистента до ректора.

З 1986 р. – перший проректор Сумського державного педагогічного інституту імені А. С. Макаренка, а з 1996 р. – ректор Сумського Державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка. У 1995 р. йому присвоєно вчене звання професора.

З 2006 р. до 2014 р. В.С. Іваній працював на посаді завідувача кафедри фізики Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка, за його ініціативою на фізико-математичному факультеті створено дві науково-дослідні лабо-

раторії та одну з найкращих навчальних лабораторій оптики та фізики твердого тіла.

В.С. Іваній є автором понад 120 наукових праць, однією з яких є монографія з фізики твердого тіла, отримав 8 авторських свідоцтв. Значна частина наукових праць присвячена методиці викладання фізики у ВНЗ, стану та шляхам розвитку вищої освіти на Сумщині.

За сумлінну працю В.С. Іваній неодноразово нагороджений державними нагородами, Грамотами Міністерства освіти України, нагрудним знаком «Відмінник освіти України», «Заслужений працівник освіти і науки України» (2001). У 2003 р.

рішенням колективу університету був нагороджений знаком «За видатні заслуги перед колективом Університету», а у 2018 р. йому присвоєне звання «Почесний професор» Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка.

Усі, хто знав і працював поруч з Володимиром Степановичем Іванієм, любили, поважали і цінували його за високий професіоналізм, чуйне ставлення до людей, щире серце, мудрість. Запам'ятали його як вченого і людину, яка своєю активною позицією сприяла ствердженню наукових істин, формуванню майбутніх педагогів.

ОЛЕНА ІВАНІЙ

Завідувач кафедри права та публічного управління Навчально-наукового інституту історії, права та міжнародних відносин.

Олена Іваній – втілення невгамовного духу дослідника та викладача. Завдяки своїй невичерпній працелюбності та прагненню до знань вона стала визнаним фахівцем у галузі правової освіти.

Її біографія – це шлях від випускниці Сумського державного педагогічного інституту до завідувача кафедри права та публічного управління в рідному закладі вищої освіти. Маючи педагогічну, філологічну та юридичну освіту, вчена успішно поєднує викладацьку, наукову, видавничо-методичну й організаційну роботу, що охоплює широке коло наукових інтересів.

Зусиллями Олени Миколаївни було відкрито нову спеціальність, що дозволило розширити можливості для студентів та зміцнити науковий потенціал університету. Як завідувач кафедри, Олена Іваній відіграє ключову роль у формуванні майбутніх юристів, надаючи студентам не лише знання, а й свій багатий досвід. Вона активно співпрацює зі стейкхолдерами, залучаючи до освітнього процесу відомих фахівців-практиків у галузі права, управління та адміністрування; працює над інтернаціоналізацією освітньої діяльності, встановлюючи зв'язки з міжнародними партнерами та сприяючи академічним обмінам.

Зусиллями Олени Миколаївни було відкрито нову спеціальність, що дозволило розширити можливості для студентів та зміцнити науковий потенціал університету.

Як завідувач кафедри, Олена Іваній відіграє ключову роль у формуванні майбутніх юристів, надаючи студентам не лише знання, а й свій багатий досвід. Вона активно співпрацює зі стейкхолдерами, залучаючи до освітнього процесу відомих фахівців-практиків у галузі права, управління та адміністрування; працює над інтернаціоналізацією освітньої діяльності, встановлюючи зв'язки з міжнародними партнерами та сприяючи академічним обмінам.

Олена Миколаївна енергійно займається публікаційною активністю. Головними темами її досліджень є державна політика в умовах євроінтеграційних процесів, захист прав людини і основоположних свобод, проблеми регіонального розвитку та молодіжної політики, що знайшло відображення у понад 150 наукових працях.

Під її керівництвом розробляється наукова тема «Правове забезпечення євроінтеграції: загальноправовий та галузевий аспекти», що свідчить про глибоке розуміння актуальних проблем сучасності та її здатності до аналітичного мислення. Науковиця бере активну участь у міжнародному проєкті ERASMUS+.

Олена Миколаївна є офіційним опонентом на захистах дисертацій, членом експертних комісій, організатором щорічної Міжнародної науково-практичної конференції «Реалії та перспективи розбудови правової держави в Україні та світі», здійснює керівництво юридичною клінікою, виконує обов'язки редактора міжнародної монографії.

Олена Іваній – це не просто науковець, це справжній лідер, який надихає своїм прикладом та веде за собою. Її сильні сторони – це невтомне прагнення до знань, досконалості та новаторства.

За вагомих особистий внесок у розвиток вітчизняної науки й підготовку висококваліфікованих спеціалістів вона

отримала низку нагород, серед яких: Подяки та Грамоти від МОН України, Сумської облдержадміністрації, Сумської обласної ради, Сумського міського го-

лови, Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка. У 2022 р. її ім'я було занесено на Дошку пошани Університету «Кращі імена».

ЄВГЕН ІВАНОВ

Доцент кафедри музично-інструментального виконавства до 2017 року.

Народився 6 листопада 1951 р. у м. Охтирка Сумської області. Закінчив Сумське музичне училище, Харківський інститут мистецтв імені І.П. Котляревського.

З 1984 р. працював викладачем кафедри теорії, історії музики та гри на музичних інструментах, з 1991 р. – старший викладач, з 1996 р. доцент, з 2002 р. завідувач кафедрою музично-інструментального виконавства.

У 1995 році захистив кандидатську дисертацію на тему «Академічне баянно-акордеонне мистецтво на Україні (історичний аспект)».

Автор 30 наукових, методичних та науково-популярних праць в галузі народно-інструментального мистецтва, двох навчально-методичних посібників, один з яких «Гармоніки, баяни, акордеони» (духовні та матеріальні аспекти функціонування в музичній культурі України XIX-XX ст.)» має гриф МОН України (2002).

На його переконання, вчитель має не просто навчати професійний майстерності, а й усіляко сприяти розкриттю творчого потенціалу учнів, розвитку та реалізації їх виконавських здібностей, надаючи

підтримку та наставництво на кожному етапі їхнього шляху. Це включає в себе не лише технічне вдосконалення, але й розвиток артистизму та самовираження. Завдяки цьому учні зможуть втілити свою мрію стати справжніми музикантами, виступати на сцені та досягати нових висот у своїй музичній кар'єрі. Важливо надихати їх на постійне самовдосконалення та прагнення до нових знань і навичок у музичному мистецтві.

Євген Олександрович – офіційний опонент дисертаційних досліджень, рецензент багатьох наукових праць. За роки роботи в університеті підготував 12 лауреатів Всеукраїнських та Міжнародних конкурсів баяністів-акордеоністів. Художній керівник та диригент інструментального ансамблю «Експромт», лауреата Міжнародного конкурсу «Perpetuum mobile» (2014).

Член Національної музичної спілки України. З 2006 р. очолює асоціацію баяністів-акордеоністів Сумської області.

Нагороджений трьома Грамотами МОН України за педагогічний хист та кваліфіковану підготовку студентів до всеукраїнських конкурсів, відзнаками «Творча слава університету» (2000), почесним знаком «За заслуги перед колективом університету» (2013).

ІРИНА ІВАНОВА

Доцент кафедри іноземних мов факультету іноземної та слов'янської філології до 2023 року.

Ірина Борисівна Іванова, досвідчений фахівець із великим стажем роботи в закладах загальної середньої та вищої освіти, працювала в СумДПУ імені А. С. Ма-

каренка із серпня 1987 р. (старший викладач, заступник декана з національного відділення, доцент). З 2000 р. вона очолювала кафедру зарубіжної літератури. Упродовж цього часу професорсько-викладацький склад під її керівництвом успішно здійснював підготовку вітчизняних та іноземних здобувачів освіти;

було ліцензовано й акредитовано спеціальність «Середня освіта (Мова і література)» за ОКР «бакалавр» і «магістр».

З листопада 2017 р. І. Б. Іванова обіймала посаду завідувача кафедри російської мови, зарубіжної літератури та методики їх викладання, була одним із розробників проекту ОПП Середня освіта (Російська мова і зарубіжна література) першого рівня вищої освіти спеціальності 014 Середня освіта, акредитованої впродовж 2020–2021 н.р.

З 2022 р. вона виконувала обов'язки доцента кафедри іноземних мов.

Коло наукових інтересів доцента І. Б. Іванової охоплює історію зарубіжної літератури ХІХ – початку ХХІ століть, методику викладання літературознавчих дисциплін і методику викладання зарубіжної філології для іноземних здобувачів вищої освіти. У її активі – понад 90 наукових і науково-методичних праць за цими напрямками, передусім у фахових виданнях України, й участь у представницьких міжнародних і всеукраїнських конференціях. Упродовж 2018–2020 рр. І. Б. Іванова виконувала функції керівника колективної науково-дослідної теми «Методика викладання філологічних дисциплін у системі загальної та вищої освіти»; тривалий час брала участь у роботі науково-дослідної лабораторії українського фольклору.

Під науковим керівництвом доцента І. Б. Іванової виконано понад 70 кваліфікаційних (бакалаврських і магістерських) робіт. Її студенти неодноразово ставали

переможцями та призерами Всеукраїнської студентської олімпіади, а учні шкіл – Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт. Нині численні вихованці І. Б. Іванової живуть і працюють не тільки в різних містах України, а й у багатьох країнах світу.

Доцент І. Б. Іванова була незмінним головою журі обласної олімпіади з російської мови та літератури й обласного конкурсу «Вчитель року» в номінації «Зарубіжна література», керувала стажуванням учителів закладів загальної середньої освіти й викладачів закладів вищої освіти. Вона плідно й активно співпрацювала із Сумським територіальним відділенням Малої академії наук України, беручи участь у журі ІІ (обласного) етапу Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів Національного центру «Мала академія наук України».

І. Б. Іванову неодноразово було відзначено Грамотами Міністерства освіти і науки України, Сумської обласної державної адміністрації та ректора СумДПУ імені А. С. Макаренка.

У 2016 р. за багаторічну сумлінну працю, високий професіоналізм і підготовку висококваліфікованих педагогічних кадрів І. Б. Іванову було нагороджено почесним знаком «За видатні заслуги перед колективом університету».

У 2019 р. вона отримала почесне звання «Професор» Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка.

ІРИНА ІОНОВА

Завідувач кафедри соціальної роботи і менеджменту соціокультурної діяльності Навчально-наукового інституту педагогіки і психології.

Виховання студентської молоді є важливою складовою діяльності Навчально-наукового інституту педагогіки і психології, який має розгалужену систему підготовки студентів і створює сприятливі умови для формування високоморальних й освічених особистостей, спроможних вносити істотний вклад у майбутнє України.

У співпраці з професорсько-викладацьким колективом Навчально-наукового інституту педагогіки і психології Ірина Миколаївна організовує виховний процес, спрямовуючи свої зусилля на формування особистостей студентів на рівні найвищих загальнолюдських цінностей як патріотів своєї країни, які поєднують фаховість зі стійкими демократичними позиціями, є творчо мислячими особистостями, здатними самостійно вирішувати світоглядні та професійні завдання.

Одним із напрямів професійної діяльності Ірини Іонової є профорієнтаційна робота зі студентами та школярами, яка ґрунтується на трирічному досвіді роботи в якості Відповідального секретаря Приймальної комісії СумДПУ імені А. С. Макаренка (2019–2022 рр.). Робота на цій посаді передбачала написання Правил прийому СумДПУ імені А. С. Макаренка, ознайомлення з особливостями роботи Єдиної державної електронної бази з питань освіти і можливостями вступу студентів пільгових категорій, координацію проведення вступних випробувань тощо. У своїй діяльності Ірина Іонова намагається використовувати сучасні форми і методи інформування абітурієнтів та їх батьків про умови вступу, спеціальності та освітні програми Університету, що найбільше відповідають здібностям, нахилам і рівню підготовки вступників.

Основною складовою професійно-педагогічної діяльності доцента Іонової Ірини Миколаївни є викладання та робота зі студентською молоддю в межах наукового гуртка «Проектна діяльність в соціальній

сфері». Її авторству належать навчальні курси для здобувачів освіти спеціальностей «Соціальна робота», «Менеджмент соціокультурної діяльності», «Соціальне забезпечення», зокрема: «Менеджмент у соціальній роботі», «Соціальне проектування», «Маркетинг у соціальній сфері», «Методика соціально-виховної роботи», «Управління соціокультурними проектами» та ін.

Доцент Ірина Іонова має науковий та методичний доробок, який налічує понад 60 публікацій, серед яких: розділи навчально-методичних посібників і монографій; наукові фахові статті в українських і закордонних наукових виданнях (зокрема й тих, що індексовані в міжнародних наукометричних базах Scopus та Web of Science) та ін.

За високий професіоналізм Ірина Іонова нагороджена численними грамотами та подяками Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка, органів державної влади та місцевого самоврядування. Її ім'я занесено на Дошку пошани «Кращі імена (2023).

ОЛЬГА КАЛАШНИК

Методист I категорії навчального відділу.

Навчальний процес у вищому навчальному закладі – це система організації навчальної діяльності, в основу якої покладено органічну єдність і взаємозв'язок викладання і навчання, спрямованих на підготовку здобувачів вищої освіти до професійної діяльності. Організація навчального процесу для студентів заочної форми навчання покладена на методиста навчального відділу.

Ольга Миколаївна здійснює роботу з організації навчального процесу студентами заочної форми навчання:

- створює розклад академічних занять, екзаменаційних сесій та розклад роботи екзаменаційних комісій;
- здійснює організацію навчальної роботи в групах, індивідуальної та самостійної роботи студентів заочної форми навчання;

- контролює правильність оформлення та ведення навчальної документації, електронних журналів, відомостей, направлень на перекладання академічних боргів, залікових книжок та індивідуальних планів студента;

- веде персональний облік студентів, які прибули на навчання в університет протягом навчального року або вибули з нього, їх відрахування та переводу по факультетах, спеціальностях, курсах, також облік студентів, які знаходяться в академічних відпустках та строки їх повернення на навчання;

- здійснює технічний, інформаційно-методичний супровід освітнього процесу із використанням технологій дистанційного навчання; організаційну та консультативну підтримку освітнього процесу засобами онлайн-зв'язку (Viber, Telegram, WhatsApp, email);

- своєчасно готує звіти щодо академічної успішності та якості навчання здобувачів вищої освіти;

➤ забезпечує постійну комунікацію між студентами та викладачами.

Ольга Калашник є професійно грамотним, досвідченим працівником, який володіє сучасними технологіями організації освітньої діяльності у межах вищого навчального закладу. З метою забезпечення якості організації постійно підвищує рівень своєї професійної кваліфікації. На посаді методиста Ольга Миколаївна працює

з 2006 року. За багаторічну сумлінну працю, високий професіоналізм, вагомий внесок у діяльність університету була відзначена: Грамотою СумДПУ імені А.С.Макаренка (2016), Подякою за багаторічну працю зі студентами заочної форми навчання (2020). У 2021 р. отримала звання «Почесний працівник Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка».

МИХАЙЛО КАЛЕНИК

Декан фізико-математичного факультету.

Глибоке розуміння предмета, володіння сучасними методиками викладання, вміння використовувати інформаційні технології, комунікабельність, креативність, постійне самовдосконалення, любов до предмета та до людей – головні якості, які визначають Каленика М.В. як сучасного вчителя школи, викладача методики навчання фізики, декана факультету.

Випускник фізико-математичного факультету, наслідувач учительської династії у третьому поколінні Каленик М.В. пройшов шлях від учителя фізики в школі до професора, декана фізико-математичного факультету: з вересня 2003 р. працює в Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка на посаді доцента кафедри фізики, з 2017 р. – доцента кафедри фізики та методики навчання фізики, з 2021 р. – доцента кафедри математики, фізики та методик їх навчання, з 2023 р. – професор кафедри математики, фізики та методик їх навчання. З 1 лютого 2007 року по вересень 2017 р. обіймав посаду заступника декана фізико-математичного факультету, а з листопада 2017 р. до теперішнього часу – декан фізико-математичного факультету. Мати свій стиль роботи та свої особливості, прагнення до постійного самовдосконалення, вміння йти в ногу з часом та щира зацікавленість у розвитку

факультету та здобувачів освіти є рушійною силою його професійної діяльності.

Світ стрімко змінюється, і разом з ним змінюються й вимоги до освіти. Викладач – це не просто носій знань, а й фасилітатор, який допомагає здобувачам освіти засвоювати ці знання, розвинути критичне мислення, креативність, вміння працювати в команді, інші навички, які знадобляться їм у житті, а також мотивує їх до вивчення предмета. Зазначені якості Михайло Вікторович втілює у життя під час викладання загальної та спеціальної методики навчання фізики, використанні комп'ютера на уроках фізики, теоретичних основ та експериментальної бази шкільного курсу фізики.

Бути в курсі всіх змін та новацій в освіті – означає бути глибоко зануреним в освітнє середовище, бути практиком, що власноруч апробує сучасні методи, технології, власні методики, інтегрує, розвиває й поширює їх позитивні якості. З 1993 р. Михайло Каленик працює вчителем фізики в школі, з 1997 р. є постійним членом журі II та III етапів Всеукраїнських олімпіад з фізики та астрономії, головою журі II етапу конкурсів «Вчитель року» з фізики та інформатики, організатором і учасником науково-методичних і науково-практичних конференцій різних рівнів, фізико-математичного фестивалю вчителів математики, фізики та інформатики, має вагомий науковий та методичний доробок, який налічує понад 120 наукових праць, 9 навчальних посібників, 3 монографії для студентів та вчителів.

Як декан фізико-математичного факультету Михайло Вікторович поєднує в собі високий професіоналізм, лідерські якості, комунікабельність, гнучкість, несе відповідальність за якість освіти на факультеті, за результати роботи викладачів та успішність студентів, здатний розрядити напружену атмосферу та підтримати позитивний настрій, створює атмосферу довіри та взаємодопоміжки, готовий успішно вести факультет до нових вершин.

За сумлінну працю і високий професіоналізм М.В. Каленик нагороджений грамотами, подяками університету й органів державного і місцевого самоврядування, нагрудними знаками «Василь Сухомлинський», «Відмінник освіти» Міністерства освіти і науки України, «К.Д. Ушинський» Національної академії педагогічних наук України та занесений на Дошку пошани Сумського державного педагогічного університету «Кращі імена» (2016).

ІРИНА КАЛИНИЧЕНКО

Завідувач кафедри громадського здоров'я та медико-біологічних основ фізичної культури Навчально-наукового інституту фізичної культури.

Після закінчення аспірантури і захисту кандидатської дисертації у 2002 р., Ірина Калиниченко очолювала кафедру спортивної медицини та валеології (з 2003 по 2014 рр.). Тема кандидатської дисертації: «Гігієнічні аспекти соціальної дієздатності випускників загальноосвітніх навчальних закладів різного типу» за спеціальністю 14.01.02. Гігієна. З 2003 р. продовжувала науково-дослідну роботу у галузі шкільної гігієни, результатом чого було написання та захист дисертації на тему «Гігієнічні основи оптимізації фізичного виховання школярів» на здобуття наукового ступеня доктора медичних наук за спеціальністю 14.02.01 – Гігієна та професійна патологія (медичні науки) у Державній установі «Інститут гігієни та медичної екології ім. О. М. Марзєєва АМН України» (2010 р., м. Київ). Докторська дисертація виконувалася спільно з науковим консультантом Надією Степанівною Полькою, член-кореспондентом АМН України, доктором медичних наук, професором, нині Директором ДУ «Інститут громадського здоров'я імені О.М. Марзєєва НАМН України».

Професор кафедри спортивної медицини та валеології (рішення Атестаційної колегії Міністерства освіти і науки України від 25.12.2013). З 2015 р. очолює кафедру громадського здоров'я та медико-біологічних основ фізичної культури.

Автор 175 науково-методичних робіт (методичні рекомендації, навчальні видання, статті, тези до конференцій, патенти), 2 підручників (один – з грифом МОН України), 4 монографій.

Під керівництвом Ірини Калиниченко виконуються наукові дослідження за такими темами: «Фізіолого-гігієнічний супровід здоров'язбережувальної діяльності закладів освіти», «Оцінка репродуктивного здоров'я підлітків і молоді з різними типами гендерної ідентичності», «Комплексне дослідження функціонального стану, адаптаційних можливостей організму та ризику розвитку захворювань у різних групах населення».

Під керівництвом Ірини Олександрівни проведено захист п'яти дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня кандидата наук: у 2008 р. – «Фізіолого-гігієнічні аспекти професійної діяльності вчителів загальноосвітніх навчальних закладів» на здобуття наукового ступеню кандидата біологічних наук за спеціальністю 14.02.01 – гігієна та професійна патологія (Латіна Г. О.), у 2010 р. – дисертації на тему «Психофізіологічна «ціна» пізнавальної діяльності учнів» на здобуття наукового ступеню кандидата психологічних наук за спеціальністю 19.00.02. – психофізіологія (Г. Л. Заїкіна), у 2014 р. – «Фізична реабілітація дітей 4-6 років із гіпермобільністю суглобів в умовах навчальних закладів» на здобуття наукового ступеню кандидата

наук з фізичного виховання і спорту за спеціальністю 24.00.03 – фізична реабілітація (Ю. Л. Дяченко) та «Фізіолого-гігієнічне обґрунтування організації навчально-тренувального процесу у позашкільних навчальних закладах спортивного профілю» на здобуття наукового ступеню кандидата біологічних наук за спеціальністю 14.02.01 – гігієна та професійна патологія (О.О. Скиба); у 2015 р. – дисертаційне дослідження «Фізіолого-гігієнічна оцінка формування графомоторних навичок у дітей 5-8 років» на здобуття наукового ступеню кандидата біологічних

наук за спеціальністю 14.02.01 – гігієна та професійна патологія (Вербенко М. М.)

Професор Ірина Калиниченко є організатором Всеукраїнської науково-практичної конференції «Освіта і здоров'я», яка проводиться на базі СумДПУ імені А.С. Макаренка з 2003 р. Під її керівництвом на базі кафедри з 2008 р. працює ресурсний центр «Школа педагогіки здоров'я».

Нагороджена знаками «Відмінник освіти України» (2004), «Ушинський К. Д.» (2017), «За наукові та освітні досягнення» (2017), присвоєне звання «Почесний професор» Університету (2020).

НАДІЯ КАМЕНСЬКА

Доцент кафедри української літератури до 2012 року.

«Моя епоха була неповторна. Дякую за це Богові» – цими словами підсумовує свою науково-педагогічну діяльність Надія Каменська.

Після закінчення Київського державного університету імені Тараса Шевченка викладала українську мову і літературу в школах міста Суми (№ 12, № 2). З 1980 р. до 2012 р. працювала на кафедрі української літератури Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка, завідувачем якої була 19 років. Навколо себе згуртувала колектив, у якому за цей час 12 викладачів здобули наукові ступені кандидатів філологічних і педагогічних наук. Налагодила співпрацю з ученими Інституту літератури Національної академії наук України та діячами української культури в діаспорі. Ініціювала відкриття спеціальностей «Українська мова і література та іноземна мова», «Українська мова і література, зарубіжна література та народознавство». Розробила програмне забезпечення курсу «Народознавство».

Працюючи одночасно в школі № 2 та гімназії № 1 давала відкриті уроки для студентів та вчителів області, впрова-

джуючи практику проблемного вивчення літератури на основі розумово-пошукового підходу до аналізу художніх текстів. Вона зосереджувала увагу учнів на виявленні та вирішенні проблем, що виникають під час інтерпретації літературних творів, застосовуючи методи критичного мислення та глибокого аналізу.

Як інтелектуальний і допитливий вчитель, який постійно вдосконалюється, вміла прищепити учням любов до літератури. Її уроки були наповнені захоплюючими історіями та глибокими аналізами текстів, що допомагало учням не лише зрозуміти, але й полюбити літературні твори. Вона використовувала різноманітні методи навчання, щоб зробити процес вивчення літератури цікавим і надихаючим, сприяючи розвитку критичного мислення та творчих здібностей своїх учнів.

Є автором праць: «До світла», «Література і виховання», «Виховати людину», низки наукових статей. Упорядкувала 5 кафедральних збірників з літературознавства та методик викладання літератури.

Її студенти та учні неодноразово здобували перемоги на національних конкурсах науково-дослідних робіт.

У 2009 р. отримала відзнаку «За видатні заслуги перед колективом Університету».

ЄВГЕН КАРПЕНКО

Доцент кафедри сценічного мистецтва, естради та методики режисерування Навчально-наукового інституту культури і мистецтв.

Після закінчення в 1973 р. середньої школи № 4, Євген Карпенко навчався в Сумському музичному училищі (клас диригування Івана Скороного), де розпочав перші серйозні заняття композицією під керівництвом видатного фольклориста і музикознавця В. В. Дубравіна, який стояв у витоків сучасного інституту культури і мистецтв у педагогічному університеті в Сумах.

У 1975–1980 рр. майбутній композитор навчався у Харківському інституті мистецтв імені І. Котляревського за фахом «хорове диригування». Серед його вчителів були такі видатні митці як професор, заслужений діяч мистецтв Ю. І. Кулик, професор, народний артист України В. С. Палкін та ін. Активно займався композицією під керівництвом відомого композитора, професора В. Т. Борисова.

1980 р. розпочав викладацьку діяльність у Сумському педагогічному інституті (нині Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка) як доцент кафедри хорового диригування, вокалу та методики музичного навчання Інституту культури і мистецтв. Наразі він викладає такі дисципліни: хоровий клас, аранжування, хорове диригування, ансамблеве виконавство, робота з хором, робота з естрадним вокальним ансамблем та ін.

Євген Карпенко є автором ряду науково-методичних посібників, серед яких: «Диригентсько-хорова підготовка вчителя музики», «Хорове аранжування» (у співавт.), «Практикум з шкільного репертуару» (у співавт.), «Основи естрадного аранжування, навчальний посібник для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня (естрадний спів)» (у співавт.).

У 2000 р. було випущено збірку «Хорові обробки пісень Сумщини для академічного хору», в якій представлені зразки фольклорних записів майже всіх регіонів Сумської області. Пісні рідного краю в об-

робці Є. Карпенка представлені також окремим розділом в його хрестоматії з хорового класу «Співає жіночий хор» (2015).

Євген Карпенко відомий як автор вокальних творів для молоді. Він написав понад 100 пісень для дітей шкільного віку – 17 збірок пісень. Окрім вокальних творів для дітей, композитор працює в жанрі пісні і романсу для дорослих – вони опубліковані у збірці «Диоген». У них автор торкається різних тем: сенсу життя, кохання, вірності, дружби.

Напрями творчості Є. Карпенка: авторські вокальні твори (пісні для хорового колективу, пісні для дорослих виконавців, романси, солоспіви, дитячі пісні, духовні композиції, хорові мініатюри, хорова сюїта), обробки народних пісень Сумщини (календарно-обрядові пісні, родинно-побутові, весільні, ліричні, колицкові, жартівливі пісні), аранжування (для академічного хору), опери для дітей-виконавців, твори для фортепіано.

Навчальний жіночий хор під орудою Є. В. Карпенка є неодноразовим лауреатом конкурсів, зокрема: I місце на Всеукраїнському фестивалі-конкурсі «Мозаїка пісень», Суми, 2019 р.; I місце на Міжнародному вокальному та хоровому конкурсі «Vokal-Art», Ужгород, 2023 р.; I місце на Міжнародному полікультурному фестивалі-конкурсі «Переяславський дивограй», Переяслав, 2023 р.

Творчість Євгена Карпенка є яскравим втіленням творчої винахідливості та глибокого розуміння різноманітності музичних жанрів. Його твори – це дивовижне поєднання музичної талановитості та відданості мистецтву. Композиторський доробок Є. Карпенка пройнятий відчуттям тепла та любові до власних коренів, що знаходить віддзеркалення в кожній ноті його творів. Робота з колективами, поєднана з його унікальним підходом до створення музики, не лише збагачує сучасну музичну культуру, але й заповнює серця слухачів неповторною гармонією й виразністю виконання. Творчість Карпенка –

це не просто музика, це розмова зі слухачем, яка розкриває його внутрішні світи та емоції через ноти і звуки.

У 2019 р. його ім'я було занесено на Дошку пошани Сумського державного педагогічного університету «Кращі імена».

КАТЕРИНА КАРПЕНКО

Доцент кафедри ботаніки природничо-географічного факультету до 2014 року.

Катерина Кіндратівна народилась 21 червня 1938 р. в с. Хоружівка Недригайлівського району Сумської області.

У 1955 р. закінчила Хоружівську середню школу зі срібною медаллю. У цій школі працювала лаборантом і керівником художньої самодіяльності (1955–1956 рр.).

У 1956 р. вступила на природничий факультет Сумського державного педагогічного інституту, який закінчила в 1961 р. Одержала диплом із відзнакою, з присвоєнням кваліфікації вчителя біології, хімії та основ сільськогосподарського виробництва. Після закінчення вузу працювала за призначенням учителем біології та хімії в Гринцевській восьмирічній школі Лебединського району Сумської області (1961–1962 навч. рік), в 1962–1965 рр. – старшим лаборантом кафедри ботаніки Сумського державного педагогічного інституту, з 1965 – асистент цієї кафедри, з 1985 р. – старший викладач, а з 1991 р. – доцент.

У результаті проведених багаторічних досліджень під керівництвом видатного міколога, доктора біологічних наук, професора Марії Яківни Зерової в 1988 році К.К.Карпенко захистила кандидатську дисертацію в Інституті ботаніки ім. М.Г.Холодного АН УРСР з теми «Пластинчасті та трубчасті шапкові гриби (порядки Boletales, Russulales, Entolomatales, Tricholomatales, Amanitales, Agaricales) північного сходу Лівобережної України».

Як науковий співробітник брала участь у інших наукових темах, що виконувалися, як і попередні, на замовлення Держуправління екології та природних ресурсів у Сумській області, зокрема «Вивчення біорізноманіття ботанічних заказників «Борозенківський», «Хмелівський», гідрологічних

заказників «Галине болото», «Бобрицький», «Миколаївський», «Верхньосульський-2», «Перелісківський» (2000 р.), «Вивчення біорізноманіття басейну р. Івотка на Сумщині» (2001 р.), у проведенні державного кадастру природно-заповідного фонду Сумської області (1998, 2004 рр.).

Протягом 2003–2006 рр. разом із біологами Сумського державного педуніверситету та Сумського національного аграрного університету брала участь у наукових дослідженнях, організованих і фінансованих науково-виробничим центром Сумської області «ЕКОС», по вивченню біорізноманіття заповідних об'єктів і перспективних для заповідання територій у Великописарівському, Буринському, Краснопільському, Кролевецькому, Конотопському, Лебединському, Липоводолинському, Недригайлівському, Охтирському, Роменському, Сумському, Шосткинському, Ямпільському районах Сумської області. Результатом їх стало написання наукових характеристик досліджених заповідних територій і створення низки нових заповідних об'єктів місцевого значення. Серед них – заказники «Сурмачівський» (2003 р.), «Громадська дума», «Дубинський» (2004 р.), «Джерельні розсипи» (2005 р.) та інші, ботанічні пам'ятки природи «Гайок», «Синівська» тощо.

Список опублікованих К.К. Карпенко наукових праць на кінець 2009 р. нараховує 109 видань, серед яких опублікована в 2009 р. монографія «Макроміцети заповідних територій Сумської області» (356 с.), написана в співавторстві й опублікована в 2009 р. монографія «Гриби та грибоподібні організми національного природного парку «Деснянсько-Старогутський». Як головний редактор і один із авторів статей К.К. Карпенко ініціювала й підготувала до видання нині опубліковані книги «Лікарські та рідкісні рослини Сумської області» (1994), першу, другу,

третю та п'яту книги видання «Стан природного середовища та проблеми його охорони на Сумщині» (1996, 1997, 1999, 2001 рр.). Вона є співавтором виданої в 2004 році першої частини шостої книги «Стан природного середовища та проблеми його охорони на Сумщині», присвяченої рослинам, занесеним до Червоного списку Сумської області.

У 2001 р. Катерина Кіндратівна Карпенко нагороджена Дипломом переможця номінації «Кращий науковий керівник колективної наукової теми СумДПУ імені А.С.Макаренка», у 2003 р. нагороджена грамотою Міністерства освіти і науки України, а у 2004 році – знаком

Міністерства освіти і науки України «Відмінник освіти України». У 2002 р. за успішну безперервну наукову діяльність протягом 30 років отримала номінацію «Жінка року 2002» в Американському Біографічному Інституті, там же в 2005 р. нагороджена медаллю «Жінка року 2005». У 2003 р. і 2008 р. отримала номінацію «Хто є хто серед ділових і професійних жінок» із занесенням коротких біографічних даних до Дев'ятого та Десятого видання міжнародної книги «Хто є хто серед ділових і професійних жінок».

У 2009 р. отримала відзнаку «За видатні заслуги перед колективом Університету».

ГЕННАДІЙ КАСЬЯНЕНКО

Доцент кафедри біології людини, хімії та методики навчання хімії природничо-географічного факультету до 2022 року.

Фахова діяльність Геннадія Яковича нерозривно пов'язана з його альма-матер, де він здобув кваліфікацію вчителя біології та хімії. Після закінчення аспірантури в Інституті загальної та неорганічної хімії імені В.І. Вернадського НАН України Касьяненко Г.Я. захистив кандидатську дисертацію за спеціальністю 02.00.04 – фізична хімія.

Протягом багатьох років Геннадій Якович очолював приймальну комісію СумДПУ, де виявив себе як керівник організований, чесний, відданий справі, здатний налагодити ефективну роботу колективу, водночас уважний і відкритий до підлеглих і абітурієнтів.

Високий професіоналізм і керівні якості Касьяненка Г.Я. знайшли гідне визнання, коли у 2009 році його було призначено деканом природничо-географічного факультету. На цій посаді Геннадій Якович спромігся згуртувати потужну команду однодумців для збереження кращих традицій та розвитку факультету. Поряд із вимогливістю до колег і студентів, він відзначався увагою до потреб студентського самоврядування, багато зусиль доклав для створення умов саморозвитку молоді.

Наукові інтереси доцента Касьяненка Г.Я. зосереджувались на вивченні фізико-хімічних властивостей високотемпературних флуоридвмісних йонних розплавів та хіміко-екологічного моніторингу довкілля. Він опублікував низку праць за результатами досліджень, викладав фахові курси з загальної, неорганічної, аналітичної хімії, окисно-відновних систем, фізичної та колоїдної хімії.

Як керівник науково-дослідної лабораторії хіміко-екологічного моніторингу довкілля Геннадій Якович організував роботу з вивчення водойм Сумської області в рамках колективної науково-дослідної теми «Хіміко-екологічний моніторинг річкових басейнів Сумської області».

Самовіддана праця на ниві науки та освіти була гідно оцінена численними відзнаками, серед яких Почесна грамота Міністерства освіти і науки України (2010), Подяка Національної академії педагогічних наук України (2014), Грамоти голови Сумської обласної державної адміністрації (2022), управління освіти і науки Сумської обласної державної адміністрації (2010), Сумської обласної ради (2019), ректора університету та інші. У 2018 році прізвище Касьяненка Г.Я. було занесено на Дошку пошани Сумського державного педагогічного університету «Кращі імена».

НАДІЯ КИРИЛЕНКО

Доцент кафедри української мови і літератури факультету іноземної та слов'янської філології.

Розвивати творчу особистість може лише той, хто вміє і має бажання творити. Гуманність і творчість – два крила

Надії Кириленко – доцента кафедри української мови і літератури, автора поетичних збірок («Мить синьоніжності», «Скрипка любові»), літератора і лірика. Стаж роботи в університеті – 32 роки, заступник декана – 20 років. Розвиток творчої, духовно багаті особистості, студентоцентроване навчання, майстерне поєднання традицій та інновацій, створення сприятливих організаційних і морально-психологічних умов для самореалізації студентів із урахуванням їх інтелектуальних здібностей, любов до слова, літератури та студентства – доміанти її діяльності. Коло наукових інтересів: фольклор, літературне краєзнавство, шістдесятництво як літературно-мистецьке явище. Основні фахові курси: «Фольклор», «Літературне краєзнавство», «Українська література», «Література української діаспори». Автор понад 100 наукових статей в українських та закордонних виданнях, монографій, навчально-методичних посібників.

Гарант ОПП Філологія (Українська мова та література), розробник ОПП Середня освіта (Українська мова і література. Англійська мова) ОР магістр, (Українська мова і література), (Українська мова і література. Англійська мова), (Українська мова і література. Зарубіжна література) ОР бакалавр. Організатор та активний учасник міжнародних, усеукраїнських конференцій (Всеукраїнська конференція молодих учених «Сумщина в історико-філологічному вимірі», Міжнародна конференція «Філологія, лінгводидактика в науковому дискурсі» та ін.), щорічних обласних заходів (регіональні читання «Творчість Тараса Шевченка в духовно-національному вимірі сьогодення», студентська конференція «Актуальні питання фольклору та фольклористики», творчі

конкурси «Студліт», «Мистецький калейдоскоп Сумщини» та ін.).

Учасник грантових проєктів «Медіапазли», «Медіавчительський кампус», Всеукраїнський шкільний турнір із медіаграмотності в рамках Міжнародного проєкту IREX «Вивчай і розрізняй: інфомедійна грамотність» (за підтримки міжнародної ради наукових досліджень та обмінів IREX, посольств США та Великобританії, Академії Української преси, МОН України), Міжнародного освітнього гранту № EG/U/22/01/04 від International Historical Biographical Institute (Dubai-NewYork-Rome-Jerusalem-Beijing), за результатами якого присвоєно кваліфікацію «Міжнародний вчитель/викладач». Керівник лабораторії літературного краєзнавства, науковий консультант та керівник гуртка в МАН, член регіонального осередку Наукового товариства імені Шевченка, ГО «Інноваційні обрії України», голова журі обласних науково-дослідницьких та творчих конкурсів («Проба пера», «Перший крок у науку» та ін.), підтримує зв'язки з випускниками, активно співпрацює з учительською спільнотою області, центрами професійного розвитку вчителів. Під керівництвом Н.І. Кириленко студенти та слухачі МАН посідають призові місця у Всеукраїнському конкурсі науково-дослідницьких робіт, Міжнародному конкурсі імені Т. Шевченка, Всеукраїнському конкурсі есе «Мій Шевченко».

За вагомий внесок у розвиток освіти і науки, багаторічну сумлінну працю, високий професіоналізм, ефективну роботу з підготовки переможців міжнародних та всеукраїнських конкурсів нагороджена нагрудним знаком «Відмінник освіти», подяками та грамотами Міністерства освіти і науки України, численними грамотами Департаменту освіти і науки Сумської облдержадміністрації, міської ради, ректора. Занесена на Дошку пошани Університету «Кращі імена». Має заслужену повагу та авторитет серед студентів, викладачів та педагогічної громадськості Сумської області.

ЛАРИСА КЛОЧКО

Декан факультету іноземної та слов'янської філології.

У 1983 р. Лариса Іванівна закінчила Сумський державний педагогічний інститут імені А.С. Макаренка. Спеціальність – «Англійська та німецька мови»; кваліфікація за дипломом «Вчитель англійської та німецької мов».

У 2002 р. закінчила навчання в аспірантурі Харківського національного інституту імені В.Н. Каразіна. У 2004 р. захистила дисертацію за спеціальністю 10.02.04 – германські мови на тему: «Высказывание похвалы в коммуникативно-деятельностной парадигме общения (на материале англоязычной литературы)». У 2008 р. присвоєно звання доцента. З 2011 р. завідувач кафедри практики англійської мови. З 2022 р. завідувач кафедри іноземних мов.

Викладає навчальні дисципліни «Іноземна мова», «Англійська мова наукового спілкування», «Академічна іноземна мова», «Іноземна мова за професійним спрямуванням».

Клочко Л.І. є автором багатьох наукових статей, посібників, методичних рекомендацій для самостійної роботи студентів тощо.

Протягом останніх семи років є членом державної атестаційної комісії на спеціальностях: російська мова і література та

іноземна мова (магістр), українська мова і література та іноземна мова (магістр).

Очолює проблемну групу «Лексико-семантичні та лексико-стилістичні особливості англійського ділового мовлення».

Організатор та активний учасник щорічної Міжнародної науково-практичної інтернет конференції «Сучасні тенденції у викладанні іноземних мов у світі».

Клочко Л.І. здійснює керівництво колективною темою кафедри «Змістові та процесуальні особливості підготовки вчителя англійської мови».

У жовтні 2023 р. за ініціативи кафедри іноземних мов було підписано договір про співпрацю між комунальним закладом Сумської обласної ради «Сумська обласна гімназія-інтернат для талановитих та творчо обдарованих дітей» та Сумським державним педагогічним університетом імені А. С. Макаренка. Без перебільшення, це стало визначною подією як у житті факультету іноземних мов, так і нашого університету в цілому. Був укладений офіційний договір про співробітництво та партнерство між закладами, про підтримку у сфері професійного зростання педагогічних працівників та розвитку наукового потенціалу.

У грудні 2023 р. Клочко Л.І. присвоєно почесне звання «Професор Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка».

ГАЛИНА КОВТУН

Старший викладач кафедри бізнес-економіки та адміністрування фізико-математичного факультету до 2023 року.

Науково-педагогічна діяльність – це особливий вид соціальної діяльності, спрямований на передачу від старших поколінь молодшим накопиченого людством досвіду і культури, створення умов для їх особистісного розвитку та підготовку до

виконання певних соціальних ролей в суспільстві. Науково-педагогічна діяльність не може бути не професійною. У ній немає місця помилкам. Усе життя, з його повсякденними турботами, стосунками, радощами і драмами – це уроки, які дають дорослі дітям. І ці уроки, як правило, залишаються з людиною на все життя. Психологічна основа науково-педагогічної діяльності містить: мотиваційно-орієнтовну

ланку (що передбачає готовність працівника до виконання поставлених цілей і задач), організаційну ланку (що містить процедури вибору і застосування інструментарію) та контрольну-оцінну ланку (що визначає самоаналіз, контроль та оцінку своїх власних результатів).

Своєрідність педагогічної професії полягає і в тому, що вона за своєю природою від початку до кінця є процесом взаємодії людей. Важливими особливостями педагогічної діяльності є також її динамічність, оскільки об'єкт (здобувач вищої освіти) постійно змінюється, багатоплановість функцій. Результати цієї діяльності помітні не відразу, треба працювати багато років, щоб побачити результат, тому педагогічними працівниками можуть працювати тільки професіонали, які мають спеціальну підготовку і професійно здійснюють навчально-виховну роботу в навчальних закладах. Професійна

діяльність вимагає спеціальної освіти, що необхідна для виконання функцій, пов'язаних з цією професією.

Ковтун Галина Іванівна з 1985 р. після закінчення Київського державного університету за спеціальністю «Економіст, викладач політичної економії» працювала у Сумському державному педагогічному інституті імені А.С. Макаренка (а в подальшому – Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка). З 2016 р. по 2023 р. вона працювала викладачем кафедри економіки та бізнесу, яку з 2018 р. було перейменовано у кафедру бізнес-економіки та адміністрування. Галина Іванівна успішно виконувала обов'язки куратора, керувала студентським науковим гуртком. У 2019 р. їй було присвоєне звання «Почесний доцент» СумДПУ імені А.С. Макаренка, а у 2020 р. її портрет був розміщений на Дошці пошани Університету «Кращі імена».

ВІКТОРІЯ КОЗЛОВА

Доцент кафедри англійської філології та лінгводидактики факультету іноземної та слов'янської філології.

Вікторія Вікторівна виконує навчальну, методичну, наукову, організаційну, інформаційну та профорієнтаційну, виховну роботу кафедри, займається міжнародною діяльністю, маючи стаж роботи в університеті 26 років. Забезпечуючи високу якість освітнього процесу при викладанні навчальних дисциплін «Практика професійно-орієнтованого англійського мовлення», «Вступ до спеціальності», «Стилістика та інтерпретація тексту» та ін. впроваджує прогресивні підходи, використовує сучасні інформаційно-комунікаційні технології, інноваційні форми і методи навчання, що ґрунтуються на принципах особистісно орієнтованого навчання та студентоцентризму. Вікторія Вікторівна активно займається науково-дослідною роботою, є автором понад 40 наукових публікацій: наукових статей у фахових виданнях, міжнародній колективній монографії, журналах, вміщених до міжнародної наукометричної

бази, співавтор навчальних посібників «Journey Through English: Explore and Grow», «English Nonstop. Keep Going», лінгвістичного довідника наукового дослідження, навчально-методичних посібників, рецензент навчального посібника, збірника есе, офіційний опонент дисертації зі спеціальності 10.02.04 «Германські мови»; залучена до процедур розробки, затвердження, моніторингу освітніх програм у складі проектної групи ОПП бакалаврського та магістерського рівнів, що впроваджуються на кафедрі, виконує обов'язки голови ЕК, працює у складі організаційного комітету щорічних Всеукраїнських наукових інтернет-конференцій «Діалог мов і культур у сучасному освітньому просторі», «Макаренківські читання: філологічні та методичні студії». Доцент Козлова В.В. підвищує свій професійний рівень, педагогічну майстерність, наукову кваліфікацію як активний учасник міжнародних конференцій, тренінгів, вебінарів British Council, National Geographic, Ukraine Global Faculty, постійний спікер заходів навчально-методичного центру професійно-технічної освіти

у Сумській області. Також набуває прогресивного досвіду беручи участь в програмах міжнародного стажування та міжнародної академічної мобільності (Університет Меріленду США, 2022). Вікторія Вікторівна реалізує заходи з інтеграції в міжнародний освітньо-науковий простір; як координаторка проєкту «Віртуальний викладач англійської мови», що впроваджується у 2022–2024 рр. за підтримки Посольства США в Україні. Керує курсовими роботами та магістерськими дослідженнями, студентським науковим гуртком «Структурно-семантичні та прагматичні аспекти дослідження дискурсу», за результатами діяльності під її керівництвом здобувачами опубліковано понад 50 наукових статей та тез доповідей. Як науковий консультант МАН (2019–2023), голова журі II етапу конкурсу-захисту МАН України (2022, 2023), голова секції конференції «Перший крок у науку» (2021, 2022) плідно співпрацює з талановитою молоддю, у 2021 р. підготувала призерку

III етапу конкурсу-захисту робіт МАН України. В.В. Козлова є членом комісії з питань етики та академічної доброчесності СумДПУ імені А.С. Макаренка і організовує щорічні заходи з популяризації академічної доброчесності на факультеті іноземної та слов'янської філології; членкиня Української асоціації дослідників освіти (УАДО); входить до складу редакційної колегії фахового журналу «Слобожанський науковий вісник». Серія: Філологія, має статус експерта НАЗЯВО. Має бездоганну репутацію в освітньому середовищі, авторитет і повагу здобувачів та колег. Як підтвердження досвіду та знань, визнання високої компетентності та професійної кваліфікації нагороджена подяками та грамотами ректора СумДПУ імені А. С. Макаренка, Сумської обласної адміністрації, Департаменту освіти і науки, Грамотою міського голови.

У 2022 р. її ім'я було занесено на Дошку пошани Сумського державного педагогічного університету «Кращі імена».

ОЛЕНА КОЗЛОВА

Професор кафедри менеджменту освіти та педагогіки вищої школи Навчально-наукового інституту педагогіки і психології.

Олена Григорівна Козлова пройшла шлях від сільського вчителя математики і фізики, методиста та завідувача методичним кабінетом Сумського районного відділу освіти, проректора з наукової роботи Сумського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, завідувача кафедрою менеджменту освіти та педагогіки вищої школи, декана факультету Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка. У 2003 р. ініціювала відкриття й очолила кафедру управління та менеджменту освіти, яка нині є кафедрою менеджменту освіти та педагогіки вищої школи.

Професор Олена Козлова є випускницею американської програми «International Visito Program» Бюро з освітніх і ку-

льтурних програм США (BECA) Держдепартаменту США «Educational Reform at the Secondary Level» (2002).

Олена Козлова керує науковою школою з управління інноваційними процесами в системі освіти, в межах якої захищено 7 дисертацій, очолює низку консультативних, дорадчих органів, є членом вченої ради університету, офіційним опонентом на захистах кандидатських дисертацій, вчений секретар спеціалізованої вченої ради.

На високому науково-методичному рівні викладає навчальні дисципліни. Активно займається науково-дослідною та організаторською роботою.

Професор Олена Козлова має вагомий науковий та методичний доробок, що налічує понад 290 публікацій. За високий професіоналізм нагороджена численними грамотами, подяками, відзнаками органів

державної влади та місцевого самоврядування, знаком «Відмінник народної освіти», нагрудним знаком «Петро Могила», знаком «К.Д. Ушинський», пам'ятними меда-

лями «Чарівна сила України», «За відданість справі», має звання «Почесний професор» Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка (2022).

СВІТЛАНА КОНДРАТЮК

Директор Навчально-наукового інституту педагогіки і психології.

Навчально-науковий інститут педагогіки і психології є одним з найбільших структурних підрозділів Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка, який готує висококваліфікованих фахівців для виховної, викладацької, навчальної, організаційної та управлінської діяльності. Очолює інститут Світлана Кондратюк – досвідчений керівник, наполеглива, цілеспрямована, принципова людина з високим чуттям відповідальності, патріотизму та свідомою громадянською позицією, глибокою любов'ю до Батьківщини і своєї професії. Неординарні особистісні якості – врівноваженість і самоконтроль, унікальна творча індивідуальність професора Світлани Кондратюк дозволяють їй реалізовувати наукові і професійні плани. Завдяки грамотному керівництву і ефективно обраній стратегії, очолюваний Світланою Кондратюк Навчально-науковий інститут педагогіки і психології щороку займає лідерські позиції у рейтингу серед інститутів та факультетів університету, успішно реалізовуючи сучасні міжнародні проекти й упроваджуючи нові освітньо-наукові та освітньо-професійні програми.

Передувало посаді директора Навчально-наукового інституту педагогіки і психології дванадцятирічне керівництво Світланою Миколаївною кафедрою дошкільної і початкової освіти. Результатами діяльності стали відкриття нових спеціальностей і додаткових спеціалізацій та їх неодноразові успішні акредитації. Під час роботи завідувачем кафедри Світлана Миколаївна багато разів виступала у ролі ек-

сперта акредитаційної експертизи спеціальностей 012 Дошкільна освіта та 013 Початкова освіта, працювала у складі комісії відділення дошкільної і загальної середньої освіти Науково-методичної ради з питань освіти МОН України. Додатково виконувала обов'язки секретаря Вченої ради Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка.

Пріоритетним напрямом наукових розвідок професора Світлани Кондратюк є фахова підготовка майбутніх вихователів й учителів початкових класів. Під керівництвом дослідниці захищено 5 дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук. Результати науково-дослідної діяльності Світлани Кондратюк подано у 200 наукових і навчально-методичних працях, серед яких: монографії, навчально-методичні посібники, оригінальні навчальні програми і навчально-методичні комплекси, статті у наукових фахових виданнях України та зарубіжжя, зокрема в наукометричних базах Web of Science і Scopus.

Професор Світлана Кондратюк – рецензент, експерт та офіційний опонент на захистах кандидатських дисертацій, член одноразових спеціалізованих рад; керівник колективної наукової теми кафедри дошкільної і початкової освіти «Теорія та методика формування професійних компетентностей майбутніх вихователів ЗДО і вчителів початкових класів в інноваційному просторі освіти»; керівник студентського наукового гуртка «Екологовалеологічне виховання дітей дошкільного та молодшого шкільного віку»; постійний організатор і співорганізатор різнопланових науково-освітніх заходів: науково-практичних конференцій, семінарів, практикумів, фестивалів, днів відкритих

дверей, тематичних круглих столів і вебінарів для науково-педагогічних та педагогічних працівників; член редакційних рад фахових видань «Актуальні питання природничо-математичної освіти» (Суми) і «Наукові праці академії імені Яна Длугоша в Ченстохові. Педагогіка» (Польща); член редакційної колегії міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференцій тощо.

Сумлінна праця і професійні здобутки Світлани Кондратюк неодноразово відзначені почесними нагородами, серед

яких: Почесна грамота МОН України, Грамоти Національної академії педагогічних наук, Департаменту освіти і науки Сумської ОДА та Сумської міської ради, Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка; нагрудні знаки МОН України «Відмінник освіти» і «Василь Сухомлинський», медаль НАПН України «Ушинський К. Д.». Світлана Кондратюк занесена на Дошку пошани Університету (2014) та є «Почесним професором» Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка (2021).

ЗОЯ КОРЖ

Старший викладач кафедри здоров'я, фізичної терапії, реабілітації та ерготерапії Навчально-наукового інституту фізичної культури до 2022 року.

Має 27-ми річний досвід практичної діяльності на посаді лікаря-педіатра та 17-ти річний – лікаря-фізіотерапевта.

Має вищу категорію лікаря-педіатра та лікаря-фізіотерапевта. Протягом тринадцяти років завідувала фізіотерапевтичним відділенням Сумської обласної дитячої клінічної лікарні. З 2002 року працює на посаді викладача кафедри фізичної реабілітації, а з 2010 року – старшого викладача.

З.О. Корж успішно здійснює керівництво дипломними роботами. Під її керівництвом захищено 19 бакалаврських, 22 дипломних та 15 магістерських робіт. Наукова діяльність пов'язана з проблемою комплексної фізичної реабілітації дітей з соматичною патологією, реабілітацією вагітних жінок, ендокринною патологією та косметологією. Переважна більшість наукових клінічних досліджень проводилось на базах Сумської обласної дитячої клінічної лікарні, Сумської міської клінічної лікарні №5, СПА-центру «Хелена Бюті Клуб» (м. Суми), Клініки лазерної медицини, загально-освітніх закладах Сумської області. Зоя Олександрівна є автором понад 90 наукових та навчально-методичних праць. Також у співавторстві з Корж Ю.М. отримано 2 патенти на корисну модель (2012): № 63393 «Казково-ігрові рукавички для розвитку рухових

якостей у дітей»; № 67129 «Казково-ігрова дитяча гантель».

Протягом 17 років була відповідальним методистом з практики, а на базі Сумської обласної дитячої клінічної лікарні безпосередньо методистом з фаху навчально-реабілітаційної, виробничої, переддипломної практики та стажування студентів. Загалом практику у відділенні реабілітації та фізіотерапії в Сумській обласній клінічній лікарні пройшло близько 340 студентів. При цьому щоразу після закінчення практики адміністрація університету отримувала листи-подяки за надану допомогу хворим дітям студентами університету.

Корж З.О. є членом Всеукраїнської Асоціації фізіотерапевтів та курортологів з 2006 р. Постійно здійснює клінічний розвиток через практичні семінари «Використання антигомотоксичних препаратів у дітей першого року життя та при гострих запальних захворюваннях органів дихання у дітей різних вікових категорій» та «Міоструктуральний масаж обличчя» (Іспанська техніка).

За значний особистий внесок у розвиток університету, навчальну, наукову, інноваційну, виховну, громадську роботу нагороджена Грамотами СДПУ імені А.С. Макаренка (2016, 2021) та Департаменту освіти і науки Сумської ОДА (2020). За багаторічну сумлінну працю по підготовці висококваліфікованих педагогічних та наукових кадрів Корж З.О. присвоєно звання «Доцент СумДПУ імені А.С. Макаренка» (2018).

ЮРІЙ КОРЖ

Доцент кафедри здоров'я, фізичної терапії, реабілітації та ерготерапії Навчально-наукового інституту фізичної культури до 2023 року.

Дев'ять років працював на посаді лікаря ЛФК Дитячої поліклініки №2 Сумської міської дитячої клінічної лікарні. Загальний стаж роботи 45 років 9 місяців, із яких 38 років практичної реабілітаційної діяльності із пацієнтами з порушеннями функцій опорно-рухового апарату, а у даному колективі 22 роки 10 місяців. Так, 26 грудня 2013 р. у Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова захистив кандидатську дисертацію на тему «Методика фізичного виховання дітей старшого дошкільного віку з порушеннями функцій опорно-рухового апарату», 3 квітня 2014 р. отримав науковий ступінь кандидата педагогічних наук зі спеціальності корекційна педагогіка (ДК № 021150). Рішенням Атестаційної колегії Міністерства освіти і науки України від 15 грудня 2015 р. присвоєно вчене звання доцента кафедри здоров'я людини та фізичної реабілітації (12ДЦ № 045358).

Юрій Миколайович був одним із організаторів інноваційного напрямку формування нового змісту реабілітаційно-оздоровчої роботи у спеціальному дошкільному навчальному закладі (ясла-садок) № 20 «Посмішка» для дітей з порушеннями функцій опорно-рухового апарату. За наказом міського управління освіти і науки від 05.09. 2007 р. за № 422 було створено дослідно-експериментальний майданчик, який функціонував з 2007 по

2010 роки. Метою дослідження було розробити та експериментально перевірити інноваційну методику фізичного виховання корекційної спрямованості з дітьми старшого дошкільного віку з порушеннями функцій опорно-рухового апарату. Коржем Ю.М. було розроблено оригінальну авторську методику на основі використання засобів оздоровчо-корекційної програми «Богатир». Інноваційна розробка впроваджена у процес фізичного виховання багатьох дошкільних навчальних закладів: СДНЗ № 20 «Посмішка», НВК № 9 «Веснянка», ДНЗ № 18 «Зірниця», ДНЗ № 15 «Перлінка», ДНЗ № 26 «Ласкавушка».

Корж Ю.М. має 6 патентів на корисну модель та понад 120 публікацій. Протягом багатьох років формував студентський науковий потенціал, так у 2014–2015 н.р. підготував призерів Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт за напрямом «Фізична реабілітація» Войтенко Валентину та Бульченко Юлію.

Корж Ю. М. завжди мав авторитет та повагу серед професорсько-викладацького складу університету та студентського колективу. За сумлінну працю, наукові здобутки та вагомий особистий внесок у підготовку висококваліфікованих спеціалістів нагороджений Подякою (2016), Грамотою (2018), Почесною грамотою (2020) Міністерства освіти і науки України та присвоєно почесне звання «Професор» Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка (2020).

АНАТОЛІЙ КОРНУС

Доцент кафедри загальної та регіональної географії природничо-географічного факультету.

Географічна наука і освіта – важлива складова роботи Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка. Понад 25 років участь у підготовці

вчителів географії бере доцент кафедри загальної та регіональної географії природничо-географічного факультету А.О. Корнус. Працюючи викладачем картографії та фізико-географічних дисциплін, він дає ґрунтовні знання, які забезпечують готовність випускників до подальшої професійної діяльності. Високий рівень викладання

географії, властивий Анатолію Олександровичу, відзначено Почесною грамотою Міністерства освіти і науки України (2006), подякою Національної академії педагогічних наук України (2022), нагрудним знаком «Відмінник освіти України» (2019).

Вагомим є науковий доробок ученого. Ним написано та опубліковано близько 400 наукових робіт, з них близько 70 монографій та розділів монографій, навчальних та методичних посібників. Наукові праці Анатолія Олександровича охоплюють різні напрями регіональної природничої географії та антропогенного ландшафтознавства, які передусім стосуються території Сумської області. За загальною редакцією А.О. Корнуса видано монографію «Географія Сумської області: особливості природи, соціально-економічного розвитку та раціонального природокористування», географічний Атлас сільського господарства Сумської області. За ці та інші наукові напрацювання А.О. Корнуса обрано академіком Міжнародної академії природознавства. За його ж редакцією видаються наукові журнали «Слобожанський науковий вісник. Серія природнича» і «Наукові записки Сумського державного університету імені А.С. Макаренка. Серія географічні науки».

А.О. Корнус активно займається науковою роботою з молоддю, керуючи кваліфікаційними роботами, очолює студентську наукову проблемну групу. Основними напрямками її наукової діяльності є регіональні географічні дослідження, різноманітні аспекти природо-суспільної взаємодії.

Упродовж багатьох років Анатолій Корнус здійснює активну науково-експертну діяльність. Він є членом науково-методичної підкомісії з географії сектору вищої освіти МОН України (2017–2019), наукової ради Університету, вченої ради факультету, головою обласного осередку Українського географічного товариства, експертом Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, членом групи експертів з експертизи електронних версій підручників з географії для закладів загальної середньої освіти. Бере активну участь у створенні методичних рекомендацій та програм навчальних курсів, освітньо-професійних програм, виступав опонентом кількох кандидатських дисертацій.

А.О. Корнус – прекрасний лектор, якого неодноразово залучали до читання лекцій у Сумському обласному інституті післядипломної педагогічної освіти, інших закладах вищої освіти України.

Анатолій Олександрович неодноразово був головою журі учнівських і студентських олімпіад та турнірів з географії, конкурсів-захистів науково-дослідницьких робіт Малої академії наук. Кілька разів представляв українську географічну науку на міжнародних симпозіумах, зокрема на XXXII Міжнародному географічному конгресі (м. Кельн, Німеччина, 2012 р.). За його організації й активної участі проводиться у Сумах щорічна наукова конференція «Сумські наукові географічні читання».

У 2023 р. його ім'я було занесено на Дошку пошани Університету «Кращі імена».

ГАЛИНА КОРОГОД

Доцент кафедри історії України до 2008 року.

Галина Іванівна Корогод (у дівочтві Тарасенко) народилася 6 грудня 1948 р. в сім'ї колгоспників села Лікарське Сумського району. Навчалася у Лікарській початковій, а потім

у Головашівській восьмирічній школі, після закінчення якої у 1964 р. вступила на навчання до Путивльського педагогічного училища (закінчила у 1968 р. із відзнакою). Отримавши фахову педагогічну освіту, у 1968 р. вступила на історичний факультет Київського державного університету. Брала активну участь у суспільно-політичному, навчально-науковому, ку-

льтурному житті студентства, про що свідчать відзнаки і грамоти. Завершивши повний курс навчання і отримавши диплом з відзнакою, була направлена до Сумського державного педагогічного інституту імені А.С. Макаренка. Трудовий шлях розпочала в інституті лаборантом, асистентом, викладачем. Навчалася в аспірантурі Київського державного університету (1978–1982), кандидатську дисертацію захистила у 1982 р., після чого була призначена на посаду доцента кафедри філософії (1985). З 1993 р. переведена на кафедру історії України, де обіймала посаду доцента.

У 2002 р. перейшла до Сумської філії Національного університету внутрішніх справ, де обіймала посаду професора. При цьому з 2002 р. по 2008 р. продовжила викладацьку діяльність в педагогічному університеті на кафедрі історії України. Професійна діяльність Галини Іванівни стала справою сімейною: одруження із істориком Борисом Леонідовичем Корогодом стало не лише початком сімейного життя, але й творчим втіленням наукового пошуку, результатом якого стали публікації, що відобразили маловідомі аспекти історії Сумщини («Нарис історії Сумщини». Вип.1, 1999, вип. 2, 2000).

Важливим напрямом родинної наукової діяльності стали дослідження династичних зв'язків владної еліти Київської Русі з провідними європейськими монархіями («Династичні шлюби у контексті міжнародних відносин Київської Русі», 2012), історія створення першої європейської конституції і боротьби української еміграції у XVIII ст. за суверенність української держави («Перша конституція України. Пилип Орлик і його діяльність в еміграції», 2008). Об'єктами наукового дослідження стала історія впливу української історичної освіти, релігії, моралі на розвиток цих напрямів у Російській імперії, формування поважного, толерантного ставлення до історії свого народу, подолання почуття меншовартості і усвідомлення того, що в царині історичної освіти українці були першими серед східних слов'ян

і на рівні європейської середньовічної освіти («Українська державність у IX–XIV ст.», 1999, «Руська правда» – збірник правових норм Київської держави», 2000, «Становлення і розвиток вищої історичної освіти в Україні у XIX ст.», 2019). Ще одним напрямом була робота по розвитку регіональної історії, розробка методики історичного дослідження окремого населеного пункту («Село Лікарське в контексті історії Слобідської України», 2016).

Сфера наукових інтересів – історія політичних процесів та партій, історія України та Сумщини, історичне краєзнавство, джерелознавчі дослідження. Протягом усього терміну викладання постійно публікувала наукові статті, присвячені окремим темам у зазначених напрямках досліджень. Опублікувала кілька наукових та науково-методичних видань, у яких відобразила результати наукових розвідок. Постійно займалася зі студентами позааудиторною роботою дослідницького та громадського характеру, результатом чого стали дослідження окремих аспектів історії Сумщини і України, що були подані у вигляді публікацій та виступів на студентських наукових конференціях.

За вагомі результати багаторічної педагогічної та наукової діяльності Галина Іванівна була нагороджена відзнакою «Відмінник освіти України» (1999), неодноразово удостоєна нагородження подяками та грамотами адміністрації Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка, грамотами Міністерства освіти і науки України, знаком «За видатні заслуги перед колективом університету», «За наукові досягнення» (2006), нагрудним знаком «Петро Могила» (2008), нагрудним знаком «За сприяння органам внутрішніх справ у підготовці висококваліфікованих кадрів» (2010).

Викладацьку діяльність у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка завершила у 2008 р., зберігши заслужену повагу і добру пам'ять серед багатьох поколінь сумських істориків – колишніх колег та студентів.

АНДРІЙ КОРОЛЬ

Головний бухгалтер бухгалтерської служби.

Модернізація матеріально-технічної бази, фінансова, господарська та інформаційно-управлінська діяльність здійснюється відповідно до затверджених планів та поставлених завдань з чіткою взаємодією з керівником бухгалтерської служби Андрієм Петровичем Королем.

Андрій Петрович розпочав свою трудову діяльність в університеті в 1999 р., а з 2013 р. очолив бухгалтерську службу. Завдяки його зусиллям дружній колектив бухгалтерської служби забезпечує вчасну виплату заробітної плати, відпускних, стипендій, проведення розрахунків за комунальні послуги, закупівлю товарів та послуг, проведення розрахунків за навчання. Раціональний та грамотний розподіл фінансових ресурсів дає можливість університету здійснювати капітальні та поточні ремонти, поліпшувати матеріально-технічну базу.

Завдяки Андрію Петровичу було впроваджено уніфіковану автоматизовану систему бухгалтерського обліку та звітності з урахуванням особливостей діяльності вищого освітнього закладу.

Андрій Петрович забезпечує контроль за правильністю та своєчасністю оформлення господарських операцій, складанням облікових документів, відповідністю взятих бюджетних зобов'язань бюджетним асигнуванням та паспорту бюджетної програми, підготовкою та поданням бюджетної, фінансової, податкової та статистичної звітності.

Постійні вдосконалення дозволяють своєчасно виконувати планову роботу та швидко вирішувати оперативні завдання.

За багаторічну працю Андрій Петрович був нагороджений Грамотою ректора (2009), Грамотою голови Сумської обласної державної адміністрації (2014), Грамотою обласної ради (2016) та Подякою Міністерства освіти і науки України (2019). У 2018 р. його ім'я занесено на Дошку пошани Сумського державного педагогічного університету «Кращі імена».

ВАЛЕНТИНА КОСЕНКО

Завідувач інформаційно-бібліографічного відділу Наукової бібліотеки.

У бібліотечній справі немає випадкових людей, в ній залишаються лише ті, хто має покликання до професії бібліотекаря, поважає та цінує її, хто щоденною працею доводить своє ставлення до справи.

Валентина Василівна Косенко працює в бібліотеці з 1976 р. Вже 40 років вона є беззмінним керівником інформаційно-бібліографічного відділу. Під її керівництвом відділ стабільно виконує планові завдання та активно здійснює інформаційне забезпечення наукового та навчального процесів університету.

За роки роботи виховала та передала свій досвід цілій плеяді бібліотекарів, які ефективно працюють в бібліотечній галузі.

Сферою професійних надбань Валентини Василівни є бібліографія, документознавство, інформаційні технології. Як досвідчений, висококваліфікований спеціаліст, що майстерно володіє всіма бібліотечно-бібліографічними процесами, досягла високого ступеню довіри та поваги науковців університету.

У своїй роботі поєднує традиційні бібліографічні методи та підходи з новими інформаційними технологіями, що значно допомагає розширити спектр охоплення користувачів інформаційним забезпеченням.

Валентина Косенко формує та веде довідково-пошуковий апарат Наукової бібліотеки. Професійно організовує діяльність всіх підлеглих відділу зі створення аналітичної бази електронного каталогу та новітніх електронних ресурсів.

Валентина Василівна очолює онлайнову інформаційну службу бібліотеки, яка виконує віртуальні довідки за разовими запитами віддалених користувачів.

Валентина Косенко здійснює та очолює один із провідних напрямів роботи бібліотеки – популяризацію наукового доробку вчених університету, створення бібліографічної серії «Бібліографічний показник наукових праць викладачів СумДПУ імені А. С. Макаренка». За її авторства створено понад 50 бібліографічних показників.

У межах своєї діяльності популяризує наукові надбання професорсько-викла-

дацького складу університету, організовує та проводить комплексні заходи: Дні кафедр, Дні інформації, День фахівця, Дні науки та інші заходи.

Ще одна важлива місія, яку виконує Валентина Василівна – формування інформаційної культури користувачів та дотримання принципів академічної доброчесності. Багато років поспіль В. Косенко знайомить здобувачів вищої освіти з основами інформаційного пошуку, бібліографією та інформаційною культурою.

Валентина Косенко за багаторічну плідну діяльність неодноразово відзначалася грамотами та подяками ректора, Грамотою Голови обласної державної адміністрації, занесена на Дошку пошани Сумського державного педагогічного університету «Кращі імена», ставала тричі лауреатом регіонального конкурсу «Бібліотекар року».

ВАЛЕРІЙ КОСЯК

Професор кафедри туризму і готельно-ресторанного сервісу Навчально-наукового інституту фізичної культури до 2019 року.

Народився 20.05.1940 року в Сумській області. У 1970 р. закінчив Харківський державний педагогічний інститут імені Г. С. Сковороди за спеціальністю «Фізичне виховання», отримавши кваліфікацію вчитель фізичного виховання середніх шкіл.

У 1990 р. отримав диплом кандидата педагогічних наук. У 1992 р. присвоєно вчене звання доцента кафедри теорії та методики фізичної культури.

2007 р. в спеціалізованій вченій раді Д 26.161.02 Інституту філософії імені Г. С. Сковороди НАН України успішно захистив докторську дисертацію на тему «Людина та її тілесність у різних формах культури: досвід філософської інтеграції» зі спеціальності 09.00.04 – філософська антропологія, філософія культури.

У 2007 р. Косяку Валерію Андрійовичу присуджено науковий ступінь доктора філософських наук.

2008 р. присвоєне вчене звання професора кафедри філософської антропології і культурології.

Косяк В. А. упродовж 1997–2002 рр. працював на посаді доцента кафедри теорії і методики фізичної культури; пізніше, з 2003 р. – професором кафедри олімпійського та професійного спорту СумДПУ імені А. С. Макаренка.

Упродовж 10 років (2007–2017) доктор філософських наук, професор Косяк В. А. працював завідувачем кафедри, спочатку кафедри філософської антропології та культурології, згодом – кафедри туризму, спортивно-гуманітарних дисциплін та економіки; кафедри туризму, спортивно-гуманітарних дисциплін, економіки та туризму; кафедри туризмознавства, спортивно-гуманітарних дисциплін та економіки (2012); з 2016 р. – кафедри туризму та готельно-ресторанної справи, з 2017 р. – кафедри туризму і готельно-ресторанного сервісу.

Валерій Андрійович очолював наукову школу, здійснював керівництво науково-дослідною темою кафедри «Філософсько-антропологічна та культурологічна парадигма спорту і туризму» (2015–2020); був керівником студентських наукових гуртків «Активний туризм і сервіс гостинності» (2018), «Соціокультурні проблеми

туризму та гостинності» (2019), здійснював керівництво курсовими, дипломними, магістерськими роботами студентів та дисертаційними дослідженнями аспірантів; брав активну участь у різноманітних наукових, методичних і виховних заходах університету.

Коло наукових інтересів професора складають філософія спорту, філософія туризму, етика, естетика, туризмологія. Валерій Андрійович є автором 5 монографій, 2 навчальних посібників, понад 100 наукових і методичних публікацій. У 2012 р. В. А. Косяк став переможцем у конкурсі наукових праць викладачів СумДПУ імені А. С. Макаренка.

Навчальні курси «Філософія спорту», «Філософія туризму», «Етика, естетика», «Туризмологія» викладалися професором на високому науково-методичному рівні.

Валерій Андрійович входив до складу редколегії (відповідальний редактор) збірників матеріалів Всеукраїнських науко-

во-практичних конференцій «Стан і перспективи сучасного туризму», які кафедра проводила у 2012–2016 роках. У 2014 р. кафедра, яку очолював професор В. А. Косяк, посіла I місце у рейтингу наукових досягнень університету.

За високі досягнення у професійній діяльності, високий рівень професійної майстерності, вагомий особистий внесок у навчальну і наукову діяльність кафедри та виховання студентської молоді професор В. А. Косяк нагороджувався Почесною грамотою МОН України (1994), Подякою НАПН України (2017), Почесною грамотою Сумської обласної ради (2017), Грамотами СумДПУ імені А.С. Макаренка (2019, 2004); має відзнаки «Відмінник освіти» (1999), «За наукові та освітні досягнення» МОН України (2007); почесну відзнаку Сумської міської ради «За майстерність» (2015), почесний знак університету «За видатні заслуги перед колективом університету» (2016).

АНАТОЛІЙ КРАВЧЕНКО

Завідувач кафедри-професор кафедри логопедії Навчально-наукового інституту фізичної культури.

З урахуванням перспектив розвитку регіону та потреби у висококваліфікованих фахівцях-логопедах Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка здійснює підготовку майбутніх логопедів з 1 вересня 2006 р. Для забезпечення високого рівня підготовки означених фахівців у вересні 2006 р. при кафедрі фізичної реабілітації (ініціатор відкриття спеціальності був професор Ю. О. Лянной) було створено секцію логопедії, яку згодом було приєднано до кафедри біологічних основ фізичної культури.

У вересні 2010 р. створено окрему випускову кафедру логопедії. На всіх етапах створення і розвитку кафедри, починаючи із секції, керівником був Кравченко Анатолій Іванович. Як керівник кафедри, Анатолій Іванович веде проблематику досліджень, пов'язану із спеціальною педагогікою, реабілітацією, інвалідним спортом, професійною освітою. Під його керівництвом на кафедрі логопедії

розв'язуються завдання підготовки висококваліфікованих фахівців-логопедів. Кафедра активно працює за навчальними, практичними, науковими, методичними, виховними і матеріально-технічними напрямками діяльності.

Як зауважує професор Анатолій Іванович Кравченко, процес навчання здобувачів освіти має бути зорієнтованим на підготовку випускників вишу до роботи в нових суспільно-економічних умовах, адже зростає важливість самостійного прийняття необхідних рішень і формування якостей, потрібних для особистої участі кожного в житті суспільства, а також уміння практично оцінювати результати своєї діяльності.

Під керівництвом професора Анатолія Кравченка на кафедрі постійно проводиться робота, пов'язана із застосуванням комплексного підходу до подолання мовленнєвих порушень. Завдяки впровадженню комплексного підходу досягнута основна мета: оздоровлення та зміцнення нервової системи та організму в цілому, позбавлення дитини неправильного ставлення до свого мовленнєвого порушення.

Кравченко Анатолій Іванович є автором понад 225 основних публікацій наукового та навчально-методичного характеру, із них 24 посібники (1 підручник та 6 посібників із грифом МОН), виданих самостійно та у співавторстві, 2 колективні монографії із спеціальної педагогіки (логопедії) та фізичної реабілітації, історико-публіцистичне видання.

У рідному університеті професор пройшов шлях від лаборанта кафедри теорії та методики фізичного виховання до студента, асистента, старшого викладача, завідувача кафедри логопедії, а на науковій ниві – від кандидата наук, доцента до професора.

За багаторічну працю, особистий внесок у підготовку висококваліфікованих спеціалістів, науково-педагогічну діяльність нагороджений: Почесною грамотою Міністерства освіти і науки України (2004 р.), нагрудним знаком «Відмінник освіти України» (2008), занесений в педагогічний довідник «Освіта Сумщини в іменах» (2012), нагрудним знаком «За наукові та освітні досягнення» (2014), медаллю «К. Д. Ушинський» (2017), почесною відзнакою Сумської міської ради «За заслуги перед містом» III ступеня (2019), занесений на Дошку пошани «Кращі імена» (2022), має звання «Почесний професор» СумДПУ імені А. С. Макаренка (2019).

ІГОР КРАВЧЕНКО

**Старший викладач кафедри теорії та методики спорту
Навчально-наукового інституту фізичної культури.**

Майстер спорту України з футболу. Заслужений тренер України (2007). Старший тренер збірної команди України з футзалу

серед спортсменів з вадами зору. Під його керівництвом команда виграла золоті медалі на чемпіонаті світу та була срібним та бронзовим призером світових змагань, кубку Європейських чемпіонів та всесвітніх ігор. 2013 р. – II місце ЧС м. Сендай (Японія); 2015 р. – I місце ЧС м. Сеул (Південна Корея). 2016 – 1 місце на чемпіонаті Європи м. Аланія (Туреччина); 2017 р. – 1 місце на чемпіонаті світу м. Кальярі (Італія); 2018 р. – 1 місце на чемпіонаті Європи м. Тбілісі (Грузія); 2019 р. – 1 місце на чемпіонаті світу м. Анталія (Туреччина); 2023 р. – 1 місце на Всесвітніх іграх м. Бірмінгем (Англія).

За час роботи підготував 20 майстрів спорту України, 20 майстрів спорту України міжнародного класу, 12 Заслужених майстрів спорту України. Очолювана ним збірна команда університету з футзалу – п'ятиразовий срібний призер Чемпіонату України серед студентів, неодноразовий переможець обласної універсиади.

З 2005 р. – голова Сумського обласного осередку Всеукраїнської футбольної асоціації студентів. З 2007 р. – заступник голови Футбольної Федерації м. Суми. Арбітр національної категорії з футзалу. З 2010 р. – перебував на посаді члена виконкому ФФС.

За вагомий внесок у розвиток фізичної культури та спорту, високий професіоналізм, відданість справі нагороджений Грамотою управління у справах сім'ї, молоді та спорту Сумської ОДА (2014); міського голови (2009); голови Сумської ОДА (2011). У 2015 р. отримав грамоту від Президента Федерації футболу Сумщини за вагомий особистий внесок у розвиток аматорського та дитячо-юнацького футболу Сумщини, організацію та популяризацію футбольних змагань. У 2008, 2017 рр. нагороджений почесною відзнакою Федерації футболу України, медаллю «За заслуги». У 2010, 2018 рр. – Почесною грамотою асоціації міні-футболу (футзалу) України. Нагороджений Подякою Міністерства освіти та науки України (2015).

Має понад 40 наукових статей та методичних рекомендацій. Співавтор навчально-методичних посібників. У 2023 р. отримав почесне звання «Доцент СумДПУ імені А.С. Макаренка».

ІРИНА КРАВЧЕНКО

Завідувач навчально-методичного кабінету кафедри логопедії Навчально-наукового інституту фізичної культури.

Кравченко Ірина Вікторівна розпочала свою трудову діяльність у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка у 2003 році на посаді лаборанта кафедри фізичної реабілітації. У 2008 р. була переведена на посаду викладача кафедри біологічних основ фізичної культури, а з 2019 р. і до сьогодні Ірина Вікторівна – старший викладач кафедри логопедії ННІФК.

Кравченко І.В. активно займається науковою та науково-методичною роботою, постійно дбає про оновлення методичного забезпечення кафедри. Вона є автором понад 50 публікацій, серед яких 18 фахових статей, 7 навчально-методичних посібників, 2 колективні монографії. Також Ірина Вікторівна – співавтор навчальних посібників і методичних розробок. Результати її наукової діяльності неодноразово були подані на конференціях різних рівнів як в Україні, так і за її межами. Зокрема, вона була учасником та співорганізатором VIII, IX, X, XI Всеукраїнської заочної науково-практичної конференції «Сучасні проблеми логопедії та реабілітації», Всеукраїнського науково-практичного семінару «Логофест – 2020, 2021, 2022, 2023 рр.», міжкафедрального

круглого столу «Інноваційні технології в ерготерапії, фізичній терапії, логопедії та спеціальній психології» круглого столу-воркшопу «Заїкання: основи корекційної роботи» та інших.

Кравченко І.В. постійно бере участь у функціонуванні науково-практичного центру кафедри логопедії, є членом редакційної колегії збірника наукових матеріалів Всеукраїнської студентської заочної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми спеціальної педагогіки, психології та реабілітації».

У професійній діяльності Кравченко Ірина Вікторівна вимогливий викладач, який вміє знайти спільну мову із молоддю. Її цінують і поважають колеги та студенти університету.

За сумлінну працю, високий рівень професійної майстерності, значні показники в науково-методичній роботі, вагомий особистий внесок у підготовку висококваліфікованих фахівців нагороджена Грамотою міського голови (2016), Подякою Національної академії педагогічних наук України (2017), Грамотою Національної академії педагогічних наук України (2019), подяками і грамотами Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка, у 2023 р. присвоєне почесне звання «Доцент Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка».

АЛІМ КРЕЧКІВСЬКИЙ

(1941-2010)

Завідувач кафедри хорового диригування, вокалу та методики музичного навчання до 2008 року.

У 1959 році закінчив Северинівську загальноосвітню школу. З 1959 по 1961 р. та з 1964 по 1966 р. навчався в Тернопільському музичному училищі на диригентсько-хоровому відділі. У 1966 р. вступив до Харківського інституту

мистецтв на диригентсько-хоровий факультет. Після закінчення інституту працював в Уманському музичному училищі. З 1973 р. по 1983 р. працював у Вінницькому державному педагогічному інституті на посаді старшого викладача факультету диригентсько-хорових дисциплін. У 1976 р. поступив до аспірантури Київського державного педагогічного інституту. У травні

1982 р. захистив кандидатську дисертацію на тему: «Формування у студентів музично-педагогічних факультетів вмінь діагностики хорового співу». З 1983 р. по 2010 р. працював у Сумському державному педагогічному інституті імені А.С. Макаренка. У 1988 р. отримав вчене звання доцента. З 1988 р. по 1997 р. завідувач кафедри хорового диригування, вокалу та методики музичного навчання Сумського державного педагогічного інституту імені А. С. Макаренка. З 2000 р. по 2008 р. – завідувач кафедри хорового диригування, вокалу та методики музичного навчання СумДПУ імені А. С. Макаренка.

Наукові інтереси: історія хорового мистецтва України, організація практичної роботи студентів з хором.

Наукові публікації: навчально-методичний посібник «Нариси з історії хорового мистецтва України», науково-методичні збірники «Шляхи удосконалення професійної підготовки майбутніх вчителів музики»; «Проблеми ступеневої підготовки майбутнього вчителя музики». Опублікував понад 50 наукових фахових статей в галузі диригентсько-хорового мистецтва України. У 2005 р. отримав відзнаку «За видатні заслуги перед колективом Університету».

ОЛЬГА КРИВОНОС

Доцент кафедри педагогіки Навчально-наукового інституту педагогіки і психології до 2022 року.

До початку навчання в аспірантурі СумДПУ імені А.С. Макаренка мала 24 роки роботи в медичній сфері, в тому числі в Сумському медичному училищі. Обіймала посади від викладача до заступника директора з навчальної роботи. У 2008 р., після завершення навчання в аспірантурі університету й захисту кандидатської дисертації за спеціальністю 13.00.09 – теорія навчання, розпочала роботу на кафедрі педагогіки на посаді старшого викладача. З 2011 р. перебувала на посаді доцента, викладала педагогічні дисципліни, була методистом з навчальної педагогічної практики. З 2015 р. – доцент кафедри, заступник завідувача кафедри, керівник науково-методичного об'єднання викладачів кафедри педагогіки. Розробляла навчальні програми дисциплін педагогічного циклу, викладала навчальні курси для студентів бакалаврату та магістратури, у тому числі й авторські, керувала науково-методичною лабораторією «Інновації у професійно-педагогічній підготовці майбутнього вчителя» (з 2016 року).

Від початку викладацької діяльності Кривonos О. Б. ефективно реалізовувала дидактичні можливості інноваційних пе-

дагогічних технологій, зокрема, авторського варіанту евристично-модульної технології навчання. Під її керівництвом студенти ставали призерами Всеукраїнської олімпіади з педагогіки, Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт, успішно здійснювали дипломні та магістерські дослідження.

Упродовж 2010-2016 рр. була заступником директора з навчальної роботи в Навчально-науковому інституті педагогіки й надалі брала активну участь у роботі науково-методичної комісії та вченої ради інституту.

Результати науково-педагогічного доробку Кривonos О. Б. висвітлені в численних наукових статтях у вітчизняних та закордонних виданнях, навчальних посібниках, методичних рекомендаціях, одноосібних та колективних монографіях, у матеріалах міжнародних та всеукраїнських наукових і науково-практичних конференцій.

Віддана викладацька, наукова й управлінська праця Кривonos О. Б. була неодноразово відзначена подяками та грамотами СумДПУ імені А. С. Макаренка (2015, 2016), Сумської ОДА (управліннями охорони здоров'я та освіти і науки; 2000, 2003, 2005, 2010, 2013, 2017), Почесною грамотою МОЗ України (2003), Подякою МОН України (2014), Подякою НАПН України (2020), її ім'я занесено на Дошку пошани Університету «Кращі імена» (2018).

АНАТОЛІЙ КУДРЕНКО

Професор кафедри теорії та методики фізичної культури Навчально-наукового інституту фізичної культури до 2021 року.

Життєвий і професійний шлях Анатолія Івановича Кудренка близько 40 років напружено пов'язаний з нашим Університетом. Працюючи на посадах декана, проректора, ректора, професора кафедри теорії та методики фізичної культури славетного вишу, Анатолій Іванович втілював у життя принципи та педагогічні ідеї гуманізму та людиноцентризму, постійно дбав про кожного члена колективу, водночас високопрофесійно і впевнено керуючи колективом.

Успішно керуючи університетом, Анатолій Іванович приділяв велику увагу зв'язкам зі стейкхолдерами, практиками, що дозволяло закладу постійно займати передові позиції по працевлаштуванню випускників, побудові їх кар'єри, післядипломній освіті, випуску кваліфікованих фахівців. Водночас значна увага приділялась матеріально-технічному забезпеченню освітнього процесу, мотивації і преміюванню працівників колективу.

Професор А.І. Кудренко має вагомий науковий та методичний доробок, який налічує понад 90 статей, з яких 3 монографії і 5 навчально-методичних посібників (2 з них з грифом МОН), присвячених

як суто науковим проблемам (історія фізичної культури та олімпійського руху), так і методичним аспектам підготовки фахівців сфери фізичної культури та спорту.

Анатолій Іванович – відповідальний професіонал, вимогливий науковий керівник, який підготував трьох аспірантів: к. фіз. вих. Міщенко О.В. (2002), Головченка О.І. (2011) та Бурлу А.О. (2016). Свій науковий потенціал він використовував як член редакційної колегії фахового наукового видання «Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології», член спеціалізованої вченої ради при Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка, член оргкомітетів всеукраїнських і міжнародних конференцій у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка, Запорізькому державному університеті, член президії Олімпійської академії України.

Заслужений працівник фізичної культури і спорту України (2007), «Відмінник освіти України» (2005) Кудренко А.І. за високий професіоналізм нагороджений численними грамотами, подяками, медалями та відзнаками органів державної влади та місцевого самоврядування, знаком «За видатні заслуги перед колективом Університету» (2007).

ОЛЬГА КУДРІНА

Проректор з науково-педагогічної (наукової) роботи.

Випускниця Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля (м. Луганськ) за спеціальністю «Фінанси», продовжила навчання у Вищій школі Маркетингу та Менеджменту (Польща, м. Варшава), а потім у Institute of Professional Financial Managers (IPFM, Великобританія, м. Лондон) за фахом «Фінансовий менеджмент». У 2010 р. захистила кандидатську

дисертацію на тему: «Планування податкових трансакційних витрат промислового підприємства» за спеціальністю 08.00.04 – Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності), у 2015 р. – дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук на тему «Стратегія підвищення ефективності використання промислового потенціалу регіону» за спеціальністю 08.00.05 – Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка. У 2017 р. присвоєно вчене звання професора кафедри економіки та бізнесу.

Постійно підвищує власну кваліфікацію: успішно виконала програми науково-практичного стажування у Люксембурзькому Центрі дослідження європейських реформ (Велике Герцогство Люксембург, м. Люксембург), науково-педагогічне стажування у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького (кафедра економіки, управління та адміністрування), підвищення кваліфікації у Тернопільському національному технічному університеті імені Івана Пулюя, у Державному закладі післядипломної освіти «Сумський центр перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій» (Сумської обласної державної адміністрації), у межах ініціативи «Підприємницький університет» і курсу «Інноваційне підприємство та управління стартап-проектами» (стартап-інкубатор YEP), міжнародне стажування «Business processes of hotel and restaurant service enterprises» InterIntel d.o.o. Scientific direction of Inter Intelligent (Slovenia), науково-практичні семінари для підготовки експертів з питань акредитаційної експертизи освітньо-професійних програм фахової передвищої освіти «ДОУ НМЦ з питань якості освіти» МОН України, міжнародне стажування «New vistas of teaching international approach» на базі Університету Мальтепе та Стамбульського університету Єні Юзил (м. Стамбул, Туреччина), інтенсивний курс «Антикорупційна політика ЄС: ключові елементи, орієнтація на сталий розвиток уроки для України» в рамках проекту за напрямом Жан Моне програми ЄС Єразмус+ 101047968 – EU AntiCor ERASMUS-JMO-2021-HEI-TCH-RSCH, Co-funded by the European Union та КНТЕУ, міжнародне стажування «Internationalization of higher education/ Organization of the education process and innovation teaching methods in higher educational institutions of Georgia» у Батумському державному університеті імені Шота Руставелі (Грузія), міжнародна академічна мобільність Indisciplinary workshop «Across disciplines for Polish-Ukrainian cooperation – Epicur Alliance experiences in interdisciplinary education and research projects» в Університеті Адама Міцкевича (Польща).

Пройшла складний шлях від асистента кафедри фінансів Східноукраїнського національного університету імені В. Даля до проректора з науково-педагогічної (наукової) роботи Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка. Стояла біля витоків створення кафедри економіки та бізнесу. У 2016–2020 рр. очолювала кафедру бізнес-економіки та адміністрування Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка.

Має понад 200 публікацій у фахових виданнях категорії «Б» України та наукометричних базах даних Scopus та Web of Science.

Є головним редактором електронного науково-практичного журналу категорії «Б» «Цифрова економіка та економічна безпека», членом редакційних колегій наукових фахових журналів категорії «Б» України: «Збірник наукових праць ЧДТУ. Серія: Економічні науки»; «Фізико-математична освіта». Є членом редакційних колегій міжнародних наукових фахових журналів «Green. Blue and Digital Economy Journal» та «Three Seas Economy Journal» (Латвія). Член редакційної колегії міжнародного журналу «Knowledge and Performance Management» (Scopus).

Член спеціалізованої вченої ради Д 73.052.02, профіль ради: 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)», 08.00.05 «Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка» Черкаського державного технологічного університету МОН України. Вчений секретар Спеціалізованої вченої ради К 55.053.01 Профіль ради: 13.00.02 «Теорія та методика навчання (фізична культура, основи здоров'я)», 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка (2017–2021). Вчений секретар Спеціалізованої вченої ради Д 55.053.01 Профіль ради: 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки», 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка. Неодноразово очолювала і була членом разових спеціалізованих вчених рад за спеціальністю 051 Економіка. Опонує кандидатські та докторські дисертації, рецензує наукові монографії, статті, широке коло посібників та навчально-методичних праць.

Є заступником Голови оргкомітету міжнародних науково-практичних конференцій: «Економіка, інноватика та сучасні бізнес технології: актуальні проблеми та розвиток», «Україна майбутнього: перспективи інтеграції та інноваційного розвитку», «Інновації в публічному управлінні: теорія і практика», міжнародного наукового форуму «Глобальна економіка у цифрову епоху»; вченим секретарем міжнародних науково-практичних конференцій «Бізнес та інновації у сучасному світі».

Була членом експертної комісії з проведення акредитаційних експертиз (Міністерство освіти і науки України, 2016–2019 рр).

Експерт Державної освітньої установи «Навчально-методичний центр з питань якості освіти» (Міністерство освіти і науки України).

Експерт Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти України.

Член наглядової ради Установи «Агенція регіонального розвитку Сумської області» (Сумська обласна адміністрація).

Науковий керівник аспірантів та науковий консультант докторантів.

Під її керівництвом захищено 1 дисертацію доктора наук, 1 дисертацію кандидата наук, 1 дисертацію доктора філософії зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування», 4 дисертації доктора філософії зі спеціальності 051 «Економіка».

Керівник теми «Стратегічне управління соціально-економічними системами в умовах глобальних викликів» (2017–2022 рр).

Бере участь у проєктах на замовлення Європейського Союзу Erasmus+ KA2 та Erasmus+ модуль Жан Моне, у конкурсах проєктів фундаментальних досліджень, прикладних досліджень, науково-технічних (експериментальних розробок) (Міністерство освіти і науки України).

СВІТЛАНА КУЗІКОВА

Завідувач кафедри-професор кафедри психології Навчально-наукового інституту педагогіки і психології.

Тема кандидатської дисертації: «Корекція Я-концепції як умова подолання конфліктності у підлітків» зі спеціальності 19.00.07 – педагогічна та вікова психологія. Тема докторської дисертації зі цієї ж спеціальності: «Психологічні основи становлення суб'єкта саморозвитку в юнацькому віці». Є членом-кореспондентом Громадського об'єднання Українська Академія Акмеологічних Наук по відділенню «Психологічна акмеологія». Академік громадського об'єднання Національної академії наук вищої освіти України по відділенню «Психологія».

Має досвід роботи в закладах вищої освіти понад тридцять років. У СумДПУ імені А. С. Макаренка працює з 1992 р. Викладає навчальні курси «Основи психокорекції», «Психологічна служба в системі освіти», «Психологія саморозвитку», «Вікова психокорекція», «Профілактика і корекція відхилень у поведінці» та інші.

Є автором навчальних посібників «Основи психокорекції» (2012 р., 2021 р.), «Теорія і практика вікової психокорекції» (низка перевидань 2006–2023 рр.). У серії навчальних посібників запропоновані система та психолого-педагогічне забезпечення фахової підготовки студентів-психологів до психокорекційної діяльності, в основу яких покладено авторську концепцію становлення суб'єкта саморозвитку («Підготовка студентів-психологів до психокорекційної діяльності», 2012; «Психокорекційна практика», 2015; «Психологія саморозвитку», 2012); результати теоретико-прикладних розробок впроваджено в навчально-виховний процес понад тридцять ЗВО України.

Сфера наукових інтересів – психологія самоактивності, суб'єктності, саморозвитку особистості; проблеми психологічного здоров'я та психологічної допомоги. Розробник авторського підходу «Вікова психокорекція», психологічної концепції становлення та формування суб'єкта саморозвитку, системи підготовки фахівців до психокорекційної діяльності.

Творчий доробок С. Б. Кузікової становить понад 300 наукових і навчально-методичних праць, з них більше 10 статей у наукометричних базах Scopus та Web of Science.

Є членом редакційної колегії трьох наукових фахових видань України з психології категорії Б. Рецензент понад десяти навчальних посібників, близько двадцяти одноосібних і колективних монографій, п'яти збірників наукових праць, більш ніж тридцяти навчальних програм, понад п'ятдесят авторефератів дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора, кандидата психологічних наук, офіційний опонент понад тридцяти дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора, кандидата психологічних наук.

Учасник і доповідач науково-практичних конференцій і конгресів з проблем психології як в Україні, так і за її межами (Болгарія, Польща, Чехія, Італія, Іспанія, Німеччина та ін.). Є організатором низки всеукраїнських і міжнародних науково-

практичних конференцій, серед яких I-IX Міжнародні науково-практичні конференції «Особистість у кризових умовах та критичних ситуаціях життя» (2015–2024 рр.); VI–XI Міжнародні науково-практичні конференції студентів, аспірантів та молодих вчених «Молодь у сучасній психології: етнічна самосвідомість та міжетнічна взаємодія» (2015–2023 рр.).

Має досвід роботи в комісіях МОН України з проведення акредитаційної експертизи підготовки фахівців за спеціальностями «Психологія» і «Практична психологія».

Нагороджена Грамотами управління освіти і науки Сумської обласної державної адміністрації (2009, 2013), Подякою МОН України (2014), Грамотою МОН України (2018), Почесною грамотою МОН України (2020), Почесними грамотами Академії педагогічних наук України (2009, 2017). Отримала звання «Почесний професор» СумДПУ імені А. С. Макаренка (2017), «Відмінник освіти» (2023).

ЮЛІЯ КУЦЬ

Заступник начальника навчального відділу.

Управління освітнім процесом є одним із ключових механізмів забезпечення ефективної роботи сучасного університету як надавача

освітніх послуг. Поряд із денною формою, заочна форма навчання є законодавчо рівноправною і не менш важливою. Навчання за заочною формою є тим важливим інструментом, який допомагає зробити вищу освіту більш доступною, гнучкою та ефективною для різних категорій людей. Воно створює нові можливості для навчання та розвитку в будь-якому віці та умовах, забезпечує доступ до вищої освіти для тих людей, хто не може відвідувати заняття в повний день, маючи робочі або сімейні обов'язки.

Посада заступника начальника навчального відділу, яку Юлія Іванівна обіймає з 2014 р., є однією із ключових у СумДПУ імені А.С. Макаренка. До переліку видів професійної діяльності Юлії Куц входять широке коло питань з організації освітнього процесу для студентів

заочної форми навчання: узгодження навчальних планів спеціальностей та освітніх програм, за якими ведеться підготовка здобувачів ЗФН в університеті; розробка робочих навчальних планів за ОР Бакалавр та Магістр; створення навчального навантаження для професорсько-викладацького складу в електронній системі «ПС-Деканат» університету; підготовка і оформлення наказів щодо руху контингенту студентів ЗФН, різних звітних та інформаційно-аналітичних матеріалів. Водночас Юлія Куц проводить консультативну роботу зі студентами ЗФН з питань поновлення, переведення чи надання перерви у навчанні, зміни особистих даних тощо, вирішує поточні адміністративні питання, пов'язані зі студентським контингентом, та здійснює загальний контроль за навчальним процесом і виконанням вимог освітньо-професійних програм студентами ЗФН.

З 2016 р., в ролі керівника Лабораторії дистанційного навчання університету, Юлія Куц відіграє значну роль у модернізації освітнього процесу в СумДПУ імені А.С.Макаренка. Її відданість справі та професійність у сфері дистанційної освіти виявляються у розробці та впровадженні

інноваційних підходів до навчання, що базуються на використанні передових інформаційно-комунікаційних, цифрових технологій та сучасних методик. Робота спрямована на інтеграцію дистанційної освіти у традиційний освітній процес університету з метою забезпечення якісної та доступної освіти для всіх здобувачів. Юлія Куц здійснює технічний, інформаційно-методичний супровід освітнього процесу із використанням технологій змішаного навчання на базі LMS Moodle університету за всіма освітніми рівнями та формами навчання. Організовує методичні семінари з питань дистанційної освіти, чим сприяє розвитку педагогічної майстерності професорсько-викладацького складу, надаючи їм необхідну інформаційну підтримку щодо навчальних ресурсів цифрового освітнього середовища. Діяльність у цьому напрямку спрямовується на те, щоб забезпечити в університеті висо-

кий рівень якості викладання і освіти загалом. Її ініціатива та творча енергія підтримує постійний розвиток закладу як передового регіонального центру освіти, готового відповідати потребам сучасного суспільства.

Юлія Куц – відповідальний, організований і креативний професіонал, який вміло організовує роботу ввіреного колективу підрозділу, забезпечуючи високу ефективність сумісної діяльності, і, мотивуючи власним прикладом, стимулює постійний професійний та особистісний розвиток усіх членів команди. За плідну працю, високий професіоналізм Юлія Куц нагороджена Грамотою Департаменту освіти і науки Сумської державної адміністрації (2017), Грамотою СумДПУ імені А.С. Макаренка (2022), Грамотою Департаменту освіти і науки Сумської обласної державної адміністрації (2023) та занесена на Дошку пошани «Кращі імена» (2021).

МИКОЛА ЛАЗАРЄВ

Професор кафедри менеджменту освіти та педагогіки вищої школи Навчально-наукового інституту педагогіки і психології до 2021 року.

Микола Остапович після закінчення Харківського державного педагогічного інституту імені Г.С. Сковороди розпочав тру-

дову діяльність як учитель, вихователь і директор школи-інтернату в Донецькій області. Згодом працював у Дзержинському міському відділі освіти, директором школи №2 у м. Балаклія на Харківщині, викладачем Харківського державного педагогічного інституту імені Г.С. Сковороди. Починаючи з 1979 р., працював у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка на таких посадах: доцент кафедри педагогіки, декан музично-педагогічного факультету, завідувач кафедри педагогіки, завідувач кафедри педагогічної творчості та освітніх технологій, професор кафедри педагогіки, професор кафедри менеджменту освіти та педагогіки вищої школи.

У результаті багаторічних наукових досліджень і навчально-методичної роботи розробив новий напрям у вітчизняній педагогіці – основи педагогічної творчості,

конкретизований як методологія, теорія і технологія евристичної освіти. Створена на цій основі наукова школа професора М.О. Лазарева, провідним напрямом якої є пізнавально-творча і професійна самореалізація особистості, підготувала 20 кандидатів педагогічних наук.

Протягом багатьох років був керівником регіонального дослідно-педагогічного експерименту на базі Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка та Комунальної установи Сумська спеціалізована школа I-III ступенів м. Суми «Самореалізація пізнавально-творчих якостей особистості в евристичній освіті».

У науково-методичному доробку Миколи Остаповича Лазарева налічується близько 180 публікацій.

За високий професіоналізм нагороджений численними грамотами, подяками, медалями і відзнаками органів державної влади та місцевого самоврядування. Заслужений працівник освіти України. Нагороджений медаллю А.С. Макаренка. У 2016 р. отримав звання «Заслужений професор» Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка.

ВОЛОДИМИР ЛАТИШЕВ

Помічник ректора з матеріально-технічного забезпечення.

Латишев Володимир Сергійович працює в СумДПУ імені А. С. Макаренка з 2016 року.

Володимир Сергійович має неординарні організаційні здібності, має заслужену повагу колег, за що впевнено просувався кар'єрними сходами: з 2015 р. по 2016 р. працював на посаді вчителя біології Стецьківської ЗОШ I-III ступенів Сумської районної ради Сумської області.

З 2016 року прийнято на посаду фахівця відділу матеріально-технічного забезпечення. З 2017 року переведено на посаду фахівця I категорії відділу договорів та забезпечення і в цьому році назначено начальником відділу договорів і забезпечення. З 2022 року переведено на посаду помічника ректора з матеріально-технічного забезпечення. У 2023 році вступив до аспірантури СумДПУ імені А. С. Макаренка за спеціальністю 016 Спеціальна освіта. За час роботи в університеті виявив себе як дисциплінований, відповідальний і цілеспрямований працівник.

Як науковець Володимир Сергійович працює за сумісництвом на посаді викладача кафедри біології та методики навча-

ння біології. Крім того, він займається науковою роботою.

Володимир Сергійович здійснює вирішення широкого кола питань, зокрема: співпраця з організаціями; забезпечення документообігу; ведення електронної документації; здійснення ефективної комунікації між відділами; пошук і систематизація інформації.

За багаторічну, самовіддану, сумлінну працю, творчий підхід до реалізації поставлених завдань, громадську позицію Володимир Сергійович нагороджений подяками та грамотами Університету (2016 р., 2017 р., 2021 р.), Грамотою Департаменту освіти і науки Сумської обласної державної адміністрації (2019 р.), Грамотою міського голови (2017 р.) та занесений на Дошку пошани Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка «Кращі імена» (2020 р.).

У професійній діяльності Латишев В. С. наполегливий і вимогливий керівник, який вміє легко знайти спільну мову зі співробітниками. Колеги поважають його за цілеспрямованість, доброзичливість, чесність і тактовність у відносинах з підлеглими, уміння шукати й знаходити компроміси, щирість і відкритість у взаєминах з людьми. Користується авторитетом серед колег, студентів та колег.

ЛЮДМИЛА ЛЕВЧЕНКО

Директор Навчально-наукового інституту педагогіки і психології до 2016 року.

Викладала навчальні курси: «Управління навчальною та виховною роботою», «Маркетинг в освіті», керувала магістерськими дослідженнями. Попередня робота (директор школи, начальник відділу освіти Сумської міської ради, проректор Сумського державного університету) спо-

нукали до аналізу проблеми самореалізації особистості, її самовдосконалення та самоформування. У 1999 р. Людмила Степанівна захистила кандидатську дисертацію на тему: «Творча самореалізація старшокласників під час наукової дослідницької роботи в школах нового типу».

Під керівництвом Левченко Л. С. підготовлено і захищено кандидатські дисертації: Чикалова М.М. «Організаційно-педагогічні засади підготовки менеджерів

міжнародного туризму в університетах Туреччини» (2013); Харькова Є. Д. «Педагогічна діагностика як засіб оптимізації самостійної навчальної діяльності молодших школярів» (2013); Іонова І. М. «Педагогічні умови творчої самореалізації старшокласників у процесі навчально-проектної діяльності» (2015).

Левченко Л. С. постійно брала участь та виступала на науково-методичних семінарах та конференціях, керувала магістерськими роботами з проблеми «Теоретичні та методичні засади фахової підготовки менеджерів освіти і педагогів вищої школи».

Коло наукових інтересів: управління навчальними закладами, маркетинг та менеджмент в освіті.

Людмила Степанівна зарекомендувала себе здібним адміністратором та організа-

тором, умілим педагогом. Постійно консультиувалася із працюючими керівниками закладів освіти щодо нових проблем, які виникають у шкільній та дошкільній освіті, опрацьовувала ці проблеми з магістрантами і шукала шляхи їх вирішення.

Протягом 2010–2016 рр. Людмила Степанівна Левченко працювала на посаді директора Інституту педагогіки і психології СумДПУ імені А.С. Макаренка. Вона плідно працювала над покращенням матеріально-технічної бази структурного підрозділу Університету, згуртуванням колективу, брала активну участь у процесі акредитації спеціальностей.

За вагомий внесок у розвиток освіти Л. С. Левченко багаторазово нагороджувалася грамотами та відзнаками різних рівнів. У 2013 р. отримала відзнаку «За видатні заслуги перед колективом Університету».

АНДРІЙ ЛЕОНЕНКО

Доцент кафедри теорії та методики фізичної культури Навчально-наукового інституту фізичної культури.

У 2001 році з відзнакою закінчив Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка і отримав повну вищу освіту за спеціальністю «Фізична культура», здобувши кваліфікацію магістра педагогічної освіти, викладача фізичної культури.

Свій науково-педагогічний шлях Андрій Васильович почав на кафедрі теорії та методики фізичної культури, де і працює майже 25 років. У 2014 р. захистив кандидатську дисертацію за темою «Методика формування готовності майбутнього вчителя фізичної культури до патріотичного виховання старшокласників» (рішення Атестаційної колегії Міністерства освіти і науки України від 14.05.2015, Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка). Вчене звання доцента кафедри теорії та методики фізичної культури отримав у 2018 р. (рішення Атестаційної колегії Міністерства освіти і науки України від 20.03.2018).

Андрій Васильович – автор і співавтор 2 монографій, 6 навчально-методичних розробок, понад 100 наукових статей, чотири з яких входять до міжнародної наукометричної бази Scopus.

Леоненко А.В. підготував 5 майстрів спорту України з пауерліфтингу та понад 15 чемпіонів і призерів Міжнародних та Всеукраїнських змагань із пауерліфтингу.

Андрій Васильович зарекомендував себе висококваліфікованим науково-педагогічним працівником. Він є гарантом освітньо-професійної програми Середня освіта (Фізична культура. захист України). Виявляє високий рівень педагогічної майстерності у роботі зі студентами, підготував 4 призерів – Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт за напрямом «Фізична культура і спорт» та 2 призерів – II етапу Всеукраїнської студентської олімпіади за напрямом «Фізичне виховання».

Заступник директора ННІФК зі спортивної та профорієнтаційної роботи. Нагороджений Подякою МОН України (2018), Грамотою Міністерства молоді та спорту України (2014), медаллю НАПН України

«Ушинський К.Д.» (2020), Грамотою Сумської ОДА (2014), Грамотою департаменту освіти і науки, Сумської обласної державної адміністрації (2013, 2023), Грамотою управління молоді та спорту Сумської ОДА (2015), Грамотами Сумської міської ради (2009, 2016), Подякою Сумського міського голови з врученням нагрудного знаку (2017), Грамотами ректора СумДПУ імені А.С. Макаренка (2007, 2014, 2015, 2020, 2023 рр.) та занесений на Дошку пошани СумДПУ імені А.С. Макаренка «Кращі імена» (2018).

Леоненко А.В. є співзасновником та керівником Сумського міського громадського

об'єднання «Загін охорони громадського порядку «Сокіл».

З 2022 року по теперішній час, згідно з контрактом добровольця територіальної оборони, несе службу по виконанню завдань територіальної оборони у воєнізованому підрозділі – Добровольчому формуванню №1 Сумської міської територіальної громади.

За значні заслуги у зміцненні української державності, за мужність і самовідданість, виявлені у захисті суверенітету та територіальної цілісності України, нагороджений грамотою командира військової частини.

ЯНА ЛЕОНЕНКО

Начальник центру професійно-кар'єрної орієнтації та вступу на навчання до 2024 року.

У 2003 р. закінчила Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка за спеціальністю «Педагогіка та методика середньої освіти. Українська мова та література», має кваліфікацію вчителя української мови і літератури та зарубіжної літератури.

У 2012–2013 рр. навчалася в СумДПУ імені А. С. Макаренка за спеціальністю «Управління навчальним закладом» і отримала кваліфікацію керівника підприємства, установи та організації у сфері освіти та виробничого навчання.

Свій професійний шлях у СумДПУ імені А. С. Макаренка розпочала у 2002 р. будучи студенткою 4 курсу філологічного факультету на посаді лаборанта кафедри української мови.

За роки роботи на посаді начальника Центру професійно-кар'єрної орієнтації та вступу на навчання сформувала професійний колектив спеціалістів та вивела роботу Центру на достатньо високий рівень.

Основні напрями роботи: профорієнтаційна робота, організація та проведення вступної кампанії, підготовчих курсів, проведення зовнішнього незалежного оціню-

вання та національного мультипредметного тесту. Усі види роботи Центру спрямовані на залучення абітурієнтів на навчання до університету. Під час керівництва Центром Леоненко Яною кількісні показники вступників університету щороку мали стабільне зростання, що визначало її роботу як якісну та ефективну.

За роки роботи було налагоджено співпрацю із закладами загальної середньої освіти у питанні співпраці щодо якісної професійної орієнтації. Започатковано проведення тренувального тестування у межах Днів відкритих дверей університету.

За вагомий особистий внесок отримала наступні відзнаки та нагороди: Подяку Сумської обласної ради (2021), Подяку Центральної виборчої комісії (2021), Почесну грамоту Центральної виборчої комісії (2019), Грамоту Міністерства освіти і науки України (2019), Подяку Міністерства освіти і науки України (2017), Грамоту міського голови (2017), Грамоту Департаменту освіти і науки Сумської обласної державної адміністрації (2016), Грамоту ректора Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка (2014), її ім'я занесено на Дошку пошани Університету «Кращі імена» (2016).

ФЕДІР ЛИМАН

Професор кафедри математики фізико-математичного факультету до 2020 року.

Федір Миколайович Лиман народився 22 лютого 1941 р. в селі Щебри Глухівського району Сумської області.

У 1958 р. закінчив Дунаєцьку середню школу Глухівського району Сумської області. У 1958 р. вступив до Сумського державного педагогічного інституту імені А.С. Макаренка і закінчив його в 1963 р. за спеціальністю «Учитель математики та фізики середньої школи». Після закінчення інституту протягом 3 місяців працював учителем математики та фізики Шевченківської середньої школи Глухівського району Сумської області. З листопада 1963 р. до жовтня 1965 р. працював на посаді асистента кафедри вищої математики Сумського державного педагогічного інституту імені А.С. Макаренка.

У жовтні 1965 р. вступив до аспірантури Київського педагогічного інституту імені О.М. Горького за спеціальністю 004 – алгебра і теорія чисел, де навчався до вересня 1967 р., а потім був переведений до аспірантури Інституту математики Академії наук України. Дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата фізико-математичних наук (тема дисертаційного дослідження «Групи з деякими системами інваріантних підгруп», науковий керівник член-кореспондент Академії наук УРСР С.М. Черніков) завершив достроково і захистив у 1968 р.

З вересня 1969 р. повернувся до Сумського державного педагогічного інституту імені А.С. Макаренка і працював на посаді старшого викладача. У 1972 р. одержав вчене звання доцента кафедри математики і був призначений на посаду

завідувача кафедри математики, яку обіймав до жовтня 1984 р. Після цього працював на посаді доцента кафедри математики до грудня 1987 р. З 1987 р. знову був призначений завідувачем кафедри математики Сумського державного педагогічного інституту імені А.С. Макаренка. У листопаді 1994 р. одержав вчене звання професора кафедри математики, а у вересні 1996 р. захистив докторську дисертацію «Групи з заданими системами нормальних підгруп та з обмеженнями на нормалізатори деяких систем підгруп» за спеціальністю 01.01.06 – алгебра і теорія чисел.

З липня 2005 р. до березня 2009 р. обіймав посаду ректора Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка.

Понад 20 років був головою журі обласної учнівської олімпіади з математики і забезпечував справедливий відбір призерів олімпіад. Неодноразово залучався до роботи у складі державних комісій Міністерства освіти і науки України (перевірка діяльності вищих навчальних закладів, ліцензування та акредитація спеціальностей тощо).

Результати наукових досліджень Ф.М. Лимана опубліковані більш ніж у 170 наукових статтях та навчально-методичних посібниках (більшість з яких рекомендовані Міністерством освіти і науки України).

За сумлінну працю Ф.М. Лиман нагороджений Почесною грамотою Кабінету Міністрів України та знаками «Відмінник освіти України», «Петро Могила». У травні 2005 р. присвоєно звання «Заслужений працівник освіти України», 2003 – «За видатні заслуги перед колективом Університету», 2016 – «Почесний професор» СумДПУ імені А.С. Макаренка. У 2014 р. його ім'я занесено на Дошку пошани «Кращі імена».

ВАЛЕНТИНА ЛОБАНОВА

Провідний фахівець Навчально-наукового інституту фізичної культури до 2020 року.

Валентина Іванівна має середню медичну освіту та вищу педагогічну освіту.

У 1972 р. вступила до Глухівського медичного училища, який закінчила у 1975 р. і була направлена на роботу до Сумської обласної лікарні. У лікарні працювала на посаді медичної сестри пульмонологічного відділення. У 1983 р. була переведена на роботу до Сумського педагогічного інституту імені А. С. Макаренка. Свою трудову діяльність почала на загальноуніверситетській кафедрі Цивільної Оборони на посаді лаборанта та викладача кафедри за сумісництвом. У цей час вступила до педагогічного інституту на спеціальність «вчитель фізичної культури». Після закінчення Сумського педагогічного інституту ім. А. С. Макаренка працювала за сумісництвом вчителем фізичної культури у загальноосвітній школі № 10 м. Суми, також викладачем основ медичних знань у професійно-технічному училищі № 11 м. Суми.

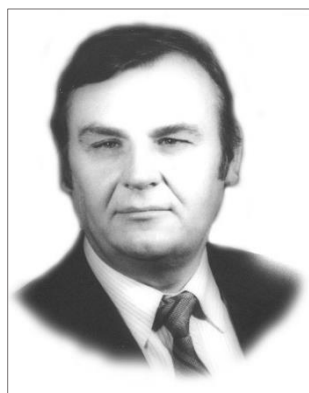
З 1995 р. працювала на посаді лаборанта кафедри методики фізичної культури, а згодом на посаді завідувача лабораторії цієї кафедри. З 2005 року була викладачем-сумісником на кафедрі валеології. У цей час займалась науковою

діяльністю і є автором наукових статей та навчально-методичних розробок, зокрема практичних та лабораторних занять. У 2007 р. призначена на посаду завідувача навчально-методичним кабінетом інституту фізичної культури Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка. У 2016 р. переведена на посаду провідного фахівця Навчально-наукового інституту фізичної культури.

За час роботи в університеті на посаді завідувача навчально-методичним кабінетом інституту фізичної культури допомагала студентам у підготовці до занять, сприяла забезпеченню науковою літературою викладачів для написання наукових матеріалів.

Брала активну участь у підготовці конференцій, семінарів, що організовували кафедри Навчально-наукового інституту фізичної культури.

Валентина Іванівна Лобанова за багаторічну сумлінну працю, зразкове ставлення до посадових обов'язків, вагомих внесок у розвиток вищої освіти, високий професіоналізм нагороджена грамотами, подяками, їй присвоєно звання «Почесний працівник» Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка (2017) та її ім'я занесено на Дошку пошани «Кращі імена» (2017).

ВАЛЕРІЙ ЛОБОДА

Професор кафедри фізики та методики навчання фізики фізико-математичного факультету до 2015 року.

Лобода Валерій Борисович народився 6 серпня 1950 р. в селі Марківка на Сумщині, в родині вчителя. Після закінчення

фізико-математичного факультету Сумського державного педагогічного інституту імені А.С. Макаренка (1972 р.), працював у ньому на кафедрі фізики старшим лаборантом, співробітником науково-дослідної частини, асистентом, доцентом,

професором та деканом (1993–2006 рр.) фізико-математичного факультету.

У 1984 р. захистив кандидатську дисертацію за спеціальністю 01.04.07 – фізика твердого тіла, викладав курси квантової механіки, методів математичної фізики, фізичних основ вакуумної техніки та мас-спектрометрії, спеціальний фізичний практикум.

Фізико-математичний факультет під його керівництвом першим в університеті акредитував за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавра, спеціаліста та магістра

усі фізико-математичні спеціальності. За його ініціативи на факультеті була розпочата підготовка фізиків-науковців і створена кафедра експериментальної та теоретичної фізики, яку очолював академік НАН України Сторіжко В.Ю. На сьогодні близько 20-ти випускників цієї кафедри стали кандидатами та докторами фізико-математичних наук і працюють в університетах і наукових закладах України та за кордоном (Німеччина, Італія, Франція, Японія).

Проф. Лобода В.Б. створив на фізико-математичному факультеті сучасні навчальні лабораторії спеціального фізичного практикуму, фізичних основ вакуумної техніки та мас-спектрометрії, а також, разом зі своїм науковим керівником професором І.Ю. Проценком, науково-дослідницьку лабораторію з фізики тонких плівок, де багато років здійснював керівництво науковою тематикою стосовно дослідження структури та електрофізичних властивостей тонких нанокристалічних плівок. За роки існування лабораторії в ній були виконані й успішно захищені одна докторська і 10 кандидатських дисертацій з фізики твердого тіла.

У СумДПУ проф. Лобода В.Б. започаткував свою наукову школу з фізики тонких плівок. Під його науковим керівництвом на кафедрі фізики в лабораторії фізики тонких плівок були виконані і успішно захищені чотири кандидатські дисертації з фізико-математичних наук.

Одним із досягнень науково-методичної роботи наукової школи професора Ло-

боди В.Б. стала практична розробка «Плівкові об'єкти для демонстрації і вивчення явища гігантського магнітоопору» для навчального процесу в освітніх закладах України, яка не має світових аналогів і дозволяє демонструвати і вивчати ефект гігантського магнітоопору (відкриття ефекту відзначене Нобелівською премією з фізики за 2007 р.). СумДПУ імені А.С.Макаренка отримав Свідоцтво МОН України «Про визнання відповідності педагогічним вимогам» (№06/029 від 24 червня 2014 р.) на цю розробку.

Проф. Лобода В.Б. – автор понад 150 наукових праць, з яких більше 40 проіндексовані в науково-метричній базі SCOPUS, 2 наукових монографій та 5 навчально-методичних посібників з грифом МОН для студентів вищих навчальних закладів. Розроблені під його керівництвом в лабораторії фізики тонких плівок безмасляні вакуумні насоси були впроваджені у виробництво ізотопних мас-спектрометрів на АО «SELMІ».

За сумлінну працю, високий професіоналізм, значний особистий внесок у підготовку висококваліфікованих спеціалістів та плідну науково-педагогічну діяльність проф. Лобода В.Б. нагороджений пам'ятним знаком «За видатні заслуги перед колективом педагогічного університету» та нагрудними знаками МОН України «За наукові та освітні досягнення» і «Відмінник освіти України», а у 2012 р. був нагороджений «За видатні заслуги перед колективом Університету».

ТЕТЯНА ЛОЗА

Професор кафедри теорії та методики фізичної культури Навчально-наукового інституту фізичної культури до 2022 року.

Тетяна Олександрівна добре відома серед вітчизняної освітянської спільноти як фахівець у галузі фізичної культури, майстер спорту з гімнастики. Упродовж 1994–2013 рр. обіймала посаду завідувача кафедри теорії і методики фізичної культури Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка, з 2013 по 2022 працювала професором тієї ж кафедри.

Вона плідно працювала на науковій ниві. Є автором та співавтором п'яти навчальних посібників з грифом МОН України, понад 300 наукових праць, з яких 11 навчальних посібників (з них 6 мають гриф МОН України), 39 методичних розробок та рекомендацій. Вона керівник наукової школи, відповідальний та вимогливий науковий керівник, яка підготувала 11 кандидатів наук, серед них Лянной М.О., Гвоздецька С.В., Верблюдов І.Б., Картава Ю.А., Стасюк Р.М., Коштур Я.Є., Петренко Н.В., Король С.А., Михно Л.С.,

Бермудес Д.В., Петренко О. П. Протягом багатьох років була членом редакційної колегії фахового видання «Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології» – одного із провідних теоретичних часописів в освітньому середовищі України.

Основним напрямом наукових досліджень професора Т.О Лози є проблеми підвищення рівня здоров'я і фізичної підготовленості різних груп населення засобами фізичної культури.

Тетяна Олександрівна Лоза авторитетно і відповідально передає глибокі фахові знання, науково-практичний досвід молодому поколінню науковців та майбутнім педагогам.

За плідну науково-педагогічну діяльність, особистий внесок у підготовку висококваліфікованих спеціалістів та високий рівень професійної майстерності професор Тетяна Олександрівна Лоза нагороджена нагрудними знаками «Антон Макаренко» (2005), «Відмінник освіти», грамотами Міністерства освіти і науки України, управління освіти і науки Сумської обласної державної адміністрації, званням «Заслужений працівник фізичної культури і спорту України» (2016).

У 2001 р. Т.О.Лозу нагороджено почесним знаком СумДПУ імені А.С. Макаренка «За видатні заслуги перед колективом Університету», а 2018 р. удостоєно звання «Заслужений професор».

ТЕТЯНА ЛУКАШОВА

Професор кафедри математики, фізики та методик їх навчання фізико-математичного факультету.

Народилася Тетяна Дмитрівна 8 травня 1974 р. у Сумах. У 1996 р. закінчила фізико-математичний факультет Сумського

державного педагогічного інституту імені А.С. Макаренка за спеціальністю «Математика та інформатика», а у 2001 р. – аспірантуру Сумського державного педагогічного університету за спеціальністю 01.01.06 – алгебра та теорія чисел. У 2002 р. захистила кандидатську дисертацію «Групи з обмеженнями на нормалізатори заданих систем підгруп» в спеціалізованій вченій раді Київського національного університету імені Тараса Шевченка (науковий керівник, завідувач кафедри математики СумДПУ імені А.С. Макаренка, доктор фізико-математичних наук, професор Лиман Ф.М.). У тому ж році отримала науковий ступінь кандидата фізико-математичних наук. У 2007 р. отримала вчене звання доцента кафедри математики. У 2020–2021 роках навчалася у докторантурі Механіко-математичного факультету КНУ імені Тараса Шевченка. З 2021 р. – доктор фізико-математичних наук (спеціальність 01.01.06 – алгебра і теорія чисел, тема дисертації «Групи з обмеженнями на узагальнені норми заданих систем підгруп», науковий

консультант – завідувач кафедри алгебри і комп'ютерної математики КНУ імені Тараса Шевченка, доктор фіз.-мат. наук, професор Петравчук А.П.).

З вересня 1996 р. і до теперішнього часу працює в Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка (з січня 2024 року на посаді професора кафедри математики, фізики та методик їх навчання). За цей час викладала курси лінійної алгебри, алгебри та теорії чисел, аналітичної геометрії, математичної логіки і теорії алгоритмів, числових систем, дискретної математики, історії математики, елементарної математики, шкільного курсу математики, практикуму з розв'язування олімпіадних задач з математики.

Лукашова Т.Д. є фахівцем в галузі алгебри та теорії чисел, дискретної математики, має вагомий науковий та методичний доробок, який налічує понад 150 статей, начальних і методичних посібників, монографій. Вона є членом редакційної колегії фахових наукових видань «Фізико-математична освіта» та «Освіта. Інноватика. Практика», експертом МОН України конкурсу фундаментальних наукових досліджень, прикладних наукових досліджень та науково-технічних розробок молодих вчених та членом секції Наукової ради МОН за напрямом «Математика». Лукашова Т.Д. неодноразово була

членом журі III етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з математики, членом та заступником голови журі II туру Всеукраїнських студентських олімпіад з математики (2012–2015 рр.), Всеукраїнського турніру юних математиків імені М.Й. Ядренка, членом та головою журі II етапу Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів На-

ціонального центру «Мала академія наук України» (2019–2020, 2022–2023 рр.)

За високий професіоналізм Тетяна Лукашова нагороджена грамотами, подяками та відзнаками органів державної влади, місцевого самоврядування та ректорату Університету, у 2014 р. отримала нагрудний знак «Відмінник освіти», а у 2021 р. занесена на Дошку пошани Університету «Кращі імена».

ОЛЕНА ЛУЦЕНКО

Доцент кафедри соціальної роботи і менеджменту соціокультурної діяльності Навчально-наукового інституту педагогіки і психології.

Запровадження гендерної концепції в освіту – зміна культури взаємодії статей, зміна відносин ієрархії на відносини партнерства, привнесення в ідеологію суспільства і держави таких цінностей, як миролюбність, паритетність, толерантність є одним із найважливіших завдань сучасного закладу вищої освіти. НДЦГО є одним з перших (1998 р. створення) центрів гендерного спрямування в Україні і першим навчально-методичним та науковим гендерним центром в Сумському регіоні, що працює в цьому напрямі. Основна місія НДЦГО полягає у впровадженні міжнародних стандартів в освітню сферу шляхом дослідження та застосування інноваційної освітньої практики в навчальний процес ВНЗ та державної служби.

Очолює НДЦГО кандидат філософських наук, доцент кафедри соціальної роботи і менеджменту соціокультурної діяльності, професор СумДПУ імені А.С. Макаренка Луценко Олена Анатоліївна, яка й спрямовує зусилля колективу СумДПУ на досягнення окресленої мети. Засновниця Центру Олена Луценко багато років працює в напрямку системної роботи по впровадженню гендерних підходів в освітній процес та наукову діяльність університету, зокрема, по забезпеченню умов супроводу навчальної, інформаційно-координаційної та науково-дослідної діяльності, а також трансфер результатів науково-дослідної роботи в соціально-політичну та освітню сферу регіону та країни в цілому.

Методичне та організаційне забезпечення розв'язання соціальних проблем, зокрема в освіті, з позиції гендерної рівності здійснювалось у відповідності до міжнародних стандартів гендерної освіти згідно з Угодою Про партнерство між Програмою Розвитку ООН в Україні та СумДПУ від 28.06.2010 р.

О.А.Луценко є активною дослідницею, яка має широке коло наукових інтересів: гендерні дослідження, культурологія, соціальна робота, менеджмент соціокультурної діяльності, жіночий рух в Україні, актуальні проблеми підготовки викладачів вищої школи та державних службовців до імплементації гендерного підходу у фахову діяльність. Результати науково-дослідної роботи Олени Луценко відображені в понад 100 наукових та навчально-методичних працях, серед яких одноосібна монографія, розділи колективних монографій, наукові фахові статті, опубліковані в українських та закордонних наукових виданнях, навчальні та навчально-методичні посібники тощо.

Олена Луценко є організаторкою наукових заходів гендерного спрямування, зокрема, постійно діючого циклу регіональних науково-методичних гендерних семінарів «Впровадження гендерного підходу у викладання дисциплін соціально-гуманітарного циклу у ВНЗ м. Суми та регіону» (2003–2014 рр.), «Гендерна експертиза та гендерний аналіз в системі підготовки викладачів вищої школи» (2015–2017 рр.), та «Гендерна парадигма в освітньому просторі закладу вищої освіти» (з 2018 р.). студентських науково-практичних конференцій наукові читання «Гендерні студії» тощо.

У межах наукової школи з проблем впровадження гендерного підходу в навчально-виховний процес вищих навчальних закладів, керівником якої є Олена Луценко, успішно захищено низка кандидатських дисертацій за спеціальностями «теорія і методика виховання», «загальна педагогіка та історія педагогіки», здійснювалось рецензування й опонування дисертаційних досліджень, відбулась підготовка до захисту близько 120 дипломних та магістерських робіт з гендерної проблематики. На Всеукраїнських конкурсах студентських наукових робіт з гендерної проблематики студенти, підготовлені НДЦГО, неодноразово займали призові місця.

Невід'ємною складовою професійно-педагогічної діяльності Олени Луценко і свідоцтвом невпинної роботи по впровадженню гендерної парадигми в освітній процес з розробкою відповідної моделі забезпечення є викладання та робота з талановитою молоддю. Авторству професора СумДПУ, доцента О.А.Луценко належить близько 20 унікальних навчальних курсів для здобувачів освіти другого та третього рівнів вищої освіти: «Гендерна педагогіка», «Філософія та культура статі», «Гендерна експертиза в соціальній роботі», «Гендер та психологія статевих відмінностей», «Гендерна соціалізація»,

«Соціологія статі та сім'ї», «Вступ до гендерних досліджень», «Гендерний аналіз в соціально-педагогічних дослідженнях», «Проблема гендеру в сучасній політичній теорії та практиці», «Гендерна дискримінація в органах місцевого самоврядування» тощо. Курси в різний час були прочитані для студентів та магістрантів 6 факультетів СумДПУ імені А.С.Макаренка, СФ ХНУВС, КЗ Інституту підвищення кваліфікації вчителів, а також для слухачів Центру перепідготовки та підвищення кваліфікації облдержадміністрації.

Луценко О.А – лауреат Всеукраїнського конкурсу навчальних програм з гендерної проблематики; має свідоцтва про впровадження гендерних курсів в СумДПУ імені А.С.Макаренка з 1998 р.; переможець конкурсу на створення кафедр гендерних студій в університетах України (2010).

За високі показники у науковій і навчально-виховній роботі Луценко О.А. отримала звання «Відмінник освіти» (2009), нагороджена Грамотами МОН України (2002, 2007), Подяками і Грамотами СОДА (2007, 2011, 2015, 2021). У 2019 році рішенням Вченої ради університету Луценко О.А було присвоєне почесне звання «Професор» Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка.

ЮРІЙ ЛЯННОЙ

Ректор Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка, доктор педагогічних наук, професор, заслужений професор Університету.

Видатними стають ті особистості, творчість і практичні напрацювання яких виходять далеко за рамки епохи, у якій вони живуть. Юрій Олегович є одним із таких людей. Його ідеї, управлінська та науково-педагогічна діяльність мають непересічне значення і для сьогодення, і для майбутніх поколінь; реформатор у галузі управління та реабілітації, який розробив систему та концепцію професійної підготовки майбутніх магістрів з фізичної реабілітації у закладах вищої освіти, яка базується на відповідних методологічних підходах, зарубіжному та вітчизняному досвіді.

Відомо, що значний вплив на формування і розвиток особистості має середовище, в якому вона живе, навчається, працює. Тому основним завданням ректора Лянного є створення комфортних і безпечних умов навчання та трудової діяльності учасників освітнього процесу; впровадження інноваційних технологій для створення інформаційного освітньо-наукового середовища; надання якісних освітніх послуг; вироблення у здобувачів і колег потреби у творчій самореалізації та інтелектуальному, духовному і фізичному розвитку, підготовка до активної професійної та громадської діяльності, створення умов для соціального захисту всіх учасників освітнього процесу. Сукупність ухвалення управлінських рішень,

система реалізації цілеспрямованих заходів для досягнення визначених суспільством і державою цілей діяльності Університету, вміння працювати в команді, прогнозувати результати освітнього процесу; планувати освітній процес; застосовувати різноманітні підходи до розв'язання проблем у освітній діяльності дають можливість стверджувати, що ректор Юрій Лянной має високий професіоналізм, є людиною ідеї, з власним баченням мети й завдань сучасної та традиційної вищої освіти та спроможною реалізувати ці ідеї, збудувавши технологічно продуману освітню систему в Університеті. Він енергійний, сміливий, безапеляційний, ерудований і креативний; ректор-менеджер інновацій, генератор і реалізатор нових ідей та освітніх ініціатив; лідер-творець, лідер-розпорядник і лідер-учитель; має високу довіру та володіє почуттям нового та вмінням ризикувати і отримувати очікуваний результат.

Юрій Лянной – ректор, професор кафедри терапії та реабілітації, а тому ідея готовності майбутніх магістрів-реабілітологів до наукової і професійної діяльності на ринку реабілітаційних послуг, яка ним створена, широко використовується у вищих навчальних закладах України, Австрії, Канади, Естонії, Латвії, Нідерландів. Особливої уваги заслуговує робота ректора щодо

пошанування особистості здобувача, викладача, працівника, його величності Учителя – випускника Університету, адже ідеї людяності, вдячності, професіоналізму та гуманістичних цінностей є основою управлінської діяльності ректора.

Професор Юрій Лянной підготував 14 кандидатів наук, які успішно працюють на професорських і доцентських посадах Сумського педагогічного університету.

Протягом свого творчого, викладацького та управлінського життя здійснює колосальну роботу, залишаючи нащадкам значний науковий доробок. Його перу належить 10 монографій та навчальних посібників, понад 300 статей, 5 з них надруковано у виданнях, що входять до наукометричних баз даних Scopus та Web of Science.

«Відмінник освіти України» Юрій Лянной за високий професіоналізм нагороджений відзнаками МОН України, медалями АПН України, почесними грамотами, відзнаками загальнодержавного, обласного та місцевого рівнів та має університетські нагороди: «За видатні заслуги перед колективом Університету» (2018); «Заслужений професор» Університету (2019).

Загальний стаж роботи професора Ю.О. Лянного понад 36 років, науково-педагогічний стаж – понад 30 років.

ВАЛЕНТИНА МАКАРОВА

Заслужений діяч мистецтв України, «Відмінник освіти» України.

Закінчила Арзамаське музичне училище (з відзнакою), Горьківську державну консерваторію ім. М.І. Глінки (з відзнакою, клас лауреата міжнародних конкурсів Н. Бейліної – учениці Д. Ойстраха та А. Янкелевича), закінчила асистентуру-стажування.

З 1985 року працювала завідувачем відділу струнних-смічкових інструментів Сумського музичного училища ім. Д.Бортнянського. З 1989 року – доцент музично-педагогічного факультету СумДПУ імені А.С.Макаренка.

Дослідник музичної культури Сумщини. Співавтор (разом з Л.А. Макаровою) праць по музичному краєзнавству: художньо-літературного видання «Сумщина в долях трьох геніїв», монографії «Гармонія времен: страницы музыкальной культуры Сумщины». За книгу «І слово в пісні відгукнеться» – лауреат літературно-мистецької премії ім. І.Нечуя-Левицького.

Валентина Андріївна Макарова веде велику культурно-просвітницьку роботу: близько 300 виступів у дуєті та з ансамблем скрипалів «Cantabile» у містах Сумської області; концерти-лекції «Камерні вечори», «Музична культура Сумщини». Художній керівник ансамблю скрипалів «Cantabile», лауреата IV Європейського

81

молодіжного фестивалю у м. Будапешт (1995 р.). Засновник та директор фестивалю-конкурсу юних музикантів «Пролісок», присвяченого перебуванню П.І.Чайковського на Сумщині.

Член обласного відділення президії Національної всеукраїнської музичної спілки; голова асоціації камерно-інструментальної

музики при Сумському обласному об'єднанні Національної всеукраїнської музичної спілки. Відмінник освіти України.

Творчу діяльність В.А.Макарової висвітлено у книгах «Сумщина в іменах», «Хто є хто на Сумщині», «Портрети сучасниць» (Золотий фонд нації) та «Національні лідери України».

ЛЮДМИЛА МАКАРОВА

(1947-2016)

Заслужений діяч мистецтв України, «Відмінник освіти» України.

Народилась 9 грудня 1947 р. у м. Відень (Австрія) в родині військовослужбовця. Закінчила Арзамаське музичне училище (з відзнакою), Горьківську державну консерваторію ім. М.І.Глінки (з відзнакою) (клас Заслуженого діяча мистецтв РРФСР, проф. Б.С.Маранц – учениці Г.Г.Нейгауза). Закінчила асистентуру-стажування. Лауреат фортепіанного конкурсу ім. Р.Щедрина.

З 1985 року працювала на музично-педагогічному факультеті СумДПУ імені А. С. Макаренка.

Досліджувала музичну культуру Сумщини. Співавтор (разом з В.А. Макаровою) праць по музичному краєзнавству: художньо-літературного видання «Сумщина в долях трьох геніїв», монографії «Гармонія времен: сторінки музикальної культури Сумщини». За книгу «І слово в пісні відгукнеться» – лауреат літературно-мистецької премії ім. І.Нечуя-Левицького.

Вела велику культурно-просвітницьку роботу: близько 300 виступів у дуєті та з ансамблем скрипалів «Cantabile» у містах Сумської області; концерти-лекції «Камерні вечори», «Музична культура Сумщини». Протягом майже 25 років – концертмейстер ансамблю скрипалів «Cantabile», лауреата IV Європейського молодіжного фестивалю у місті Будапешт (1995).

Засновник фестивалю-конкурсу юних музикантів «Пролісок», присвяченого перебуванню П.І.Чайковського на Сумщині.

Була членом обласного відділення Всеукраїнського фонду культури, Англійського Королівського товариства ім. С.В.Рахманінова. За плідну педагогічну, концертну і просвітницьку діяльність нагороджена почесними грамотами і дипломами. Відмінник освіти України.

Творчу діяльність Л.А.Макарової висвітлено у книгах «Сумщина в іменах», «Хто є хто на Сумщині», «Портрети сучасниць» (Золотий фонд нації) та «Національні лідери України».

Творчу діяльність Л.А.Макарової висвітлено у книгах «Сумщина в іменах», «Хто є хто на Сумщині», «Портрети сучасниць» (Золотий фонд нації) та «Національні лідери України».

АНАТОЛІЙ МАКСИМЕНКО

Старший викладач кафедри хореографії та спортивних дисциплін Навчально-наукового інституту культури і мистецтв.

Анатолій Максименко є визначною фігурою в сфері наукових досліджень, присвячених різнома-

нітним аспектам хореографії та хореографічного мистецтва. Його коло наукових інтересів охоплює кілька ключових напрямів, які є важливими для подальшого розвитку цієї галузі: підготовка хореографів в системі мистецької освіти; хореог-

рафічне виховання підростаючого покоління; теоретико-методологічні основи хореографічного мистецтва. Анатолій Максименко глибоко досліджує теоретичні аспекти хореографії, включаючи історію, сучасні тенденції та мистецькі концепції. Головним кредо вважає нові підходи до аналізу та інтерпретації танцю, розширюючи теоретичну базу для подальшого розвитку хореографічного мистецтва.

У навчальному процесі нашого університету Анатолій Максименко об'єднує різні аспекти наукових, методичних і педагогічних заходів, щоб передати, засвоїти, збагатити та використати знання, які мають значення для наших студентів. Він керує танцювальним процесом так, щоб кожен студент відчував себе частиною великого танцю освіти. Анатолій Іванович створює умови для комфортного навчання та праці, аналогічно до того, як майстерно вибираємо музику для хореографічного номеру. Він не тільки забезпечує функціонування секції хореографії, але й завжди прагне створити атмосферу ентузіазму та мотивації серед усіх учасників освітнього процесу. Його енергія та підтримка дозволяють нам відчувати себе частиною його колективу, як це відбувається у колективному танці, де кожен рух синхронізований і наповнений змістом. Анатолій Максименко відомий своїм передбачуваністю та творчим підходом до навчання. Він організований та креативний, відповідальний професіонал, який одночасно є вимогливим, але і люблячим керівником-лідером. Він завжди знаходить спільну мову з колегами та заслуговує їхню довіру, постійно удосконалюючи свою особистість.

На посаді старшого викладача кафедри хореографії та музичного мистецтва Сумського державного педагогічного університету Анатолій Максименко тісно співпрацює з міськими та обласними закладами культури та освіти. Велику увагу приділяє підвищенню фахового рівня педагогів-позашкільників та керівників танцювальних колективів позашкільної освіти. З цією метою створена

Обласна школа мистецтв відділення хореографії при обласному центрі позашкільної освіти та роботи з талановитою молоддю, проводяться обласні семінари-практикуми, майстер-класи для керівників позашкільних та загальноосвітніх навчальних закладів.

Анатолій Максименко – член обласної оглядової комісії по присвоєнню та підтвердженню почесних звань «Зразковий художній колектив», «Народний художній колектив»; постійний член журі обласних конкурсів з хореографії: «Зимові візерунки» (сучасна хореографія), «Віночок дружби» (народна хореографія). Створений за його ініціативи хореографічний колектив «Максимум» при Навчально-науковому інституті культури і мистецтв Сумського державного педагогічного університету ім. А.С. Макаренка, спрямовує свою діяльність на підтримку талантів та талановитої молоді, популяризацію хореографічного мистецтва серед студентської молоді.

З метою забезпечення ефективності освітнього процесу старший викладач Анатолій Максименко має вагомий науковий та методичний доробок, який налічує понад 35 статей та методичний посібник, спрямованих на удосконалення творчої діяльності керівників хореографічних колективів.

Анатолій Максименко – талановитий балетмейстер та викладач. Він є балетмейстером-постановником танцювальних номерів багатьох міських та обласних концертів та провідним балетмейстером чотирьох творчих звітів Сумщини у місті Києві.

За вагомий особистий внесок у справу розвитку національної культури, високий професіоналізм Анатолій Максименко має почесну відзнаку Міністерства культури і мистецтв України «За досягнення в розвитку культури і мистецтв», нагороджений численними грамотами, подяками та занесений на Дошку пошани Сумського державного педагогічного університету «Кращі імена» (2021).

ДАР'Я МАРТИНЕНКО

Завідувач відділу організації інформаційно-аналітичної роботи, академічної співпраці та комунікації.

Дар'я Володимирівна закінчила Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка за спеціальностями «Педагогіка і методика середньої освіти. Історія» (2008 р.), «Педагогіка вищої школи» (2009 р.), отримавши дипломи з відзнаками. У 2014 р. захистила дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю «Загальна педагогіка та історія педагогіки».

З 2009 р. розпочала трудову діяльність у Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка. З 2012 р. обіймає керівну посаду завідувача відділу, поєднуючи роботу з науковою, педагогічною та громадською діяльністю. Доробок Дар'ї Мартиненко налічує понад 40 публікацій у царині історії педагогіки. Її монографія «Національне шкільництво на Лівобережній та Слобідській Україні (XVIII століття)» здобула перемогу у конкурсі наукових

і навчально-методичних робіт викладачів СумДПУ імені А. С. Макаренка за підсумками 2014 р. у номінації «Наукові односторонні монографії».

Дар'я Мартиненко вирізняється організаторськими здібностями, порядністю, відповідальністю та ретельністю, що цілком заслужено приносить їй довіру та повагу колег. Ці ж риси дозволили їй в різні роки ефективно виконувати обов'язки технічного секретаря Спеціалізованої вченої ради Д 55.053.01 із захисту дисертаційних досліджень, відповідального секретаря Наукової ради, секретаря Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів та молодих учених.

За роки професійної діяльності неодноразово отримувала різні заохочення, у тому числі: нагороджена Подяками ректора СумДПУ імені А. С. Макаренка (2013 р., 2015 р.), Грамотами Департаменту освіти і науки Сумської обласної державної адміністрації (2014 р., 2017 р.), Подякою Голови Сумської обласної державної адміністрації (2019 р.); її ім'я занесено на Дошку пошани Університету «Кращі імена» (2021 р.).

ОЛЕНА МАРТИНЕНКО

Доцент кафедри математики, фізики та методик їх навчання фізико-математичного факультету.

Олена Вікторівна народилась 21 травня 1961 р. У 1986 році закінчила Сумський державний педагогічний інститут імені А.С. Макаренка за спеціальністю «Математика та фізика». У 1994 р. захистила кандидатську дисертацію на тему: «Ряди Фур'є – Якобі в класах узагальнених функцій» і їй присвоєно ступінь кандидата фізико-математичних наук, а в 2004 р. – звання доцента.

Олена Вікторівна вміє працювати з різним рівнем підготовки студентів і допома-

гати їм долати труднощі у вивченні математичних дисциплін, надихає студентів до вивчення математики. Має здатність будувати ефективне спілкування зі студентами та колегами.

Коло її наукових інтересів: математичний аналіз, комплексний аналіз, теорія диференціальних рівнянь, формування математичної компетентності майбутніх учителів математики при вивченні математичних дисциплін.

У листопаді 2005 року нагороджена нагородним знаком МОН України «Відмінник освіти», у грудні 2018 р. нагороджена Почесною грамотою голови Сумської ОДА.

МИХАЙЛО МАТВІЄНКО

Доцент кафедри зоології природничо-географічного факультету до 2008 р.

У 1950 р. Михайло Євгенович Матвієнко вступив на природниче відділення Сумського педагогічного інституту, а у 1954 р. закінчив його з відзнакою, отримав кваліфікацію викладача природничих наук та хімії та залишився працювати в інституті. У стінах рідного інституту Михайло Євгенович пройшов всі кроки – від асистента до доцента, завідувача кафедри зоології, а потім і заступника декана природничо-географічного факультету. Усього Михайло Євгенович працював на науково-педагогічній ниві 54 роки. Він займався вивченням птахів та інших хребетних тварин. Крім зоології, викладав геологію та анатомію, екологію та методику викладання біології. Михайло Євгенович завжди працював творчо, з невід’ємним успіхом, чим заслужив авторитет серед студентів та в колективі викладачів.

Біля села Вакалівщина у 1967 р. за ініціативою Михайла Євгеновича був закладений фундамент зоологічного стаціонару Сумського пединституту. Тепер тут вивчають живий світ природи студенти та спеціалісти не тільки Сумського державного педагогічного університету, а також інших ЗВО, наукових установ України.

Кандидатську дисертацію «Птахи Сумської області» Михайло Євгенович захистив у 1971 р. За допомогою М.П.Книша у 2009 р. вийшла книга Михайла Євгеновича «Очерки распространения и экологии птиц Сумской области» з посвятою автора «Выпускникам естественного факультета Сумского педагогического института им. А.С.Макаренко 1950-х – 2000-х годов посвящаю». На превеликий жаль, її автору вже не довелося потримати її в руках. Але його книга є в Києві, Петербурзі, у Львові, в Москві, і навіть в бібліотеці наукової творчості у Франції. Птахи Сумщини розлетілися по всьому світу.

У 2015 р. отримав відзнаку «За видатні заслуги перед колективом Університету».

ІРИНА МИХАЙЛИЧЕНКО

Начальник центру професійно-кар’єрної орієнтації та вступу на навчання.

Життя кожної людини складається з певних етапів, моментів, які ми пам’ятаємо: крок за кроком, сходинка за сходинкою. Професійна сфера є важливим та невід’ємним атрибутом успішної особистості.

Нинішня епоха змін висуває високі вимоги до особистості спеціаліста, які передбачають не лише професійні вміння, а й особистісні якості: розвинений емоційний інтелект, вміння адаптуватися до умов ринку, до швидкоплинної зміни набору отриманих знань та умінь, до зміни власних інтересів та уподобань в конкретній соціальній, економічній та політичній ситуації. Сучасному

спеціалісту необхідно вміти аналізувати та інтерпретувати існуючі умови, прогнозувати результати своєї діяльності, творчо освоювати інноваційні процеси в сфері своєї діяльності.

Реалізуючи окреслені аспекти у власній професійній діяльності, Ірина Михайличенко здійснює вирішення широкого кола питань, зокрема: забезпечення документообігу; ведення електронної документації; сприяння ефективній співпраці викладацького складу зі вступниками і здобувачами вищої освіти; здійснення ефективної комунікації між відділами; пошук і систематизація інформації; організація профорієнтаційних заходів; викладання.

За час професійного зростання Ірина Михайличенко зарекомендувала себе як досвідчений фахівець, який на високому

рівні володіє провідними технологіями організації освітньої діяльності у межах закладу вищої освіти та активно їх використовує у взаємодії зі вступниками й студентами. Практична і цілеспрямована, Ірина Володимирівна володіє здатністю швидко навчатися в процесі роботи. Вона має високу працездатність і стресостійкість, мотивує колег, прагне до професійного зростання і досягнення високих показників у роботі.

У процесі педагогічної і громадсько-просвітницької діяльності, займаючись освітою і вихованням молодого покоління, Ірина Михайличенко дотримується принципів, задекларованих у Законі «Про освіту»: доступність для кожного громадянина усіх форм і типів освітніх послуг, що надаються державою; рівність умов кожної людини для повної реалізації її здібностей, таланту, всебічного розвитку; гуманізм, демократизм, пріоритетність загальнолюдських духовних цінностей.

До кола наукових інтересів Ірини Михайличенко входять питання здійснення навчально-виховного процесу в сучасному закладі освіти на основі ідей гуманної педагогіки. З метою апробації результатів наукових розвідок опубліковано статті у наукових виданнях іноземних держав, фахових виданнях України, взято участь у міжнародних, всеукраїнських конференціях і семінарах, всеукраїнських та обласних читаннях з гуманної педагогіки.

За самовіддану, сумлінну працю, творчий підхід до реалізації поставлених завдань, громадську позицію Ірина Михайличенко нагороджена подяками та грамотами Університету, Подякою Благодійної організації «Благодійний фонд «Перший сумський гуманітарний штаб», Грамотою Департаменту освіти і науки Сумської обласної державної адміністрації, її ім'я занесено на Дошку пошани Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка «Кращі імена» (2022).

ОЛЕГ МИХАЙЛИЧЕНКО

Професор кафедри всесвітньої історії, міжнародних відносин та методики навчання історичних дисциплін до 2022 року.

Олег Михайличенко народився 8 травня 1952 р. в місті Суми. У 1967 р. закінчив Сумську восьмирічну школу № 20, у 1969 р. — Сумську середню школу №1. З 1970 по 1972 рр. служив у лавах збройних сил. З 1972 по 1975 рр. працював учителем музики та історії світової художньої культури в школах м.Суми, паралельно навчався в Сумському музичному училищі ім. Д.Бортнянського, а з 1975 по 1980 р. — у Харківському інституті мистецтв ім. І.П. Котляревського в класі видатного українського хорового диригента Народного артиста України В.С. Палкіна. З 1983 по 1985 рр. Олег Михайличенко навчався в аспірантурі філософського факультету Київського національного університету ім. Т.Г.Шевченка. Закінчив історичний факультет Харківського національного педагогічного університету ім. Г.Сковороди.

Кандидатську дисертацію «Поліпшення естетичного виховання підлітків засобами

мистецтва» Олег Михайличенко захистив достроково у 1985 р. Докторську на тему «Музично-естетичне виховання дітей та молоді в Україні у другій половині XIX — на початку XX ст.» — у 2007 р. Звання професора методики викладання суспільних дисциплін Олегу Михайличенку присвоєно у 2008 р.

Олег Михайличенко з 1980 по 1983 рр. працював викладачем кафедри музичного виховання Сумського державного педагогічного інституту імені А.С. Макаренка. З 1983 по 1985 рр. — аспірант філософського факультету КДУ ім. Т.Шевченка. З 1985 по 2003 рр. — викладач, старший викладач, доцент кафедри педагогіки та психології Київського національного лінгвістичного університету.

З 2003 по 2010 рр. Олег Михайличенко був деканом історичного факультету Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка. З 2010 по 2020 рік — професор, завідувач кафедри всесвітньої історії та методики навчання суспільних дисциплін Сумського державного педагогічного університету

імені А.С. Макаренка. Під час роботи деканом та завідувачем кафедри Олег Михайличенко сприяв тому, що на історичному факультеті за час його роботи всі викладачі стали кандидатами наук та доцентами. Олег Михайличенко також керував аспірантами, викладав в магістратурі, брав участь у роботі Сумського обласного краєзнавчого товариства. Олег Михайличенко брав активну участь в організації заходів по впровадженню в практику результатів сучасних наукових досліджень у галузі педагогічних та мистецтвознавчих наук. Він підготував шість кандидатів педагогічних наук, брав участь в організації та проведенні багатьох міжнародних та міжвузівських наукових конференцій з питань розвитку мистецької освіти та проблем українського народознавства, історії України.

Олег Михайличенко – один із засновників української теорії навчання суспільних дисциплін. Автор понад 150 наукових праць у галузі теорії та історії педагогіки, культурології, мистецтвознавства, у тому числі більше 20 іноземними мовами. Він є автором першого навчального посібника «Теорія та методика навчання суспільних дисциплін» та автором навчального посібника «Загальна теорія музичної педагогіки». Ці навчальні посібники мають рекомендацію МОН України для використання у навчальному процесі. Цікавлячись проблемами підвищення професійної майстерності майбутніх викладачів вищої школи, він розробив і видав навчальний посібник для магістрантів та аспірантів «Основи методики викладання суспільних дисциплін у вищій школі», в якому подає основні

теоретичні та методичні положення підготовки до викладацької роботи та особливості поліпшення педагогічної майстерності викладачів вищих навчальних закладів.

Олег Михайличенко був заступником головного редактора фахового збірника наукових праць з педагогічних та психологічних наук «Теоретичні питання культури, освіти та виховання» Київського національного лінгвістичного університету та головним редактором науково-педагогічного журналу «Теорія та методика навчання суспільних дисциплін» Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка.

За високий професіоналізм та плідну науково-педагогічну діяльність Олег Михайличенко має нагороди: Подяку Кабінету Міністрів України (2009), Почесну грамоту Міністерства освіти і науки України (2006), нагрудний знак МОН України «Відмінник освіти України» (2009), нагрудний знак МОН України «Антон Макаренко» (2008), Почесну грамоту Національної академії педагогічних наук України (2009), нагрудний знак Сумської міської ради «60 років визволення м. Суми від фашистських загарбників» (2008), Почесну грамоту Сумського міського голови (2011), Почесну грамоту голови Сумської обласної адміністрації (2022). «Почесний професор» СумДПУ імені А.С.Макаренка (2021). У 2001 р. ім'я Олега Михайличенка занесено у щорічний бібліографічний покажчик «Імена України» Інституту соціальних досліджень Академії соціального прогресу України. Ім'я Олега Михайличенка внесено в Національну енциклопедію України.

ВІКТОРІЯ МИХТУНЕНКО

Старший викладач кафедри всесвітньої історії, міжнародних відносин та методики навчання історичних дисциплін Навчально-наукового інституту історії, права та міжнародних відносин.

Історія завжди приваблювала і приваблює людей, адже як свідчить крилата фраза: без минулого немає сьогодення. А сам історик – це не зовсім професія, це покликання. Фахівцеві з науковим інструментарієм відкриваються неосяжні простори аналітичних завдань. Але минуле існує не тільки

в музеї та бібліотеці, воно є частиною нашого повсякдення – ми живемо на вулицях, які подекуди пам'ятають події столітньої давнини. Життя в історичному спадку теж є частиною повсякдення пересічної людини. І саме ця пересічна людина має відчутти відповідальність за збереження історичної спадщини. Саме поширенням історичних знань займається Вікторія Михтуненко, яка є молодим

вченим, але вже має певні напрацювання у визначеній галузі.

Кандидат історичних наук Вікторія Михтуненко – креативний науковець, який відповідально ставиться до професійної діяльності, має повагу колег та легко знаходить спільну мову зі студентами. Виконуючи обов'язки заступника директора Інституту історії, права та міжнародних відносин з наукової роботи, Вікторія Михтуненко організовує різнопланові наукові заходи в структурному підрозділі: від конференцій та «круглих столів» до інтелектуальних турнірів та студентських конкурсів.

Сферою інтересів Вікторії Михтуненко є політична історія та зовнішня політика країн Східної та Центральної Європи, особливості формування політичних та регіональних блоків у Європі.

Вікторія Михтуненко має вагомий науковий доробок, як для молодого вченого, який налічує понад 20 наукових статей, з них розділи монографії, матеріали конференцій та інші.

Вікторія Михтуненко нагороджена Грамотою ректора (2019), Грамотою міського голови (2021) та занесена на Дошку пошани «Кращі імена» (2024).

ОЛЕКСАНДР МІЩЕНКО

Доцент кафедри теорії та методики спорту Навчально-наукового інституту фізичної культури до 2022 року.

Шлях на викладацькій ниві закладів вищої освіти розпочався відразу після закінчення з відзнакою факультету фізичної культури Сумського державного педагогічного інституту імені А.С. Макаренка.

Одним із обов'язків доцента є надання допомоги викладачам, старшим викладачам, тренерам-викладачам в частині підвищення педагогічної майстерності, що постійно і здійснював Олександр Міщенко, у арсеналі якого керування стажуванням викладачів ЗВО, доповіді на нарадах директорів спортивних шкіл Сумщини, участь у роботі курсів підвищення кваліфікації тренерів ДЮСШ, СДЮШОР, ШВСМ України.

Для створення умов у формуванні основних складових компетентності фахівців, що забезпечують успішність їх майбутньої професійної діяльності у галузі фізичної культури та спорту, доцент Олександр Міщенко виконував обов'язки члена журі II туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт (за напрямом фізична культура і спорт), який проходив на базі ННІФК СумДПУ імені А.С. Макаренка; неодноразово був головою державної екзаменаційної комісії випускової кафедри; керував науковою роботою аспірантів, студентів, підсумком якої є успішні захисти кваліфікаційних випускних робіт як бакалаврів,

так і магістрів випускової кафедри, публікації у матеріалах науково-практичних конференцій, спеціалізованих фахових виданнях України; брав участь в обговоренні підсумків наукової роботи аспірантів закладів вищої освіти України, результатом чого були відповідні відгуки на автореферати здобувачів наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання і спорту; надавав відгуки викладачам закладів освіти на їх навчальні програми та навчально-методичні матеріали до секційних занять та самостійної роботи студентів з дисципліни «Фізичне виховання».

Підготовка фахівців фізичної культури та спорту неможлива без їх участі у безпосередній змагальній діяльності в обраному виді спорту як у ролі учасника, так і безпосереднього організатора або судді. Саме таким фахівцем є і пан Олександр, який свого часу забезпечував суддівство змагань I, вищої та супер-ліги України з баскетболу як секретар; проводив велику спортивно-масову роботу серед студентів та співробітників університету за допомогою спартакіад та турнірів з різних видів спорту; наразі є активним учасником здорового способу життя, власним прикладом залучає молодь до активної рухової діяльності.

Має понад 90 науково-методичних праць, серед яких публікації у періодичних наукових виданнях, що вміщені до переліку фахових видань України, до наукометричних баз, зокрема Web of Science

Core Collection, методичні рекомендації тренерам, вчителям, студентам до курсу викладання рухливих і спортивних ігор.

За багаторічну і сумлінну працю на освітній ниві у справі підготовки молодих фахівців фізичної культури і спорту, вагомий внесок у розвиток вищої освіти, показники у науково-дослідній, методичній,

виховній роботі нагороджений Грамотою Сумського обласного управління з фізичного виховання та спорту (2009), Грамотою міського голови м. Суми (2010); отримав Подяку від НАПН України (2019); отримав почесне звання «Професор» Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка (2021).

ІВАН МОРОЗ

Професор кафедри фізики та методики навчання фізики фізико-математичного факультету до 2019 року.

Іван Олексійович народився 11 серпня 1947 р. в с. Копитанці Великограднівського району Миколаївської області.

У 1965 р. закінчив школу та вступив до Одеського педагогічного інституту, який закінчив у 1970 р. Упродовж 1970–1971 рр. працював вчителем фізики в школі. Після служби в лавах Радянської армії з 1971 р. до 1973 р. працював учителем фізики професійно-технічного училища міста Ананьїв Одеської області. З 1973 р. до 1976 р. навчався в аспірантурі Одеського педагогічного інституту імені К. Д. Ушинського. Після закінчення аспірантури одержав направлення до Сумського державного педагогічного інституту імені А. С. Макаренка на посаду викладача кафедри фізики. У 1978 р. захистив

дисертацію «Дослідження текстури і фізичних властивостей гексагональних металів», а в 1982 р. йому присвоєно звання доцента. З 2007 р. працює на посаді професора кафедри експериментальної та теоретичної фізики. І. О. Мороз є автором та співавтором понад 80 наукових та науково-методичних робіт, 6 навчально-методичних посібників, 2 з яких – подані на гриф Міністерства освіти і науки України.

Нагороджений нагрудним знаком «Відмінник освіти України» в 2007 р. У 2011 р. отримав відзнаку «За видатні заслуги перед колективом Університету».

З вересня 2013 р. виконував обов'язки завідувача кафедри експериментальної та теоретичної фізики. А з вересня 2014 р. – по вересень 2019 р. очолював новостворену кафедру фізики та методики навчання фізики, яка структурно об'єднала колишні кафедри фізики і експериментальної та теоретичної фізики.

МИКОЛА МОСКАЛЕНКО

Доцент кафедри біології та методики навчання біології природничо-географічного факультету.

Він народився в 1962 р. у місті Суми. У 1984 р. закінчив Сумський державний педагогічний інститут імені А. С. Макаренка з відзнакою, базова освіта – вчитель біології та хімії. Після служби в армії працював вчителем біології в школі № 22 м. Сум.

З 1989 р. по 1992 р. навчався в аспірантурі Інституту фізіології рослин і гене-

тики у відділі екології фотосинтезу. Захистив дисертацію, присвячену дослідженню зв'язку темного дихання, фотосинтезу та продуктивності рослин.

З 1997 р. по 2000 р. був відповідальним секретарем приймальної комісії Сумського державного педагогічного інституту імені А. С. Макаренка.

З 2001 р. по 2013 р. працював деканом факультету заочного навчання. За цей період були відкриті та успішно функціонували Навчально-консультаційні пункти

з підготовки студентів заочної форми навчання з різних спеціальностей в м. Шостка, Ромни, Лебедин, Путивль та м. Котовськ Одеської області. Контингент студентів на факультеті в цей час коливався від 3 до 4 тисяч. З 2013 р. працює на посаді доцента кафедри біології та методики навчання біології, викладає наступні навчальні дисципліни: «Фізіологія рослин», «Основи інтегрованих курсів природничої освітньої галузі та методика їх навчання», «Екологія рослин і тварин», «Мікробіологія», «Алелопатія».

Микола Москаленко – професійний відповідальний викладач, в основі роботи якого лежить намагання зробити освітній процес цікавим та результативним, він завжди знаходить місце і час для обговорення зі студентами проблемних наукових питань, що пов'язані зі змістом тієї чи іншої дисципліни. Протягом всього періоду роботи в університеті Микола Москаленко підтримує тісні зв'язки із закладами загальної середньої освіти, педагогічними училищами та коледжами, з колегами-вчителями та здобувачами освіти. Під його керівництвом виконано численні науково-дослідні роботи учнів – членів Сумського відділення Малої академії наук України, які перемагали та займали призові місця на рівні області та держави.

Для забезпечення належної якості навчального процесу доцент Микола Москаленко має в своєму науково-методичному

доробку видані курси лекцій з декількох навчальних дисциплін, методичні посібники, понад 80 наукових статей, в тому числі у виданнях, індексованих у міжнародних науково-метричних базах. Микола Павлович завжди відкритий до участі в різноманітних просвітницьких заходах, які відбуваються на онлайн-платформах і присвячені розвитку освіти в Україні, втіленню основних положень Концепції «Нова українська школа»; бере участь у грантовій діяльності та реалізації спільних проєктів з навчальними закладами країн Європейського союзу; постійно підвищує рівень своєї професійної підготовки через участь у різноманітних програмах стажування, в тому числі за кордоном.

За відповідальне і творче ставлення до професії Микола Москаленко нагороджений численними відзнаками, в тому числі Грамотою Сумської обласної державної адміністрації (2009); Подякою Міністерства освіти і науки України (2014); має почесне звання «Професор» Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка (2022). Обов'язки та доручення: член Вченої ради та голова Конференції трудового колективу природничо-географічного факультету, член редколегії збірника «Природничі науки», член журі III етапу Всеукраїнських конкурсів-захисту науково-дослідницьких робіт учнів – членів Національного центру «Мала академія наук».

СВІТЛАНА МОЦАК

Завідувач кафедри всесвітньої історії, міжнародних відносин та методики навчання історичних дисциплін Навчально-наукового інституту історії, права та міжнародних відносин.

Світлана Моцак – висококваліфікований науковець і викладач. Вона проявляє творчий підхід у своїй роботі, водночас демонструючи високий рівень організаційних навичок. Її відповідальність та вимогливість роблять її професіоналом, якому можна довіряти. Вона є не лише ефективним керівником кафедри всесвітньої історії, міжнародних відносин та методики навчання історичних дисциплін, але й люблячим наставником, здатним знаходити

спільну мову зі студентами та колегами. Її особистість вражає постійним прагненням до самовдосконалення.

У 1999 р. Світлана Моцак закінчила історичний факультет Сумського державного педагогічного інституту імені А.С. Макаренка за спеціальністю «Історія та практична психологія» та здобула кваліфікацію вчителя історії і практичного психолога у закладах освіти. У 2005 р. закінчила магістратуру Сумського державного педагогічного університету ім. А.С. Макаренка за спеціальністю «Педагогіка вищої школи» та здобула кваліфікацію магістра

педагогічної освіти, викладача вищих навчальних закладів. Протягом 2009–2011 років навчалася в аспірантурі Інституту педагогіки Національної Академії педагогічних наук України (відділ суспільствознавчої освіти) за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика навчання (історія та суспільствознавчі дисципліни).

З 2021 р. Світлана Моцак очолює кафедру всесвітньої історії, міжнародних відносин та методики навчання історичних дисциплін Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка.

Для забезпечення високої ефективності навчального процесу доцент Світлана Моцак володіє значущим науковим і методичним доробком, що налічує понад 150 публікацій, методичних посібників, монографій та їх розділів, шкільних підручників. Її значущі підручники для загальноосвітніх навчальних закладів отримали гриф Міністерства освіти і науки України.

Світлана Моцак була активною учасницею міжнародних грантових проєктів. Її наукові досягнення спрямовані на поліп-

шення теорії та методики навчання суспільствознавчих предметів, дослідження питань шкільного підручникотворення, розвитку критичного мислення школярів та формування професійної компетентності майбутніх вчителів історії, а також вивчення питань всесвітньої історії та історії української освіти.

Протягом останніх кількох років активно підвищувала свою кваліфікацію, беручи участь у заходах всеукраїнського та міжнародного рівнів, успішно пройшла науково-педагогічні стажування як в Україні, так і за межами країни.

Світлана Моцак є членом Всеукраїнської Спілки викладачів суспільних дисциплін та громадянської освіти і членом громадської організації «Духовні сходинок Сумщини».

За високий професіоналізм Світлана Моцак була нагороджена численними грамотами та подяками від органів державної влади, місцевого самоврядування та Інституту педагогіки НАПН України. Також її ім'я було занесено на Дошку пошани «Кращі імена» у 2018 р.

НАТАЛІЯ НЕСТЕРЕНКО

Завідувач науково-методичного відділу Наукової бібліотеки.

Бібліотека – це не лише про книги. Це і про людей. «Оберіть собі роботу до душі, і Вам не доведеться працювати жодного дня

у своєму житті», – Конфуцій.

У Науковій бібліотеці Університету Нестеренко Наталія Григорівна працює за фахом 35 років, має великий досвід роботи. Свою професію обирала сама. За ці роки трудової діяльності зроблено багато. Протягом 10 років очолює науково-методичний відділ. У сучасних умовах науково-методичний відділ – це аналітичний підрозділ, який проводить організаційну, консультативну, науково-дослідну, методичну роботу з усіх напрямів діяльності бібліотеки та її основних технологічних процесів; вивчає, впроваджує та адаптує інновації до умов бібліотеки.

Наталія Нестеренко є секретарем Методичної ради та Ради при директорі Наукової бібліотеки, особисто бере участь в

розробці організаційно-розпорядчих, технологічних та нормативних документів.

Організовує науково-методичне забезпечення діяльності бібліотеки, надає методичну допомогу структурним підрозділам з вдосконалення форм, методів інформаційно-бібліографічного обслуговування користувачів та з організації бібліотечно-комунікаційних послуг. Координує та забезпечує надання методичної, практичної та консультативної допомоги співробітникам бібліотеки з різних питань бібліотечної діяльності. Постійно знаходиться у творчому пошуку нетрадиційних та інноваційних форм соціокультурної діяльності бібліотеки, прикладає значних зусиль для комплексного вирішення завдань гармонійного розвитку молоді.

Як досвідчений працівник, здійснює організацію та проведення соціологічних, маркетингових досліджень, моніторингів і анкетувань з метою вдосконалення системи обслуговування користувачів. Виконуючи навчальні функції бібліотеки, проводить ознайомчі заняття з основ інфор-

маційної культури для студентів-першкурсників. Займається організацією та проведенням заходів з підвищення кваліфікації працівників бібліотеки, бере участь у роботі фахових наукових конференцій і семінарів.

У межах удосконалення культурно-просвітницької діяльності бібліотеки є співорганізатором і координатором інноваційних культурно-просвітницьких проєктів: «Територія слова. Україна понад усе!» – національно-патріотичні аудіоподкасти; Арт-проєкт «Світ очима мистецтва»; мовознавчий «Репресована мова: повертаємо до життя»; «Особистості епохи СумДПУ» – до 100-річчя Університету.

Веде роботу з популяризації діяльності Наукової бібліотеки: бере участь в ін-

формаційному наповненні актуальних новин сайту; адмініструє бібліотечну сторінку в соціальній мережі Facebook; започаткувала рубрики «Читання під час війни», «Вічна класика», «СумДПУ. Особистості. Пам'ятаємо», «Літературні візії Сумщини», Українська мова: плейкаймо своє! «Літературний календар», відеоогляди нових видань.

Така діяльність потребує справжнього професійного універсалізму. За сумлінну плідну працю і відданість бібліотечній справі Наталія Нестеренко нагороджена Грамотою Департаменту освіти і науки Сумської обласної державної адміністрації, Подякою Сумської обласної ради та занесена на Дошку пошани Університету «Кращі імена» (2022).

АНДРІЙ НИКИФОРОВ

*Доцент кафедри образотворчого мистецтва та дизайну
Навчально-наукового інституту культури і мистецтв.*

Андрій Никифоров проводить дослідження питань історії розвитку художньої освіти України задля актуалізації позитивного досвіду педагогів-художників минулого та запровадження елементів теорії й практики навчання декоративного мистецтва в сучасному культурно-освітньому процесі; є постійним учасником культурно-освітніх та мистецько-просвітницьких проєктів. Зокрема, брав активну участь у Міжнародних проєктах: «Schule ohne rassismus – schule mit courage» «Школа без расизму» (2016–2017), «Meet up!» «Німецько-українські молодіжні зустрічі» (2015), «Kunst und politik» «Мистецтво і політика» (2022–2023). Робочі семінари заходів проходили на тему історичної та політичної освіти, політики, громадянського суспільства та демократії в Європі. У рамках Міжнародного проєкту «Kinder des krieges» «Діти війни», започаткованого у 2019 р., Андрій Никифоров створив пам'ятник жертвам війни (1941–1945), який почесно встановлено 11 вересня 2020 р. в Солом'янському районі м. Києва у парковій зоні ЗОШ №279.

Андрій Никифоров є активним учасником музейно-просвітницької діяльності: брав участь у роботі симпозиуму «Містерії купала. Дерев'яна скульптура» (2018), у Національному літературно-меморіальному музеї Г. Сковороди у с. Сковородинівка Харківської області, виконав дві скульптури «З усіх утрат втрата часу найтяжча» та «Вдячний Еродій»; 2019 р. створив серію з п'яти скульптур, у 2020 р. – із трьох робіт для музею художника-педагога, дійсного члена Національної академії мистецтв України, професора Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури М. Стороженка в с. В'язове Конотопського району Сумської області, є постійним учасником Всеукраїнських та Міжнародних форумів, симпозиумів, виставок образотворчого мистецтва, має низку персональних творчих виставок скульптурної пластики.

На основі матеріалів, зібраних у ході проведення історико-педагогічного дослідження розвитку художньої освіти в Україні XIX – початку XX ст. створив низку скульптурних композицій у містах: Києві, Харкові, Дніпрі, Одесі, Сумах, Рівному, Хмельницькому, Черкасах, що поєднали теоретичні (історичні, краєзнавчі, історико-педагогічні, мистецтвознавчі) розвідки та практичні здобутки автора.

Андрій Никифоров є автором понад 100 наукових та науково-методичних праць з проблем мистецької освіти – статей, навчально-методичних посібників, монографій та їх розділів, що подані у вітчизняних й іноземних виданнях. У конкурсі опублікованих наукових праць викладачів СумДПУ імені А. С. Макаренка за підсумками 2021 р. монографія Андрія Никифорова «Феномен декоративного мистецтва в історії розвитку художньої освіти України XIX – початку XX ст.» відзначена дипломом першого ступеня.

Культурно-просвітницька, мистецько-освітня та науково-творча діяльність Андрія Никифорова, високий рівень професійної майстерності, творчість, ініціативу, виховання в студентській молоді почуття патріотизму, значний особистий внесок

у розвиток культури і духовності суспільства були неодноразово відзначені подяками та грамотами органів державної влади та місцевого самоврядування, організаторами культурно-освітніх і мистецько-просвітницьких заходів різних рівнів, призначено стипендію Кабінету Міністрів України для молодих вчених (2021–2022) та стипендію Президента України для молодих митців у сфері образотворчого мистецтва (2022–2023). За успішну реалізацію міждисциплінарних проєктів, активну участь як доповідача на науково-практичних конференціях, виховання студентської молоді Андрія Никифорова нагороджено грамотами та подяками ректорату Університету та занесено на Дошку пошани «Кращі імена» (2023).

ГАЛИНА НІКОЛАЇ

Завідувач кафедри мистецької педагогіки та хореографії до 2018 року.

Галина Юріївна Ніколаї народилася 3 квітня 1955 р. у м. Красноярськ. Громадянка України. У 1980 р. закінчила Харківський інститут мистецтв імені І. П. Котляревського за спеціальністю «фортепіано».

Трудовий шлях розпочала у 1979–1980 рр. викладачем загального фортепіано і концертмейстером Сумського музичного училища; потім у 1980–1984 рр. працювала викладачем, завідувачем секції фортепіано Сумської дитячої музичної школи №1.

До Сумського державного педагогічного інституту імені А.С. Макаренка прийшла у 1985 р., де до 1993 р. викладала на кафедрі теорії, історії музики та гри на музичних інструментах.

У 1993 р. стає кандидатом педагогічних наук (13.00.01– теорія та історія педагогіки), тема її дисертації: «Дидактичне обґрунтування виконавської підготовки майбутніх учителів музики». З 1995 р. –

доцент кафедри теорії, історії музики та гри на музичних інструментах.

Протягом 2001–2004 рр. навчалася в докторантурі Інституту педагогіки і психології професійної освіти АПН України, захистила докторську дисертацію, продовжила працювати у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка на посаді професора кафедри теорії, історії музики та гри на музичних інструментах.

У 2009 вона очолила кафедру мистецької педагогіки та хореографії Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка.

З 2018 р. і дотепер – професор кафедри музичного мистецтва і хореографії ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського».

Галина Юріївна має близько 200 публікацій, з них 7 монографій, 1 підручник, статті в наукових педагогічних та мистецтвознавчих часописах з проблем мистецької педагогіки, музичного і хореографічного мистецтва, навчально-методичні видання.

АЙДИН НОВРУЗОВ

Почесний доктор Університету (2023).

Айдин Новрузов – громадянин Азербайджану, координатор з питань міжнародного співробітництва Університету, зокрема з закладами Туреччини та Азербайджану.

Радник Президента Асоціації Кавказьких Університетів (м. Стамбул, Туреччина). З даною організацією, яка об'єднує 178 університетів різних країн світу, наш Університет підписав договір про співпрацю та продовжує її розвивати. З його допомогою наш Університет підписав договори про співпрацю з п'ятьма закладами вищої освіти Туреччини.

Айдин Новрузов активно веде роботу з закладами середньої освіти Туреччини щодо подальшого навчання випускників

цих закладів у нашому університеті. Був представником державного підприємства «Український державний центр міжнародної освіти» з питань координації співпраці закладів освіти Туреччини (2012) та Азербайджану (2010).

Почесний професор трьох Університетів України: Національний університет водного господарства та природокористування (2015 рік), Харківський державний університет харчування і торгівлі (2015 рік), Черкаський державний технологічний університет (2017 рік).

Радник ректора Черкаського державного технологічного університету з питань міжнародного співробітництва з 2019 року. Нагороджений медаллю «За досягнення в галузі міжнародної освіти» II ступеню.

«Почесний доктор» СумДПУ імені А.С.Макаренка (2023).

ОЛЕНА ОГІЄНКО

Професор кафедри педагогіки до 2022 року.

Олена Іванівна Огієнко закінчила Сумський державний інститут імені А.С. Макаренка (1981), у 2009 р. захистила докторську дисертацію на тему «Тенденції розвитку освіти дорослих у скандинавських країнах (друга половина ХХ століття)». З 2005 і донині – головний науковий співробітник відділу зарубіжних систем педагогічної освіти і освіти дорослих Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України. Від 1990 до 2023 року працювала в СумДПУ імені А.С. Макаренка на кафедрі педагогіки на посадах доцента, професора, завідувача кафедри (2001 – 2003). На високому науково-методичному рівні викладала педагогічні дисципліни з використанням компетентнісного, особистісно орієнтованого, дослідницького, діяльнісного та андрагогічного підходів, принципів демократизації, гуманізації, інтерактивності та

рефлексивної креативності, інноваційних форм, методів та технологій навчання. Особливу увагу приділяла науково-дослідній роботі майбутніх учителів. Здійснювала наукове керівництво й консультування з підготовки дипломних та магістерських робіт. Створила потужну наукову школу з проблем теорії і практики педагогічної освіти і освіти дорослих у розвинених країнах світу. Під науковим керівництвом О.І. Огієнко підготовлено та успішно захищено 2 докторські та 13 кандидатських дисертацій. Вона – член спеціалізованих вчених рад із захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора (кандидата) педагогічних наук в Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України (2010 – 2020) та в СумДПУ імені А.С. Макаренка (2009 – 2022); член редакційної колегії фахових збірників наукових статей: «Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології», «Педагогіка і психологія професійної освіти», «Порівняльна професійна педагогіка», «Advanced

education» (Web of Science), «Journal of Innovations and Sustainability»; член міжнародних організацій: Європейське товариство з питань досліджень освіти дорослих (ESREA), Міжнародне товариство порівняльної освіти дорослих (ISCAE), Українська асоціація дослідників освіти (УАДО). Є активним учасником численних міжнародних та всеукраїнських наукових конференцій, форумів, де виступала з багатьох важливих проблем інноваційного розвитку педагогічної освіти і освіти дорослих у розвинених країнах світу й Україні в контексті реалізації концепції освіти впродовж життя. Науковий доробок професора О.І. Огієнко складає понад 300 наукових, науково-методичних праць, з-поміж яких монографії, посібники,

статті у вітчизняних фахових виданнях, у міжнародних, закордонних (польською, англійською мовами) і вітчизняних наукометричних виданнях, посібники та методичні рекомендації для студентів, магістрів та аспірантів, навчальні програми.

За високий професіоналізм та плідну науково-педагогічну діяльність нагороджена Почесними грамотами Міністерства освіти і науки України, Національної академії педагогічних наук України, Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, медаллю НАПН України «К.Д. Ушинського». Присвоєно почесне звання СумДПУ імені А.С. Макаренка «Заслужений професор» (2018), її ім'я занесено на Дошку пошани «Кращі імена» (2018).

ВІТАЛІЙ ОМЕЛ'ЯНЕНКО

Професор кафедри бізнес-економіки та адміністрування фізико-математичного факультету.

Наука є невід'ємною частиною сучасного суспільства і важливим чинником для розвитку людства та забезпечення стабільності та процвітання. Доктор економічних наук, професор, академік Української технологічної академії, лауреат премії Академії наук вищої освіти України, завідувач Навчально-наукового центру проєктних технологій Омелянєнко Віталій поєднує науку та інновації й проводить дослідження інноваційної політики, які є важливими для розробки інноваційних програм та ініціатив, які сприяють перетворенню ідеї в реальність та стимулюють розвиток сучасного суспільства. Досягати результатів йому дозволяє наявність технічної, економічної та педагогічної освіти, а також досвід стажувань у США, Польщі, Естонії, Чеській Республіці, Французькій Республіці, Італії, Латвії, Молдові. Має понад 250 публікацій у фахових і високореєтингових виданнях України і світу, входить до топ-20 вчених-економістів України за h-індексом у базі Scopus. Є головним редактором науково-практичного журналу «Здобутки економіки: перспективи та інновації», членом редакційних колегій наукових журналів

«Frontiers in Smart Manufacturing», «Журнал європейської економіки», «Економічний вісник Донбасу», «Цифрова економіка та економічна безпека».

Нагороджений премією Академії наук вищої освіти України за кращі наукові роботи студентів і молодих вчених (2010) та цикл наукових робіт (2013), Міжнародною премією імені Едуарда Дідоренко (2012).

Керівник двох наукових проєктів молодих вчених МОН України: «Інституційно-технологічне проектування інноваційних мереж для системного забезпечення національної безпеки України» (2017–2020) та «Інноваційна складова безпеки сталого розвитку старопромислових регіонів України: стратегічні напрями інституційного забезпечення і трансферу технологій в інноваційних ландшафтах» (2021–2023). Керівник Гранту Президента України для підтримки наукових досліджень молодих вчених «Формування механізмів стратегічного управління в сфері національної безпеки України на основі системної стійкості інноваційної системи» (2018).

Лауреат академічної стипендії Президента України для аспірантів (2013). Двічі стипендіат Кабінету Міністрів України для молодих вчених (2018, 2022). Лауреат стипендії найкращим молодим вченим для увічнення подій Революції гідності та вшанування подвигу Героїв України – Героїв

Небесної Сотні (стипендія імені Назарія Войтовича). Лауреат стипендії Estophilus на участь у програмі академічних студій ЕККАВ у Талліннському технологічному університеті (Естонія, 2020).

Переможець конкурсу наукових статей молодих вчених «YOUNG ECONOMIST» в номінації «Виклики новій економіці» Міжнародного наукового економічного форуму «NEW ECONOMICS – 2019». Переможець міського конкурсу «Молодіжна еліта» м. Суми у номінації «Наукова діяльність» (2021). Переможець ряду всеукраїнських та міжнародних наукових конкурсів («Новітній інтелект України», «Архетипіка та державне управління» (2013–2022), «Інноваційні проекти розвитку регіонів» (2012–2013), «Україна –

2025» (2016) та ін.). За результатами конкурсу «Молодий вчений 2021 року» здобув перемогу у трьох номінаціях «Докторант року», «Молодий методист року», «Автор найкращої серії наукових робіт» в галузі суспільних і гуманітарних наук. У 2019 р. його ім'я занесено на Дошку пошани Сумського державного педагогічного університету «Кращі імена».

Член науково-методичної підкомісії 292 Міжнародні економічні відносини Науково-методичної ради МОН України, Експертної ради МОН України з експертизи проєктів молодих вчених, експерт проєкту LET EDU (Італія), тренер Академії інноваційного розвитку освіти, експерт Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти.

ТАМАРА ОСИПОВА

Викладач кафедри теорії та практики романо-германських мов факультету іноземної та слов'янської філології до 2020 року.

«Vivere est cogitare» – «Жити – значить мислити» – життєве кредо Вольтера, девіз багатьох відомих людей, написаний латиною. Латина – міжнародна мова науки, єдина літературна мова європейських народів вже більше тисячі років, інструмент інтернаціонального об'єднання різних світів, засіб міжнародного спілкування, який в змозі пристосуватися до найрізноманітніших умов і потреб суспільства різних часів і епох. Латинською мовою друкуються книги, пишуться дисертації, проводяться конференції, ведеться ділове листування.

Викладач кафедри теорії та практики романо-германських мов факультету іноземної та слов'янської філології Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка Тамара Олександрівна Осипова викладала навчальну дисципліну «Латинська мова» протягом 30 років. Обіймала посаду вченого секретаря факультету іноземної та слов'янської філології. Працювала на підготовчих курсах щодо вступу для іноземців та осіб без громадянства відділу міжнародних зв'язків Сумського

державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка.

Відомо, що майже всі європейські мови утворилися з латини, і не лише їх лексичний склад. Граматика багатьох із цих мов будується на основі латинської граматики. Отже, знання латини є ідеальною основою для вивчення інших мов (німецької, англійської, французької, італійської, іспанської, португальської та ін.). Тамара Олександрівна була впевнена, що навчання латинської граматики не тільки знімає у студентів труднощі в запам'ятовуванні іншомовної лексики, а й розширює їх інтерпретативні здібності, інформативний і духовний потенціал. Низка авторських наукових праць Осипової Т.О., зокрема навчальний посібник «Латинська мова» (2004), навчально-методичний посібник «Латинська мова» (2017), методичні рекомендації з граматики латинської мови у таблицях (2018), навчально-методичний посібник для студентів факультету іноземних мов педагогічних університетів «Латинська мова» (2019), таблиці з граматики латинської мови (2018) сприяють якісному засвоєнню студентами латинської мови.

Тамара Осипова була керівником студентського наукового гуртка «Рецепція

античної спадщини в сучасній науці» кафедри теорії та практики романо-германських мов. Гуртківці щороку брали участь в олімпіаді з латинської мови, започаткованої Тамарою Олександрівною. Олімпіада з латинської мови уможливила демонстрацію сучасним студентством власного лінгвістичного чуття, допомагала проявити загальнокультурну ерудицію. На думку керівника гуртка, заняття дослідницькою роботою допомагає студентам проявити не лише інтелект, але й допитливість, фантазію, винахідливість, творчість тощо.

«De nihilo nihil» – «з нічого, нічого й не виникає» – вдалий вираз латиною, який демонструє визнання багаторічної, сумлінної праці Осипової Тамари Олександрівни Макарєнківською родиною Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макарєнка. Так, Осипова Т.О. нагороджена Грамотою ректора (2014), Грамотою голови Сумської обласної державної адміністрації (2016) за вагомий внесок

у розвиток освіти і науки, багаторічну плідну працю, високий рівень професійної майстерності, творчість, ініціативу та стійку громадянську позицію, виховання у молоді почуття патріотизму та любові до України. У 2019 році Осипова Тамара Олександрівна отримала почесне звання «Доцент Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макарєнка».

Найвідоміший представник німецького класичного гуманізму Вільгельм фон Гумбольдт стверджував, що у «кожній мові закладено самотутнє світобачення як окремих звук постає між предметом і людиною, так і вся мова в цілому виступає між людиною і природою, що впливає на нього зсередини і ззовні. І кожна мова описує навколо народу, якому він належить, коло, звідки людині дано вийти лише тому, що воно тут же вступає в коло іншої мови». Саме таким принципом керувалась Тамара Олександрівна Осипова у своїй науково-педагогічній діяльності протягом 30 років.

НАТАЛІЯ ПАВЛУЩЕНКО

Завідувач кафедри дошкільної і початкової освіти Навчально-наукового інституту педагогіки і психології.

Загальний стаж роботи в університеті – майже 30 років. Кандидат педагогічних наук, доцент Наталія Миколаївна викладає здобувачам вищої освіти спеціальностей 012 Дошкільна освіта та 013 Початкова освіта освітнього рівня Бакалавр та освітнього ступеня Магістр. Має відповідний профіль кафедри фаховий рівень, освітньо-професійну діяльність виконує на високому науково-методичному рівні. Під час викладання часто використовує інноваційні підходи та засоби, є прикладом предметно-методичної компетентності педагога. Загалом Наталія Миколаївна – викладач нової формації, яка, сприяючи розвитку soft skills здобувачів вищої освіти як гнучких навичок взаємодії з людьми, демонструє це через особистісні якості: здатність до саморозвитку та самовдосконалення, готовність до пошуку, вміння мислити широко та діяти нестандартно;

вміння критично мислити, оперувати точними визначеннями, розмірковувати, оцінювати й передбачати ситуацію, керуючись здоровим глуздом, вміння виявляти креативність та творчо реалізовувати задуми на практиці.

Павлущенко Н.М. є гарантом освітньо-професійної програми Початкова освіта другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта та розробником освітньо-професійної програми Початкова освіта першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта.

Організатор, член редакційної колегії збірок статей за результатами наукових заходів кафедри та активний учасник щорічних міжнародних, усеукраїнських, регіональних конференцій, семінарів, а саме: Міжнародні науково-практичні конференції: «Еколого-валеологічне виховання дітей дошкільного та молодшого шкільного віку в сучасному освітньому просторі», «Теорія та методика дошкільної і початкової освіти в сучасному педа-

гогічному освітньому просторі».

гогічному просторі»; Всеукраїнські науково-практичні конференції для студентів, магістрантів та молодих науковців «Дошкільна освіта: від традицій до інновацій», «Дошкільна і початкова освіта: реалії та перспективи»; регіональні семінари: Науково-практичні семінари для учителів початкових класів області «Технології у реалізації Концепції Нової української школи», «Значення ігрової діяльності у розвитку дитини дошкільного віку».

До кола наукових інтересів Наталії Миколаївни належать питання гендерного виховання дітей дошкільного та молодшого шкільного віку, актуальні проблеми підготовки майбутніх вихователів і вчителів початкових класів до введення гендерної складової в освітній процес закладів дошкільної освіти та закладів загальної середньої освіти.

Павлушенко Н.М. є автором понад 80 наукових статей, розділів монографій,

керує курсовими проектами, науковими та кваліфікаційними роботами здобувачів вищої освіти, є керівником студентської наукової проблемної групи «Теорія і практика підготовки майбутніх фахівців початкової освіти в умовах Нової української школи»; та співкерівником студентського наукового гуртка «Гуманітарно-естетичні дослідження в дошкільній та початковій освіті».

За час викладацької діяльності нагороджена Грамотою ОДА (2019), Подякою Міністерства освіти і науки України (2021). Її ім'я занесено на Дошку пошани Сумського державного педагогічного університету «Кращі імена» (2023).

Позитивна енергетика й життєві сили допомагають Наталії Миколаївни досягати успіху в улюбленій справі: педагогічній царині, що і надає їй заслужену повагу та авторитет серед колег та здобувачів вищої освіти.

ЛЮДМИЛА ПЕТРЕНКО

Начальник навчального відділу.

Освіта: вища.
Ступінь: магістр.
У 2014 р. закінчила Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка. Спеціальність: Педагогіка

вищої школи. Кваліфікація: Викладач університетів та вищих навчальних закладів.

Після закінчення у 1989 р. Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка за спеціальністю «математика та фізика» отримала кваліфікацію вчителя математики та фізики. Свій професійний шлях у Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка Людмила Вікторівна розпочала у 1988 р. на посаді голови студентської профспілки.

З 2009 року і до сьогодні Людмила Вікторівна обіймає посаду начальника навчального відділу, є членом вченої ради, членом науково-методичної ради університету, членом конкурсної комісії, комісії з атестації педагогічних працівників університету і комісії з питань якості ви-

щої освіти та забезпечення освітньої діяльності університету. Вона займається питаннями методичного забезпечення освітнього процесу, ліцензування та акредитації освітніх програм, практичної підготовки здобувачів вищої освіти, ініціює впровадження новітніх інформаційних технологій у організацію освітнього процесу, займається удосконаленням його якості з урахуванням студентоцентрованого навчання, оптимізації навчально-методичної роботи науково-педагогічних працівників університету, координує роботу навчальних підрозділів з питань дотримання стандартів вищої освіти.

Так, Людмила Вікторівна є активним учасником і співорганізатором університетських науково-методичних конференцій, семінарів та різноманітних заходів із удосконалення якості вищої освіти. За її ініціативи та безпосередньої участі в Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка було впроваджено автоматизовану систему управління навчальним процесом та започатковано систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти.

За багаторічну сумлінну працю, високий професіоналізм, вагомий особистий внесок у розвиток сфери освіти і науки України нагороджена Грамотою управління освіти і науки Сумської обласної державної адміністрації (2008 р.), Почесною грамотою голови Сумської обласної державної адміністрації (2012 р.), Подякою Міністерства освіти і науки України (2014 р.), Грамотою Сумської об-

ласної ради (2016 р.), Грамотою Міністерства освіти і науки України (2017 р.), Почесною грамотою Міністерства освіти і науки України (2019 р.), Грамотою Верховної Ради України (2021 р.), грамотами Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка. У 2019 р. присвоєне звання «Почесний працівник» СумДПУ імені А.С.Макаренка.

СВІТЛАНА ПЕТРЕНКО

Декан фізико-математичного факультету до 2017 року.

Світлана Віталіївна Петренко народилася 11 січня 1959 р. в м. Ромни Сумської області. У 1976 р. вона закінчила Роменську середню загальноосвітню школу № 5 з золотою медаллю і вступила до Сумського державного педагогічного інституту імені А. С. Макаренка на фізико-математичний факультет за спеціальністю «Фізика та математика», який закінчила в 1981 р. з відзнакою.

З 1981 р. працює в Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка на різних посадах: лаборант, старший лаборант, науковий співробітник кафедри фізики, асистент, викладач, доцент кафедри математики. У 1989 р. захистила кандидатську дисертацію на тему «Електрофізичні власти-

вості та тензочутливість тонких плівок перехідних d – металів». З 1995 р. до 2007 р. очолювала лицей Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка.

С.В.Петренко має понад ста наукових публікацій та 4 навчальні посібники з грифом МОН.

За успіхи в роботі неодноразово нагороджена Грамотами МОН, нагрудним знаком «Відмінник освіти України» (2004), нагрудним знаком «В. Сухомлинський» (2005), почесним знаком «За заслуги перед університетом» (2009). У 2008 році була нагороджена знаком «За видатні заслуги перед колективом Університету».

З 2007 по 2017 рік очолювала фізико-математичний факультет й одночасно працювала доцентом кафедри математики (за сумісництвом). У червні 2017 р. звільнилась з університету за власним бажанням.

НІНА ПІВЕНЬ

Завідувач складу експлуатаційно-технічного відділу.

Ніна Тимофіївна Півень народилася 29 жовтня 1949 року в місті Суми. Навчалася в Шосткинському хімічному технікумі, після його закінчення повернулася до міста Суми.

З 11 листопада 1985 року призначена на посаду завідуючою складу в Сумському державному педагогічному інституті імені А.С.Макаренка, де працює і дотепер.

Завідувач складу в університеті – це людина, яка живе своєю роботою, яка вкладає в неї всю свою душу. Її праця – це не просто обов'язок, це справжнє мистецтво, де кожен день приносить нові виклики та нові перемоги. Щоранку вона обходить «свої володіння», перевіряючи, чи все на своїх місцях, чи всі матеріали в належному стані. Її очі помічають найменші деталі, будь-яку невідповідність чи проблему. Вона завжди знаходить ефективні рішення, оптимізуючи складські процеси.

Документи – це ще одна важлива частина її роботи.

Завідувач складу веде облік всіх матеріалів, що надходять до університету. Вона ретельно перевіряє кожен документ, кожну накладну, щоб усе було правильно оформлено. Її робочий стіл завжди упорядкований, кожен папірець на своєму місці.

Але не тільки документи та матеріали займають її увагу. Завідувач складу дбає про якість продукції, що зберігається.

Вона перевіряє умови зберігання, стежить за тим, щоб матеріали не псувалися, щоб усе було в належному стані. Її турбота про якість – це запорука успіху всього університету.

Ніна Тимофіївна має неабиякий авторитет серед колег. Її поважають за професіоналізм, чесність та порядність. Вона ніколи не залишає роботу на півдорозі, завжди доводить справу до кінця.

Була визнана «Почесним працівником» Університету 2018 року.

МАРИНА ПОДЖАРОВА

Начальник відділу міжнародних зв'язків.

В умовах глобалізації повноцінна діяльність Університету можлива лише з урахуванням інтернаціоналізації закладів вищої освіти. Формуючи власну національну систему освіти, потрібно зважати й на сучасні глобалізаційні впливи, зумовлені процесами інтернаціоналізації та інтеграції. У цьому контексті динаміка розвитку міжнародної діяльності університету, поглиблення і розширення існуючих контактів з іноземними ЗВО-партнерами та іншими установами країн Європи, Азії; США тощо.

Впродовж багатьох років цю роботу проводить провідний фахівець відділу міжнародних зв'язків Сумського державного педагогічного університету Марина Поджарова. До сфери напрямів її діяльності належить: удосконалення і розширення баз виробничих практик, стажувань студентів за кордоном; надання інформації по програмах навчання в закордонних закладах вищої освіти, пошук можливих партнерів та ресурсів для проходження подібних програм; розробка пропозицій на здобуття грантів і координація роботи в рамках міжнародних програм і проектів; організаційне забезпечення прийому на навчання і кураторство іноземних студентів, магістрів, аспірантів; співпраця з міністерствами, відомствами, посольствами

іноземних країн в Україні та іншими установами й організаціями з питань міжнародної діяльності тощо.

За період роботи зарекомендувала себе творчим та добросовісним працівником. Виявила високий рівень професіоналізму, ініціативна, досконало володіє ефективними методами, формами роботи з іноземцями та особами без громадянства.

Відповідальна, врівноважена, вдумлива. Добросовісно ставиться до своїх посадових обов'язків, має чіткі переконання, усвідомлює свою відповідальність перед вихованцями, їхніми родинами, суспільством. Має професійну здатність правильно підійти до студентів, науково-педагогічних працівників, колег.

Поджарова М.М. старанно готується до кожного робочого дня, добре володіє управлінськими якостями, здійснює міжнародні зв'язки. На роботі намагається прищеплювати інтерес до міжнародних зв'язків, використовувати різні прийоми, які сприяють покращенню роботи відділу. За час роботи зарекомендувала себе лише з позитивного боку. Має достатній досвід роботи та практичні знання, щоб успішно впоратися з дорученою справою. Має гарні знання за своєю спеціальністю, достатню ерудицію в інших службових питаннях. Може вирішувати задачі, що стосуються роботи, абсолютно самостійно, не чекаючи будь-якої підказки чи вказівки. Розуміє користь самоосвіти і по можливості прагне поповнити свої знання з обраної спеціальності. Має гарні профе-

сійні знання у своїй галузі роботи. Має певний досвід та навички роботи в низці інших служб ЗВО. Добре знає документообіг на своїй ділянці роботи, вміє скласти та перевірити необхідну документацію. Знає сучасні теорії управління, застосовує їх у роботі, добре вміє її планувати і організовувати.

Виявляє чіткість, старанність, ініціативу у виконанні завдань. Чудово справляється з питаннями координації дій різних працівників чи підрозділів, вміло узгоджує їхні інтереси навіть у дуже скрутних випадках. Може і вміло здійснює правильний та своєчасний контроль

за перебігом справ. Вміє налагоджувати добрі взаємини з людьми, з якими контактує по роботі.

За багаторічну самовіддану працю на педагогічній ниві, високий рівень професійної майстерності, творчість, ініціативу, виховання в молоді почуття любові до України Марина Миколаївна Поджарова нагороджена численними грамотами Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка та Департаменту освіти і науки Сумської обласної державної адміністрації. У 2020 р. її ім'я занесено на Дошку пошани Університету «Кращі імена».

ЮЛІЯ ПОДРЕЗ

Директор Навчально-наукового інституту історії, права та міжнародних відносин до 2024 року.

Юлія Подрез – кандидат історичних наук, доцент, сучасна молода науковиця високого рівня, депутатка, дуже інтелегентна людина, відома не тільки в Сумах, а й наукових колах нашої держави та багатьох зарубіжних країн. Юлія Вікторівна ще студенткою зрозуміла, що хоче займатися наукою, це їй подобається, приносить задоволення і захоплює до нині. І найголовніше – вона ніколи не боялася виступати на рівні з чоловіками.

З вересня 2016 р. Юлія Вікторівна очолила Навчально-науковий інститут історії, права та міжнародних відносин, який є базовим структурним підрозділом Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка та об'єднує кафедри, центри, лабораторії, юридичну клініку тощо. Одним із основних напрямів діяльності є розвиток співпраці із закладами освіти, державними та науковими установами як на теренах України, так і за кордоном. Співпраця з українськими та зарубіжними партнерами спрямована на професійну підготовку здобувачів вищої освіти, постійне підвищення кваліфікації професорсько-викладацького складу на рівні сучасних

стандартів і вимог. За останні роки Юлією Вікторівною проводилась в Інституті активна міжнародна діяльність, спрямована на забезпечення інтеграції інституту з міжнародною університетською спільнотою, створення оптимальних умов для забезпечення академічної мобільності студентів та викладачів, реалізації спільних освітніх програм, проєктів, підготовки наукових кадрів.

З початку повномасштабного вторгнення Юлія Вікторівна активно долучилася до інформаційно-гуманітарних проєктів у країнах Європи, направлених на популяризацію історичної справедливості, яку навмисно викривлювала російська пропаганда по відношенню до України. Вона активно працює з молоддю, яка виїхала за кордон після 24 лютого 2022 року, читаючи гостьові лекції, популяризує українську історію.

Юлія Подрез – керівниця з креативним підходом до освітнього і наукового процесу. Вона наголошує: «Наше завдання адаптувати систему освіти на всіх рівнях таким чином, щоб у результаті ми отримали висококваліфікованого фахівця, який би хотів працювати за спеціальністю і – що дуже важливо – міг це робити у Сумах.

За багаторічну сумлінну працю та плідну науково-педагогічну діяльність пані

Юлія нагороджена Подякою Міністерства освіти і науки України, Грамотою Національної академії педагогічних наук України, Почесною грамотою голови Сумської обласної державної адміністрації, Почесною

грамотою Сумської обласної ради, Грамотами ректора тощо. Її ім'я у 2017 р. занесено на Дошку пошани Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка «Кращі імена».

АНЖЕЛА ПОЛЯНИЧКО

Доцент кафедри соціальної роботи і менеджменту соціокультурної діяльності Навчально-наукового інституту педагогіки і психології.

Підготовка фахівців у галузі соціальної роботи, соціального захисту населення та соціокультурної діяльності має орієнтуватися на формування особистості з високим рівнем відповідальності, мобільності, творчості, адаптивності до суспільних змін, здатних забезпечувати неперервний розвиток суспільства. Саме таким є одне з пріоритетних завдань діяльності кафедри соціальної роботи і менеджменту соціокультурної діяльності, яку з 2015 р. очолює кандидат педагогічних наук, доцент Анжела Поляничко.

За ініціативи Анжели Олександрівни у 2016 р. були ліцензовані дві нові спеціальності – 028 Менеджмент соціокультурної діяльності та 232 Соціальне забезпечення. На сьогодні кафедра соціальної роботи і менеджменту соціокультурної діяльності є випусковою за трьома спеціальностями як денної, так і заочної форми навчання: 231 Соціальна робота (ОР Бакалавр і Магістр), 232 Соціальне забезпечення (ОР Бакалавр), 028 Менеджмент соціокультурної діяльності (ОР Бакалавр і Магістр). З 2018 р. студенти спеціальності 231 Соціальна робота (денної форми навчання) отримали можливість брати участь у Програмі подвійного дипломування для здобуття ОР Бакалавр, яка реалізується шляхом паралельного навчання протягом 4-6 навчальних семестрів у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка і Гуманітарно-природничому університеті імені Яна Длугоша (м. Ченстохов, Польща).

Важливою складовою професійно-педагогічної діяльності Анжели Поляничко є

викладання і робота зі студентською молоддю. Її авторству належать навчальні курси для здобувачів освіти, зокрема: «Інституційне забезпечення соціальної роботи і соціальної допомоги», «Інституційне забезпечення соціокультурної діяльності», «Соціальна педагогіка в соціокультурному контексті», «Соціально-педагогічна робота з різними типами сімей», «Соціокультурна діяльність» тощо.

Доцент Анжела Поляничко має науковий та методичний доробок, який налічує понад 100 публікацій, серед яких: розділи навчально-методичних посібників і монографій, опубліковані як українською, так й англійською мовами; наукові фахові статті в українських і закордонних наукових виданнях (зокрема й тих, що індексовані в міжнародних наукометричних базах Scopus та Web of Science) та ін. Дослідницькі доробки відповідають колу наукових інтересів авторки та сприяють підвищенню рівня викладання в межах освітніх компонентів, що викладаються нею.

За час завідування кафедрою Анжела Олександрівна неодноразово виступала у ролі експерта акредитаційної експертизи спеціальності «Соціальна педагогіка»; була рецензентом, експертом та офіційним опонентом на захистах кандидатських дисертацій; здійснювала керівництво колективною науковою темою кафедри соціальної роботи і менеджменту соціокультурної діяльності «Теоретико-методичні основи застосування технологій соціальної роботи і соціокультурної діяльності в умовах трансформаційного періоду»; є членом обласної координаційної ради з питань сімейної, ґендерної політики та протидії торгівлі людьми Департаменту соціального захисту населення Сумської обласної державної ад-

міністрації; постійний організатор і співорганізатор різноманітних науково-практичних конференцій, семінарів тощо.

На замовлення Сумського обласного центру соціальних служб кафедра з 2018 р. стала базою для проведення курсів підвищення кваліфікації для фахівців з соціальної роботи територіальних громад та різноманітних соціальних служб, установ та організацій Сумської області.

Професійні здобутки Анжели Полянничко відзначені почесними нагородами, серед

яких: Почесна грамота МОН України, Грамоти Департаменту освіти і науки Сумської ОДА, Сумської обласної державної адміністрації та Сумської міської ради, Сумського обласного департаменту соціального захисту населення, Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка.

Анжела Полянничко занесена на Дошку пошани Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка «Кращі імена».

ТЕТЯНА ПОНОМАРЕНКО

Доцент кафедри філософії та соціальних наук інституту історії, права та міжнародних відносин до 2021 року.

У 2008 р. закінчила Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка (з відзнакою) за спеціальністю «Практична психологія. Педагогіка і методика середньої освіти. Мова і література (англійська)» та здобула кваліфікацію практичного психолога в закладах освіти, вчителя англійської мови і зарубіжної літератури.

З 2008 по 2020 рік працювала у Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка, починаючи свій творчий шлях від лаборанта кафедри філософії та соціології і досягаючи вершин на посаді доцента кафедри філософії та соціальних наук, адже постійне прагнення до самовдосконалення, активна життєва позиція і формування особистих цінностей та ідеалів, підвищення свого професійного рівня є запорукою успішності та конкурентоздатності.

У 2013 р. захистила дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата філософських наук на тему «Інформаційно-мережева парадигма: методологічні можливості» у спеціалізованій вченій раді Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (спеціальність 09.00.09 – філософія науки).

Поєднуючи викладацьку діяльність з провадженням науково-дослідної роботи, з 2017 по 2022 рр. була науковим співробітником двох науково-дослідних проєктів молодих учених, що виконувалися на замовлення МОН України у СумДПУ імені А. С. Макаренка.

Розуміючи важливість науково-дослідної роботи та формування ключових компетентностей майбутніх педагогів, здійснювала підготовку здобувачів вищої освіти ННІ історії, права та міжнародних відносин СумДПУ імені А. С. Макаренка до участі у III Всеукраїнському студентському турнірі з філософії (команда посіла 3 місце) і IV Всеукраїнському студентському турнірі з філософії (команда посіла 2 місце).

Науковий та методичний доробок налічує понад 80 праць, серед яких – розділи у закордонних та вітчизняних колективних монографіях, фахові статті та статті у наукових виданнях, що індексуються у наукометричних базах Scopus та Web of Science, навчальні та методичні посібники.

Тетяна Пономаренко нагороджена Грамотами ректора СумДПУ імені А. С. Макаренка, Грамотою Департаменту освіти і науки Сумської облдержадміністрації та занесена на Дошку пошани Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка «Кращі імена» (2019).

ЛЮДМИЛА ПРОКОПОВА

Старший викладач кафедри теорії та методики фізичної культури Навчально-наукового інституту фізичної культури до 2022 року.

«Викладач від Бога», скажуть випускники Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка про свого куратора, наставника, старшого викладача кафедри теорії та методики фізичної культури Прокопову Людмилу Іванівну – одну з найбільш авторитетних педагогів кафедри, «Відмінника освіти України». Так називають її між собою колишні студенти та колеги. Люди різних поколінь, знайомі і не знайомі, не схожі один на одного. Їх єднає між собою викладач. Цілеспрямований, енергійний, вимогливий і справедливий... Людина неординарного педагогічного хисту, високої інтелектуальності та безмежної доброти. Це педагог за покликом душі, яка виконувала свою справу натхненно, творчо, з глибокою зацікавленістю в результатах роботи.

Прокопова Людмила Іванівна з відзнакою закінчила Харківський державний педагогічний інститут імені Г.С. Сковороди (1980) за спеціальністю «Фізичне вихо-

вання», працювала в Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка з 1981 по 2022 рік.

Про результативність її науково-методичної роботи свідчить той факт, що вона є автором понад 160 публікацій, з них понад 100 статей (30 опубліковані у фахових виданнях); автором понад 50 методичних рекомендацій, 12 навчальних посібників, з них 3 – з грифом МОН України. Вагомим результатом роботи Прокопової Л.І. є перемога її вихованців Стецюри Аліни (2016 р.), Скворцової Світлани (2018 р.), Коваленко Ольги (2019 р.) – у Всеукраїнській олімпіаді з теорії і методики фізичної культури серед ЗВО України.

Багаторічна сумлінна праця Прокопової Л.І. відзначена Почесними грамотами управління освіти і науки Сумської ОДА (2009, 2010), Почесною грамотою МОН України (2010), нагрудним знаком «Відмінник освіти України» (1994), нагрудним знаком «Василь Сухомлинський» (2018). У 2019 р. отримала відзнаку «За видатні заслуги перед колективом університету».

ІВАН ПРОЦЕНКО

Професор кафедри фізики фізико-математичного факультету. Працював в університеті з 1973 р.

Проценко Іван Юхимович народився 1 лютого 1944 р. в с. Святилівка Глобинського району Полтавської області.

У 1961 р. вступив до Харківського державного університету на фізичний факультет за спеціальністю «Фізика». Після закінчення університету продовжив навчання в аспірантурі при кафедрі експериментальної фізики. Кандидатську дисертацію зі спеціальності «фізика твердого тіла» на тему «Електроннографічні дослідження структури тонких плівок ОЦК металів V і VI груп» захистив у 1973 р. Докторську дисертацію на тему

«Розмірні ефекти у кристалічних структурах та електрофізичних властивостях тонких плівок перехідних d-металів» захистив у 1991 р.

З 1973 р. на викладацькій роботі в Сумському державному педагогічному інституті ім. А.С. Макаренка: старший викладач, доцент кафедри фізики (1973 – 1980 рр.); завідувач кафедри фізики (1980 – 1990 рр.); професор кафедри фізики (1991 – 1993 рр.). Викладав навчальні дисципліни: «Загальна фізика», «Електродинаміка», «Теорія відносності», «Статистична фізика і термодинаміка», «Фізика твердого тіла».

Проценко Іван Юхимович перший викладач фізико-математичного факультету і кафедри фізики Сумського педагогічного

інституту, який захистив докторську дисертацію і одержав звання професора.

У Сумському педагогічному інституті при кафедрі фізики заснував наукову лабораторію з фізики тонких плівок і започаткував свою наукову школу. Перші 3 кандидати фізико-математичних наук були підготовлені ним саме тут. За роки існування лабораторії в ній були виконані й успішно захищені одна докторська і 10 кандидатських дисертацій з фізики твердого тіла. Напрямок наукової роботи проф. Проценка І.Ю. – електронні і атомні процеси в електрофізичних і магніторезистивних властивостях наноструктурованих плівкових матеріалів.

З 1993 р. продовжив свою науково-педагогічну діяльність в Сумському університеті.

Опублікував понад 250 наукових і навчально-методичних праць, підготував 3 доктори і 16 кандидатів фізико-математичних наук. За сумлінну працю і значний вклад у розвиток освіти і науки І.Ю. Проценка присвоєно почесні звання «Відмінник освіти України» (1982), заслужений діяч науки і техніки України (2004), нагороджений знаком Міністерства освіти і науки України «За наукові досягнення» (2009). У 2001 р. отримав відзнаку «За видатні заслуги перед колективом Університету».

ЛІДІЯ ПУСТОВІТ

Начальник відділу кадрів.

Для людей робота повинна бути насолодою, стверджував грецький філософ Езоп. Лише за цієї умови стає можливим злагоджене, ефективне, цілеспрямоване та успішне функціонування колективу як єдиного механізму, де кожен розуміє свої завдання та докладає максимум зусиль для досягнення спільної великої мети. Створити у педагогічному університеті таку атмосферу особливо важливо, оскільки тут зростають майбутні вихователі та вчителі, головною місією яких є виховання справжньої Людини.

Саме ця ідея лежить в основі роботи начальника відділу кадрів Пустовіт Лідії Василівни. Її першочергове завдання – сформуванню у межах університету належну командну роботу шляхом відбору осіб, які мають високий рівень кваліфікації, відмінні професійні якості та які відповідають Ліцензійним умовам провадження освітньої діяльності, організувати роботу співробітників так, щоб абсолютно кожен міг реалізувати свій потенціал та розкрити усі свої здібності.

У Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка Лідія Василівна працює з квітня 2012 р. Свою трудову діяльність у закладі вищої освіти почала на посаді начальника від-

ділу кадрів та документального забезпечення, а з жовтня 2014 року і до сьогодні вона – начальник відділу кадрів університету. За цей час продемонструвала високі організаторські здібності, зарекомендувала себе як відповідальний та ініціативний працівник, добре обізнаний у галузі кадрового та трудового законодавства. У роботі Лідія Пустовіт цілеспрямована, наполеглива, дисциплінована, має відповідний рівень стійкості та конструктивне мислення, що і визначає результативність її професійної діяльності.

Лідія Василівна є заступником голови експертно-кадрової комісії та членом конкурсної комісії університету, а отже відповідає за якісне наповнення складу кафедр навчально-наукових інститутів та факультетів висококваліфікованими фахівцями. Разом з працівниками відділу кадрів готує дані про відповідність претендентів вакантним посадам науково-педагогічних працівників, бере участь у засіданнях цих комісій та засіданнях комісії з атестації працівників університету, засіданнях експертних груп для проведення акредитаційної експертизи за спеціальностями.

У межах своєї компетенції контролює своєчасність оформлення документів для прийняття, переведення і звільнення працівників університету відповідно до вимог чинного законодавства про працю, належне ведення обліку особового складу співробітників університету, а також бере

участь у розробці структури та штатного розпису закладу вищої освіти.

За ініціативи та безпосередньої участі Лідії Пустовіт з метою модернізації та оптимізації роботи в університеті було впроваджено поточну версію комп'ютерної програми «Автоматизована система управління учбовим закладом – Кадри». Це дало можливість удосконалити облік кількісного та якісного складу науково-педагогічних працівників, адміністративно-управлінського персоналу та працівників господарських служб університету, оперативно готувати накази з особового складу, своєчасно встановлювати надбавки за вислугу років відповідно до наявного стажу роботи, вести облік відпусток співробітників.

Також у межах своїх завдань та обов'язків Лідія Василівна відповідає за питання обліку призовників, військовозобов'язаних та резервістів, які навчаються і працюють в університеті, своєчасність надання відповідної інформації до територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки, а також своєчасність оформлення бронювання військовозобов'язаних на період мобілізації та воєнного часу.

Пустовіт Л.В. володіє такими діловими якостями, як рішучість, оперативність у прийнятті рішень та контролі за їхнім виконанням, самостійність, комунікабельність, вміння працювати з колективом. Принципова, самокритична, вимоглива до себе і до своїх колег. Володіє творчим підходом до справи. В університеті Лідію Василівну цінують і поважають і як компетентного досвідченого працівника, і як тактовну, чуйну та доброзичливу людину.

За сумлінну плідну працю, високий рівень професійної майстерності, вагомий особистий внесок у розвиток сфери освіти і науки, ефективну допомогу в реалізації державної політики зайнятості Лідія Пустовіт відзначена Подякою Сумського міського центру зайнятості (2012 р.), Грамотою Сумської обласної ради (2014), Грамотою ректора університету (2015), Подякою Міністерства освіти і науки України (2017) та Грамотою Міністерства освіти і науки України (2019). У 2020 році занесена на Дошку пошани Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка «Краці імена».

ЛЮБОВ ПШЕНИЧНА

Перший проректор.

У кожної людини є своє покликання або те, що вона може і вміє робити краще за інших. Освітній процес – це інтелектуальна, творча діяльність у сфері освіти і науки, що провадиться в Університеті через систему науково-методичних і педагогічних заходів та спрямована на передачу, засвоєння, примноження і використання знань, умінь та інших компетентностей здобувачів вищої освіти, на формування гармонійно розвинутої особистості. До переліку питань діяльності першого проректора Любові Пшеничної належать безліч видів забезпечення життєдіяльності Університету. Забезпечуючи успішне функціонування університетського життя, здійснюючи організацію вступу, навчання, практичної

підготовки, академічної мобільності, міжнародної діяльності, профорієнтаційної роботи, побудови кар'єри, післядипломної освіти, випуску кваліфікованих фахівців, зв'язок з роботодавцями та стейкхолдерами, випускниками Університету з урахуванням можливостей сучасних інформаційних технологій навчання з орієнтацією на формування освіченої, гармонійно розвинутої особистості, здатної до постійного оновлення наукових знань, професійної мобільності та швидкої адаптації до змін і розвитку в освітній, соціально-культурній сфері, в галузях технологій, системах управління та організації праці перший проректор створює комфортні умови навчання та праці учасників освітнього процесу, забезпечує функціонування Університету у правовому полі, завжди і в усьому орієнтується не на процеси, а на людей, випромінюючи енергію та ентузіазм, надихає, пробуджує азарт, підтримує високу мотивацію членів колективу.

Кандидат наук з державного управління, професор Любов Пшенична – передбачуваний і творчий, організований і креативний, відповідальний професіонал, вимогливий і люблячий керівник-лідер, який знаходить спільну мову і заслугує довіру колег, особистість, яка постійно удосконалюється.

Освіта дозволяє людині стати Людиною в повній мірі, створювати своє майбутнє. На сучасному етапі розвитку Нової української школи розбудову і докорінне реформування освіти проголошено основою відтворення інтелектуального, духовного потенціалу народу, становлення державності та демократизації суспільства, виходу вітчизняної науки, техніки, культури на світовий рівень та якісне управління освітнім процесом. Саме цими питаннями і займається Любов Пшенична – практик у підготовці сучасних менеджерів – лідерів освіти, які вміло адаптуються до реалій сучасності; готові до успішного прийняття управлінських рішень як виваженого і єдиновірного вибору із множини альтернатив; здійснює підготовку високоосвіченої особистості менеджера освіти, здатного вести свій колектив до обраних

перспектив, переборюючи стереотипи, використовуючи інноваційні управлінські технології, впроваджуючи зміни і долаючи труднощі та перешкоди на своєму шляху, динамічного стратега, сміливого інноватора, учня і учителя водночас, високоосвічену, культурно-зрілу особистість.

З метою забезпечення ефективності освітнього процесу та впровадження власного досвіду в управлінській діяльності професор Любов Пшенична має вагомий науковий та методичний доробок, який налічує понад 150 статей, методичних посібників, монографій та їх розділів, спрямованих на удосконалення управління освітніми закладами та підготовку керівника-лідера.

Заслужений працівник освіти України Любов Пшенична за високий професіоналізм нагороджена численними грамотами, подяками, медалями та відзнаками органів державної влади та місцевого самоврядування, Благословенною грамотою Патріарха Київського і всієї Русі-України Філарета, громадських організацій, нагороджена знаком «За видатні заслуги перед колективом Університету» (2019) та занесена на Дошку пошани «Кращі імена» (2016).

ВІКТОРІЯ РАТЄЄВА

Практичний психолог центру творчого розвитку та соціально-психологічної підтримки.

Психологія дає можливість зрозуміти, почути, побачити себе та своє життя в різних сферах життєдіяльності людини. А також вибудувати стосунки з людьми та навколишнім світом. Адже це важливі умови в становленні особистості і саме в допомагаючих професіях.

Психологічна служба почала працювати з 2010 р., саме з цього часу почався і власний шлях з психолога-початківця до керівника психологічної служби, кандидата педагогічних наук, викладача кафедри соціальної роботи і менеджменту соціокультурної діяльності, психолога I категорії Вікторії Ратєєвої.

Саме робота зі студентською молоддю, підтримка керівництва та розуміння важливості розвитку психологічної служби

дало змогу реалізовувати цікаві і важливі проекти для молоді. З 2010 р. психологічна служба змогла вибудувати плідну співпрацю з факультетами, кафедрами та має гідне місце серед психологічних служб України. Вікторія Олександрівна входить до правління Асоціації психологів вищої школи України, де основними функціями є забезпечення та налагодження функціонування системи допомоги студентській молоді в реаліях сьогодення шляхом формування та реалізації стратегії психологічної підтримки. Реалізовано низку проектів: «Школа Волонтера», дорослий психологічний дискусійний кіно-клуб вихідного дня «SOLARIS», естетотерапевтичну майстерню для дітей «АРТ-ПЛЮС», раз на рік проводиться Літній Фестиваль психології та розвитку особистості «АРТ-ПОЗИТИВ», працює арттерапевтична майстерня для студентів «АРТ+», навчальні курси з арттерапії, участь в

«Ночі міста» з власними ініціативами та міні-проектами, підтримка військових з 2014 р. та співпраця з громадськими організаціями та волонтерами.

Вікторія Олександрівна постійно підвищує свій професійний рівень: отримала сертифікацію з арт-терапії, психоаналізу, продовжує навчання в п'ятирічному теоретико-супервізійному проекті «Психосоматична медицина – мистецтво можливого» від Української спілки психотерапії, член УСП.

На сьогодні в умовах війни психологічна служба активно розвиває напрями психологічної просвіти та розробляє і впроваджує авторські курси: практико-орієнтований курс з психології інтеграції для військових, ветеранів-ветеранок та родин військових: «Коли ми повертаємося додому», курс «Першої психологічної

допомоги», «Навички для психологічного відновлення», розробляє гайди з метою забезпечення ефективної взаємодії та забезпечення потреб населення та розширення знань з психологічного здоров'я. У рамках підтримки громад бере участь у виїздах та реабілітаційних заходах Сумського регіону.

Психологічна служба це багатогранна, змістовна, важлива частина діяльності СПУ. Важливо бути частиною цієї системи та забезпечувати психологічний супровід нашого колективу.

Робити та любити свою справу, допомагати людям, створювати та реалізовувати нові ідеї це інвестування в ментальне здоров'я громади.

У 2023 р. її ім'я було занесено на Дошку пошани Університету «Кращі імена».

АНАТОЛІЙ РАТОВ

Доцент кафедри теорії та методики спорту до 2022 року.

Анатолій Максимович народився 28 березня 1951 р. в м. Брянка Луганської області. У 1973 р. закінчив Львівський державний інститут фізичної культури. У 1974 р. виконав норматив Майстра спорту, став чемпіоном України у складі естафетної команди Сумської області з лижних гонок. З 1975 р. по 1981 р. працював тренером з лижних гонок. З 1981 р. по 2022 р. працював в Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка на різних

посадах: викладач, доцент, професор. У 2000 р. захистив кандидатську дисертацію на тему: «Удосконалення спеціальної підготовки лижників-гонщиків з урахуванням біомеханічних властивостей їх скелетних м'язів».

Має близько 90 публікацій з питань спортивної підготовки, фізичного виховання школярів та студентів. Підготував двох кандидатів наук з фізичного виховання та спорту.

Нагороджений Грамотами Міністерства освіти і науки України та Сумського обласного управління освіти.

У 2017 р. отримав почесне звання «Професор СумДПУ імені А.С. Макаренка».

ПЕТРО РИБАЛКО

Завідувач кафедри-професор кафедри теорії та методики фізичної культури Навчально-наукового інституту фізичної культури.

Рибалко Петро Федорович працює в Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка з 2001 р. Свою трудову діяльність почав на посаді лаборанта кафедри теорії та методики фізичної культури.

У 2011 захистив кандидатську дисертацію за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика навчання (фізична культура, основи здоров'я). Тема дисертації «Система оздоровчих занять з дітьми 11-15 років в умовах літнього оздоровчого табору». З 2013 р. доцент кафедри теорії і методики фізичної культури. 19 вересня 2020 р. захистив дисертацію за

спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук. Тема дисертації «Теорія і практика професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до організації фізкультурно-оздоровчого середовища закладу загальної середньої освіти».

У 2021 р. присвоєно вчене звання професора кафедри теорії та методики фізичної культури.

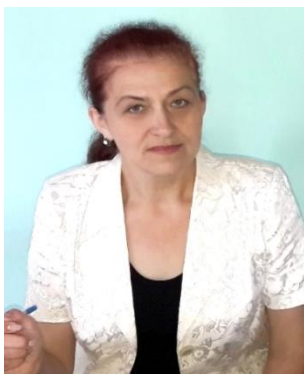
7 лютого 2023 р. Рибалку Петру Федоровичу Міністерством молоді та спорту України присвоєно почесне спортивне звання «Заслужений тренер України з військово-спортивних багатоборств» (наказ №619 від 07.02.2023 р.)

З 2021 року і по теперішній час Петро Федорович – професор кафедри теорії та методики фізичної культури. За час роботи в університеті виявив себе як здібний висококваліфікований фахівець, який легко знаходить спільну мову зі студентською молоддю.

Рибалко П.Ф. активно займається науково-дослідною й методичною роботою. Наукові результати представлені у різних вітчизняних і міжнародних виданнях, які входять до наукових баз даних Scopus і Google Scholar. Зокрема, Петро Федорович є автором понад 150 навчально-методичних праць (понад 80 з яких опубліковані у фахових виданнях України), має одноосібну монографію, 3 розділи у міжна-

родних монографіях, 23 статті індексуються у міжнародній базі даних Scopus / Web of Science, 8 навчально-методичних посібників із грифом Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка. Неодноразово брав участь у роботі міжнародних і всеукраїнських наукових конференцій. Також Рибалко П.Ф. – член спеціалізованої вченої ради із захисту кандидатських дисертацій. Підготував чотирьох кандидатів наук. Здійснює керівництво студентською та аспірантською науковою роботою. За час викладацької діяльності підготував 4-х переможців Всеукраїнських конкурсів студентських наукових робіт з напрямку «Фізичне виховання та спорт». Протягом 2014-2016 рр. був у складі журі Всеукраїнської олімпіади за напрямом «Фізичне виховання». Є куратором академічної групи.

За сумлінну плідну працю, вагомий особистий внесок у підготовку висококваліфікованих фахівців неодноразово нагороджений Грамотою Департаменту освіти і науки Сумської обласної державної адміністрації, Почесною грамотою голови Сумської обласної державної адміністрації, Подякою Національної академії педагогічних наук України, подяками і грамотами Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка. У 2021 р. його ім'я занесено на Дошку пошани СумДПУ імені А.С.Макаренка «Кращі імена».

НАТАЛІЯ РЯБУХА

Старший лаборант кафедри математики, фізики та методик їх навчання до 2023 року.

Наталія Рябуха в червні 1988 р. закінчила Сумський державний педагогічний інститут імені А.С.Макаренка за спеціальністю «Історія та педагогіка» і отримала кваліфікацію вчителя історії та суспільствознавства, методиста з виховної роботи і звання вчителя середньої школи. Після цього деякий час працювала вчителем історії та суспільствознавства середньої школи. А в 1990 р. повернулася в рідні стіни Сумського педагогічного, де

і пройшла основна частина трудової діяльності (1990–2023 рр.). За цей час довелося працювати в різних структурах університету: бібліотека, кафедра соціально-економічних та гуманітарних дисциплін, кафедра філософії та соціології, кафедра математики, фізики та методик навчання фізики.

Наталія Рябуха за багаторічну сумлінну працю, вагомий внесок у розвиток університету, високі досягнення у професійній діяльності, добросовісне виконання службових обов'язків неодноразово була нагороджена Грамотами ректора університету. У 2020 р. отримала звання «Почесний працівник» СумДПУ імені А.С.Макаренка.

АЛІНА СБРУЄВА

Професор кафедри педагогіки Навчально-наукового інституту педагогіки і психології.

Закінчила Житомирський державний педагогічний інститут імені І. Я. Франка за спеціальністю «вчитель англійської та німецької мови» (1979). У Сумському державному педагогічному університеті з 1981 року. У 2005 р. захистила докторську дисертацію «Тенденції реформування середньої освіти розвинених англійських країн в контексті глобалізації (90-ті рр. ХХ – початок ХХІ ст.)», отримала звання професора кафедри педагогіки. У 1996–2001 та 2004–2021 рр. обіймала посаду завідувача кафедри педагогіки. Під її керівництвом підвищувався фаховий і науково-педагогічний рівень викладачів, успішно здійснювався навчальний процес, розроблялись і впроваджувались нові дисципліни, було відкрито нові спеціалізації, підготовлено авторські програми й підручники з історії педагогіки та порівняльної педагогіки, які рекомендовані до використання у закладах вищої освіти України.

А.А. Сбруєва започаткувала потужну наукову школу педагогічної компаративістики, що вивчає проблеми інноваційного розвитку освіти у розвинених країнах в умовах побудови суспільства знань; була учасником міжнародних і вітчизняних грантових проєктів і програм: International Research and Exchange Board, USA, IREX, (2009) та Erasmus+ Jean Monnet Module (2018-2021), грантів МОН України (2010-2012 та 2013-2015), продовжує активно працювати над науково-методичним і організаційно-змістовим забезпеченням розвитку педагогічно-порівняльних досліджень, є постійним доповідачем на міжнародних та всеукраїнських наукових конференціях і освітніх форумах.

Високий фаховий рівень і організаторські вміння проявила А.А. Сбруєва на посаді проректора з наукової роботи університету (2007–2014). За її керівництва в університеті було відкрито спеціалізовану Вчену раду по захисту кандидатських дисертацій за спеціальністю 13.00.01

«Загальна педагогіка та історія педагогіки», з часом – спеціалізовану Вчену раду по захисту докторських дисертацій. Під науковим керівництвом професора А.А.Сбруєвої підготовлено та успішно захищено 4 докторські та 18 кандидатських дисертацій. Професор А.А. Сбруєва знай і авторитетний фахівець, постійно залучається МОН та НАПН України до експертизи якості дисертаційних робіт. Тривалий час була членом спеціалізованих вчених рад із захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора (кандидата) педагогічних наук в СумДПУ імені А.С. Макаренка (2011–2020), Житомирському державному університеті імені Івана Франка (2009–2014), Полтавському національному педагогічному університеті імені Короленка (2019–2022); є членом редакційних колегій фахових наукових журналів: «Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології», «Порівняльно-педагогічні студії», «Актуальні питання природничо-математичної освіти». Від початку заснування є активним членом Української асоціації дослідників освіти (УАДО).

Науковий доробок професора А.А. Сбруєвої складає понад 250 наукових, науково-методичних праць, з-поміж яких одноосібні й колективні монографії (Україна, Польща, Латвія), посібники з грифом МОН, статті у вітчизняних фахових виданнях, у виданнях, включених до міжнародних наукометричних баз даних Scopus та Web of Science, посібники та методичні рекомендації для студентів, магістрантів та аспірантів тощо.

За сумлінну працю, особистий внесок у підготовку висококваліфікованих педагогічних кадрів, плідну науково-педагогічну діяльність А.А. Сбруєва нагороджена почесним званням «Заслужений працівник освіти України» (2008), Почесними грамотами Сумської обласної державної адміністрації (1999), Кабінету Міністрів України (2005), Міністерства освіти і науки України (1999, 2005), Академії педагогічних наук України (1999), Верховної Ради України (2017), нагрудними знаками МОН України «Відмінник

освіти України» (2004), «Василь Сухомлинський» (2021), медалями НАПН України «Ушинський К. Д.» (2009), «Григорій Сковорода» (2014), «Леся Українка» (2023);

отримала почесне звання СумДПУ імені А.С. Макаренка «Заслужений професор» (2017) та занесена на Дошку пошани Університету «Кращі імена (2017).

ОЛЕНА СЕМЕНІХІНА

Професор кафедри інформатики фізико-математичного факультету.

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка сьогодні асоціюється з багатьма знаними іменами, серед яких – Олена Володимирівна Семеніхіна. Її трудовий шлях розпочався з простого асистента кафедри математики, але стрімко набув сили після захисту кандидатської дисертації, пов'язаної з формуванням освітнього стандарту з аналітичної геометрії у педагогічних університетах. Почавши свою кар'єру на кафедрі математики, вона працювала завідувачкою кафедри інформатики і першим проректором нашого Університету.

Сьогодні, захистивши докторську дисертацію та працюючи професором кафедри інформатики, вона долучається до розбудови педагогічної освіти Сумщини та України. Прагнучи досліджувати глибини науки, Олена Володимирівна стала керівником науково-дослідної Лабораторії використання ІТ в освіті. Вона є розробником низки авторських курсів, що пов'язані з математичною освітою та підготовкою вчителів до використання комп'ютерних засобів і технологій до візуалізації освітнього процесу. Серед таких «Системи комп'ютерної математики», «Інфографіка в роботі вчителя», «Візуалізація в навчанні». Вона брала активну участь у керівництві дипломних робіт студентів, які успішно завершували навчання і йшли працювати в школи Сумщини. Дослідження використання ІТ в освітньому процесі та впливу цифрових технологій на молоде покоління, що проведені студентами, ставали для останніх стартом їх успішної кар'єри.

Усвідомлюючи важливість якісної підготовки вчителів, Олена Володимирівна активно долучається до розроблення й удосконалення освітньо-професійних

програм підготовки вчителів на різних рівнях вищої освіти. Вона є експертом Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти в Україні.

Її талант і плідна праця привернули увагу не лише університетської громадськості, а й академічної спільноти світу. Головний редактор наукових фахових видань України в галузі освіти «Фізико-математична освіта» та «Освіта. Інноватика. Практика», голова спеціалізованої вченої ради із захисту дисертацій, член редакційних колегій закордонних наукових видань «Cogent Education», «Alif-matika: Journal of Mathematics Education and Learning», «Creative Education», «Journal of Advocacy, Research and Education» – це лише маленька частина її внеску у розвиток науки та освіти в Україні та світі.

У Олени Володимирівни є надзвичайна риса – гуртувати навколо себе однодумців і молодь. З нею завжди легко спілкуватися і завжди можна розраховувати на підтримку. Тому їй легко працюється з молодими науковцями, які проводять дослідження з впровадження цифрових технологій в освіту та розвивають власний науковий потенціал. Її наукова школа, що визнана однією з найуспішніших в університеті, має серед завдань: розроблення теоретико-практичних засад професійного становлення фахівця в умовах цифрового освітнього середовища; теоретико-методологічні засади формування культури (інформаційної, візуальної, цифрової тощо) майбутніх фахівців; теоретико-методичні засади використання цифрових технологій і засобів у професійній підготовці фахівців. На рахунку Олени Володимирівни більше десяти підготовлених кандидатів педагогічних наук і докторів філософії в галузі професійної освіти, а також успішне консультування майбутніх докторів педагогічних наук зі спеціальності «Професійна освіта».

За високий професіоналізм і невтомну працю Олена Володимирівна Семеніхіна нагороджена численними грамотами і подяками МОН, обласної адміністрації і міської ради, занесена на До-

шку пошани «Кращі імена» (2015), нагороджена знаком «Відмінник освіти» (2018). У 2021 р. їй присвоєно почесне звання «Заслужений професор СумДПУ імені А.С. Макаренка».

ОЛЕНА СЕМЕНОГ

Професор кафедри педагогіки Навчально-наукового інституту педагогіки і психології.

Кафедра української мови і літератури – потужний осередок філологічних традицій та педагогічної інноватики в університеті й в Україні. Клопіткою працею науковці й педагоги упродовж десятиліть майстерно плекають нові покоління української національної інтелектуальної еліти, розширюють культурні обрії, сприяють зміцненню контактів між Україною і світом.

Формуванню мовної стійкості, мовного чуття і мовного смаку культуромовної особистості учителя підпорядковані наукові рефлексії та практико орієнтована викладацька діяльність Олени Семеног. Вихованка наукової школи відомої мовознавиці Л.Мацько має наукову школу сподвижників. 4 доктори і 10 кандидатів наук, докторів філософії працюють на кафедрі університету, в навчальних закладах та наукових інституціях Києва, Черкас, Вінниці, Глухова, Білої Церкви, Харкова, Сум.

Доктор педагогічних наук, професор О. Семеног є гарантом та розробником освітніх програм, редактором фахового журналу «Слобожанський науковий вісник», ефективним менеджером науково-дослідної лабораторії «Академічна культура дослідника», ресурсного центру професійного розвитку учителя-словесника. Освітньо-наукова діяльність підрозділів здійснюється на засадах партнерської взаємодії «університет – школа» і спрямована на формування українськомовної компетентності, розвиток педагогічної майстерності, виховання академічної культури як європейської цінності.

Результатом стратегічно значущої діяльності кафедри та її осередків є успішна робота випускників у школах, коледжах, університетах, перемоги студентів у всеукраїнських конкурсах, численні міжнародні й усеукраїнські конференції, апробовані в освітньому процесі різних ЗВО монографії і посібники, грантові проекти. О. Семеног – керівник держбюджетної теми, співвиконавиця ЕРАЗМУС+: Жан Моне Модуль. У межах грантів з інфомедійної грамотності IREX спільно з Українським мовно-інформаційним фондом НАН України розроблено платформу «МЕДІА&-КАПСУЛИ» та віртуальну лабораторію «Мультимедійний словник з інфомедійної грамотності».

О. Семеног системно реалізує інновації у змісті, методах і технологіях викладання, проводить вебінари фахово-методичного спрямування спільно зі своїми колегами-вчителями та провідними вченими України, Польщі, Чехії, Австрії. Дієва співпраця з учителями міста Суми та регіону як популяризатора соціальних українознавчих проектів, голови журі обласного етапу міжнародного конкурсу імені П. Яцика, конкурсу дослідницьких робіт слухачів Сумського територіального МАН України сприяє укладанню підручників для учнів 5, 6, 7 класів Нової української школи, посібників і програм з грифом ІМЗО для старшої школи.

Ціннісне сходження до вершин професіоналізму на засадах любові до рідного слова, «до многотрудності, часто аж надуже виснажливої, але неодмінно з присмаком радості й утіхи» (М.Степаненко) – ключові дієві ідеї професійного життя авторки понад 400 наукових, науково-методичних праць. Відмінник освіти Олена Семеног має нагороди органів державної

влади, місцевого самоврядування, громадських організацій, медаль НАПН України «Григорій Сковорода», нагрудний знак МОН України «За наукові та освітні досягнення», почесну грамоту КМУ. Лауреат премії імені І. А. Зязюна. Нагороджена знаком «За видатні заслуги перед колективом університету» (2022) та занесена на Дошку пошани Університету «Кращі імена» (2016).

реат премії імені І. А. Зязюна. Нагороджена знаком «За видатні заслуги перед колективом університету» (2022) та занесена на Дошку пошани Університету «Кращі імена» (2016).

ІРИНА СЕНЧА

Заступник директора Наукової бібліотеки.

Як приходить любов до улюбленої справи, чи визначає доля її подальше покликання?

Покликання – служіння Книзі!

Це життєве кредо сповна стосується Сенчі Ірини Віталіївни, яка присвятила 34 роки свого життя роботі в одній-єдиній улюбленій бібліотеці!

2 серпня 1990 р. вона вперше переступила поріг книгозбірні Сумського педагогічного. За весь час роботи зарекомендувала себе як висококваліфікований фахівець у галузі бібліотечної справи, відповідальний співробітник та керівник.

Співробітники бібліотеки зазначають, що плідний розвиток бібліотеки складно уявити без професіоналізму, працьовитості, відповідальності, а головне – беззавітної відданості своїй справі Ірини Сенчі. Завжди – ініціативна, сповнена ентузіазму, хороший організатор і справжній патріот бібліотечної справи.

Як активний учасник процесу автоматизації бібліотеки забезпечувала впровадження автоматизованої бібліотечної інформаційної системи, управління базами даних бібліотеки, брала активну участь у підключенні і налагодженні локальної мережі, організації автоматизованих робочих місць, впровадженні технології реєстрації користувачів. Здійснює методичне керівництво процесом використання АБІС УФД/Бібліотека, вивчає застосування програми співвідносно до кожного відділу бібліотеки, сприяє розширенню номенклатури інформаційних послуг бібліотеки.

Відповідно до потреб сьогодення одним із пріоритетних напрямів діяльності

Сенчі Ірини як заступника директора бібліотеки є організація роботи з просування якісних, інформаційних ресурсів та інноваційних послуг для стимулювання творчості, інтелектуальних інновацій, забезпечення простору для неперервної самоосвіти спільноти Університету. Вона вміло інтегрує діяльність бібліотеки в освітній простір закладу вищої освіти.

З ініціативи Ірини Віталіївни у бібліотеці створюється електронна колекція документів фонду рідкісних та цінних видань, що містить примірники книг XVIII-XX ст., книжкові пам'ятки та цінні видання, авторські примірники з дарчими написами.

Є ініціатором і керівником інтегративного інформаційного мультимедійного ресурсу «Енциклопедія педагогічної Сумщини».

За її ініціативи створено унікальний бібліотечний проєкт – контент медіа-файлів у соціальних медіа – подкаст «Територія слова».

Особливо слід відзначити активну і творчу позицію Сенчі Ірини стосовно створення нових електронних інформаційних ресурсів, впровадження електронних форм масової роботи, реклами бібліотеки в соціальних мережах.

Сенча І. В. бере активну участь у видавничій діяльності бібліотеки: редагує та здійснює поліграфічне оформлення бібліографічних покажчиків з використанням інноваційних підходів.

За високий професіоналізм Ірина Сенча нагороджена численними грамотами та подяками: дипломом конкурсу «Бібліотекар року-2016», відзнакою «Почесний працівник» СумДПУ імені А. С. Макаренка, Грамотою департаменту освіти і науки Сумської обласної адміністрації, Грамотою голови Сумської обласної державної адміністрації.

ЄГОР СЕНЧУРІН

Декан природничо-географічного факультету до 1996 року.

Єгор Васильович – науковець і педагог, мудрий керівник і наставник студентської молоді, людина яскравого творчого таланту та щирої душі.

Життєвий і професійний шлях Єгора Васильовича міцно пов'язаний з його alma mater – Сумським педагогічним інститутом, куди він вступив 1962 р. на природничий факультет. Після завершення навчання Сенчурін Є.В. розпочав викладацьку діяльність на кафедрі хімії рідного ЗВО. У 1975 р. він успішно захистив кандидатську дисертацію в Інституті біохімії АН України з біологічної хімії. Відтоді й надалі наукові інтереси Єгора Васильовича були зосереджені переважно на проблемах медичної біохімії, зокрема розробці біохімічних методів ранньої діагностики лейкозу у великої рогатої худоби. Результати його досліджень, викладені у понад 30 наукових працях і методичних посібниках, мали велике практичне значення.

Справжнім визнанням авторитету й організаторських здібностей Сенчуріна Є.В. стало його призначення у 1976 р. на посаду декана природничого факультету, яку він обіймав впродовж 20 років. Цей період запам'ятався розквітом

факультету, активізацією науково-дослідної роботи викладачів, посиленням матеріально-технічної бази.

Освітня галузь у той час мала велику популярність у випускників шкіл, контингент студентів дозволяв розширити штат викладачів і співробітників, і Єгор Васильович всіляко підтримував професійне зростання молодих науковців. Попри всі турботи керівника, Єгор Васильович завжди знаходив час для спілкування зі студентами, ставлячись до них по-батьківському з увагою і турботою.

Сенчурін Є.В. у 2007 році був нагороджений почесним знаком «За видатні заслуги перед колективом університету» та знаком «Відмінник освіти України».

Грані таланту Сенчуріна Є.В. були надзвичайно різнобічними – це був не лише відмінний фахівець у галузі біохімії, а й людина енциклопедичних знань і творчих захоплень. Єгор Васильович прекрасно співав, люблячи як народну пісню, так і класичний вокальний репертуар. Його чудовий голос дарував насолоду всім, хто мав нагоду почути.

Освітнянин за покликанням, невтомний трудівник, інтелігент і аристократ духу, Сенчурін Є.В. став істинним другом для багатьох поколінь випускників природничого факультету. Його мудрість, доброзичливість, відкритість і життєлюбство назавжди залишаться яскравим взірцем для наслідування.

ІРАЇДА СЕРГІЙЧУК

Доцент кафедри всесвітньої історії до 2015 року.

Іраїда Миколаївна у 1974 р. закінчила з відзнакою Київський державний університет ім. Т.Г. Шевченка за спеціальністю «Історія» з кваліфікацією

історик, викладач історії і суспільствознавства. У 1980 р. закінчила аспірантуру Інституту історії АН УРСР, у 1986 р. захистила дисертацію на здобуття вченого

ступеня кандидата історичних наук. З 1986 по 2015 р. працювала на історичному факультеті СумДПУ імені А.С.Макаренка.

Іраїда Сергійчук вела базові курси «Нова історія країн Азії та Африки», «Новітня історія країн Азії та Африки», магістерські курси «Актуальні проблеми країн Азії та Африки», «Актуальні проблеми історії зарубіжних країн», керувала практикою студентів і магістрантів за спеціальністю, їх науково-дослідною роботою, написанням курсових, дипломних, магістерських робіт.

Вона є автором двох десятків праць з нової та новітньої історії країн Азії та Африки, міжнародних зв'язків Сумщини. Нею створений навчальний посібник «Новітня історія країн Азії та Африки» (1918–кінець ХХ ст.), якому присвоєний гриф МОН України (2001); «Китай у нові та новітні часи: Практикум: Навчальний посібник» (з грифом МОН України). Доцент Іраїда Сергійчук входила до творчої групи науковців і краєзнавців по створенню посібника «Сумщина в історії України». На основі глибокого аналізу документів, відповідної літератури, періодики нею були написані розділи «На шляху до нового суспільства (1943-1991)» та «У незалежній Україні», які охоплюють період від визволення Сумщини від німецько-фашистських загарбників до «помаранчевої революції».

Іраїда Сергійчук була членом редколегії збірника наукових праць «Історичні

науки», який видавався СумДПУ імені А.С. Макаренка. Іраїда Сергійчук керувала науковою групою студентів «Ідеологія національної буржуазії в ХІХ-ХХІ ст.». За матеріалами наукової роботи готувалися доповіді на обласних, національних і міжнародних конференціях, кращі роботи брали участь у національних конкурсах студентських робіт.

Іраїда Миколаївна досліджувала важливі проблеми нової й новітньої історії, країн Азії та Африки, зокрема, історії Афганістану, В'єтнаму, Ірану, Японії, зв'язки України та Сумщини з цими країнами.

«Відмінник освіти України» Іраїда Сергійчук нагороджена численними грамотами, подяками та відзнаками органів державної влади та місцевого самоврядування та занесена на Дошку пошани Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка «Кращі імена» (2014).

ВІКТОР СКАКУН

«Почесний доктор» СумДПУ імені А. С. Макаренка (2021).

Український поет, сатирик-гуморист, літературознавець, шевченкознавець, критик, перекладач, журналіст, публіцист, мистецтвознавець, член Національної спілки журналістів України

(1979) і член Національної спілки письменників України (1996), перший лауреат Всеукраїнської літературної премії імені П.А. Грабовського (2009), лауреат Сумської обласної літературно-краєзнавчо-мистецької премії в номінації «Художня література» (2017), лауреат і дипломант Всеукраїнських конкурсів і фестивалів гумору та сатири. 1 квітня 1998 року був удостоєний честі відкрити Всеукраїнський фестиваль «Вишневі усмішки» у Київському Національному Палаці «Україна».

Народився 28 червня 1941 р. в селі Терешківка Сумського району Сумської області в родині робітника. Закінчив Глухівське училище механізації сільського господарства (1962), Лебединське педагогічне училище (1965), філологічний факультет (українська мова і література)

СумДПУ імені А.С. Макаренка (1970), де відвідував літературну студію «Орфей», якою керував викладач зарубіжної літератури Микола Пилипович Мінаков.

Затим здобув журналістську освіту в Київській вищій партійній школі (1975).

Майже 40 років свого творчого життя присвятив журналістиці. З 1972 р. і до виходу на заслужений відпочинок працював у Сумському облтелерадіокомітеті (нині телерадіокомпанія) редактором, старшим редактором радіо, активно співробітничав з Українським радіо, широко висвітлюючи багатогранне життя міста Суми та області. Водночас був позаштатним кореспондентом журналів «Кадри сільського господарства» і «Харчова і переробна промисловість», газети «Сільський час».

Автор 36 поетичних і літературознавчих книг, що одержали позитивну оцінку критики і читачів. Серед них – поетичні збірки «Козацький степ» (2002), «Наш хліб святий» (2003), «Вибране» (2010), «Роменом цвіту милувавсь Тарас» (2012), «Жива пам'ять» (2015), «Серця жар» (2016); збірок сатири і гумору «Комарева амбіція» (1995), «Чому сумні слони?..» (2001), «Портрети без ретуші» (2001), «Честь мундира» (2006), «Одностволка»

(2009), «Філософія «Поганки» (2010), «Безробітний Бровко» (2010), «Разок гуморесок і байок у один рядок» (2021); низки літературознавчих видань.

На ліричні вірші Віктора Скакуна писали музику композитори Анатолій Пашкевич, Абрам Гак, Микола Мошик та інші.

Нагороджений медаллю «Ветеран праці», почесною відзнакою НСПУ (2014), медаллю «Будівничий України» ВУТ «Прогресу» ім. Т.Шевченка (2017), почесною відзнакою Сумської обласної ради «За заслуги перед Сумщиною» III ступеня (2021), Почесною грамотою Національної спілки письменників України (2021). Поче-

сний громадянин села Терешківка Сумського району (2011). «Почесний доктор» СумДПУ імені А. С. Макаренка (2021).

Як журналіст і письменник він широко висвітлював життя нашого університету, брав безпосередню участь у наукових конференціях, присвячених «Слову о полку Ігоревім», в паліцинських і чехівських читаннях.

І понині сивочолий ветеран не пориває зв'язків з рідним навчальним закладом. Він – бажаний гість викладачів та студентів педуніверситету, виступає перед ними з презентацією своїх нових ліричних і сатиричних творів.

ОЛЬГА СКИБА

Учений секретар.

Кандидат біологічних наук, доцент Ольга Олександрівна Скиба з 2016 р. організовує роботу вченої ради та ректорату Університету, забезпечує документальний та інформаційний супровід даних засідань. Є членом експертно-кадрової комісії та секретарем конкурсної комісії, діяльність яких пов'язана з проведенням конкурсного відбору при заміщенні посад науково-педагогічних працівників.

За сумісництвом працює на посаді доцента кафедри громадського здоров'я та

медико-біологічних основ фізичної культури та наукового співробітника держбюджетної науково-дослідної теми «Організаційно-економічне забезпечення повного сталого розвитку територій на основі інфраструктурно-сервісної методології розвитку інноваційних спільнот». Є автором і співавтором 20 наукових публікацій, які індексуються у науко-метричних базах Scopus та Web of Science.

Нагороджена Подякою (2017) та Грамотою МОН України (2019). Є стипендіатом Кабінету Міністрів України для молодих учених. У 2022 р. її ім'я занесено на Дошку пошани Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка «Кращі імена».

АНАТОЛІЙ СКЛЯР

Доцент кафедри біології людини, хімії та методики навчання хімії до 2022 року.

Життя і професійна діяльність Анатолія Михайловича нерозривно пов'язані з alma mater – університетом, де він пройшов шлях від студента до досвідченого науковця і педагога. Здобувши спочатку кваліфікацію помічника провізора у Роменському медичному училищі, згодом – диплом про

вищу освіту Сумського державного педагогічного інституту імені А.С.Макаренка та захистивши кандидатську дисертацію в ІНЕОС АН СРСР, Анатолій Скляр понад 40 років трудився у рідному ЗВО на ниві науки і освіти.

Головною науковою темою Скляра А.М. стало дослідження властивостей хітозану – унікального полісахариду з широким спектром застосування у медицині, сільському господарстві, косметичній промисловості. Учений зосередився на синтезі нових

модифікатів хітозану з біологічною активністю. Результати його пошуків викладені у понад 50 наукових публікаціях, двох навчальних і низці методичних посібників, а також отримані два патенти на винаходи. Важливим напрямом діяльності А.М. Скляра було вивчення можливостей використання хітозану як компоненту наноструктурних біоматеріалів. У цьому напрямку він багато років плідно співпрацював з Інститутом прикладної фізики НАН України.

Поряд з науковою роботою А.М. Скляр віддано трудився на викладацькій ниві. Його лекції та практичні заняття з неорганічної хімії, хімії високомолекулярних сполук, біоорганічної хімії, хімії координаційних сполук, історії хімії відзначалися високим науковим рівнем, доступністю викладу, вмінням зацікавити студентів складними питаннями хімічної науки.

Невтомна праця, глибокі знання та передовий досвід Анатолія Михайловича

Скляра були гідно оцінені численними відзнаками і нагородами, серед яких – нагрудний знак Міністерства освіти і науки України «Відмінник освіти України» (2010) та почесне звання «Професор університету» (2019), Почесна грамота Міністерства освіти та науки України (2000), нагрудний знак МОН України «Василь Сухомлинський» (2014), Грамота Національної академії педагогічних наук України (2017), Грамота управління освіти і науки Сумської обласної державної адміністрації (2005), Почесна грамота національного центру «Мала академія наук України» (2013) та інші.

Життєвий і творчий шлях Анатолія Михайловича Скляра став яскравим прикладом самовідданого служіння улюбленій справі, прагнення до пізнання та розвитку хімічної науки, виховання нових поколінь висококваліфікованих фахівців-хіміків.

АНАТОЛІЙ СКОРОБАГАТЬКО

Кандидат фізико-математичних наук, доцент.

Анатолій Федорович народився 26 червня 1929 р. в місті Суми. У 1952 р. закінчив фізико-математичний факультет Сумського педагогічного

інституту за спеціальністю «Вчитель фізики», а в 1964 році – аспірантуру інституту фізики АН УРСР.

З вересня 1952 року почав працювати в Сумському державному педагогічному університеті. У 1966 р. захистив кандидатську

дисертацію за спеціальністю «Фізика твердого тіла», і йому було присвоєно науковий ступінь кандидата фізико-математичних наук, а в 1968 році – звання доцента.

Викладав навчальні дисципліни з квантової механіки, ядерної фізики, оптики, загальної фізики, електро- і радіотехніки. З вересня 1967 р. до серпня 1974 р. працював на посаді декана фізико-математичного факультету. З вересня 1974 р. до 1979 р. обіймав посаду завідувача кафедри фізики.

Анатолій Федорович Скоробагатько нагороджений знаком «Відмінник народної освіти» (1979), знаком «За видатні заслуги перед колективом Університету» (2002).

ВАЛЕНТИНА СТАТІВКА

Професор кафедри менеджменту освіти та педагогіки вищої школи Навчально наукового інституту педагогіки і психології до 2023 року.

«Справедливість має бути в усьому: у ставленні до оточуючих, до тих, кого навчаєш і хто навчає тебе, до батьків й Батьківщини», – ось життєве кре-

до, що стало дороговказом у житті В.І. Статівки, науковиці, педагогині, людини.

Бути високим професіоналом у тій галузі, якій ти присвятив життя – це справедливо, тому гартуванню професійних педагогічних якостей присвячено не лише одинадцять років роботи у школі,

а й захист кандидатської дисертації (1991), захист докторської дисертації (2006), 11 років роботи у Спеціалізованій вченій раді із захисту кандидатських й докторських досліджень у Херсонському державному університеті (2007 – 2018 рр.), чотири роки у Спеціалізованій вченій раді із захисту кандидатських робіт у рідному університеті, а у цілому – 35 років добросовісної роботи в Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка.

Показником високої кваліфікації вченого є систематичне запрошення МОНУ до участі у розробці програм для навчання у загальноосвітній та профільній школі (результат – створені програми, за якими навчались учні з 2005 до 2017 року); до участі у створенні підручників (результат – створено близько 20 підручників, що стали переможцями у Всеукраїнських конкурсах та використовувались понад 15-17 років у навчальному процесі шкіл України); до очолення всеукраїнських та обласних конкурсних комісій та ін.

Доктор педагогічних наук, професор В.І. Статівка є однією із невеликої когорти науковців України, хто першим зро-

бив значний внесок у становлення методики розвитку мовлення на основі лінгвістики тексту, про що засвідчують не лише відповідні розділи у підручниках, а й монографії, серед яких наявні такі, що перекладені шістьма мовами у європейських країнах, наприклад, «Текст у сучасній освітній парадигмі» (2020).

В.І. Статівка має повагу студентів, вчителів, науковців не лише в Україні, а й у зарубіжних країнах: чотири роки роботи зі студентами та професорами в Ланьчжоуському університеті (КНР) супроводжувались створенням факультативу з вивчення української мови, зрощенням любові до української культури та України й завершилися створенням Договору про співпрацю, подякою від керівництва університету та підтримкою нашого духу.

Праця науковиці справедливо оцінена Україною: вона є Відмінником освіти, нагороджена медаллю «Василь Сухомлинський», має почесні грамоти від Академії педагогічних наук України, від керівництва Сумської області, від ректорату рідного університету, але найвищою нагородою вважає пошану і подяку від своїх учнів-педагогів.

ОЛЕКСАНДР СТАХЕВИЧ

***Професор кафедри музикознавства та культурології
Навчально-наукового інституту культури і мистецтв.***

З 1980 р. – соліст Сумської обласної філармонії, викладач сольного співу в Сумському музичному училищі. У 1984–1998 рр. – викладач сольного співу в Сумському державному педагогічному інституті (нині університеті) імені А.С. Макаренка.

У 1993 р. захистив кандидатську дисертацію. У 1994 р. підтвердив звання доцента. У 1997 р. захистив докторську дисертацію. У 1998–2001 рр. працював на посаді професора в Харківській державній академії культури та Харківському державному університеті мистецтв імені І. П. Котляревського. У 2001–2013 роках очолював кафедру вокального мистецтва СумДПУ імені А.С. Макаренка.

Серед учнів: народні артисти України Т. Яценко, І. Левенець, заслужені артистки України М. Грищенко (Маслюкова), Т. Ластовецька, лауреати міжнародних та всеукраїнських конкурсів, солісти київських оперних театрів, солісти та артисти сумського Національного академічного театру драми та музичної комедії імені М. С. Щепкіна, Сумської обласної філармонії, співаки і викладачі багатьох концертних і навчальних закладів України.

Науково-педагогічна діяльність О. Г. Стахевича безпосередньо пов'язана із підготовкою наукових кадрів: під його керівництвом захищені 2 докторських та 5 кандидатських дисертацій. З 2010 р. очолює наукову школу в СумДПУ імені А.С. Макаренка. Має низку наукових праць з питань вокального мистецтва та педагогіки (історія оперного виконавства, мистецтво сольного співу Західної Європи, проблеми

теорії вокальної педагогіки та музичного мистецтва тощо).

У 1998–2002 та в 2010–2014 роках – член експертної ради ВАК України з питань експертизи дисертацій у галузі культурології та мистецтвознавства (м. Київ). Член спеціалізованих вчених рад (спец. 17.00.03 музичне мистецтво): 2013–2015 роки – ХНУМ імені І.П. Котляревського (м. Харків); 2017–2021 роки – СумДПУ імені А.С. Макаренка. З 2021 р. є головою та членом разових спеціалізованих вчених рад із захисту дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії (PhD, спец. 025 музичне мистецтво) Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка.

Весь час провадить музично-концертну діяльність. Як соліст брав участь у багатьох міжнародних хорових фестивалях у Києві, Львові, Лланд-Голланді (Великобританія, 2000). У період роботи в Харкові виступав на сценах Харківської філармонії та Харківського театру опери та балету. Здійснював записи концертних програм на Сумському обласному радіо і телебаченні.

Нагороджений знаком «Відмінник освіти України» (2009), нагрудним знаком «В. Сухомлинський» (2019), Грамотами Міністерства освіти і науки України, управління освіти і науки Сумської ОДА, міського голови та СумДПУ імені А.С. Макаренка. У 2023 р. присвоєно звання «Почесний професор» СумДПУ імені А.С. Макаренка.

ЛАРИСА СТАХОВА

Доцент кафедри логопедії Навчально-наукового інституту фізичної культури.

Освітній процес – це подорож у світ знань, де кожен крок є відкриттям, це процес, де народжується думка, нова ідея, а мрія оживає. Освітній процес у вищому навчальному закладі – це динамічна система, де переплітаються різні аспекти, завданнями яких є відкрити перед студентами нові горизонти й дати ключ до щасливого та успішного майбутнього. З метою забезпечення ефективного освітнього процесу Ларисою Стаховою, викладачем кафедри логопедії, розроблений зміст лекцій, практичних занять та самостійної роботи студентів відповідно до навчальних курсів. Під час організації освітнього процесу вона ефективно використовує інтерактивні, дискусійні, проєктні та дослідницькі методи, сучасні інформаційні технології.

Лариса Стахова здійснює роботу з підготовки студентів з теоретичних питань методики виявлення, подолання та профілактики мовленнєвих порушень у дітей та дорослих, як практик формує необхідні вміння та навички для здійснення корекційної та відновлювальної роботи майбут-

німи фахівцями в закладах освіти та охорони здоров'я, а також сприяє формуванню та удосконаленню професійних якостей майбутніх педагогів для здійснення постійного професійно-особистісного розвитку, самовдосконалення і самореалізації в умовах особистісно зорієнтованого навчання.

Лариса Стахова є автором і співавтором понад 50 публікацій. Її навчально-методичні посібники, що рекомендовані батькам, які мають дитину з порушеннями мовлення, логопедам, фахівцям дошкільних закладів освіти, отримали гриф МОН України.

Лариса Стахова є членом редакційної колегії збірника наукових матеріалів Всеукраїнської заочної науково-практичної конференції «Сучасні проблеми логопедії та реабілітації», керує науково-практичним центром кафедри логопедії, де надають допомогу дітям, які мають порушення мовленнєвого розвитку; отримала патент на корисну модель «Стіл для логопедичних занять», Свідоцтво про реєстрацію авторського права на «Літературний письмовий твір науково-практичного характеру «Дитина хоче розмовляти» (методика формування фразового мовлення в дітей, які не розмовляють).

Нагороджена Почесними грамотами управління освіти і науки Сумської міської ради, управління освіти і науки Сумської обласної державної адміністрації, міського голови, Подякою Академії педагогіч-

них наук України, відзначена правом занесення на алею слави освітян міста Суми. У 2019 р. її ім'я занесено на Дошку пошани СумДПУ імені А.С.Макаренка «Кращі імена».

СЕРГІЙ СТАХОВСЬКИЙ

Кандидат філологічних наук, доцент. Майже 40 років присвятив науковій роботі в університеті.

Своє життя Сергій Мечиславович Стаховський віддав науковій роботі, справі виховання та підготовки майбутніх учителів у Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка: з 1981 р. на посаді старшого викладача, з 1987 р. – заступника, а згодом і декана філологічного факультету.

Сергій Мечиславович закінчив Дніпропетровський державний університет

з відзнакою за спеціальністю «українська мова і література», він прищеплював і студентам свою любов до рідного слова.

За роки викладання С. Стаховський розробив і прочитав курси лекцій з теорії літератури, історії літературної критики, введення в літературознавство. У лютому 1988 р. отримав учену ступінь кандидата філологічних наук. Був розумною, інтелегентною, доброю, щедрою людиною, мудрим наставником, мав авторитет серед колег, його любили і поважали студенти.

У 2003 р. отримав відзнаку «За видатні заслуги перед колективом Університету».

МИХАЙЛО СТЕБЛЯНКО

Завідувач кафедри ботаніки природничого факультету до 2000 року.

Михайло Іванович Стеблянко народився 17 листопада 1923 року в с. Стеблянки Лебединського району Сумської області в сім'ї селянина. У 1938 р., по закінченню Тучнянської школи, Михайло Іванович вступив до Маловисторопського сільськогосподарського технікуму на агрономічне відділення. Після початку Другої світової війни навчання у технікумі довелося перервати і продовжити після демобілізації із лав радянської армії у листопаді 1945 р.

Маловисторопський сільськогосподарський технікум М. І. Стеблянко закінчив у серпні 1946 р. і був направлений на роботу до Устилузького району Волинської області. Спочатку працював старшим, а згодом, – головним агрономом машинно-тракторної станції Устилузького району,

а з 1 січня 1954 р. був призначений на посаду агронома-економіста. У 1955 р. закінчив київську Українську сільськогосподарську академію за спеціальністю «агрономія».

Після закінчення академії М.І. Стеблянко переїхав до с. Малий Вистороп Сумської області і був призначений на посаду викладача Маловисторопського сільськогосподарського технікуму, на якій пропрацював до серпня 1964 р. У цей час він поєднував роботу у технікумі з навчанням в аспірантурі Української сільськогосподарської академії. По закінченні аспірантури, 22 травня 1964 р. Михайло Іванович захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата сільськогосподарських наук.

З 1 вересня 1964 р., після обрання за конкурсом на посаду старшого викладача кафедри ботаніки, М. І. Стеблянко пов'язав своє життя з Сумським державним педагогічним інститутом ім. А. С. Макаренка. Одночасно з викладацькою діяльністю він

здобував вищу педагогічну освіту: спочатку навчався на заочному відділенні Сумського державного педагогічного інституту, а потім перевівся до Черкаського державного педагогічного інституту, який закінчив у 1966 р. за спеціальністю «вчитель біології» із присвоєнням кваліфікації учителя біології і основ сільськогосподарського виробництва.

У 1965 р. М. І. Стеблянка обрали на посаду декана природничого факультету Сумського державного педагогічного інституту ім. А. С. Макаренка, на якій він працював до 1974 р. У квітні 1969 р. йому було присвоєне вчене звання доцента кафедри ботаніки Сумського державного педагогічного інституту ім. А. С. Макаренка. Як декан факультету Михайло Іванович опікувався розвитком біостаціонару «Вакалівщина», зробив значний особистий внесок у становлення і розвиток агробіологічної станції Сумського державного педагогічного інституту – плодового саду, колекційної ділянки, парникового господарства.

Михайло Іванович із натхненням займався організаційно-педагогічною та громадською діяльністю, спрямованою на виховання студентів, поширення природничо-наукових знань серед широкого кола природознавців і аматорів природи. Він був членом товариства «Знання» – громадської науково-просвітницької організації, успішно виступав з лекціями на природоохоронну тематику, постійно працював на курсах підвищення кваліфікації учителів.

З 1976 по 2000 рр. М. І. Стеблянка обіймав посаду завідувача кафедри ботаніки. Михайло Іванович викладав навчальні дисципліни «Ботаніка» й «Основи сільського господарства». Навіть у часи, коли українська мова зазнавала значних гонінь, він усі заняття проводив українською мовою. Окрему увагу приділяв рівню підготовки студентів, формуванню у них фундаментальних знань та практичних умінь для забезпечення успішної майбутньої педагогічної діяльності у школі та закладах вищої освіти.

М. І. Стеблянка відзначався працьовитістю та сумлінністю, його наукові інте-

реси були зосереджені в галузі агротехніки і селекції кукурудзи і ярої пшениці. У результаті проведеної ним селекційної роботи були отримані мутанти кукурудзи «Сумський 3», «Сумський 4» і «Сумський 5», за що 22 квітня 1983 р. М.І. Стеблянка отримав сертифікат від Всесоюзного науково-дослідного інституту рослинництва ім. М. І. Вавилова. Сертифікат засвідчував, що отримані мутанти передані до генетичної колекції ВІР, і що наданий матеріал має велику цінність як вихідний для селекції кукурудзи на ранньостиглість та високу продуктивність. Також він проводив дослідження присвячені впливу хімічних мутагенів на властивості ярої пшениці.

З квітня 1987 р. М. І. Стеблянку було присвоєне звання професора кафедри ботаніки. У 1989 р. Головним комітетом досягнень народного господарства за успіхи в економічному та соціальному розвитку Української РСР йому присвоєно звання Лауреата ВДНГ УРСР за природоохоронну роботу з врученням диплому II ступеня.

Багаторічна самовіддана праця Михайла Івановича Стеблянка була високою оцінена на всеукраїнському та місцевому рівнях. Він неодноразово був відзначений грамотами та подяками. У 1972 р. нагороджений знаком «Відмінника народної освіти УРСР», у 1973 р. отримав Подяку Міністерства СРСР за проведення Всесоюзної наради завідуючих кафедрами біологічних наук, у квітні 1974 р. – занесений на Дошку пошани м. Суми, а у 1984 р. – нагороджений Почесною грамотою Міністерства освіти УРСР. У 2001 р. його ім'я занесено на Дошку пошани СумДПУ імені А.С.Макаренка «Кращі імена».

Творчий доробок Михайла Івановича включає 52 наукові статті й шість навчальних посібників, які й у наш час не втратили своєї практичної цінності. Їх використовують на біологічних, природничих, природничо-географічних факультетах педагогічних університетів України при викладанні таких навчальних курсів як ботаніка й основи сільського господарства.

ВІКТОРІЯ СТЕЦЕНКО

Фахівець I категорії центру професійно-кар'єрної орієнтації та вступу на навчання.

Потрібно цінувати те, що маєш, а не те, про що мрієш.

Леся Українка.

Самореалізація особистості є важливим показником життєдіяльності, а особливо у професійній сфері – одній з провідних сфер людської життєдіяльності.

Правильний вибір професії зумовлює позитивну самооцінку, високу продуктивність праці, якість продукції. Він є точкою, в якій сходяться інтереси особистості та суспільства, поєднання особистих і загальних інтересів.

Кожен фахівець не стоїть на місці, саморозвиток, удосконалення – невід'ємна складова якості праці. Сучасний фахівець повинен володіти широким світоглядом, особливо, у контексті управління інформацією.

Вікторія Анатоліївна здійснює вирішення широкого кола питань, а саме: реалізацію в університеті політики, спрямованої на підвищення рівня популяризації Університету. Займається оформленням договорів про надання освітніх послуг з абітурієнтами денної та заочної форм навчання за освітнім ступенем бакалавр, магістр; веденням реєстрації та формування бази даних оформлених договорів зі студентами університету. Здійснює формування бази даних контингенту

студентів комерційної форми фінансування навчання, веде облік та оформлює додаткові угоди до договорів, контролює їх виконання. Надає консультації абітурієнтам, батькам, студентам стосовно оформлення договорів та вартості навчання. Забезпечує претензійну та позовну роботу в Університеті.

За час професійного зростання зарекомендувала себе як досвідчений фахівець, який на високому рівні володіє професійними знаннями і вміннями, добросовісно виконує свої посадові обов'язки, має авторитет серед колег. Вимогливість і справедливість, гнучкий розум, розсудливість, поміркованість, урівноваженість, толерантність і демократичність – основні риси Вікторії Анатоліївни.

Успішне вирішення задач, досягнення поставлених цілей, організаторські здібності, комунікація характеризують Вікторію Анатоліївну Стеценко як досвідченого та обізнаного фахівця.

До кола наукових інтересів Вікторії Анатоліївни входить епістолярна спадщина Лесі Українки, зокрема відображення фраземіки в мові світоглядно-суспільних, національно-культурних факторів, вплив інтелектуального й культурного потенціалу особистості.

За сумлінну працю, відповідальне ставлення до виконання посадових обов'язків нагороджена Грамотою ректора та занесена на Дошку пошани Університету «Кращі імена» (2023 рік).

СЕРГІЙ СЮТКІН

Доцент кафедри загальної та регіональної географії природничо-географічного факультету до 2022 року.

Сергій Іванович народився 21 грудня 1963 року у м. Мелітополь Запорізької області. По закінченню школи вступив на навчання за спе-

ціальністю «економічна географія» до Київського державного університету імені Т.Г Шевченка, який закінчив у 1986 р. Після служби в Радянській Армії (1986–1988), С.І. Сюткін розпочинає свою трудову діяльність у Сумському державному педагогічному університеті (до 2001 року – інститут) імені А.С. Макаренка, де прой-

шов шлях від асистента до доцента, заступника декана природничо-географічного факультету. У 2003–2015 роках очолював Сумський відділ Українського географічного товариства.

Впродовж 1988–2022 років С.І. Сюткіним опубліковано понад 100 наукових робіт, з них 4 з грифом Міносвіти України, в тому числі серія підручників та посібників як для школи, так і для закладів вищої освіти. Наукові праці Сергія Івановича охоплюють різні напрями регіональної суспільної географії, які передусім стосуються території Сумської області, методики оцінки антропогенного навантаження на природні комплекси, відомими є його роботи з політичної та рекреаційної географії. С.І. Сюткін увійшов до складу укладачів атласу Сумської області – значного досягнення сумських географів, який побачив світ у 1995 р.

Усвідомлюючи важливість практичної підготовки майбутніх вчителів географії, він був безпосереднім організатором і ке-

рівником низки навчальних практик. Серед них найбільш улюбленим був Карпатсько-Подільський маршрут, що передбачав відвідування Львова, Кам'янця-Подільського, озера Синевир, знайомство з природними комплексами Українських Карпат, сходження на г. Говерла.

Як прекрасний лектор, Сергій Іванович неодноразово залучався до читання лекцій у Сумському обласному інституті післядипломної педагогічної освіти, неодноразово був головою або членом журі Всеукраїнських учнівських і студентських олімпіад та турнірів з географії, конкурсів студентських наукових праць, конкурсів-захистів науково-дослідницьких робіт Малої академії наук.

За високі професійні досягнення нагороджений нагрудним знаком «Відмінник освіти» (2009).

У 2020 р. його ім'я занесено на Дошку пошани Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка «Кращі імена».

ЛІДІЯ ТАРАПАТА-БІЛЬЧЕНКО

Доцент кафедри музичного мистецтва Навчально-наукового інституту культури і мистецтв.

Працює у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка з 1988 року. У 2007–2017 рр. – завідувач кафедри музично-інструментального виконавства. З 2005 року по теперішній час – голова конференції трудового колективу ННІ культури і мистецтв, член вченої ради ННІКіМ.

Закінчила Полтавське музичне училище імені М. В. Лисенка (з відзнакою), Харківський інститут мистецтв імені І. П. Котляревського за спеціальністю «фортепіано» (з відзнакою); Харківський державний університет імені В. Н. Каразіна (аспірантура за спеціальністю «філософська антропология і філософія культури»). Захистила кандидатську дисерта-

цію на тему «Музика як модель світобудови: досвід культурологічного дослідження».

Коло наукових інтересів: філософія музики, культурологія, мистецька освіта, мистецтвознавство.

Автор близько 40 наукових та методичних публікацій, навчального посібника «Філософія музики». Керівник колективної теми НДР: «Теоретичні та методичні засади виконавської інтерпретації творів українських композиторів» (2014–2017 рр.). Член редакційної колегії фахового видання «Педагогічні науки» (2006–2011 рр.), ініціатор та відповідальний редактор збірник наукових праць «Проліски Слобожанщини: педагогічний досвід» (2011–2021 рр.). Керує кваліфікаційними роботами другого (магістерського) рівня вищої освіти. Успішно готує студентів до участі у міжнародних та всеукраїнських музичних конкурсах (12 лауреатів).

Проводить активну культурно-просвітницьку діяльність. Автор та куратор проекту «Мистецька галерея», спрямованого на естетичне виховання студентської молоді міста Суми (2001–2015 рр.). Автор ідеї та член організаційного комітету мистецької благодійної акції «Бузковий блюз» (2009–2021 рр.), спрямованої на розвиток Ботанічного саду Університету. Учасник телевізійних програм філософсько-культурологічного змісту («Сенс життя», «Любов», «Культура і творчість», «Війна і мир») на Академ TV (м. Суми, 2007–2008 рр.).

Член оргкомітетів та журі багатьох музичних фестивалів-конкурсів.

Лідія Григорівна Тарапата-Більченко нагороджена Почесною грамотою МОН України; Грамотами управління освіти і науки Сумської ОДА, Сумської та Тростянецької міських рад, Національної музичної спілки України, Грамотами ректора Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка, занесена на Дошку пошани Сумського державного педагогічного університету «Кращі імена» (2015).

ТЕТЯНА ТАРАСОВА

Доцент кафедри психології Навчально-наукового інституту педагогіки і психології до 2021 року.

Тетяна Борисівна народилася в 1953 р. в родині спадкових педагогів. У 1970–1975 рр. навчалася за спеціальністю «біологія та хімія» на природничому факультеті Сумського державного педагогічного інституту імені А.С. Макаренка, який закінчила з відзнакою і де залишилася працювати лаборантом.

У 1977–1983 роках була аспірантом Науково-дослідного інституту психології АПН України, де виконала та захистила кандидатську дисертацію на тему «Психологічні особливості ставлення школярів до природи». У 1983 р. повернулася до інституту, де пройшла шлях від асистента до завідувача кафедри психології (з 2000 до 2017 рр.).

У 2004 р. отримала почесний знак «Відмінник освіти України», у 2008 р. нагороджена нагрудним знаком МОН України «Петро Могила», 2009 р. отримала Почесну грамоту АПН України, у 2012 р. – грамоту Міністерства освіти і науки, молоді та спорту, у 2012 р. нагороджена почесним знаком «За видатні заслуги пе-

ред колективом СумДПУ імені А.С. Макаренка», у 2014 р. занесена на університетську Дошку пошани та отримала нагрудний знак АПН України «Ушинський К.Д.». У 2016 році присвоєне звання «Професор Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка» У 2020 р. нагороджена Грамотою міського голови м. Суми.

У 2019–2021 рр. виконувала обов'язки гаранта освітньо-професійної програми «Психологія» ОР «магістр», яка успішно пройшла акредитацію.

Т.Б. Тарасова активно займається науковою діяльністю, присвяченою актуальним питанням сучасної педагогічної психології і педагогіки. Є співавтором експериментальної педагогічної технології «Екологія та розвиток». Має понад 300 публікацій, з яких 24 – експериментальні навчальні книги з грифом МОН України, методичні посібники, численні статті. Автор навчальних посібників з грифом МОН України та ЗВО «Психологічна просвіта» (2013), «Методика викладання психології» (2019), «Психологія та педагогіка вищої освіти зі змістовим модулем: Методика викладання психології» (2023).

МИКОЛА ТВЕРДОХЛІБ

Старший викладач кафедри медико-біологічних основ фізичної культури до 2015 року.

Твердохліб Микола Мусійович 1947 р. н. Його дитинство і юність пройшли на Білопільщині, де закінчив середню школу. Після строкової служби працював на Сумському насосному заводі за спеціальністю токар. У 1969 р. вступив до Сумського державного педагогічного інституту імені А. С. Макаренка на природничий факультет, який закінчив у 1974 р. за спеціальністю «вчитель біології і хімії».

Після закінчення інституту працював старшим лаборантом кафедри ботаніки природничого факультету. З 1976 р. працював викладачем кафедри медичної підготовки, а з 1990 р. старшим викладачем, викладав дисципліни: «Безпека життєдіяльності», «Цивільна оборона», «Професійна орієнтація самозбереження», «Охорона праці».

Рішенням вченої ради ННІФК № 9 від 29.04.2015 ветерану кафедри Твердохлібу Миколі Мусійовичу присвоєно звання «Почесний доцент». З 2015 р. Микола Мусійович працював на посаді доцента кафедри спортивної медицини та валеології.

В освітньому процесі використовував найбільш ефективні форми, методи і засоби навчання, нові педагогічні технології, що сприяли кращому засвоєнню студентами необхідних теоретичних і прак-

тичних знань. Брав участь у підготовці навчальних програм, підручників та навчальних посібників.

Вважав, що пріоритетним в освітньому процесі є навчання студентів методам оцінки рівня здоров'я, надання першої медичної допомоги, запобігання виникненню і правилам поведінки при надзвичайних ситуаціях, навичкам здорового способу життя, профілактиці «шкільної патології» серед дітей та впровадження здоров'яформуючих технологій у навчальний процес. Постійно проводив виховну роботу серед студентів у освітньому процесі та у позанавчальний час.

Постійно проводив наукові дослідження за темами НДР кафедри: «Медико-біологічні проблеми адаптації студентів до педагогічної професії»; «Оцінка морфофункціональних показників та фізичної підготовки підлітків та молоді». Керував студентським науковим гуртком (дослідження психофізіологічних особливостей адаптації учнівської молоді в умовах надзвичайної ситуації). Надавав методичні рекомендації щодо підготовки і проведення занять з даних дисциплін. На громадських засадах виконував обов'язки заступника начальника штабу з цивільної оборони СумДПУ імені А. С. Макаренка.

Микола Мусійович має публікації: 15 методичних посібників та 74 статті. Щороку здійснював підготовку студентів до Всеукраїнської олімпіади.

ВЛАДИСЛАВ ТИМЧЕНКО

Начальник сантехнічного відділу до 2024 року.

Владислав Володимирович народився 1 січня 1972 року в селі Ганнівка «Вирівська» Білопільського району Сумської області. Навчався в Сумському сільськогосподарському інституті протягом з 1988 року по 1992 рік.

З 2 червня 2014 року був призначений на посаду начальника сантехнічного відділу. Основна задача начальника сантехнічного відділу це забезпечення безперебійної роботи всіх технічних систем університету. Він ретельно слідкував за тим, щоб всі будівлі та споруди знаходилися в належному стані, регулярно оглядаючи приміщення, перевіряючи справність систем опалення та водопостачання, а також

вчасно реагуючи на виявлені несправності чи необхідність проведення профілактичних робіт. Його обов'язки включали контроль за технічним станом обладнання, співпрацю з обслуговуючим персоналом і координацію ремонтних робіт, щоб забезпечити комфортні умови для всіх користувачів університетських приміщень.

Під час своєї діяльності в Університеті Владислав Володимирович щодня уважно планував роботу своїх підлеглих. Він складав графіки робіт, розподіляв завдання серед підлеглих, контролював виконання ремонту та обслуговування обладнання. Його детальний підхід та педантичність дозволяли уникати багатьох непередбачуваних ситуацій.

Окрім технічної роботи Владислав Володимирович багато часу приділяв доку-

ментації. Він вів детальні звіти по опаленню та водопостачанню, фіксував всі витрати матеріалів, планував майбутні ремонтні роботи.

Але робота начальника сантехнічного відділу не обмежувалася лише технічними обов'язками. Він був справжнім лідером та наставником для своїх підлеглих. Завжди готовий вислухати, підтримати та допомогти. Його двері завжди були відчинені для колег, які могли звернутися до нього з будь-яким питанням чи пропозицією.

Владислав Володимирович мав авторитет серед колег. Його поважали за професіоналізм, чесність та порядність. За роки праці в Університеті він завжди виконував поставлені завдання.

У 2019 році був занесений на Дошку пошани «Кращі імена».

ПАВЛО ТОВСТУХА

Старший викладач кафедри історії України Навчально-наукового інституту історії, права та міжнародних відносин до 2017 року.

Павло Васильович Товстуха народився 2 січня 1957 року в селі Орлівка Ямпільського району Сумської області (нині село Орлівка Свеської селищної громади Шосткинського району). Після закінчення восьмирічної школи у Орлівці навчався у середній школі у Свесі, у літній час працював у літньому таборі. Після завершення строкової військової служби у 1978 році вступив на навчання до Київського державного університету на історичний факультет, який закінчив із відзнакою у 1983 році та отримав кваліфікацію «історик, викладач історії та суспільствознавства». За результатами розподілу направлений до Сумського державного педагогічного інституту імені А.С. Макаренка, де розпочав робочу діяльність завідувачем методичного кабінету, потім асистентом, старшим викладачем. З 1986 до 1988 року навчався в аспірантурі, успішно склав кандидатські екзамени та виконав дисертаційне дослідження. Однак низка обставин

не дозволила захистити дисертацію та отримати науковий ступінь.

З 1992 року працював на посаді старшого викладача кафедри історії України. Сфера наукових інтересів – голодомор 1932–1933 рр. на Сумщині, історія політичних процесів та партій, історичне краєзнавство, етнографія, історія козацтва, джерелознавчі дослідження. Підготував низку публікацій, у яких відобразив результати наукових розвідок. Організував роботу студентського наукового гуртка «Смолоскип», члени якого займалися дослідженням окремих аспектів історії Сумщини та України і презентували свої доробки в публікаціях та виступах на студентських наукових конференціях.

За суттєві результати педагогічної та наукової діяльності Павло Васильович був неодноразово удостоєний нагородження грамотами Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка. У 2016 р. отримав звання «Доцент СумДПУ імені А.С. Макаренка».

Викладацьку діяльність завершив у 2017 році, залишивши добру пам'ять і заслужену повагу серед колег та студентів.

ОЛЕКСАНДР ТОМЕНКО

Професор кафедри теорії та методики фізичної культури Навчально-наукового інституту фізичної культури.

Томенко Олександр Анатолійович пройшов науковий шлях від викладача до професора Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка. У 2002 р. він отримує вчене звання доцента і наступні десять років коло його наукових інтересів було присвячене вивченню та розробці теоретико-методологічних основ загальної (неспеціальної) фізкультурної освіти учнівської молоді, а також проблемам олімпійської освіти. У 2012 р. після закінчення докторантури при Національному університеті фізичного виховання та спорту України захищає дисертацію доктора наук з фізичного виховання та спорту, у 2014 р. отримує звання професора.

Поширення нових перспективних технологій наукового дослідження та їхня реалізація у практиці навчальної роботи у СумДПУ імені А.С.Макаренка, де О.А.Томенко очолив кафедру теорії та методики фізичної культури (2013), сприяло започаткуванню науково-дослідної роботи за темою: «Теоретичні і методичні основи фізкультурної освіти різних груп населення», у межах виконання якої проводяться дослідження наукового та методичного характеру.

О.А. Томенко як завідувач кафедри рекомендував себе висококваліфікованим керівником і є гарантом освітньо-професійної програми підготовки магістрів Середня освіта (Фізична культура). Він виявляє високий рівень педагогічної майстерності у роботі з аспірантами, п'ять з яких під його керівництвом захистили дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання та спорту: Кібальник (Дубинська) О.Я. (2008), Лазоренко С.А. (2012), Титович А.О. (2013), Старченко А.Ю. (2015), Босько В.М. (2018). Усі вони успішно працюють викладачами закладів вищої освіти м.Суми. Томенко

О.А. керує дисертаційними роботами двох аспірантів та є науковим консультантом здобувача наукового ступеня доктора наук Бондар А.С.

Олександр Анатолійович є автором і співавтором наукових публікацій, координатором наукових проєктів за програмою Erasmus, має понад 170 наукових та науково-методичних праць, зокрема статей у виданнях, які входять до наукометричних баз Scopus та Web of Science, 8 наукових монографій та розділів у монографіях, у тому числі 3-х опублікованих іноземною мовою, 4 навчально-методичних посібників з грифом МОН України.

О.А. Томенко має досвід роботи у якості координатора XXVII Сесії Міжнародної олімпійської академії для молодих учасників (2008), є членом спеціалізованої вченої ради при Львівському державному університеті фізичної культури імені Івана Боберського, членом редакційної колегії фахових видань «Слобожанський науково-спортивний вісник» (Scopus) та інших фахових видань, у тому числі закордонного (Казахстан), редактором збірника Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених «Сучасні проблеми фізичного виховання і спорту різних груп населення».

З 2012 по 2018 рр. Олександр Анатолійович Томенко був членом журі II етапу Всеукраїнської студентської олімпіади за напрямом «Фізичне виховання» та Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт за напрямом «Фізична культура і спорт». У 2005 році нагороджений знаком «Відмінник освіти України», має галузеве звання «Заслужений тренер України» (2008), нагороджений знаком «За наукові та освітні досягнення» (2017), Грамотою МОН України, відзнаками Сумської обласної ради та Сумської обласної державної адміністрації, удостоєний звання «Почесний професор» Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка (2021).

НАТАЛІЯ ФОЛОМЕЄВА

Доцент кафедри сценічного мистецтва, естради та методики режисерування Навчально-наукового інституту культури і мистецтв.

Професійна підготовка за мистецькими спеціальностями позначена не лише оволодінням системою компетентностей та досягненням визначених результатів навчання, але і співтворчістю викладача та здобувачів вищої освіти. Саме у творчій діяльності здійснюється підготовка фахівців у класі Наталії Фоломеєвої, яка обіймає посаду доцента кафедри сценічного мистецтва, естради та методики режисерування. Кандидат педагогічних наук Наталія Фоломеєва має понад 40-річний стаж науково-педагогічної роботи. З жовтня 1993 р. і до цього часу є керівником народного театру-студії естрадного вокалу «Екстрім» Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка. Вагомий досвід та сучасні підходи до підготовки естрадних співаків дозволяють щороку залучати для здобуття освіти в класі Наталії Фоломеєвої нових здобувачів.

Як член журі всеукраїнських фахових студентських олімпіад зі спеціальності «Музичне мистецтво (Естрадний вокал)», всеукраїнських та обласних мистецьких конкурсів, голова журі-комісії II етапу Всеукраїнського конкурсозахисту науково-дослідницьких робіт Малої академії наук України (секція – мистецтвознавство) Наталія Фоломеєва бере активну участь у культурно-мистецькому розвитку не лише на місцевому, а й на всеукраїнському рівні.

Наталія Фоломеєва – відповідальна, сумлінна, наполеглива і принципова у виконанні своїх громадянських та посадових обов'язків. Наталія Фоломеєва проводить плідну роботу з підготовки виконавців до мистецьких конкурсів різних рівнів. Має серед вихованців 19 володарів гран-прі, 111 лауреатів міжнародних конкурсів, 109 лауреатів всеукраїнських конкурсів, 57 лауреатів обласних та міських конкурсів. У числі випускників Наталії Фоломеєвої є народний артист України Ігор Левенець, керівник народного хору «Оріяни»

Микола Чалий, керівник вокального ансамблю «Елегія» обласної філармонії Оксана Голубцова, професор кафедри педагогіки Національного університету біоресурсів і природокористування України, докт. пед. наук Наталія Гречаник, артисти Сумського Національного академічного театру драми та музичної комедії імені М.С.Щепкіна Віталій Велітченко, Євген Демиденко, Віталій Ніконов, артисти філармонії Олена Тевосян, Олена Левенець, Олександра Коврижкіна, Юлія Калініченко, Вікторія Чиж, викладач естрадного вокалу КЗ Сумська ДМШ № 4 Тетяна Сіробаба та інші. Серед вихованців – лауреати міжнародних та всеукраїнських конкурсів Леонід Вівсюк, Анна Єрмак, Тетяна Турова, Ала Бублик, Марина Романенко, В'ячеслав Поп, Владислав Кузьменко, Анна Шульженко, Юлія Китенко, Світлана Родя, Василь Жадан, Марина Велітченко та інші.

З любов'ю та повагою до пісні було підготовлено чимало тематичних концертних програм Народного театру-студії естрадного вокалу «Екстрім»: «Пісня з'єднала нас», «Віримо в Україну», «Мелодії кохання», «Весна Перемоги», «Зимові візерунки», «Весняні фантазії», «Люблю тебе», «Шоу триває», «Екстрім запрошує», «Різдвяні зустрічі», «Вклоняємось тобі, чарівний наш романс», «Дякую тобі» (у межах акції «Серце до серця»), «Серце віддаю», «Заспіваймо за Україну», «Україна-ненька» та інші.

Доцент Наталія Фоломеєва для удосконалення професійної підготовки має ґрунтовний та різноманітний науковий та методичний доробок, який налічує понад 160 статей, методичних посібників, монографій та їх розділів.

Наталія Фоломеєва за високий професіоналізм, вагомий особистий внесок у підготовку висококваліфікованих фахівців та плідну науково-педагогічну діяльність нагороджена численними грамотами і подяками, відзнаками органів державної влади та місцевого самоврядування, громадських організацій та занесена на Дошку пошани СумДПУ імені А.С.Макаренка «Кращі імена» (2016).

ЮРІЙ ХВОРОСТІНА

Доцент кафедри математики, фізики та методик їх навчання фізико-математичного факультету.

На шляху розвитку усіх етапів суспільства та суспільства знань якісна освіта була, є та залишається одним з головних чинників успіху, а педагогічний працівник – об'єктом, провідником позитивних змін, джерелом натхнення та невичерпної енергії, тим, хто передає, примножує, формує та плече гармонійно розвинену особистість. Професія викладача є однією з найбільш тривалих за підготовкою у сучасному суспільстві. Шлях його довгий та продуктивний й, зазвичай, від шкільної лави й усе життя. Не став винятком і Юрій В'ячеславович, який закінчив школу із золотою медаллю, університет з дипломом з відзнакою, нині кандидат фізико-математичних наук, доцент і вже понад 15 років передає свій досвід та знання студентам. Креативний і творчий, відповідальний, завжди здатний знайти спільну мову із здобувачами освіти. Людина, якій довіряють колеги, вимогливий до себе, бадьорий у своїй професії, працьовитий та цілеспрямований, справедливий та щедрий, особистість, яка постійно працює з молоддю.

Юрій Хворостіна – лідер, якому довіряють не лише на факультеті, а й в університеті в цілому. Людина, з якою рахуються та за якою йдуть, бо міцний за характером та з внутрішнім стержнем. Доказом цього стало успішне перебування Юрія В'ячеславовича на посаді відповідального секретаря Приймальної комісії університету та добросовісне виконання покладених на нього обов'язків. Близько десяти років – заступник декана факультету. Понад п'яти років є незмінним членом професійних комісій з проведення обласного етапу Всеукра-

їнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів Малої академії наук України.

Життя сучасного викладача неможливо описати декількома словами. Воно різнобарвне, цікаве, насичене, складне. Воно підходить лише найкращим – тим, хто точно опанував мистецтво педагогіки, може надихати своїм прикладом, здатен до постійного оновлення наукових знань, швидко адаптується до змін в освіті та чітко орієнтований на формування освіченої особистості.

Наше майбутнє, його бачення, стратегія його досягнення залежать від якісної освіти. Юрій Хворостіна вправний у підготовці сучасних вчителів математики, які надзвичайно важливі для нашого суспільства, розумний та авторитетний він передає свій досвід та знання, вчить не тільки складній науці, а й життєвим принципам та ідеалам, які має сам.

З метою забезпечення ефективності освітнього процесу та постійного розвитку на посаді доцента Юрій Хворостіна має вагомий науковий та методичний доробок, який налічує понад 100 наукових праць, де розглядаються питання теорії ймовірностей та математичної статистики; теорії чисел, зокрема представлення чисел рядами спеціальних видів; шкільного курсу математики; компетентнісно-орієнтованих завдань з математики; застосування комп'ютерів при вивченні математики.

За особисті трудові досягнення у професійній діяльності, вагомий внесок у розвиток вищої освіти, високий показники у науково-дослідній і методичній роботі, творчість, ініціативу та стійку громадську позицію, виховання у молоді почуття патріотизму та любові до України нагороджений численними грамотами та занесений на Дошку пошани «Кращі імена» (2018).

ВЕНІАМІН ЦИКІН

Доктор філософських наук, професор, академік Академії наук ВОУ.

Питання про позитивну чи негативну роль філософії не має чіткої та вичерпної відповіді.

Показником цього може бути сама цивілізація, яка пері-

одично називає філософію нікому не потрібною «гімнастикою розуму». Але ось парадокс: скільки б не проголошували остаточну загибель філософії, скільки б не приводили доказів її повної непотрібності, інтерес до філософії не тільки не зменшується, а й зростає, особливо в переломні епохи.

Проте чи може пересічний громадянин піднятися до висот філософського осмислення світу? Однозначно ні. Потаємна мета філософії (як і релігії) – вивести людину зі сфери повсякденності, захопивши її вищими ідеалами, відкрити шлях до найдосконаліших цінностей. Але якщо релігія – це масова свідомість, то філософія – свідомість елітарна, яка вимагає не тільки таланту, а й професійної виучки.

Багато років Веніамін Олександрович Цикін займається проблемою сучасної філософії науки і 25 років працював завідувачем кафедри філософії і суспільних дисциплін СумДПУ імені А. С. Макаренка.

Як і кожна людина, Веніамін Олександрович бачить своє призначення у творчому пошуку, розвитку та самовдосконаленні протягом усього життя. Він постійно перебуває в роздумі: підбиває підсумки роботи, креслить нові творчі плани і не боїться втілювати їх у життя. У кожне запитання він вникає до дрібниць, кожне завдання призводить до розв'язки. Така в нього удача: ніколи не зупинятися на півдорозі, все, що розпочато, доводити до кінця. Але Веніамін Олександрович дуже цінує час. Кожен його робочий день максимально заповнений, кожна хвилина заздалегідь розписана та продумана. Як викладач він намагається донести знання юнакам та дівчатам, які стоять на порозі великого життя, прокласти шлях до їхніх сердець, дати відповіді на їхні численні

запитання «чому?», спрямувати бажання до творчості. І нехай не кожен з них, займаючись навчальною та дослідницькою роботою, стане вченим, але у багатьох з'явиться здатність займатися наукою, успішніше розвиватиметься педагогічне мислення майбутнього вчителя.

Багато часу Веніамін Олександрович приділяв науковій та методичній майстерності професорсько-викладацького складу кафедри та університету. Він вмів шукати людей талановитих, щиро закоханих у постнекласичну науку, допомагає кожному якнайширше розкрити свої здібності.

11 жовтня 1991 р. рішенням Вищої атестаційної комісії при Раді міністрів СРСР Веніаміну Олександровичу присуджено науковий ступінь доктора філософських наук, а 29 червня 1992 р. рішенням Вченої ради Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка йому присуджено вчене звання професора.

Веніамін Олександрович є засновником і керівником однієї з найперспективніших наукових шкіл в Україні – наукової школи синергетики. Під керівництвом Веніаміна Олександровича працювала дослідницька лабораторія, за результатами дослідження якої два докторанти та вісімнадцять аспірантів (з них вісімнадцять під безпосереднім керівництвом Веніаміна Олександровича) успішно захистили докторські та кандидатські дисертації.

Плідний дослідник, талановитий викладач Веніамін Олександрович щедро ділиться своїми науковими працями. Ним підготовлено та опубліковано понад 200 праць, серед яких сім монографій та вісім навчально-методичних посібників, які здобули широке визнання не лише в Україні, а й за кордоном. За значну роботу та високий професіоналізм Веніамін Олександрович нагороджений почесним знаком «Відмінник освіти України», Почесною грамотою Федерації вчених, грамотою Академії педагогічних наук України. Його обрано академіком Академії наук вищої школи України. А у 2007 р. указом Президента України він був удостоєний почесного звання «Заслужений працівник освіти України». У 2011 р. отримав відзнаку «За видатні заслуги перед колективом Університету».

НАДІЯ ЧАЙЧЕНКО

Професор кафедри хімії та методики навчання хімії природничо-географічного факультету до 2020 року.

Видатний педагог-новатор, фундатор наукової школи методики навчання хімії, людина енциклопедичних знань і самовідданої праці на ниві освіти.

Шлях Надії Натанівни у велику науку розпочався 1964 року після блискучого закінчення природничого факультету Сумського педінституту. Її наставником у цей період став провідний вчений професор О.І. Астахов. Під його керівництвом Чайченко Н.Н. виконала та успішно захистила кандидатську дисертацію з методики навчання хімії.

Відтоді й надалі життя Надії Натанівни була нерозривно пов'язана з alma mater – СумДПУ ім. А.С.Макаренка, де вона пройшла шлях від викладача до професора, завідувача кафедри хімії та методики навчання хімії. У 1994–1997 рр. Чайченко Н.Н. плідно працювала в докторантурі Інституту педагогіки АПН України та успішно захистила докторську дисертацію, що стало вагомим внеском у розвиток вітчизняної педагогічної науки.

Невтомна діяльність Надії Натанівни як науковця й організатора освітнього процесу була високо оцінена присвоєнням їй звання професора та почесного звання «Заслужений працівник освіти України» (2005). А створена під її керівництвом наукова школа методистів-хіміків стала гордістю СумДПУ – її вихованцями захищено 14 кандидатських дисертацій.

Попри колосальне навантаження, Чайченко Н.Н. завжди знаходила час для спілкування зі студентами та молодими науковцями, надихаючи їх своєю мудрістю, ентузіазмом та енциклопедичними знаннями. Надія Натанівна – це викладач, який є не лише наставником, але й джерелом натхнення та підтримки для студентів і аспірантів, вона – справжній дарунок

долі для усіх, хто мав щастя потрапити під її крила. Її материнська турбота та розуміння роблять її особливою; завжди готова вислухати, підтримати і дати пораду – це не тільки знак її професійності, але й вираз безмежної дбайливості та любові до своїх студентів. Чайченко Н.Н. завжди була майстром індивідуального підходу, здатна відчувати потреби кожного свого студента. Її слова завжди проникали до серця, надихали та підносили. Мудрість, тактовність, інтелігентність та делікатність – це визначні риси Надії Натанівни.

Наукові праці Чайченко Н.Н., яких налічується близько 200, стали путівником для багатьох поколінь освітян. Серед публікацій – монографії, підручники з хімії, зошити для лабораторних і практичних робіт для учнів закладів загальної середньої освіти, посібники з методики навчання хімії для вчителів і студентів. Результати наукової роботи Чайченко Н.Н. стали цінними методичними інструментами для педагогів усієї України та відіграють надзвичайно важливу роль у розвитку вітчизняної методики навчання хімії.

Заслуги Надії Натанівни були гідно оцінені численними відзнаками й нагородами, серед яких знаки «За видатні заслуги перед колективом університету» (2002 і 2017), почесне звання «Заслужений працівник освіти України» (2005), занесення на Дошку пошани «Кращі імена» (2017), почесне звання «Заслужений професор СумДПУ» (2019), Почесна грамота Національної академії педагогічних наук України (2017), Грамота Департаменту освіти і науки Сумської обласної державної адміністрації (2013).

Людина невичерпної енергії, унікальної працездатності та безмежної відданості улюбленій справі, Чайченко Надія Натанівна назавжди залишиться взірцем Вчителя у високому розумінні цього слова для здобувачів освіти та колег.

ОЛЬГА ЧАШЕЧНИКОВА

Завідувач кафедри-професор кафедри математики, фізики та методик їх навчання фізико-математичного факультету.

Ольга Серафимівна Чашечникова народилася у родині науковців-педагогів, третє покоління педагогів. Закінчивши у 1989 р. з відзнакою фізико-математичний факультет СумДПІ імені А.С. Макаренка, почала свій трудовий шлях у СШ №17 м. Суми, в якій працювала і після захисту кандидатської дисертації у 1997 р., до 2004 року (з 1995 – за сумісництвом). Вчитель математики вищої категорії, має звання «Вчитель-методист». З 1995 р. працює у СумДПУ імені А.С. Макаренка, після захисту докторської дисертації (2011) за спеціальністю 13.00.02 «Теорія та методика навчання (математика)» їй присвоєно вчений ступінь доктора педагогічних наук., а у 2014 р. – звання професора кафедри математики. Але професія вчителя математики і донині «не відпускає»: працювала вчителем математики ЗОШ №6 м. Суми, з 2021 р. і донині – гімназії №1 м. Суми.

Головний акцент у роботі – розвиток творчої особистості учня в процесі навчання математики, тому з 2013 р. незмінно працює головою або заступником голови журі обласного етапу Всеукраїнської олімпіади школярів з математики, у різні роки була членом та головою журі олімпіад з математики для школярів на базі СНАУ, УАБС НБУ, членом журі IV (фінального) етапу Всеукраїнської олімпіади школярів з математики, Всеукраїнського Турніру Юних Математиків. За високі показники у навчанні учнів, за підготовку переможців II та III етапів Всеукраїнської олімпіади з математики (учні Є. Довгань, М. Проданов), Міжнародної інтернет-олімпіади (учні М. Проданов, Д. Гутенко) нагороджена Почесною грамотою МОН України). Серед випускників – 3 кандидати фізико-математичних наук (М. Проданов, О. Нікітіна, М. Ромбовський). У 1998 р. допомагала створенню міського Центру науково-технічної творчості молоді (м. Суми), де працювала керівником наукової секції «Математика»

п'ять років. Одержано подяку від Державного Університету Кеннесоу (США) за роботу співкерівником Міжнародного проєкту спільно з докторами Бр. Кацманом, М., Гарнер, В. Ватсон (США).

Основний напрям роботи – підготовка майбутніх вчителів математики, підтримка вчителів-практиків. Була членом журі Всеукраїнської олімпіади з математики для студентів педагогічних університетів, Всеукраїнського конкурсу наукових студентських робіт, головою журі Регіонального етапу Всеукраїнського конкурсу «Вчитель року» (математика). Керівник «Науково-експериментальної лабораторії змісту та методів навчання математики, фізики та інформатики» та ресурсного центру «Науково-методичне забезпечення якісної математичної освіти в умовах впровадження нових освітніх стандартів», на базі яких виконувалося прикладне дослідження за замовленням МОН. Працювала головою та членом журі Всеукраїнського конкурсу підручників математики, рецензентом підручників, науковим кореспондентом Інституту педагогіки НАПН України.

Велику увагу приділяє науковій роботі, дотриманню академічної доброчесності. Працювала у складі експертної ради з питань проведення експертизи дисертацій МОН, у різні роки член спеціалізованих вчених рад Д.55.053.01 (СумДПУ імені А. С. Макаренка), Д.73.053.02 (ЧНУ імені Богдана Хмельницького), опонент дисертацій. Один з організаторів Міжнародної конференції «ІТМ*плюс», Всеукраїнської конференції студентів та молодих вчених «ІТМ*плюс-ФМД». Ініціатор створення, спів-голова редакційної колегії фахового збірника наукових робіт «Актуальні питання природничо-математичної освіти» (категорія Б, Index Copernicus). Член Громадської організації «Міжнародна асоціація дослідників з дидактики математики» та Center of Ukrainian Researchers in Austria Researchers.

Має нагороди: «Відмінник освіти України» (2006), Почесна грамота МОН України (2001), Грамота АПН України (2009); ві-

домча заохочувальна відзнака МОН України – нагрудний знак «За наукові та освітні досягнення» (2015). У 2012 р. занесена на

Дошку пошани «Педагогічна гордість Сумщини». З 2019 р. – «Почесний професор» СумДПУ імені А. С. Макаренка.

СЕРГІЙ ЧЕРЕДНІЧЕНКО

Доцент кафедри теорії та методики спорту Навчально-наукового інституту фізичної культури.

Викладацька діяльність Чередніченка Сергія – це запорука якісної освіти та професійного розвитку студентів. Він не лише передає свої знання з фізичної культури та одноборств, але й виховує майбутніх фахівців, надихаючи їх на досягнення високих результатів та вірність цілям.

На посаді доцента кафедри теорії та методики фізичної культури Сергій Вікторович викладає на високому науково-методичному рівні навчальні дисципліни: «Одноборства з методикою викладання», «Оздоровчі види одноборств», «Військово-прикладні одноборства», «Основи самооборони». Керує написанням кваліфікаційних, магістерських робіт, займається науково-дослідною діяльністю. Його наукові досягнення викладені у численних наукових працях, які відображають його глибоке розуміння та пасію до фізичної активності через заняття одноборствами.

Поza викладацькою роботою, Сергій Чередніченко активно взаємодіє зі студентами, виконуючи кураторські завдання та спряючи їхньому професійному зростанню. Його профорієнтаційна робота допомагає молодим людям знайти своє покликання у сфері фізичної культури. Завдяки академічній мобільності та

постійному підвищенню кваліфікації, Сергій Вікторович завжди на крок попереду у своїй галузі. Він організовує та бере участь у спортивно-масових заходах, що сприяють розвитку активного способу життя серед студентської та науково-педагогічної спільноти. Робота Заслуженого тренера України з панкратіону є прикладом виняткового таланту та відданості спорту. Як головний тренер збірної команди України, виховав цілу плеяду майстрів спорту України, чемпіонів світу та Європи, а також переможців та призерів Всесвітніх ігор з одноборств. Його професійний підхід, великий досвід та мудрість сприяли вихованню справжніх чемпіонів, які відзначаються не лише спортивними досягненнями, але й високим рівнем моральних та професійних якостей. Чередніченко Сергій – символ високого стандарту тренерсько-викладацької майстерності та має великий внесок у розвиток українського спорту і фізичної культури.

За якісну підготовку вчительських кадрів та спортсменів високого класу, високу професійну майстерність неодноразово був нагороджений знаком «Ушинський К.Д.» Національної академії педагогічних наук України, Грамотами управління молоді та спорту, управління освіти і науки Сумської обласної державної адміністрації, Сумської обласної ради та занесений на Дошку пошани «Кращі імена» (2014).

МИХАЙЛО ЧЕРНИШ

(1939-2012).

Кандидат педагогічних наук, доцент.

Михайло Петрович Черниш закінчив Глухівський педагогічний інститут. Був направлений до Кременецького державного педагогічного ін-

ституту, де працював на посаді викладача кафедри педагогіки.

З 1963 р. Михайло Петрович працював старшим викладачем кафедри музики та співів Рівненського педінституту, керував студентськими художньо-виконавськими колективами (хор, вокальні ансамблі).

З 1964 р. навчався на музично-педагогічному факультеті Луганського державного педагогічного інституту ім. Т.Г. Шевченка, який успішно закінчив у 1969 році. 1974 р. його обрали деканом музично-педагогічного факультету Рівненського педінституту, а в 1980 р. – доцентом кафедри музики та співів.

У 1980 р. закінчив цільову аспірантуру при Київському державному педінституті, успішно захистив дисертацію на здобуття вченого ступеня кандидата педагогічних наук і до 1986 р. продовжував науково-педагогічну діяльність у Рівненському педінституті.

З 1986 р. життєвий та творчий шлях пов'язаний із Сумщиною. Спочатку обіймає посаду завідувача кафедри методики музичного виховання, співу та хорового диригування, а потім протягом 13 років був деканом музично-педагогічного факультету. За цей час виплекав кілька по-

колінь студентів, які вже багато десятиліть успішно працюють на освітянській ниві. Підготував та видав близько 100 наукових, навчально-методичних та публіцистичних праць, постійно брав участь у наукових заходах.

Ще одна грань людського і мистецького таланту Михайла Петровича – активна композиторська діяльність у пісенному жанрі.

Творча і наукова діяльність завжди поєднувалася з громадською роботою. Він очолював правління Обласного відділення Українського фонду культури, був членом Сумського обласного об'єднання Національної Всеукраїнської музичної спілки. Удостоєний медалі «За доблесний труд», почесного звання «Відмінник народної освіти». Його талант, відданий народові, житиме вічно в музиці й піснях.

У 2009 р. нагороджений знаком «За видатні заслуги перед колективом Університету».

МАРИНА ЧИКАЛОВА

Доцент кафедри іноземних мов факультету іноземної та слов'янської філології.

У 1985 р. закінчила факультет романо-германської філології Одеського державного університету ім. І. І. Мечникова за спеціальністю «англійська мова і література» та отримала кваліфікацію «філолог, викладач, перекладач». Кандидат педагогічних наук з 2013 р. У 2012 р. захистила кандидатську дисертацію за спеціальністю 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки. Тема наукового дослідження: «Організаційно-педагогічні засади підготовки менеджерів міжнародного туризму в університетах Туреччини».

Коло наукових інтересів: підготовка фахівців для сфери міжнародного туризму у закладах вищої освіти, практика перекладу у сфері міжнародних відносин.

Основні фахові курси: англійська мова, іноземна мова за професійним спрямуванням, курси підготовки до ЗНО

та ЄВІ (для вступу на здобуття освітнього ступеня «магістр»).

Чикалова М. М. займається науково-дослідною роботою, є автором багатьох наукових статей, опублікованих у фахових наукових виданнях України та за кордоном; тез доповідей на міжнародних наукових конференціях, частина з яких підготовлена у співавторстві зі студентами різних спеціальностей; навчальних посібників та методичних рекомендацій для самостійної роботи студентів тощо.

Чикалова М. М. проводить керівництво школярами Сумської обласної гімназії-інтернату для талановитих та творчо обдарованих дітей (зараз Комунальний заклад Сумської обласної ради «Сумський обласний академічний лицей імені Дмитра Євдокимова») в рамках Договору про співпрацю, які займають призові місця III (обласного) етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад з базових навчальних предметів (англійська мова), за що була відзначена Грамотою Департаменту

освіти і науки Сумської обласної державної адміністрації (березень 2023 р.).

У листопаді 2020 р. Чикалова М. М. була занесена на Дошку пошани Університету «Кращі імена».

У грудні 2023 р. Чикалова М.М. отримала нагороду з нагоди 99-ї річниці заснування СумДПУ імені А.С. Макаренка –

Грамоту Департаменту освіти і науки Сумської обласної державної адміністрації. Отримані нагороди свідчать про багаторічну плідну працю, високий рівень професійної майстерності, ініціативу, творчість, вагомий особистий внесок у розвиток університету та виховання в молоді почуття любові до України.

МИКОЛА ЧХАЙЛО

Доцент кафедри теорії та методики спорту Навчально-наукового інституту фізичної культури.

Випускник факультету фізичного виховання (нині ННІФК) 1990 року (з відзнакою).

У цьому ж році розпочав трудову діяльність викладачем кафедри теорії та методики фізичної культури (згодом олімпійського і професійного спорту, на сьогодні – кафедри теорії та методики спорту).

На посаді доцента (звання отримав у 2010 р.) кафедри теорії та методики спорту ННІФК Микола Борисович на високому науково-методичному рівні викладає навчальні дисципліни «Теорія дитячого та юнацького спорту», «Теорія та методика викладання спортивних ігор», «Паралімпійський спорт», «Адаптивний спорт», керує написанням магістерських робіт, займається науково-дослідною діяльністю: ним опубліковано близько 50 наукових праць у сфері фізичної культури, спорту та паралімпійського спорту, співавтор 7 навчально-методичних посібників, 2 з яких – з грифом МОН України за напрямом підготовки «Фізична культура», «Спорт». Нагороджений знаком «Відмінник освіти України» (2008).

З 1991 р. по 1998 р. є одним із організаторів та тренерів жіночої гандбольної команди «Гарт», яка представляла Сумщину у І лізі чемпіонату України. У 1995 р. команда здобула бронзові медалі.

З 2002 р. Українським центром з фізичної культури і спорту інвалідів «Інваспорт»

Чхайло Микола Борисович призначений головним тренером національної збірної команди України з футзалу серед спортсменів з порушенням зору.

Під його керівництвом збірна команда України успішно представляє нашу державу на Всесвітніх іграх, чемпіонатах Світу, Європи та міжнародних турнірах, яка за цей період двічі (2015, 2023) ставала чемпіоном Всесвітніх ігор незрячих, п'ять разів (2008, 2015, 2017, 2019, 2023) виграла чемпіонат світу та двічі (2016, 2018) – чемпіонат Європи. Підготував 12 заслужених майстрів спорту України, 20 майстрів спорту міжнародного класу, 20 майстрів спорту України.

У 2007 р. отримав звання «Заслужений тренер України», а у 2016 р. – «Заслужений працівник фізичної культури і спорту України».

Нагороджений почесною відзнакою Федерації футболу України «За заслуги» III ступеня (2008), відзнакою Федерації футболу України (2017), Подякою Сумського міського голови (2019), Подякою голови Сумської обласної державної адміністрації (2023). У 2016 році був занесений на Дошку пошани Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка «Кращі імена».

Веде активну громадську роботу. Він член виконкому спортивної федерації сліпих України, голова конференції трудового колективу Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка, член вченої ради Університету.

ВОЛОДИМИР ШАМОНЯ

Доцент кафедри інформатики фізико-математичного факультету.

Якщо говорити про визначні події, які вплинули свого часу на розвиток Університету, то необхідно згадати, як у далекому 1987 р. було створено кафедру інформатики, яку очолив на той момент молодий науковець, кандидат фізико-математичних наук, доцент кафедри фізики Шамоня Володимир Григорович. Наприкінці 80-х рр. XX століття уряд Радянського Союзу приймає рішення про комп'ютеризацію навчального процесу. У педагогічні інститути були надіслані директиви, за якими майбутні шкільні вчителі математики та фізики повинні були одержати додаткову кваліфікацію – учитель інформатики і обчислювальної техніки. За цими директивами керівництвом Університету (на той момент – інституту) було прийнято рішення створити кафедру інформатики, обчислювальної техніки та технічних засобів навчання. На той час готової літератури з програмування і відповідного методичного забезпечення не було. У бібліотеках міста її було обмаль, Інтернету на той час також ще не було, тому освоєння програмного забезпечення (тоді ще не було оболонки Windows, офісних пакетів, програм зі створення та редагування зображень тощо), розробка відповідних навчальних курсів, лабораторних робіт до них була цілком на плечах викладачів кафедри. Великий ентузіазм Володимира Григоровича і творча атмосфера в колективі кафедри забезпечили успішний випуск вчителів з правом викладання інформатики вже у 1989 р.

Володимир Григорович є розробником багатьох авторських курсів, серед яких «Основи мікроелектроніки», «Сучасні інформаційні системи», «Архітектура ПК» та ін. Під його керівництвом студенти здійснювали порівняльні дослідження з різноманітного програмного забезпечення та його використання в освітньому процесі. Він є керівником переможців Наукового конкурсу студентських наукових

робіт за напрямками «Інформаційні технології», «ІКТ в освіті», «Навчання інформатики». Його долучають щороку до складу журі шкільних олімпіад з інформаційних технологій та програмування.

Яскрава і самобутня людина, він притягує до себе простотою спілкування, глибиною знань та широтою світогляду. Сьогодні він цікавиться як розвитком цифрових технологій, так і впровадженням STEM-освіти. Він пише посібники, які сприяють практичній підготовці учителів інформатики й математики реалізовувати технології STEM в навчанні молоді. Під його керівництвом працювали наукові гуртки «Сучасні інформаційні системи», «Фізичні основи інформаційних систем», «Основи робототехніки», які давали можливість студентам поглибити власні знання у математичних і фізичних принципах роботи програмного забезпечення та мікроконтролерів.

Значний викладацький і науковий досвід Володимира Григоровича забезпечив успішну підготовку двох докторів філософії та кандидата педагогічних наук за спеціальністю «Професійна освіта», які сьогодні працюють в Університеті. Його глибокі знання в галузях фізики та інформатики є тим підґрунтям, на якому розробляються і впроваджуються в практику Університету освітньо-професійні та освітньо-наукові програми підготовки фахівців. Його досвід неоціненний у рецензуванні наукових робіт з фізики та ІТ, що активно використовується редакторами фахового наукового журналу «Фізико-математична освіта», що заснований Університетом у 2013 р.

Володимир Григорович – виважена, відповідальна й організована особистість, професіонал, якого люблять і поважають студенти і колеги. Він неодноразово відзначений подяками, грамотами та відзнаками органів державної влади, місцевого самоврядування та Університету, зокрема, у 2011 він отримав відзнаку «За видатні заслуги перед колективом Університету», а у 2016 р. йому присвоєно почесне звання «Професор СумДПУ імені А.С. Макаренка».

ВІРА ШКОЛЯРЕНКО

Професор кафедри теорії та практики романо-германських мов факультету іноземної та слов'янської філології.

Викладає навчальні дисципліни («Теорія перекладу», «Література Німеччини», «Стилістика та інтерпретація німецькомовного художнього тексту», «Порівняльно-історичне та типологічне мовознавство» та ін.) на високому науково-методичному рівні, активно займається науково-дослідною та організаційною роботою, нагороджена подякою Міністерства освіти і науки України, грамотами міського голови та управління освіти і науки Сумської обласної державної адміністрації, є автором понад 120 наукових статей, монографій, посібників.

Доктор філологічних наук Віра Школярєнко – гарант ОПП Філологія (Німецька мова та література) ОР магістр, розробник ОПП Середня освіта (Німецька мова і література. Англійська мова) ОР магістр, (Німецька мова і література. Англійська мова) ОР бакалавр, член Спільки фразеологів Європи (м. Базель, Швейцарія), Міжнародної Гете-Спільки (м. Ваймар, Німеччина), Української спільки германістів вищої школи, Асоціації українських германістів, отримувач стипендій Німецької служби академічних обмінів, прем'єр-міністра землі Тюрингія (Німеччина), Гете-Інституту (Німеччина), Європейської молодіжної освітньої спільки (м. Ваймар, Німеччина), Гете-Спільки (м. Ваймар, Німеччина), університетів м. Росток і м. Грайф-

свальд (Німеччина), учасник близько 80 міжнародних наукових конференцій в Україні, Німеччині, Швейцарії, Канаді, Фінляндії, Словенії, Угорщині, Італії. Здійснює керівництво проблемною науково-дослідною лабораторією «Синхронічне та діахронічне дослідження різнорівневих одиниць німецької мови: лінгвокультурологічний і соціолінгвістичний аспекти» та студентською проблемною групою «Тенденції розвитку фразеологічної системи німецької мови». Виконавцями проєктів є викладачі кафедри і студенти факультету іноземної та слов'янської філології. Координує проєкт «Вчимося навчати німецької» в межах угоди про кооперацію між СумДПУ імені А.С. Макаренка та Гете-Інститутом і Єнським університетом імені Фрідріха Шиллера (Німеччина). Проводить експертизу освітніх програм, здійснює рецензування словників, навчальних посібників, монографій, освітніх програм і програм навчальних дисциплін, авторефератів дисертацій, виступає офіційним опонентом докторських і кандидатських дисертацій, керує магістерськими роботами студентів.

За високі особисті моральні якості, професіоналізм у роботі, творчість і ентузіазм у науковій діяльності має авторитет і повагу серед колег та студентів. У 2014 р. її ім'я занесено на Дошку пошани СумДПУ імені А.С. Макаренка «Кращі імена».

ЛІДІЯ ШОЛОМІЙ

Старший лаборант кафедри педагогіки Навчально-наукового інституту педагогіки і психології.

Шоломій Лідія Олександрівна працює в Сумському державному педагогічному університеті імені

А. С. Макаренка із лютого 1994 р. Спочатку обіймала посаду лаборанта кафедри педагогіки, а потім була переведена на посаду старшого лаборанта цієї ж кафедри.

З 2005 по 2010 рр. без відриву від виробництва вона навчалась на філологічному факультеті рідного університету і отримала диплом спеціаліста за спеціальністю «Педагогіка і методика середньої освіти. Українська мова та література».

За час роботи в університеті, працюючи під безпосереднім керівництвом завідувачів Вольського Євгена Миколайовича та Сбруєвої Аліни Анатоліївни (під

час перебування Аліни Анатоліївни у докторантурі керівництво кафедрою було покладено на Листопад Олену Валеріївну та Огієнко Олену Іванівну) проявила себе дисциплінованим працівником, відповідальним помічником керівника. Знаходить спільну мову і має довірливі стосунки з колегами.

Працюючи на посадах лаборанта та старшого лаборанта, за підтримки професорсько-викладацького складу кафедри, Лідія Олександрівна докладала зусиль для створення умов навчання та праці учасників освітнього процесу.

Відповідально підходить до виконання завдань. Має чудові комунікативні навички: завжди відкрито спілкується, уважно слухає інших і здатна підтримувати дружню атмосферу в колективі. Це сприяє ефективній командній роботі і створює середовище довіри. Вчасно, та з максимальною якістю виконує завдання, що робить її надійним партнером у спільних проектах.

За якісне виконання своїх обов'язків вона була відзначена Грамотою ректора університету (2014) та званням «Почесний працівник» (2018).

СВІТЛАНА ЩЕРБАК

Заступник начальника навчального відділу.

Освіта: вища.
Ступінь: спеціаліст.

У 1989 р. закінчила Сумський державний педагогічний інститут імені А. С. Макаренка за спеціальністю «історія і педагогіка», отримавши кваліфікацію вчителя історії, суспільствознавства, методиста з виховної роботи і звання учителя середньої школи. По закінченню університету працювала вчителем історії та суспільствознавства в середній школі. Свій професійний шлях у Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка розпочала у 2007 році на посаді фахівця I категорії навчального відділу. З 01 вересня 2008 р. і по теперішній час працює заступником начальника навчального відділу.

За час роботи в навчальному відділі Щербак С.Ф. зарекомендувала себе як відповідальний, компетентний, досвідчений співробітник. Ефективно застосовує теоретичні та професійні знання у практичній діяльності. Розробляє інформаційно-аналітичні матеріали з питань організації освітнього процесу, вносить пропозиції щодо його удосконалення. Планує обсяг навчальної роботи професорсько-викладацького складу кафедр університету відповідно до робочих навчальних планів, аналізує та контролює виконання навчального навантаження кафедр університету. Надає консультативну допомогу кафедрам, деканатам щодо

документації з питань планування, обліку та звітності. Розробляє розклад навчальних занять для студентів денної форми навчання.

Світлана Щербак постійно прагне опанувати нові сфери діяльності, постійно підвищує свій професійний рівень, має авторитет у колег, надає допомогу у вирішенні різноманітних питань, що постають перед співробітниками, прагне забезпечити високу якість роботи навчального відділу. За роки роботи на посаді заступника начальника навчального відділу сформувала професійний колектив фахівців та вивела роботу відділу на якісний та ефективний рівень.

За вагомий особистий внесок отримала наступні відзнаки та нагороди: 2010 рік – Грамота ректора Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка; 2014 рік – Грамота департаменту освіти і науки Сумської обласної державної адміністрації; 2016 рік – Подяка Сумської обласної ради; 2017 рік – Грамота ректора Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка, Подяка Голови Сумської обласної державної адміністрації. За особисті трудові досягнення у професійній діяльності, значні досягнення в реалізації державної політики в галузі національної освіти, багаторічну сумлінну працю, вагомий внесок у розвиток вищої освіти занесена на Дошку пошани Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка «Кращі імена» (2016).

АРТЕМ ЮРЧЕНКО

Доцент кафедри інформатики фізико-математичного факультету.

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка славиться своєю підтримкою молодих та перспективних педагогів. Молоді викладачі отримують можливість ефективно поєднувати наукові дослідження з педагогічною діяльністю, розвивати власні проекти та ініціативи.

Так, у 2012 р., ще будучи студентом фізико-математичного факультету, почав працювати викладачем кафедри інформатики Юрченко Артем Олександрович. У цей період він вразив своїх колег та студентів своєю комунікабельністю та професійним підходом до навчання, здобувши репутацію відмінного наставника та ентузіаста своєї справи.

У 2018 р. отримав науковий ступінь кандидата педагогічних наук, захистивши дисертацію на тему «Формування інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх вчителів фізики засобами електронних Інтернет-технологій».

За свій продуктивний кар'єрний шлях Юрченко А.О. накопичив значний багаж знань у різних сферах інформатики, що дало можливість розробити ряд важливих навчальних курсів, які відповідають сучасним вимогам та тенденціям в галузі інформатики та спрямованих на підготовку

майбутніх вчителів інформатики, фізики, математики та ІТ-фахівців. Серед таких курсів можна виокремити такі, як «Програмування», «Вебдизайн», «Комп'ютерна графіка та анімація», «Мультимедійні технології», «Комп'ютерний дизайн», «Цифрові інструменти в роботі вчителя» та інші.

Артем Олександрович долучається до різних наукових та науково-методичних проєктів на рівні університету, м. Суми й Сумської області та на рівні України (член організаційного комітету міжнародної конференції «Наукова діяльність як шлях формування професійної компетентності майбутнього фахівця»). Також він є членом редакційної колегії фахового наукового видання «Освіта. Інноватика. Практика», технічним редактором та рецензентом фахового видання «Фізико-математична освіта». За його ініціативи в Університеті було започатковано Міжнародний конкурс з комп'ютерної графіки та вебдизайну «CreDiCo», Сумський обласний конкурс з комп'ютерної графіки «Розфарбуй життя», Інтелектуальні змагання для школярів Сумської області Quiz «FEMMI».

З 2023 р. Юрченко А.О. є заступником декана фізико-математичного факультету з виховної роботи. За час роботи в університеті був нагороджений численними грамотами і подяками Сумської ОДА, департаменту освіти м.Суми, міського голови, ректора СумДПУ імені А.С.Макаренка та занесений на Дошку пошани Університету «Кращі імена» (2023).

ЗМІСТ

ВСТУП	3
ЄВГЕН АНОХІН	4
ОЛЕНА БАБЕНКО	4
ЮЛІЯ БАБІНЕЦЬ	5
ЛАРИСА БЕРЕЖНА.....	6
ДІАНА БЕРМУДЕС.....	7
МИХАЙЛО БІЛЬЧЕНКО	8
ПОЛІКАРП БОБРОВСЬКИЙ	9
МАРИНА БОЙЧЕНКО.....	10
ВІКТОРІЯ БОНДАРЕНКО	11
ЮЛІЯ БОНДАРЕНКО (КАРТАВА)	11
ОКСАНА БОРЯК	12
ВАЛЕРІЙ БУГАЄНКО	13
ВОЛОДИМИР БУГРІЙ	14
ОЛЕКСАНДР БУРЛА	15
АНАТОЛІЙ ВАКАЛ	16
МИКОЛА ВАСЮК.....	16
МИХАЙЛО ВЕДМЕДЄВ.....	17
ВАСИЛЬ ВИДИШЕНКО	18
ВАЛЕНТИНА ВЛАДИМИРОВА	18
СВІТЛАНА ГЕНКАЛ	19
РОМАН ГЕРАСИМЕНКО	20
ВІКТОРІЯ ГЕРМАН	21
ВОЛОДИМИР ГЛАДОВ.....	21
ОЛЕКСАНДР ГОВОРУН	22
НАТАЛІЯ ГОЛУБКОВА	23
ВОЛОДИМИР ГОЛУБНИЧИЙ.....	24
ВОЛОДИМИР ГОНЧАРЕНКО	25
ЛАРИСА ГОРБОЛІС.....	26
НАТАЛІЯ ГРЕК	26
МИКОЛА ГУДИМ.....	27
ТЕТЯНА ДЕГТЯРЕНКО	28
НЕЛЯ ДЕГТЯРЬОВА	29
СЕРГІЙ ДЕНЕЖНИКОВ.....	29
ТЕТЯНА ДОГАН	30
ТЕТЯНА ДОКАШЕНКО	31
МАРИНА ДРУШЛЯК.....	31
МИХАЙЛО ДУДЧЕНКО.....	32
СВІТЛАНА ДЯЧЕНКО	33
ЛЮДМИЛА ЄМЕЛЬЯНЕНКО.....	34
ІРИНА ЖЕЛЕЗНЯК	34
ВОЛОДИМИР ЖИВОДЬОР.....	35
ВОЛОДИМИР ЖУКОВ	36
ОЛЕКСАНДР ЖУКОВ.....	37
ІВАН ЗАБОЛОТНИЙ.....	37
ВОЛОДИМИР ЗАТИЛКІН.....	39
ОЛЕКСАНДР ЗВІРЯКА	40
ЛІДІЯ ІВАНЕНКО	41
ВОЛОДИМИР ІВАНІЙ	41
ОЛЕНА ІВАНІЙ.....	42
ЄВГЕН ІВАНОВ	43
ІРИНА ІВАНОВА	43
ІРИНА ІОНОВА	44
ОЛЬГА КАЛАШНИК.....	45
МИХАЙЛО КАЛЕНИК.....	46
ІРИНА КАЛИНИЧЕНКО	47
НАДІЯ КАМЕНСЬКА.....	48

ЄВГЕН КАРПЕНКО	49
КАТЕРИНА КАРПЕНКО	50
ГЕННАДІЙ КАСЬЯНЕНКО	51
НАДІЯ КИРИЛЕНКО	52
ЛАРИСА КЛОЧКО	53
ГАЛИНА КОВТУН.....	53
ВІКТОРІЯ КОЗЛОВА	54
ОЛЕНА КОЗЛОВА	55
СВІТЛАНА КОНДРАТЮК	56
ЗОЯ КОРЖ	57
ЮРІЙ КОРЖ.....	58
АНАТОЛІЙ КОРНУС	58
ГАЛИНА КОРОГОД	59
АНДРІЙ КОРОЛЬ	61
ВАЛЕНТИНА КОСЕНКО	61
ВАЛЕРІЙ КОСЯК	62
АНАТОЛІЙ КРАВЧЕНКО	63
ІГОР КРАВЧЕНКО	64
ІРИНА КРАВЧЕНКО.....	65
АЛІМ КРЕЧКІВСЬКИЙ	65
ОЛЬГА КРИВОНОС	66
АНАТОЛІЙ КУДРЕНКО	67
ОЛЬГА КУДРІНА.....	67
СВІТЛАНА КУЗІКОВА.....	69
ЮЛІЯ КУЩ	70
МИКОЛА ЛАЗАРЄВ	71
ВОЛОДИМИР ЛАТИШЕВ	72
ЛЮДМИЛА ЛЕВЧЕНКО	72
АНДРІЙ ЛЕОНЕНКО.....	73
ЯНА ЛЕОНЕНКО.....	74
ФЕДІР ЛИМАН	75
ВАЛЕНТИНА ЛОБАНОВА	76
ВАЛЕРІЙ ЛОБОДА	76
ТЕТЯНА ЛОЗА.....	77
ТЕТЯНА ЛУКАШОВА	78
ОЛЕНА ЛУЦЕНКО	79
ЮРІЙ ЛЯННОЙ.....	80
ВАЛЕНТИНА МАКАРОВА.....	81
ЛЮДМИЛА МАКАРОВА.....	82
АНАТОЛІЙ МАКСИМЕНКО	82
ДАР'Я МАРТИНЕНКО.....	84
ОЛЕНА МАРТИНЕНКО	84
МИХАЙЛО МАТВІЄНКО	85
ІРИНА МИХАЙЛИЧЕНКО.....	85
ОЛЕГ МИХАЙЛИЧЕНКО.....	86
ВІКТОРІЯ МИХТУНЕНКО	87
ОЛЕКСАНДР МІЩЕНКО	88
ІВАН МОРОЗ.....	89
МИКОЛА МОСКАЛЕНКО	89
СВІТЛАНА МОЦАК.....	90
НАТАЛІЯ НЕСТЕРЕНКО	91
АНДРІЙ НИКИФОРОВ	92
ГАЛИНА НІКОЛАЇ.....	93
АЙДИН НОВРУЗОВ	94
ОЛЕНА ОГІЄНКО.....	94
ВІТАЛІЙ ОМЕЛЬЯНЕНКО.....	95
ТАМАРА ОСИПОВА	96
НАТАЛІЯ ПАВЛУЩЕНКО.....	97
ЛЮДМИЛА ПЕТРЕНКО	98

СВІТЛАНА ПЕТРЕНКО	99
НІНА ПІВЕНЬ.....	99
МАРИНА ПОДЖАРОВА	100
ЮЛІЯ ПОДРІЗ	101
АНЖЕЛА ПОЛЯНИЧКО	102
ТЕТЯНА ПОНОМАРЕНКО	103
ЛЮДМИЛА ПРОКОПОВА	104
ІВАН ПРОЦЕНКО.....	104
ЛІДІЯ ПУСТОВІТ	105
ЛЮБОВ ПШЕНИЧНА	106
ВІКТОРІЯ РАТЄЄВА	107
АНАТОЛІЙ РАТОВ	108
ПЕТРО РИБАЛКО.....	108
НАТАЛІЯ РЯБУХА	109
АЛІНА СБРУЄВА.....	110
ОЛЕНА СЕМЕНІХІНА.....	111
ОЛЕНА СЕМЕНОГ	112
ІРИНА СЕНЧА	113
ЄГОР СЕНЧУРІН	114
ІРАЇДА СЕРГІЙЧУК	114
ВІКТОР СКАКУН.....	115
ОЛЬГА СКИБА	116
АНАТОЛІЙ СКЛЯР	116
АНАТОЛІЙ СКОРОБАГАТЬКО	117
ВАЛЕНТИНА СТАТІВКА	117
ОЛЕКСАНДР СТАХЕВИЧ	118
ЛАРИСА СТАХОВА	119
СЕРГІЙ СТАХОВСЬКИЙ	120
МИХАЙЛО СТЕБЛЯНКО.....	120
ВІКТОРІЯ СТЕЦЕНКО.....	122
СЕРГІЙ СЮТКІН	122
ЛІДІЯ ТАРАПАТА-БІЛЬЧЕНКО	123
ТЕТЯНА ТАРАСОВА.....	124
МИКОЛА ТВЕРДОХЛІБ	125
ВЛАДИСЛАВ ТИМЧЕНКО	125
ПАВЛО ТОВСТУХА.....	126
ОЛЕКСАНДР ТОМЕНКО	127
НАТАЛІЯ ФОЛОМЄЄВА	128
ЮРІЙ ХВОРОСТІНА	129
ВЕНІАМІН ЦИКІН	130
НАДІЯ ЧАЙЧЕНКО.....	131
ОЛЬГА ЧАШЕЧНИКОВА.....	132
СЕРГІЙ ЧЕРЕДНІЧЕНКО	133
МИХАЙЛО ЧЕРНИШ.....	133
МАРИНА ЧИКАЛОВА	134
МИКОЛА ЧХАЙЛО	135
ВОЛОДИМИР ШАМОНЯ	136
ВІРА ШКОЛЯРЕНКО.....	137
ЛІДІЯ ШОЛОМІЙ.....	137
СВІТЛАНА ЩЕРБАК	138
АРТЕМ ЮРЧЕНКО	139

**ВЕЛИЧ, СЛАВА ТА ГОРДІСТЬ
СУМСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ А.С.МАКАРЕНКА**

ЗБІРКА НАРИСІВ

Укладач Л.В.Пшенична

Відповідальний за випуск: *Л.В.Пшенична*

Комп'ютерне складання та верстання: *О.Л. Суріна*

Підписано до друку 29.11.2024.
Формат 60x84/8. Гарнітура Verdana.
Папір офсетний. Друк офсетний. Ум. друк. арк. 16,62.
Ум. фарб.-відб. 16,62. Обл.-вид. арк. 11,76.
Тираж 100 пр. Вид. № 46.

Суми: СумДПУ імені А.С. Макаренка
40002. м. Суми, вул. Роменська, 87
Свідоцтво ДК № 231 від 02.11.2000 р.